Pridobivanje dokazov

Če začnete sodni postopek, je običajno bistvenega pomena, da sodišču predložite dokaze, s katerimi lahko dokažete utemeljenost svojega zahtevka.

Za podrobnejše informacije o posamezni državi izberite ustrezno zastavico.

Pridobivanje dokazov v civilnih postopkih ni omejeno na ozemlje ene države članice. Včasih je treba dokaze pridobiti v državi članici, v kateri nimate prebivališča. Tako se na primer lahko zgodi, da je priče ali izvedence treba zaslišati v drugih državah članicah ali da mora sodišče opraviti ogled v drugi državi članici. Kar zadeva čezmejno pridobivanje dokazov v Evropski uniji, pravosodno sodelovanje med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah ureja Uredba (EU) 2020/1783 z dne 25. novembra 2020, ki je s 1. julijem 2022 nadomestila Uredbo (ES) št. 1206/2001 z dne 28. maja 2001.

Vendar se bo decentralizirani sistem IT kot obvezno komunikacijsko sredstvo za pošiljanje in prejemanje zaprosil, obrazcev in drugih sporočil začel uporabljati šele 1. maja 2025 (prvi dan meseca, ki sledi obdobju treh let po datumu začetka veljavnosti izvedbenega akta iz člena 25 (za več informacij glej člen 35 Uredbe (EU) 2020/1783)).

Sorodne povezave

Pridobivanje dokazov – uradna obvestila držav članic in orodje za iskanje pristojnih sodišč/organov

Pridobivanje dokazov z videokonferenco

Praktični vodnik za uporabo uredbe o pridobivanju dokazov iz leta 2001 PDF (74 Kb) en

Praktični vodnik za uporabo videokonferenc pri pridobivanju dokazov v civilnih in gospodarskih zadevah PDF (724 Kb) en

Zadnja posodobitev: 20/01/2023

Stran vzdržuje Evropska komisija. Informacije na teh straneh ne izražajo nujno uradnega stališča Evropske komisije. Komisija ne sprejema nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki, vsebovanimi ali navedenimi v tem dokumentu. Pravila glede avtorskih pravic spletnih strani EU so navedena v pravnem obvestilu.

Pridobivanje dokazov - Belgija

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Belgijski pravni sistem razlikuje civilno in gospodarsko pravo. Gospodarsko pravo je posebno pravo, ki se uporablja za gospodarske subjekte, civilno pravo pa je splošno pravo.

Pravila v zvezi z dokazi v civilnem pravu so določena v členu 1315 in naslednjih civilnega zakonika (*Code civil/Burgerlijk Wetboek*). To je zaprt sistem s strogo urejenimi dokaznimi sredstvi (več podrobnosti je v točki 5a spodaj).

Pravila v zvezi z dokazi v gospodarskem pravu so določena v členu 25 trgovinskega zakonika (*Code de commerce/Wetboek van Koophandel*). Glavni značilnosti teh dokaznih pravil sta odprtost sistema in relativna svoboda dokaznih sredstev v gospodarskih zadevah. V skladu s členom 25 trgovinskega zakonika se lahko „[n]eodvisno od dokaznih sredstev, dopustnih po civilnem pravu, […] trgovinske obveznosti dokažejo tudi z izpovedbami prič v vseh primerih, v katerih sodišče meni, da jih mora dopustiti, razen če je za posebne primere določeno drugače. Nakup in prodaja se lahko dokazujeta s sprejetim računom brez poseganja v druga dokazna sredstva, dopustna po gospodarskem pravu.“

Tehnične postopkovne vidike v zvezi z dokazi v civilnih in gospodarskih zadevah urejajo člen 870 in naslednji sodnega zakonika (*Code judiciaire/Gerechtelijk Wetboek*). Člen 876 določa, da mora sodišče v sporu, ki mu je predložen, razsojati v skladu z dokaznimi pravili, ki se uporabljajo za vrsto spora. Spor je torej bodisi civilni bodisi gospodarski.

Dejstvo, predpostavko ali trditev mora dokazati stranka, ki jih zatrjuje. Stranka, ki zahteva izpolnitev obveznosti, mora dokazati obstoj obveznosti. Nasprotno mora stranka, ki trdi, da je prosta obveznosti, predložiti dokaze o plačilu ali dejstvu, zaradi katerega je njena obveznost ugasnila (člen 1315 civilnega zakonika). V sodnem postopku mora vsaka stranka dokazati dejstva, ki jih zatrjuje (člen 870 sodnega zakonika: *actori incumbit probatio*). Nato pa mora nasprotna stranka izpodbijati dokazno vrednost teh dejstev, kadar je to mogoče in dopustno.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Če ni zadržkov javnega reda ali nacionalne varnosti, je dopustno dokazovati vsa dejstva. Vendar pa obstajajo tri omejitve pravice do predložitve dokazov med postopkom. Prvič, dejstvo, ki se dokazuje, mora biti pomembno za obravnavano zadevo. Drugič, dejstvo mora biti prepričljivo, kar pomeni, da bo prispevalo k prepričanju sodišča glede odločitve, ki jo je treba sprejeti. Tretjič, to mora biti dejstvo, katerega dokazovanje je dopustno: pri tem ne smejo biti kršene pravica do zasebnosti, poklicna skrivnost ter tajnost pisem in drugih občil.

Nasprotna stranka lahko na splošno izpodbija domneve. Izpodbijati ni mogoče samo neovrgljivih domnev (*juris et de jure*). Predložitev dokazov za njihovo ovrženje je celo nezakonito. Izpodbojne domneve (*juris tantum*) se lahko izpodbijajo z nasprotnimi dokazi. Dopustna dokazna sredstva v tem primeru so urejena v civilnem pravu, ne pa tudi v gospodarskem pravu.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Sodišče mora biti prepričano na podlagi elementov, ki jih predložijo stranke, dokazov in njihove verodostojnosti. Če sodišče ugotovi, da lahko element, ki mu je bil predložen, prispeva k rešitvi spora in da ta element, kot je predložen, natančno odraža resnično stanje, mu pripiše dokazno vrednost. Šele ko sodišče nekemu elementu pripiše dokazno vrednost, se lahko ta dejansko šteje za dokaz.

Dokazna vrednost (*valeur probante*/*bewijswaarde*) je nekoliko subjektivna, medtem ko je dokaz v pravem pomenu besede (*force probante*/*bewijskracht*) strogo objektiven. Dokazni status je odvisen od stopnje zanesljivosti, ki jo mora imeti dokaz. Elementi se pravno štejejo za dokaz samo, če imajo zadostno stopnjo zanesljivosti, pri čemer je sodišču vedno odvzeta njegova diskrecijska pravica. To velja za listinske dokaze. Če sodišče vsebino zakonito pridobljenega dokumenta razlaga na način, ki ni združljiv z njegovim besedilom, krši dokazni status dokumentov. Oškodovana stranka se lahko na to kršitev sklicuje v pritožbi pri kasacijskem sodišču (*Cour de cassation/Hof van Cassatie*).

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Stranka, ki nekaj trdi, mora biti sposobna to tudi dokazati. V nekaterih primerih lahko sodišče stranki odredi, naj predloži dokaz, na primer kadar se za osebe šteje, da so pod prisego (člen 1366 civilnega zakonika). Sodišče lahko pod strogimi pogoji od stranke zahteva, naj da izjavo pod prisego, zato da bi lahko nanjo oprlo odločitev v zadevi ali da bi preprosto določilo znesek, ki naj ga prisodi.
Sodišče lahko zasliši stranke in odredi zaslišanje prič, če zakon tega ne prepoveduje (člen 916 sodnega zakonika). Izvedencem lahko tudi odredi izdelavo ugotovitev ali tehničnega mnenja (člen 962 sodnega zakonika).

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Predlog za izvedbo dokazov mora vložiti ena od strank v obliki glavnega ali stranskega zahtevka. Sodišče s sklepom predlogu ugodi ali ga zavrne ter navede razloge za svojo odločitev.
V primeru preverjanja pisave (člen 883 sodnega zakonika) ali ugotavljanja nepristnosti listine (člen 895 sodnega zakonika) sodišče odredi strankam, naj se zglasijo pred njim (z odvetnikom ali brez njega) ter predložijo vse izkaze, dokumente in listine za primerjavo ali domnevno nepristno listino. Sodišče lahko o zadevi odloči takoj ali pa odredi, da se listina predloži sodnemu tajništvu, po čemer lahko samo izvede dokaze ali pa poskrbi, da jih izvedejo izvedenci. Sodišče nazadnje odloči o preverjanju pisave ali ugotavljanju nepristnosti listine.
Če stranka predlaga izvedbo dokaza z zaslišanjem ene ali več prič, lahko sodišče to dokazno sredstvo dovoli, če je dopustno (člen 915 sodnega zakonika). Sodišče lahko odredi zaslišanje prič, če zakon tega ne prepoveduje. Sodni tajnik sodišča povabi priče vsaj osem dni pred datumom, določenim za njihovo zaslišanje. Priče morajo zapriseči, sodnik pa jih zasliši ločeno. Sodišče lahko priči postavlja vprašanja na lastno pobudo ali na zahtevo ene od strank. Izpovedba priče se zabeleži v pisni obliki, prebere na glas, po potrebi popravi in dopolni, nato pa je zaslišanje priče končano.
Sodišče lahko odredi izvedensko preiskavo za rešitev ali preprečitev spora. Izvedenska preiskava se lahko nanaša samo na ugotavljanje dejstev in tehnična mnenja (člen 962 sodnega zakonika). Izvedenec opravi svojo nalogo pod nadzorom sodišča. Stranke izročijo izvedencu vse potrebne listine in izpolnijo vse njegove razumne zahteve. Izvedensko poročilo mora biti predloženo na dan, določen s sklepom sodišča. Če je izvedensko poročilo v nasprotju s prepričanjem sodišča, ga sodišču ni treba upoštevati.
Sodišče lahko po uradni dolžnosti ali na zahtevo strank odredi ogled na kraju samem (člen 1007 sodnega zakonika). Ogled, pri katerem so lahko stranke navzoče ali ne, izvede sodnik, ki ga je odredil, ali oseba, uradno zadolžena za njegovo izvedbo. O izvedenih ukrepih in ugotovitvah se sestavi uradni zapisnik, ki se vroči strankam.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišču ni nikoli treba ugoditi predlogu stranke za izvedbo ukrepov. Če pa sodišče prejme zaprosilo za pravno pomoč, ga mora izvršiti (člen 873 sodnega zakonika).

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

V (splošnem) civilnem pravu obstaja pet vrst dokaznih sredstev: listinski dokazi, izpovedbe prič, domneve, priznanja strank in zaprisežene izjave (člen 1366 civilnega zakonika).
Listinski dokazi (člen 1317 civilnega zakonika) so lahko javne (*acte authentique*/*authentieke akte*) ali zasebne (*acte sous seing privé*/*onderhandse akte*) listine. Javna listina je dokument, ki ga je v zakonsko predpisani obliki sestavil za to pooblaščeni javni uradnik (na primer notar ali matičar) in ima med strankami in v odnosu do tretjih oseb polno dokazno moč glede sporazuma, ki ga vsebuje. Zasebna listina, ki so jo priznale in podpisale vse zadevne stranke ter je sestavljena v toliko izvodih, kolikor je strank, ima med strankami polno dokazno moč. V zvezi z vsemi zadevami, katerih znesek ali vrednost presega 375 EUR, je treba sestaviti notarski zapis ali zasebno listino (člen 1341 civilnega zakonika).
Dokazovanje z zaslišanjem prič (člen 1341 civilnega zakonika), s katerim se izpodbija ali razširja vsebina listin, ni dopustno. Izpovedbe prič pa so dopustne, če obstaja samo pisni dokaz *prima facie* ali če ni mogoče predložiti listinskega dokaza.
Domneve (člen 1349 civilnega zakonika) so posledice, ki jih zakon ali sodišče izpelje iz znanega dejstva za neznano dejstvo. Domneve ne morejo presegati vsebine listine, lahko pa – tako kot izpovedbe prič – pomenijo dokaz *prima facie*, ki se dopolni s pisnim dokazom, in nadomestijo listine, ki jih ni mogoče predložiti.
Priznanje stranke (člen 1354 civilnega zakonika) je lahko izvensodno ali sodno. Sodno priznanje (*aveu judiciaire*/*gerechtelijke bekentenis*) je izjava, ki jo da stranka ali njen posebni pooblaščenec pred sodiščem in ima polno dokazno moč zoper stranko, ki jo je dala. Za izvensodno priznanje pa ne veljajo nobene formalne zahteve.
Zapriseženo izjavo lahko zahteva ena stranka od druge (odločilna zaprisežena izjava (*serment décisoire*/*beslissende eed*)) (člen 1357 civilnega zakonika) ali pa jo zahteva sodišče. V primeru odločilne zaprisežene izjave izjava pomeni prepričljiv dokaz samo v korist ali škodo osebe, ki je izjavo dala.
Dokazi v gospodarskih zadevah (člen 25 trgovinskega zakonika) niso pravno urejeni, vendar pa obstaja posebno dokazno sredstvo, in sicer sprejet račun v primeru prodajnih pogodb. Gospodarski subjekt lahko sprejet račun vedno uporabi kot veljavni dokaz, medtem ko se lahko drugi pisni dokumenti kot dokaz uporabijo samo, če izvirajo od nasprotne stranke.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Izpovedbe prič se v civilnem zakoniku štejejo za samostojno dokazno sredstvo. Sodni zakonik ureja postopkovne vidike dokazovanja z zaslišanjem prič. Izvedensko poročilo je eno od dokaznih sredstev, ureja pa ga sodni zakonik. Stranke lahko sodišču predlagajo, naj povabi priče, ne morejo pa na lastno pobudo imenovati izvedencev. To lahko stori samo sodišče.
Listinski dokazi imajo dokazno vrednost in sodišče mora upoštevati njihovo vsebino, kar pa ne velja za izvedenska poročila in mnenja. Če je poročilo ali mnenje v nasprotju s prepričanjem sodišča, mu ga ni treba upoštevati (člen 962 sodnega zakonika).

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Obstaja hierarhija pravno urejenih dokaznih sredstev. Hierarhično najvišje so priznanja in zaprisežene izjave. Pisni dokumenti imajo vedno večjo vrednost od izpovedb prič in domnev. Javne listine imajo polno dokazno moč med strankami in v odnosu do tretjih oseb, medtem ko ima priznana zasebna listina polno dokazno moč med strankami. Na izpovedbe prič in domneve se je mogoče opreti samo, če so listinski dokazi nepopolni ali ni mogoče predložiti listinskih dokazov o sporazumu, ki se dokazuje.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Način dokazovanja je pravno urejen ali pa ne, odvisno od tega, ali dejstvo spada na civilno ali gospodarsko področje. V civilnem pravu je treba v zvezi z vsemi zadevami, katerih znesek ali vrednost presega 375 EUR, sestaviti listino (notarsko ali zasebno) (člen 1341 civilnega zakonika). Samo take listine so dopustne kot dokaz; izpovedbe prič in domneve niso dopustne. Nasprotno pa so v gospodarskih zadevah dopustne izpovedbe prič in domneve, s katerimi se izpodbija ali razširja vsebina listin.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Priče se zaslišijo, če to zahtevajo stranke ali če to odredi sodišče (člena 915 in 916 sodnega zakonika).
Poziv prič pred sodišče je urejen s členom 923 in naslednjimi sodnega zakonika.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Če priča, povabljena na sodišče, trdi, da obstaja legitimni razlog za odklonitev pričanja, o tem odloči sodišče. Za legitimni razlog se med drugim šteje poklicna skrivnost, ki zavezuje pričo (člen 929 sodnega zakonika).

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Oseba, povabljena kot priča, se mora vabilu odzvati, sicer lahko sodišče na zahtevo ene od strank odredi, da se povabi s sodnim pozivom, ki ga vroči sodni izvršitelj (*huissier de justice*/*gerechtsdeurwaarder*) (člen 925 sodnega zakonika). Priča, ki se ne odzove na sodni poziv, se kaznuje z denarno kaznijo (člen 926 sodnega zakonika).

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Izpovedba priče ni veljavna, če jo da oseba, ki ni sposobna biti priča (člen 961, točka 1 sodnega zakonika).

Mladoletna oseba, mlajša od petnajst let, ne sme nikoli biti zaslišana pod prisego. Njene izjave se lahko uporabijo zgolj kot informacije (prvi odstavek člena 931 sodnega zakonika).

Vsak mladoletnik ima pravico, da ga v zadevah, ki ga zadevajo in se nanašajo na izvajanje starševske skrbi, nastanitev in pravico do stikov, zasliši sodišče; če o zaslišanju odloči sodišče, ga ima mladoletnik pravico zavrniti (člen 1004/1 sodnega zakonika).

Potomci ne smejo biti zaslišani v zadevah, v katerih imajo njihovi predniki nasprotne interese (drugi odstavek člena 931 sodnega zakonika).

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Stranke ne smejo prekinjati prič pri njihovi izpovedbi niti jih neposredno nagovarjati, temveč se morajo vedno obrniti na sodnika (člen 936 sodnega zakonika). Sodnik lahko po uradni dolžnosti ali na zahtevo stranke priči postavi kakršno koli vprašanje, s katerim bo podrobneje pojasnjena ali dopolnjena njena izpovedba (člen 938 sodnega zakonika).

Posredno pričanje je veljavno. Temu ne nasprotuje nobena zakonska določba ali pravno načelo. Poleg tega člen 924 sodnega zakonika določa, da lahko sodnik, če priča upravičeno ne more osebno priti na sodišče, odloči, da se priča zasliši na kraju, kjer se nahaja.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Nezakonito pridobljeni dokazi se ne smejo uporabiti v postopku. Sodišče jih ne sme upoštevati v svoji odločitvi. Dokazi, pridobljeni s kršitvijo zasebnosti, poklicne skrivnosti ali tajnosti pisem in drugih občil, so protipravni in nedopustni.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Dokumenti, ki izvirajo od stranke, ne morejo biti uporabljeni kot dokaz v njeno korist. Samo v gospodarskem pravu račun (ki ga je stranka sprejela) v trgovinski transakciji pomeni veljaven dokaz, ki ga lahko gospodarski subjekt predloži za dokazovanje dejstev, ki se nanašajo nanj, čeprav je ta dokument izdal sam. Sodišče lahko kot dokaz transakcije med gospodarskimi subjekti sprejme tudi pravilno vodene računovodske evidence.

Sodno priznanje je izjava stranke ali njenega posebnega pooblaščenca pred sodiščem. Ta izjava ima polno dokazno moč zoper osebo, ki jo da.

Zadnja posodobitev: 29/10/2019

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Bolgarija

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Da bi sodišče priznalo trditev stranke v postopku, jo mora stranka, ki se nanjo sklicuje, dokazati s katerim koli dopustnim dokaznim sredstvom, predvidenim z zakonom. To pomeni, da obstaja vrsta različnih procesnih dejanj, razvrščenih v kategorije glede na stopnjo sodnega postopka.

Člen 153 zakonika o civilnem postopku (GPK) zahteva, da se vsa sporna dejstva, pomembna za odločanje o sporu, in povezave med njimi dokažejo, člen 154 GPK pa zahteva, da vsaka stranka dokaže dejstva, na katerih temeljijo njene trditve in ugovori.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

V skladu z veljavno nacionalno zakonodajo so dejstva, ki so bila v skladu z zakonom ugotovljena na podlagi pravne domneve, izvzeta iz dokaznega bremena. Dokazi, ki se predložijo kot dokaz, da določena pravna domneva ni veljavna, so dopustni v vseh primerih, razen če je to prepovedano z zakonom (člen 154(2) GPK).

Poleg tega se izvzetje iz dokaznega bremena uporablja za dejstva, ki so domnevno znana javnosti in sodišču po uradni dolžnosti, o čemer mora sodišče obvestiti stranki (člen 155 GPK).

V zvezi s tem mora sodišče ob začetku postopka sestaviti seznam dejstev, ki jih je treba dokazati, pri čemer navede stranke, ki jih morajo dokazati in ki nosijo dokazno breme. Sodišče odloča tudi o dokaznih predlogih, ki jih vložijo stranke, ter sprejme dokaze, ki so ustrezni, dopustni in potrebni (člen 146 GPK).

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Dejstva, na katera se stranke sklicujejo v podporo svojim trditvam, morajo biti utemeljena z ustreznimi dokaznimi sredstvi, predpisanimi z zakonom. Sodišče mora proučiti vse posamezne dokaze, da bi določilo njihovo težo v zadevi (tj. razlika med uradnim in zasebnim dokumentom).

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Dokazi v tožbi se pridobijo na podlagi pisne vloge ustrezne stranke ali ustnega predloga na obravnavi v skladu s pravili o uporabi načela prostega razpolaganja.

Ko sodišče ugotovi, da so določeni dokazi pomembni za spor, lahko na lastno pobudo odredi, da se pridobijo dokazi.

Stranka v dokaznem predlogu navede dejstva in dokazna sredstva, s katerimi bo navedena dejstva utemeljila.

Stranka mora v vlogi za dovoljenje za zaslišanje priče navesti vprašanja, ki bodo postavljena priči, polno ime in naslov priče ter datum, na katerega stranka želi, da je priča povabljena.

Vloga za postavitev vprašanj nasprotni stranki mora vsebovati vprašanja, na katera bo morala odgovoriti stranka.

V vlogi za sprejem izvedenskega pričanja morajo biti navedeni področje posebnega strokovnega znanja, predmet strokovnega mnenja in naloga izvedenca.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Kadar sodišče odobri dokazni predlog, izda sklep, s katerim določi rok za pridobivanje dokazov. Ta rok začne teči na dan sodne obravnave, na kateri je bil določen, tudi za stranko, ki ni nastopila na sodišču, čeprav je bila ustrezno povabljena.

V skladu s členoma 131(1) in 127(2) GPK morata stranki navesti dokaze in konkretne okoliščine, utemeljene s temi dokazi, ter predložiti vse pisne dokaze, ki so jima na voljo ob vložitvi vloge in ob prejemu duplike toženca.
V skladu s členom 158 GPK lahko sodišče določi rok za zbiranje dokazov, če je zbiranje nekaterih elementov dokazov dvomljivo ali predstavlja poseben izziv, in nadaljuje obravnavo zadeve brez zadevnih dokazov, če se ti ne predložijo v določenem roku. Dokazi se lahko pridobijo pozneje v postopku, če to v njem ne povzroči nerazumne zamude.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišče lahko s posebnim sklepom zavrne vloge za pridobivanje dokazov, če dejstva, ki jih želi stranka dokazati, niso relevantna za zadevo in če vloge za pridobivanje dokazov niso bile vložene pravočasno. Kadar stranka zahteva, da se za ugotovitev dejstva zasliši več prič, lahko sodišče dovoli samo nekaj predlaganih prič. Če se sporno dejstvo ne ugotovi, se pokličejo druge priče (člen 159 GPK).

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Zakonik o civilnem postopku določa naslednja dokazna sredstva:
izjave prič, ki jih urejajo določbe členov 163 do 174;
pojasnila strank:
priznavanje določenega dejstva;
kot odgovor na posebna vprašanja;
izjave strank urejajo določbe členov 175 do 177 GPK;
pisne dokaze, ki jih urejajo določbe členov 178 do 194 GPK:
uradni dokumenti;
zasebni dokumenti.
Pisne dokaze lahko predložita obe stranki, lahko pa jih tudi zahteva sodišče. Pisni dokazi se lahko predložijo na papirju ali v elektronski obliki. V slednjem primeru lahko sodišče poleg natisnjenega dokumenta zahteva, da se ta predloži tudi v elektronski obliki. Če stranka predloži kopijo dokumenta, se lahko od nje zahteva, da predloži tudi izvirnik dokumenta (člen 183 GPK).
Dokumenti se običajno predložijo v bolgarščini. Kadar se predložijo v tujem jeziku, jim je treba priložiti točen prevod v bolgarščino, ki ga je potrdila stranka.
Člen 187 GPK določa, da če lahko sodišče brez težav pridobi tiskano gradivo, je dovolj navesti mesto, na katerem je gradivo objavljeno.
Sodišče lahko odredi, da nekatere pisne dokaze zagotovijo stranke ali tretje osebe, ki niso udeležene v zadevi. V skladu s členoma 190 in 192 GPK lahko vsaka stranka to zahteva od sodišča, sodišče pa svojo odločitev sprejme na podlagi vseh dokazov, ki so mu na voljo. Za pridobitev pisnih dokazov zunanjih strank je treba sodišču predložiti posebno pisno vlogo. Zadevni tretji osebi se da na voljo kopija vloge.
Čeprav sta stranki pravno zavezani, da predložita dokaze, lahko to zavrneta, če se dokument nanaša na njuno osebno življenje ali osebno življenje njunega družinskega člana ali če bi bili zaradi predložitve dokazov osramočeni ali izpostavljeni kazenskemu pregonu. V tem primeru lahko sodišče stranki odredi, naj predloži izpiske iz dokumenta, če so izpolnjeni določeni pogoji.
V skladu z nacionalno zakonodajo lahko stranki izpodbijata verodostojnost pisnega dokumenta, ki ga je predložila nasprotna stranka, vendar morata to storiti do prejema odgovora na njuno predložitev. Če se dokument predloži na obravnavi, ga je treba izpodbijati pred koncem obravnave. Če želi nasprotna stranka uporabiti izpodbijani dokument, sodišče odredi presojo njegove verodostojnosti. Dokazno breme nosi stranka, ki izpodbija verodostojnost dokumenta. Če na izpodbijanem dokumentu ni podpisa stranke, ki izpodbija njegovo verodostojnost, dokazno breme nosi stranka, ki je dokument predložila. Po preiskavi za ugotovitev verodostojnosti izpodbijanega dokumenta sodišče odloči, ali je dokument verodostojen ali ne. Sodišče lahko to odločitev vključi v svojo sodbo v zadevi (člena 193 in 194 GPK).
Pravila o izvedencih so določena v členih 195 do 203 GPK.
Izvedenci se imenujejo na zahtevo strank ali pa jih sodišče imenuje na lastno pobudo. Izvedenci svoja poročila predložijo najmanj en teden pred predvidenim datumom obravnave, na kateri je treba poročilo sprejeti.
Če se ugotovitev izvedenca izpodbija, lahko sodišče imenuje enega ali več drugih izvedencev. Sodišče lahko izvedenca tudi prosi, naj pregleda svoje mnenje o zadevi ali predloži drugo mnenje.
Pravila o vizualnih ogledih in izdaji potrdil so določena v členih 204 do 206 GPK.
Sodišče lahko na zahtevo strank ali po lastni presoji odredi, da se premično ali nepremično premoženje vizualno pregleda ali da se osebi potrdilo izda ob sodelovanju prič in izvedencev, ki jih imenuje sodišče, ali brez njihovega sodelovanja.
Vizualni ogledi in izdajanje potrdil so metode za zbiranje in preverjanje dokazov. So v pristojnosti celotnega sodišča, njihova izvedba pa se lahko prenese na člana sodišča ali drugo sodišče.
Sodišče stranki uradno obvesti o datumu in kraju vizualnega ogleda. Pripravi se zapisnik o vizualnem ogledu, v katerem so navedene ugotovitve na podlagi ogleda, pojasnila izvedencev in izjave prič, s katerimi so bili na kraju samem opravljeni razgovori.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Dokazi se od prič pridobijo z razgovori s pričami. Izjave prič, predložene v pisni obliki, so nedopustne. Ugotovitve izvedenca se predložijo v pisni obliki najmanj en teden pred predvidenim datumom obravnave, nato pa se obravnavajo na sodišču in sprejmejo kot dokazi. Sodišče in stranke lahko izvedencem postavljajo vprašanja.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Nacionalno procesno pravo nekaterim vrstam dokazov ne pripisuje večje teže kot drugim. Dokazi se obravnavajo posamično in v celoti, kakršni so bili na dan presoje dokazanih dejstev, ki določajo pravno podlago tožbe.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

V nekaterih primerih, izrecno določenih z zakonom, na primer pri potrjevanju pravnih poslov, za katere se zahteva pisni akt, so dovoljeni le pisni dokazi.
Izjave prič so nedopustne v naslednjih primerih: izpodbijanje vsebine uradnega dokumenta; ugotavljanje okoliščin, v katerih je treba dokaze predložiti v obliki pisnega akta; potrditev pogodb v vrednosti nad 5 000 BGN, razen če je bila pogodba sklenjena med zakoncema, neposrednimi predniki ali potomci, sorodniki v krvnem sorodstvu do četrtega kolena ali sorodniki v svaštvu do vključno drugega kolena; poravnava denarnih obveznosti, določenih s pisno odločbo; potrditev pisnih sporazumov, katerih stranka je stranka v sodnem postopku, ki je zaprosila za sprejem priče, ali sprememba ali razveljavitev takih sporazumov; izpodbijanje vsebine zasebnega dokumenta, ki ga je predložila stranka.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Nihče ne sme zavrniti pričanja, razen če ni tega izrecno oproščen z zakonom.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Poleg odvetnikov strank ali mediatorjev v sporu lahko pričanje zavrnejo naslednje osebe: neposredni predniki ali potomci strank, njihovi bratje ali sestre, sorodniki v svaštvu v prvem kolenu, zakonci, bivši zakonci ali izvenzakonski partnerji (člen 166 GPK). Sodišče oceni izpovedbe prič ob upoštevanju vseh drugih informacij, ki so v zadevi na voljo, in vseh morebitnih osebnih interesov priče v zadevi.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

V skladu s členom 163 GPK morajo priče nastopiti na sodišču in pričati. Če ima priča utemeljene razloge, zaradi katerih noče pričati ali odgovarjati na nekatera vprašanja, mora te razloge pred obravnavo, na kateri naj bi pričala, predložiti sodišču v pisni obliki, pri čemer mora zagotoviti potrebne dokaze (člen 167 GPK). Če priča ne upošteva sodnega poziva in ne nastopi na sodišču, se ji naloži denarna kazen, sodišče pa lahko odredi tudi, da pričo na sodišče privede sodna policija.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Dokazi se lahko pridobijo od vseh strank, razen tistih iz točke 6B, tudi če so nesposobne ali imajo interes glede izida spora. Sodišče oceni izpovedbe priče, pri čemer upošteva njeno nezmožnost ali osebne interese.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Priče se sprejmejo na zahtevo strank ali pa jih sodišče sprejme na lastno pobudo. Vabilo priči se vroči na naslovu, ki ga zagotovi stranka, ki želi pričo povabiti. Če je naslov napačen, sodišče določi rok, do katerega mora zadevna stranka navesti nov naslov.

Vsaka priča, ki je bila ustrezno povabljena in nastopi na sodišču, se zasliši ločeno v prisotnosti strank. Priča se lahko zasliši večkrat. Sodišče oceni izpovedbe priče ob upoštevanju vseh drugih dokazov, zbranih v zadevi. V skladu s členom 170 GPK pričo pred zaslišanjem seznani z odgovornostjo glede krive izpovedbe in zabeleži njene osebne podatke. Sodišče lahko pričo zasliši pred predvidenim datumom obravnave ali zaslišanje opravi zunaj sodišča, če ima utemeljen razlog za to. Stranki sta pozvani k udeležbi na zaslišanju. V zakoniku o civilnem postopku ni določb o zaslišanju prič prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi. Če je treba dokaze zbrati v drugem sodnem okraju, lahko sodišče to nalogo prenese na lokalno okrajno sodišče (*rayonen sad*) (člen 25 GPK).

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Dokazi, ki so bili pridobljeni nezakonito ali za katere je bilo po izpodbijanju v skladu s postopkom za izpodbijanje pisnih dokumentov ugotovljeno, da so lažni, se pri obravnavi zadeve ne upoštevajo. Taki dokazi se lahko izključijo iz zadeve. Isti postopek se uporablja za predložene dokaze, za katere se ugotovi, da niso pomembni za spor.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Izjava stranke se lahko sprejme kot dokaz, če jo stranka da v skladu s postopkom iz člena 176 GPK, tj. če je sodišče od stranke zahtevalo, naj se osebno zglasi in zagotovi pojasnila v zvezi z okoliščinami zadeve.

Zadnja posodobitev: 11/02/2020

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Češka

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Dokazno breme izhaja iz „trditvenega bremena“, ki je v bistvu določeno z zakonsko določbo, na podlagi katere je treba pravico uveljavljati na sodišču; to breme je zlasti nabor dejstev, ki jih je treba navesti v določeni zadevi. Zakonik o civilnem postopku določa, da mora vsaka stranka svoje trditve dokazati z navedbo ustreznih dokazov – ta obveznost je znana kot „dokazno breme“. Dokazno breme praviloma nosijo vse osebe, ki navedejo trditev, pomembno za določeno zadevo.

Vse stranke morajo izpolniti obveznost glede trditvenega in dokaznega bremena v zvezi s svojimi trditvami. Če so dejstva, ki jih zatrjuje stranka, in predlagani dokazi nepopolni, mora sodišče stranko opozoriti na to.

Če sodišče ugotovi, da dejstva, ki jih zatrjuje katera koli od strank v pravdnem postopku, niso bila dokazana, mora tej stranki svetovati, da mora predlagati dokaze v podporo vsem trditvam in da lahko izgubi tožbo, če te obveznosti ne bo izpolnila. Vendar pa lahko sodišče te nasvete zagotovi le na obravnavi in ne v sodnih pisanjih, poslanih stranki (npr. v sodnem pozivu).

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Dokazov ni treba predložiti za dejstva, ki so splošno znana (tj. dejstva, ki so znana veliki skupini ljudi v določenem kraju in določenem času) ali ki so sodišču znana iz njegovih dejavnosti in zakonodaje, objavljene ali uradno sporočene v zbirki zakonov Češke republike. Sodišče se lahko s tujo zakonodajo seznani z izvedbo lastne študije, prek izjave ministrstva za pravosodje na zaprosilo sodišča, prek izvedenskega mnenja ali prek zaprosila v skladu z mednarodnimi pogodbami. Vsa ta dejstva se lahko izpodbijajo s predlaganjem dokazov.

Za nekatere kategorije dejstev lahko zakonodaja določa domnevo. Obstajajo lahko izpodbojne domneve, ki dopuščajo nasprotne dokaze, in izjemoma neizpodbojne domneve, ki ne dopuščajo nasprotnih dokazov. V primeru izpodbojne domneve sodišče šteje, da je dokazana, če nobena stranka v postopku ne predlaga dokazov, da bi izpodbijala domnevo in s tem dokazala nasprotna dejstva. Z nekaterimi izpodbojnimi domnevami je mogoče nasprotno dokazati le v zakonskem roku.

Sodišče zavezujejo odločbe pristojnih organov o tem, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, prekršek ali drug upravni prekršek, ki se kaznuje v skladu s posebnimi predpisi, in odločbe o tem, kdo ga je storil. Zavezujejo ga tudi odločbe o osebnem statusu. Vendar sodišča ne zavezuje odločba o tem, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, ali odločba o tem, kdo ga je storil, če je bila sprejeta v postopku na kraju samem. Poleg tega ga ne zavezuje nobena druga kazenska sodba ali odločbe o upravnih škodnih dejanjih.

Posebna vrsta izpodbojne domneve so dejstva, s katerimi se zatrjuje, da je bila stranka neposredno ali posredno izpostavljena diskriminaciji na podlagi spola, rase, vere ali drugih okoliščin. V tem primeru dokazno breme nosi nasprotna stranka, ki mora dokazati, da stranka ni bila diskriminirana.

Dokumenti, ki jih sodišča Češke ali drugi državni organi izdajo v okviru svojih pristojnosti, in dokumenti, ki se z zakonodajo razglasijo za javne, potrjujejo, da predstavljajo predpis ali izjavo organa, ki je dokument izdal (razen če se dokaže drugače), ter potrjujejo tudi verodostojnost dejstev, potrjenih v dokumentu. Kadar se dejstva dokazujejo z javnimi listinami, dokazno breme nosi stranka, ki želi izpodbijati verodostojnost takih listin. V nasprotju s tem dokazno breme v primeru dokazovanja z zasebnimi dokumenti nosi stranka, ki se sklicuje nanje. Če stranka svoje trditve utemelji z zasebnim dokumentom in nasprotna stranka izpodbija verodostojnost ali pravilnost tega dokumenta, dokazno breme preide nazaj na stranko v sporu, ki je predlagala te dokaze in ki mora nato svoje trditve utemeljiti drugače.

Enakih trditev strank praviloma ni treba dokazovati, sodišče pa jih obravnava kot svoje ugotovitve.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

V sodnih postopkih se uporablja načelo proste presoje dokazov, tj. zakon ne določa točnih omejitev, ki bi določale, kdaj mora sodišče sprejeti dejstvo kot dokazano ali nedokazano. Zakonik o civilnem postopku določa, da „sodišče dokaze presodi po lastni presoji, vsak dokaz posebej in vse dokaze glede na njihove medsebojne povezave; sodišče ustrezno upošteva vse, kar se razkrije v postopku, vključno z dejstvi, ki jih predstavijo stranke“.

Sodišče izda sodbo na podlagi svojih ugotovitev. Ugotovitve predstavljajo stanje, v zvezi s katerim ni nobenih razumnih ali upravičenih dvomov.

Če premisleki pri presoji dokazov vodijo do sklepa, da verodostojnosti trditev ni mogoče potrditi ali zavrniti, bo sodba neugodna za stranko, ki bi morala dokazati verodostojnost svojih trditev.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

V pravdnem postopku velja splošno načelo, da sodišče izvede le dokaze, ki jih predlagajo stranke. Vendar lahko sodišče odloči, da nekateri dokazi ne bodo izvedeni – navadno se to zgodi, če meni, da je zadevno dejstvo že dokazano. Sodišče lahko izvede tudi dokaze, ki jih stranki nista predlagali, in sicer v zadevah, v katerih je treba ugotoviti dejstva, in če je to potrebno zaradi vsebine spisa. Če stranki ne opredelita dokazov, potrebnih za utemeljitev njunih trditev, sodišče dejstva prouči na podlagi pridobljenih dokazov. Identične trditve strank lahko sodišče obravnava kot svoje ugotovitve.

Nasprotno mora sodišče v nepravdnih postopkih, tj. v zadevah, v katerih lahko sodišče postopek začne na lastno pobudo, in v nekaterih drugih postopkih pridobiti tudi dokaze, ki so potrebni za ugotovitev dejstev in jih nista predlagali stranki.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Sodišče dokaze pridobi na obravnavah. Če je to praktično, se lahko drugo sodišče zaprosi, naj pridobi dokaze, ali pa lahko predsedujoči sodnik s pooblastilom senata dokaze pridobi zunaj obravnave (to je odvisno tudi od vrste dokazov itd.). Stranke imajo pravico biti navzoče pri pridobivanju dokazov. Rezultate pridobivanja dokazov je treba po obravnavi vedno sporočiti. Stranke imajo pravico dati pripombe glede vsakega pridobljenega dokaza.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Od sodišča je odvisno, katere dokaze bo izvedlo. Sodišče mora ustrezno utemeljiti svojo odločitev, da določenih predlaganih dokazov ne bo izvedlo. Na splošno sodišče ne bo izvedlo dokazov, ki po njegovem mnenju ne morejo prispevati k pojasnitvi zadeve (tj. sodišče prepreči nepotrebno izvajanje dokazov), in dokazov, ki bi zahtevali stroške, nesorazmerne z zneskom terjatve, ki je predmet spora, ali če zneska terjatve sploh ni mogoče določiti. Da bi sodišče jasno ocenilo, katere dokaze je treba izvesti, morajo stranke predlagati natančne dokaze, tj. navesti morajo imena prič in druge informacije za identifikacijo ter trditve, v zvezi s katerimi bo predlagana priča pričala; poleg tega morajo navesti dokumentarna dokazila ali obseg vprašanja, ki ga mora izvedenec obravnavati v izvedenskem mnenju.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Kot dokazi se lahko uporabijo vsa sredstva, s katerimi je mogoče ugotoviti dejansko stanje v zadevi. Ta sredstva vključujejo zlasti zaslišanje prič, izvedenska mnenja, poročila in izjave organov ter fizičnih in pravnih oseb, notarske zapise in zapise uradnika za izvršbe, druge dokumente ter zaslišanje strank in razgovore z njimi.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Vsaka fizična oseba, ki ni stranka v postopku, mora nastopiti na sodišču in pričati kot priča, če prejme sodni poziv. Pričati mora o tem, kaj je doživela in opazila. Govoriti mora resnico in ne sme ničesar prikriti. Priče lahko pričanje zavrnejo le, če bi s takim pričanjem sebe ali osebe, ki so jim blizu, izpostavile tveganju kazenskega pregona; sodišče odloči, ali so razlogi za zavrnitev pričanja utemeljeni. Na začetku pričanja je treba ugotoviti istovetnost prič in okoliščine, ki bi lahko vplivale na njihovo verodostojnost. Poleg tega je treba priče obvestiti o pomenu njihovega pričanja, o njihovih pravicah in obveznostih ter kazenskopravnih posledicah krivega pričanja. Predsedujoči sodnik prosi priče, naj opišejo vse, kar vedo o predmetu obravnave. Nato jim postavi vprašanja, potrebna za dopolnitev in razjasnitev njihovih izpovedb. Vprašanja lahko postavljajo tudi člani senata, z dovoljenjem predsedujočega sodnika pa tudi stranke in izvedenci.

Predstavitev dokazov prek izvedencev se razlikuje predvsem zato, ker izvedenci večinoma pripravijo pisno izvedensko mnenje, nato pa običajno dajo ustne pripombe o tem mnenju. Dokazi, predstavljeni v izvedenskem mnenju, se izvedejo v primerih, ko je treba oceniti okoliščine, ki zahtevajo strokovno znanje. Izvedensko mnenje ima tri dele: ugotovitev, v kateri izvedenec opiše okoliščine, ki jih je proučil; mnenje, ki vsebuje oceno izvedenca (njegove sklepe), in izjavo izvedenca. Izvedenci praviloma obravnavajo posebna vprašanja, ki jih opredeli sodišče, razen če za mnenje veljajo zakonske zahteve (zlasti na področju prava družb). Izvedence imenuje sodišče, ki jih izbere iz registra izvedencev in tolmačev (ki ga vodijo regionalna sodišča). Izvedenci so upravičeni do finančnega nadomestila za pripravo izvedenske ocene ali izvedenskega mnenja, če to določa ustrezna zakonodaja.

Predsedujoči sodnik lahko stranki ali drugi osebi odredi, naj se zglasi pri izvedencu, mu predstavi potrebna dejstva, zagotovi potrebna pojasnila, opravi zdravniški pregled ali krvne preiskave ali stori kaj drugega, če je to potrebno za predložitev izvedenskega mnenja.

Izvedensko mnenje lahko predloži tudi stranka postopka. Če ima izvedensko mnenje, ki ga predloži stranka postopka, vse zakonsko predpisane sestavne dele in vključuje izjavo izvedenca, da je seznanjen s posledicami namerno napačnega izvedenskega mnenja, se dokazi obravnavajo enako kot dokazi iz izvedenskega mnenja, ki ga zahteva sodišče. Sodišče izvedencu, ki ga je ena od strank prosila za izvedensko mnenje, dovoli vpogled v spis ali mu drugače omogoči, da se seznani z informacijami, potrebnimi za pripravo izvedenskega mnenja.

Priče pričajo o dejstvih, ki so jih neposredno opazile, medtem ko izvedenci izrazijo mnenje le na področjih, na katerih je ocena dejstev odvisna od strokovnega znanja. Sodišče ne ocenjuje pravilnosti sklepov izvedenca, oceni pa prepričljivost mnenja, kar zadeva njegovo popolnost glede na določene zahteve, notranjo usklajenost in skladnost z drugimi pridobljenimi dokazi.

Dokumentarni dokazi se izvedejo tako, da predsedujoči sodnik na obravnavi na glas prebere dokument ali njegov del ali pa predstavi njegovo vsebino. Predsedujoči sodnik lahko zahteva, da stranka, ki ima dokument, potreben kot dokaz, ta dokument predloži, ali tak dokument pridobi od drugega sodišča, organa ali pravne osebe.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Kar zadeva uporabo dokaznih sredstev, nima nobeno sredstvo prednosti, čeprav se lahko nekatera uporabijo šele po tem, ko ni več mogoče pridobiti zakonsko predpisanih dokazov (praviloma se najprej uporabijo različni akti v obvezni pisni obliki – le če so ti na primer uničeni, se lahko dokazi pridobijo drugače, npr. z zaslišanjem prič). Dokazi, pridobljeni z zaslišanjem stranke o njenih trditvah, se lahko v pravdnih postopkih odredijo le, če obravnavanega dejstva ni mogoče dokazati drugače (razen s soglasjem za pričanje). Zato imajo drugi dokazi prednost.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

V nekaterih primerih je lahko z zakonom določeno, katere dokaze je treba pridobiti; to je odvisno od posameznega spora (npr. v postopkih za pridobitev dovoljenja za sklenitev zakonske zveze je treba zaslišati oba zaročenca).

Nekatera dejstva se lahko dokažejo le na določen način (npr. vrednostni papir ali ček se lahko izda le ob predložitvi izvirnega vrednostnega papirja, odločbe o unovčenju vrednostnega papirja ali drugega dokumenta, sklep o izvršbi pa se lahko izvrši le ob predložitvi izvršljive odločbe ali izvršilnega naslova itd.).

Za ugotovitev nekaterih obveznosti ali stvarnih pravic (zlasti v zvezi s premoženjem) zakon zahteva pisno pogodbo – način dokazovanja izhaja iz te zahteve.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Da, vse osebe so po zakonu dolžne nastopiti pred sodiščem kot priče in pričati, če prejmejo sodni poziv; ne more jih zastopati druga oseba. Priče, ki izpolnijo svojo obveznost pričanja, so upravičene do „nadomestila za priče“ (za povračilo denarnih stroškov in izpada prihodka).

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Priče lahko pričanje zavrnejo le, če bi s takim pričanjem sebe ali osebe, ki so jim blizu, izpostavile tveganju kazenskega pregona; sodišče odloči, ali so razlogi za zavrnitev pričanja utemeljeni. Sodišče mora spoštovati tudi zakonsko obveznost prič, da ohranjajo zaupnost tajnih informacij, zaščitenih s posebno zakonodajo, in druge obveznosti glede zaupnosti, ki jih določa zakonodaja ali priznava država (npr. dejstva, navedena v zdravstveni dokumentaciji pacienta – „zaupni zdravstveni podatki“; bančna tajnost itd.). V teh primerih je oseba lahko zaslišana le, če jo je pristojni organ ali oseba, v interesu katere je navedena obveznost, odvezala te obveznosti.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Osebo je mogoče prisiliti, da izpolni svojo obveznost pričanja, tako da jo pred sodišče privede policija Češke republike, izjemoma pa tako, da se ji naloži denarna kazen.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Na splošno ni kategorije oseb, od katerih ni dovoljeno zahtevati pričanja; vendar obstajajo vrste dejstev, o katerih določenim osebam ni treba pričati (glej vprašanje 2.9).

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Samo sodnik (predsedujoči sodnik) ima pravico zaslišati pričo in vodi zaslišanje. Drugi člani senata in druge stranke ali izvedenci lahko priči postavijo dodatna vprašanja le z dovoljenjem predsedujočega sodnika, ki lahko zavrne določeno vprašanje, če je na primer sugestivno ali če je njegov namen pričo ujeti v past ali če vprašanje ni primerno ali praktično.

Uporaba sodobnih tehnologij (vključno z videokonferenco), ki omogočajo zaslišanje na daljavo, je trenutno dovoljena na sodiščih, ki imajo potrebno tehnično opremo.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Da. Če stranka za dokazovanje svojih trditev predlaga dokaze, ki jih je pridobila v nasprotju s splošno zavezujočo zakonodajo, in če je bila zaradi pridobitve teh dokazov kršena pravica druge fizične ali pravne osebe, sodišče takih dokazov zaradi njihove nedopustnosti ne sprejme.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Sodišče lahko odredi, da se dokazi pridobijo z zaslišanjem strank, če obravnavanega dejstva ni mogoče drugače dokazati in če se stranka, ki jo je treba zaslišati, strinja s tem. To pravilo se ne uporablja v nepravdnih postopkih, tj. v postopkih, ki jih lahko sodišče začne na lastno pobudo (glej odstavek 2.1), in v postopkih za razvezo zakonske zveze ali postopkih v zvezi s prenehanjem, razveljavitvijo ali neobstojem partnerske skupnosti. Kot dokazno sredstvo se štejejo samo zaslišanja strank, ki jih je sodišče odredilo ločeno kot dokazna sredstva v postopku za dokazovanje zatrjevanih dejstev.

4 Ali je ta država članica v skladu s členom 2(1) uredbe o pridobivanju dokazov določila druge organe, ki so pristojni za pridobivanje dokazov za namene sodnih postopkov v civilnih ali gospodarskih zadevah v skladu z uredbo? Če je odgovor pritrdilen, v katerih postopkih so zadevni organi pristojni za pridobivanje dokazov? Ali lahko le zaprosijo za pridobivanje dokazov ali tudi pomagajo pri pridobivanju dokazov na podlagi zaprosila druge države članice? Glej tudi uradno obvestilo v skladu s členom 2(1) uredbe o pridobivanju dokazov.

Na Češkem ni takih organov.

Zadnja posodobitev: 14/04/2023

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani de je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Opozarjamo, da so že na voljo naslednje jezikovne različice: en.

Pridobivanje dokazov - Nemčija

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

V civilnih postopkih načeloma vsaka stranka nosi dokazno breme glede dejstev, ki se nanašajo na pravne določbe v njeno korist. Zato porazdelitev dokaznega bremena pogosto temelji na materialnem civilnem pravu, saj to vsebuje tožbene razloge, pomožna pravila, načine obrambe in druge ugovore. Na splošno velja, da mora dejstva v podporo pravnemu pravilu, na podlagi katerega je vložen zahtevek (na primer sklenitev prodajne pogodbe), zatrjevati stranka, ki vlaga tak zahtevek (na primer za plačilo kupnine; gre za načelo predložitve dokazov), in če jim nasprotna stranka ugovarja, mora prva stranka taka dejstva tudi dokazati. Po drugi strani pa mora nasprotna stranka zatrjevati in dokazati upravičenost do vseh nasprotujočih pravic ali ugovorov (na primer izpolnitev). Če po tem, ko so bila izčrpana vsa procesno dopustna dokazna sredstva, še vedno obstaja dvom glede bistvenega dejstva, je treba sprejeti odločitev o tem, kdo nosi dokazno breme. Stranka, ki mora na podlagi pravil o dokaznem bremenu dokazati zadevna dejstva, izgubi pravdo, če te obveznosti ne izpolni.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

V nemškem pravu obstaja več načinov za olajšanje dokaznega bremena, vse do obrnjenega dokaznega bremena. Zlasti velja naslednje:

1. Obrnjeno dokazno breme

V civilnih postopkih je lahko dokazno breme obrnjeno, če je obrnjeno osnovno pravilo, da mora vsaka stranka dokazati dejstva v svojo korist. Obrnjeno dokazno breme pomeni, da mora nasprotna stranka ovreči dejstvo, ki je v korist druge stranke. Člen 476 civilnega zakonika (*Bürgerliches Gesetzbuch*) na primer vsebuje določbo o obrnjenem dokaznem bremenu glede prodaje („Če se v šestih mesecih po datumu prenosa tveganja pokaže bistvena napaka, se šteje, da je stvar že imela napako, ko se je tveganje preneslo, razen če ta domneva ni združljiva z naravo stvari ali napake.“) V takem primeru kupcu ni treba dokazati, da je stvar imela napako že v času dostave, temveč mora prodajalec dokazati, da stvar napake prvotno ni imela.

2. Olajšanje dokaznega bremena

(a) Zakonska domneva (*gesetzliche Vermutung*) pomeni, da se v nekaterih okoliščinah (ki so podlaga za domnevo) že po zakonu domneva, da obstajajo tudi nadaljnje okoliščine in da se te lahko upoštevajo kot osnova pri pravni presoji. Zakonske domneve lajšajo dokazno breme ene od strank, ki mora zatrjevati in

dokazati le dejstva, ki upravičujejo domnevo. Člen 292 zakonika o civilnem postopku (*Zivilprozessordnung*, ZPO) določa, da je mogoče dokazati tudi nasprotno. Zakonske domneve se lahko nanašajo na dejstva, kot je domneva o prenosu hipotekarnega pisma na upnika na podlagi posesti tega pisma (člen 1117(3) civilnega zakonika). Nanašajo se lahko tudi na pravice, kot je na primer domneva, da ima imetnik listine o dedovanju status dediča (člen 2365 civilnega zakonika).
(b) Dejanska domneva (*tatsächliche Vermutung*) obstaja, kadar lahko sodišče na podlagi svojih izkušenj ali izkušenj izvedenca sklepa o nedokazanih dejstvih na podlagi dokazanih dejstev (posredni dokazi). Iz posrednih dokazov je na primer mogoče sklepati, da je bila temperatura ob določenem času precej nad ničlo, zato iz splošnih izkušenj izhaja, da določeni osebi takrat ni moglo spodrsniti na poledeneli površini. Nasprotna stranka lahko domnevo izpodbija na podlagi dejstev, ki vzbujajo resen dvom glede tega, ali je bil pojav v običajnem poteku dogodkov dejansko značilen.
3. V sodni praksi se dokazno breme vse bolj opredeljuje na podlagi pravičnosti in pravičnega tehtanja interesov na posameznih področjih tveganja. Najznačilnejši primeri so:
odgovornost za izdelek (na podlagi člena 823(1) civilnega zakonika)
Dokazno breme v zvezi z napako proizvoda, kršitvijo pravnih pravic in vzročno zvezo med njima nosi oškodovana stranka. Po drugi strani pa proizvajalec nosi dokazno breme glede tega, da je izpolnil svoje obveznosti glede organizacije, navodil, poprodajnega nadzora in preprečevanja tveganja ter mu zato ni mogoče pripisati krivde;
dolžnost obveščanja in svetovanja
Če posebne pogodbene ali predpogodbene obveznosti obveščanja in svetovanja niso izpolnjene, mora stranka, ki teh obveznosti ni izpolnila, dokazati, da bi škoda nastala, tudi če bi te obveznosti izpolnila. Domneva se, da bi oškodovana stranka ravnala v skladu s prejetimi informacijami.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Člen 286 zakonika o civilnem postopku določa temeljno procesno načelo na področju prava civilnega postopka, in sicer prosto presojo dokazov (*Freiheit der Beweiswürdigung*). Na podlagi tega načela se mora sodišče ob upoštevanju celotne vsebine postopka in ugotovitev pri izvedbi dokazov samo odločiti, ali je zatrjevano dejstvo resnično ali ne.
Pretežna ali visoka stopnja verjetnosti sama po sebi ne zadostuje za dokaz dejstva, po drugi strani pa ni treba, da so vsi dvomi izključeni. Obstajati mora stopnja gotovosti, ki zadostuje v praksi in utiša kakršen koli preostali dvom, ne da bi bil ta z njo popolnoma izključen.
Izjema v zvezi s potrebno dokazno stopnjo obstaja v zadevah, v katerih v skladu z zakonom zadostujejo dokazi *prima facie* (na primer v primeru izdaje začasne odredbe). Trditev je *prima facie* pravilna, če obstaja pretežna verjetnost, da je pravilna. Pri dokazovanju *prima facie* pravilnosti stranke niso zavezane ravnati v skladu s strogimi pravili dokazovanja (priče, listine, sodni ogled, izvedenski dokazi ali zaslišanje strank). Dopustna je na primer tudi pisna izjava pod prisego (člen 294 zakonika o civilnem postopku).

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

V civilnem postopku na splošno velja načelo, da morajo stranke same predložiti točke spora in zadevne dokaze. Sodišče ne sme samo opredeliti gradiva in ga uporabiti kot podlago za svojo odločitev. Sodišče ima samo dolžnost obveščanja in svetovanja na podlagi člena 139 zakonika o civilnem postopku.
V nekaterih primerih lahko sodišče izjemoma izvaja dokaze na lastno pobudo, tj. v nasprotju z načelom, da morajo dokaze predložiti stranke, vendar mora to storiti, da bi stranke prepričljivo predstavile zadevo, in ne sme poskušati sámo raziskovati dejanskega stanja.
Sodišče lahko torej na lastno pobudo odredi oglede, sodelovanje izvedencev in izvedenska poročila (člen 144 zakonika o civilnem postopku), predložitev listin (člen 142) in dodatno zaslišanje stranke (člen 448). Sodišče lahko na lastno pobudo tudi zasliši stranko (člen 448). Obstajati pa mora neka stopnja začetne verjetnosti, da bo dejstvo dokazano.
V nepravdnih postopkih in družinskih zadevah, ki niso spori (tj. za katere ne veljajo dokazna pravila na podlagi zakonika o civilnem postopku), se načelo preiskovanja po uradni dolžnosti uporablja na podlagi člena 26 zakona o postopkih v družinskih zadevah in nepravdnih postopkih (*Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit*, FamFG). To pomeni, da mora sodišče v primeru dvomov o točnosti nekaterih dejstev sámo na lastno pobudo ugotoviti dejstva, ki so pomembna za odločitev, in zbrati dokaze, ki se mu zdijo ustrezni. V tem smislu sodišče ni vezano na dokazne predloge strank.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Izvajanje dokazov na podlagi formalnega dokaznega postopka:
Kadar dejstva izpodbijajo stranke, zakonik o civilnem postopku določa uporabo formalnega dokaznega postopka, ki omogoča izvajanje dokazov na naslednje načine: pričanje izvedenca, sodni ogled, listine, pričanje prič in zaslišanje strank (glej v nadaljevanju besedila). Ko stranka predloži dokaze, sodišče odredi izvajanje dokazov glede dejstev, ki jih je treba dokazati. To običajno stori brez posebnih formalnosti na obravnavi ali z dokaznim sklepom na podlagi člena 358 zakonika o civilnem postopku. V skladu s členom 359 zakonika morajo biti v dokaznem sklepu navedeni sporna dejstva, za katera je treba izvesti dokaze, dokazi, ki jih je treba izvesti, imena prič in izvedencev ali stranke, ki jih je treba zaslišati, ter stranka, ki se opira na te dokaze.
Dokazi se nato izvedejo v skladu z ustreznimi pravnimi določbami (členi 355 do 484 zakonika o civilnem postopku). Upoštevati je treba zlasti načeli neposredne izvedbe dokazov (člen 355) in navzočnosti strank (člen 357).
Prvo od teh načel določa, da je treba dokaze izvesti pred obravnavnim sodiščem, saj mora to presojati o njih. Izjeme se uporabljajo le, kadar je mogoče v skladu z zakonom odgovornost za izvedbo dokazov prenesti na enega člana obravnavnega sodišča (člen 361 zakonika o civilnem postopku) ali na drugo sodišče (člen 362). V skladu z načelom navzočnosti strank imajo stranke pravico biti navzoče pri zaslišanju prič in jim postavljati vprašanja (člen 397).
Na podlagi člena 285 zakonika o civilnem postopku se rezultati izvedbe dokazov nato obravnavajo na ustni obravnavi. Na podlagi člena 286 zakonika mora sodišče ugotoviti dejansko stanje na podlagi celotne vsebine postopka, vključno z izvedenimi dokazi; pri tem dokaze prosto presoja.
Izvajanje dokazov na podlagi neformalnega dokaznega postopka:
V nasprotju s formalnim dokaznim postopkom se lahko pri izvajanju dokazov na podlagi neformalnega postopka dejansko stanje ugotavlja z vsemi dokaznimi sredstvi, ki se sodišču zdijo potrebna, pri čemer formalne zahteve večinoma ne veljajo. V skladu s členom 284 zakonika o civilnem postopku je neformalno izvajanje dokazov v civilnem postopku dopustno le, če se stranki s tem strinjata.
Če se v postopku na podlagi zakona o postopkih v družinskih zadevah in nepravdnih postopkih na podlagi določb zakonika o civilnem postopku ne zahteva formalni dokazni postopek, kot to določa člen 30(2) in (3) navedenega zakona, sodišče izvede potrebne dokaze na primeren način v skladu s členom 29(1) zakona. Stranke lahko sodišču predlagajo določene dokaze, vendar sodišče sámo po lastni presoji opredeli, katere dokaze je treba izvesti in v kolikšni meri, pa tudi naravo izvajanja dokazov.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Predlog za pridobitev dokazov se lahko zavrne iz procesnih razlogov ali na podlagi dokaznih pravil, če:
dejstev ni treba dokazati, tj. če so dejstva že dokazana, če so očitna ali nesporna;
dejstva niso bistvena, tj. če ne morejo vplivati na odločitev;
dokazno sredstvo ni primerno za dokaz zatrjevanega dejstva (to je redko, ker se dokazi ne smejo presojati pred njihovo izvedbo);

dokaznega sredstva ni mogoče pridobiti;
če je dokazno sredstvo nedopustno, na primer zaradi neutemeljene trditve, ki pomeni zlorabo postopka, ali obveznosti molčečnosti priče (razen če je odvezana te obveznosti);
sodišče dokaze izvede po lastni presoji, na primer pri določanju odškodnine v skladu s členom 287 zakonika o civilnem postopku;
je bilo dejstvo pravnomočno ugotovljeno v drugem postopku in je zavezujoče za obe stranki;
dokazni predlog ni bil vložen pravočasno (člen 296(1) zakonika o civilnem postopku);
izvedbo dokaza ovirajo okoliščine, ki trajajo nedoločen čas, če se je določeni rok iztekel in če bi se postopek zavlekel iz drugih razlogov (člen 356 zakonika o civilnem postopku).

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Obstaja pet načinov izvajanja dokazov na podlagi formalnih dokaznih pravil:
Sodni ogled (členi 371 do 372a zakonika o civilnem postopku)
To vključuje kakršen koli neposredni senzorični ogled, ki ga opravi sodnik za pridobitev dokazov. V nasprotju z nekoliko zavajajočim izrazom, ki se uporablja, tj. „*Augenschein*“, „vizualni ogled“, lahko vključuje tudi senzorični ogled z dotikanjem, vohanjem, poslušanjem in okušanjem. Zato sem spada tudi ogled zvočnih in videoposnetkov ter nosilcev podatkov.
Izpovedba priče (členi 373 do 401 zakonika o civilnem postopku)
Priče lahko pričajo o preteklih dogodkih, ki so jih same zaznale. Priča je lahko samo oseba, ki ni stranka v postopku.
Če mora imeti priča strokovno znanje za razumevanje dejstev, se imenuje izvedenska priča (*sachverständiger Zeuge*, člen 414 zakonika o civilnem postopku): primer je izjava urgentnega zdravnika v primeru poškodb, utrpelih v nesreči.
Izpovedba izvedenca (členi 402 do 414 zakonika o civilnem postopku)
Izvedenec (*Sachverständiger*) zagotovi sodniku strokovno znanje, ki ga ta potrebuje za presojo dejstev. Izvedenci sami ne ugotavljajo dejanskega stanja. Svojo oceno morajo utemeljiti le na podlagi dejstev, ki so jim predložena (*Anschlusstatsachen*).
Izvedenec lahko dejansko stanje ugotavlja le, če je strokovno znanje potrebno za samo ugotovitev dejanskega stanja. Primer je diagnoza zdravnika.
Zasebno izvedensko poročilo, ki ga naroči ena od strank, se lahko kot izvedenski dokaz dopusti le v izjemnih primerih in le s soglasjem obeh strank.
Listinski dokazi (členi 415 do 444 zakonika o civilnem postopku)
Listine v smislu zakonika o civilnem postopku so pisne izjave, ki lahko zagotovijo dokaze o spornih vlogah strank. V smislu dokazne vrednosti zakon razlikuje med javnimi listinami (členi 415, 417 in 418 zakonika) in zasebnimi listinami (člen 416).
Zaslišanje strank (členi 445 do 455 zakonika o civilnem postopku)
Zaslišanje strank je subsidiarno glede na druga dokazna sredstva in dopustno le za izvedbo glavnih dokazov (člen 445(2) zakonika o civilnem postopku). Načeloma lahko stranka, ki nosi obveznost predložitve dokazov, vloži le predlog za zaslišanje nasprotne stranke (člen 445, prvi stavek). V ostalih primerih se lahko stranke zaslišijo le, če se s tem strinja nasprotna stranka ali sodišče.
Pri izvajanje dokazov na podlagi neformalnega dokaznega postopka lahko sodišče izvede potrebne dokaze na primeren način. Za izvedbo preiskovalnih dejavnosti sodišča in zagotavljanje nemotenega poteka izvajanja dokazov ni potreben noben dokazni sklep. Formalna dokazna sredstva lahko na primer vključujejo uradne informacije organov, neformalne telefonske ali pisne poizvedbe, uporabo zvočnih in videoposnetkov ter zapisov podatkov. Člen 29(3) zakona o postopkih v družinskih zadevah in nepravdnih postopkih določa, da se rezultati izvajanja dokazov vnesejo v zapisnik.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Zaradi načela, da lahko sodišče prosto presoja dokaze, so vsi dokazi enakovredni; med njimi ni razlik v dokazni vrednosti. Edine razlike so v načinu pridobivanja dokazov:
Priče
Vsako pričo je treba zaslišati posamično in ne v navzočnosti prič, ki bodo zaslišane pozneje (člen 394(1) zakonika o civilnem postopku). Priče, ki dajo nasprotujoče si izpovedbe, je mogoče soočiti (člen 394(2)).
Priče so pred zaslišanjem opozorjene, da morajo govoriti resnico in da bodo morda morale zapriseči (člen 395(1)). Priče so najprej pozvane, naj navedejo svoje osebne podatke (člen 395(2)), nato pa so zaslišane o vsebini zadeve (člen 396). Sodišče poskuša zagotoviti, da njihovo pričanje ostaja povezano z zadevo, o kateri so zaslišane. Pričam lahko tudi postavlja dodatna vprašanja, da se pojasnijo posamezne točke ali zagotovi popolnost izpovedbe.
Stranke imajo pravico biti navzoče pri zaslišanju prič in jim postavljati vprašanja. Načeloma lahko stranke v postopkih, v katerih je obvezno zastopanje po odvetniku, le predložijo vprašanja, ki naj se postavijo pričam, pravni zastopnik pa lahko priči vprašanja postavlja neposredno (člen 397).
Pravila o zaslišanju prič se uporabljajo tudi za dokazovanje z izvedenskimi pričami in zaslišanje samih strank (člena 402 in 451).
Listine
Listinski dokazi se načeloma preložijo s predložitvijo listine. Če stranka, ki želi predložiti dokaz, nima zadevne listine, ampak jo ima nasprotna stranka ali tretja oseba, lahko stranka, ki želi predložiti tak dokaz, zahteva, naj se nasprotni stranki ali tretji osebi naloži predložitev listine (člena 421 in 428 zakonika o civilnem postopku). Obveznost predložitve listine je civilnopravna zahteva in se uporablja, kadar ima oseba, ki želi predložiti dokaze, pravico zahtevati, naj nasprotna stranka ali tretja oseba izroči ali predloži listino (člen 422). Obstajati morajo *prima facie* razlogi za utemeljitev te obveznosti (drugi stavek člena 424 (5)). Pisna izvedenska poročila ali mnenja so listine v smislu zakonika o civilnem postopku.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Načeloma ne. Na podlagi načela, da sodišče prosto presoja dokaz, iz člena 286 zakonika o civilnem postopku so vsi dokazi enakovredni. Vsi zbrani dokazi so podlaga za presojo sodišča. Sodniki morajo samo izjemoma upoštevati zavezujoča dokazna pravila, na primer pravila glede dokazne vrednosti zapisnika postopka na podlagi člena 165 zakonika o civilnem postopku ali sodbe na podlagi člena 314 ali drugih listin na podlagi členov 415 do 418.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Ne, zakonik o civilnem postopku načeloma ne določa nobenega obveznega načina za dokazovanje določenih dejstev.
Obstajajo pa izjeme pri nekaterih vrstah postopkov. V postopku, ki se nanaša na listine in menice, se lahko dokazi za dejstva, na katerih temelji zahtevek, izvedejo le v obliki listin, dokazi za vsa druga dejstva pa le v obliki listin ali zaslišanja strank (člen 592 in naslednji zakonika).
V nekaterih postopkih, ki vključujejo globoke posege v temeljne pravice, zakon o postopkih v družinskih zadevah in nepravdnih postopkih določa obvezno predložitev izvedenskega mnenja, na primer pred imenovanjem skrbnika na podlagi člena 280 zakona ali pred izvedbo ukrepa sprejema v zavod brez privolitve na podlagi člena 312 zakona.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Vse priče, za katere so pristojna nemška sodišča in so bile ustrezno vabljene, morajo priti na sodno obravnavo, pričati in zapriseči.
Dolžnost pričanja vključuje tudi dolžnost, da priča na podlagi listin preveri svoje védenje in si osveži spomin (člen 378 zakonika o civilnem postopku). Pričam se ni treba pozanimati o dejstvih, ki jih ne poznajo.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Zakonik o civilnem postopku razlikuje med pravico priče do molka iz osebnih razlogov (člen 383 zakonika o civilnem postopku) in objektivnih razlogov (člen 384). Pravica priče do zavrnitve pričanja na podlagi člena 383 zakonika o civilnem postopku temelji na družinskem razmerju priče ali obveznosti poklicne molčečnosti. Njen namen je preprečevanje konflikta interesov.

Pravica priče do molka iz osebnih razlogov velja za zaročence (točka 1), zakonce (točka 2) in partnerje, ki živijo v registrirani skupnosti (točka 2a), in sicer v času trajanja zakonske zveze ali registrirane skupnosti ter tudi po njej. Pričanje lahko zavrne tudi vsaka oseba, ki je ali je bila s stranko v krvnem sorodstvu ali svaštvu v ravni črti ali v sorodstvu v stranski črti do tretjega kolena ali v svaštvu v stranski črti do drugega kolena (točka 3). Sorodstvo v stranski črti pomeni, da ni sorodstva v ravni črti, ampak je oseba potomec iste tretje osebe. Koleno krvnega sorodstva ali svaštva se določi glede na število vmesnih rojstev.

Na podlagi člena 383(1) zakonika lahko pričanje zavrnejo duhovniki (točka 4), osebe, ki poklicno sodelujejo ali so sodelovale pri pripravi, produkciji ali distribuciji publikacij ali radijskih in televizijskih programov (točka 5), ter osebe, ki so zaradi svoje funkcije, položaja ali poklica seznanjene z informacijami, ki jih zaradi njihove narave ali zakonskih določb ni dovoljeno razkriti (točka 6).

Pravica do zavrnitve pričanja iz poklicnih razlogov vključuje vse informacije, s katerimi so zgoraj navedene osebe seznanjene zaradi svojega posebnega položaja.

Po drugi strani pa je namen pravice priče do zavrnitve pričanja na podlagi člena 384 zakonika o civilnem postopku priče zaščititi pred škodljivimi posledicami njihovega pričanja. Zato imajo le pravico, da ne odgovorijo na posamezna vprašanja, ne smejo pa na splošno zavrniti pričanja.

Pravica do zavrnitve pričanja na podlagi člena 384 se uporablja, če bi priča ali oseba, s katero je priča v enem od sorodstvenih razmerij iz člena 383, zaradi odgovorov na vprašanja utrpela neposredno premoženjsko škodo (točka 1) ali bi se izpostavila sramoti ali tveganju kazenskega ali upravnega pregona (točka 2). Pričam prav tako ni treba odgovoriti na vprašanja, če bi morale s tem razkriti poklicno ali poslovno skrivnost (točka 3).

V členu 385 zakonika o civilnem postopku je določenih več izjem od pravice priče, da zavrne pričanje. Posebna pozornost je namenjena členu 385(2), na podlagi katerega so duhovniki in osebe, ki lahko po materialnem pravu na podlagi točke 6 člena 383(1) zavrnejo pričanje, razrešeni obveznosti molka, s čimer se torej obnovi njihova obveznost pričanja.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Da. Če se priča, ki je bila ustrezno vabljena, ne udeleži obravnave, sodišče na podlagi člena 380(1) zakonika o civilnem postopku določi globo, in če je priča ne plača, sodišče izreče odvzem prostosti. Globa znaša od 5 EUR do 1 000 EUR (člen 6(1) uvodnega zakona h kazenskemu zakoniku (*Einführungsgesetz zum Strafgesetzbuch*)), odvzem prostosti pa lahko traja od enega dne do šest tednov (člen 6(2) istega zakona). Priče morajo tudi plačati stroške, ki nastanejo, ker se niso udeležile obravnave.

Če se priča tudi drugič ne udeleži obravnave, jo je mogoče na podlagi člena 380(2) zakonika o civilnem postopku prisilno privesti ter izreči globo. Ti ukrepi se ne izvedejo, če priča pravočasno in ustrezno opraviči svojo odsotnost. Če se ne opraviči pravočasno, mora dokazati, da ni bila odgovorna za zamudo (člen 381 zakonika).

Če priča zavrne pričanje ali zaprisego, ne da bi navedla razloge za to, ali če navede razlog, ki je bil pravnomočno razglašen za neupošteven, se lahko na podlagi člena 390(1) zakonika o civilnem postopku sprejmejo enaki ukrepi, kot se uporabljajo za pričo, ki se neupravičeno ne udeleži obravnave. Če priča tudi v drugo zavrne pričanje, se ji lahko na zahtevo odvzame prostost, da se tako prisili k pričanju, vendar le za čas trajanja zadevnega sojenja (člen 390(2) zakonika).

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Ne, nobena oseba ni na splošno izvzeta od pričanja. Priča je lahko vsaka oseba, ki je dovolj zrela, da je sposobna zaznavati dejansko stanje, razumeti vprašanja v zvezi z njim in odgovarjati nanje, ne glede na starost ali poslovno sposobnost.

Glede oseb, ki so že bile kaznovane zaradi naklepnega dajanja lažnih izjav ali krive prisege, ni posebnih pravil.

Oseba pa ne more biti priča, če je neposredno udeležena v postopku kot stranka ali zakoniti zastopnik stranke. Izjema velja za sospornike v zvezi z dejstvi, ki se nanašajo zgolj na druge sospornike. V nekaterih okoliščinah je lahko priča tudi zastopnik, če predmet zaslišanja ni povezan z razmerjem, v katerem deluje kot zastopnik. Registrirani zastopnik lahko na primer priča v zvezi z dejstvi, ki niso povezana z njegovimi dolžnostmi v postopku, v katerem je oseba, ki jo zastopa, udeležena kot stranka.

Upoštevni čas, ko mora biti oseba sposobna nastopiti kot priča, je vedno čas, ko naj bi bila zaslišana.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Priče zasliši sodnik ali več sodnikov. Zaslišanje prič se lahko dodeli tudi enemu članu obravnavnega sodišča ali drugemu sodišču, zlasti če je mogoče že od začetka domnevati, da bo lahko obravnavno sodišče ustrezno presodilo o dokazih tudi brez neposrednega zaznavanja poteka izvajanja dokazov.

Vsako pričo je treba zaslišati posamično in ne v navzočnosti prič, ki bodo zaslišane pozneje (člen 394(1) zakonika o civilnem postopku). Priče, ki dajo nasprotujoče si izpovedbe, je mogoče soočiti (člen 394(2)).

Stranke imajo pravico biti navzoče pri zaslišanju prič in jim postavljati vprašanja. Načeloma lahko stranke v postopkih, v katerih je obvezno zastopanje po odvetniku, le predložijo vprašanja, ki naj se postavijo pričam, pravni zastopnik pa lahko priči vprašanja postavlja neposredno (člen 397).

Priče je mogoče zaslišati prek videokonference, če sodišče to dovoli na podlagi predloga (samo) ene od strank (člen 128a(2) zakonika o civilnem postopku).

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

V civilnem postopku načeloma ne obstaja zakonodaja, ki bi sodišču preprečevala upoštevanje posameznega dokaza. Edina izjema je, da sodišče ne sme upoštevati sodb, ki so bile ali bodo črtane iz osrednjega zveznega registra (člen 51 zakona o osrednjem zveznem registru (*Bundeszentralregistergesetz*)).

Lahko pa se zgodi, da sodišče ne sme upoštevati dokaza v civilnem postopku na podlagi sodne prakse zveznega ustavnega sodišča (*Bundesverfassungsgericht*), če gre za nezakonito poseganje v ustavno zaščitene temeljne položaje stranke, ki izpodbija dokaz (zlasti človekovo dostojanstvo in splošne osebnostne pravice), in če za to ne obstaja ustrezna izjema. Treba je pretehtati prednosti in interese ter pri tem upoštevati vse okoliščine posameznega primera.

Na podlagi te sodne prakse sodišče na primer na splošno ne sme izvesti dokazov, ki so bili pridobljeni s prikritim zvočnim snemanjem ter uporabo mini oddajnikov, usmerjenih mikrofonov ali interfonov za prisluškovanje pogovorom, ali kot dokaz uporabiti nezakonito pridobljenih osebnih zapisov, kot so dnevniki ali intimna pisma.

Vendar se lahko v vseh teh primerih v vsaki zadevi posebej ugotovi, da gre zaradi tehtanja pravic, ki upravičujejo dopustnost nezakonito pridobljenih dokazov, za izjemo, vendar le, če se s tem ne posega v bistvena področja zasebnega življenja,

O vprašanju, ali je treba dokaz izločiti zaradi kršitve procesnega pravila, je treba pri vsakem takem pravilu odločati posebej. Pomanjkljivosti, ki vplivajo na postopek in način izvedbe obravnave, se lahko odpravijo na podlagi člena 295(1) zakonika o civilnem postopku. Zaslišanje določene stranke kot priče je na primer postopkovna pomanjkljivost, uveljavljanju katere se je mogoče odpovedati, tj. dokazi se lahko uporabijo, če se stranki odpovesta uveljavljanju pravila

ali če do konca naslednje obravnave ne ugovarjata zoper napako. Neseznanitev priče z njeno pravico, da zavrne pričanje, se prav tako lahko odpravi na podlagi člena 295(1) zakonika.
Ni pa se mogoče odreči uveljavljanju pravil v javnem interesu (člen 295(2)). To se na primer nanaša na vsa vprašanja, ki jih sodišče upošteva na lastno pobudo, kot so procesne predpostavke, dopustnost pravnih sredstev in izključitev iz sodniške funkcije.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Kot je bilo pojasnjeno že v točki 2.4, je lahko zaslišanje strank pod nekaterimi pogoji dopustno kot dokaz. O teži takega dokaza odloči sodišče po lastni presoji (člen 286 zakonika o civilnem postopku).

Zadnja posodobitev: 11/03/2024

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani et je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Pridobivanje dokazov - Estonija

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Dokazno breme ureja člen 230 zakona o pravdnem postopku (*tsiviilkohtumenetluse seadustik*), ki določa, da mora vsaka stranka v tožbi dokazati dejstva, na katerih temeljijo njeni zahtevki in ugovori, razen če ni z zakonom določeno drugače. Poleg tega se lahko stranki, razen če je z zakonom določeno drugače, dogovorita o delitvi dokaznega bremena drugače, kot je določeno z zakonom, in o naravi dokazov za dokazovanje nekaterih dejstev. Razen če ni z zakonom določeno drugače, lahko sodišče v zakonskem sporu, sporu glede ugotavljanja očetovstva/materinstva, sporu v zvezi z interesi otroka ali postopku na podlagi vloge dokaze pridobi na svojo pobudo.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Dejstva, za katerega sodišče meni, da je splošno znano, ni treba dokazovati. Sodišče lahko za splošno znano razglasi dejstvo v zvezi s tem, katere zanesljive informacije so na voljo iz virov zunaj postopka. Poleg tega ni treba dokazovati trditve stranke v zvezi z dejstvom, če nasprotna stranka priznava dejstvo. Priznanje pomeni brezpogojno in izrecno strinjanje z navedbo dejstva v pisni izjavi, poslani sodišču, ali izraženo na sodni obravnavi, na kateri se strinjanje vpiše v zapisnik. Priznanje se lahko umakne le s soglasjem nasprotne stranke ali če stranka, ki umika priznanje, dokaže, da je trditev v zvezi z obstojem ali neobstojem dejstva nepravilna in da je bilo priznanje posledica nepravilnega razumevanja dejstva. V takih primerih se dejstvo ne šteje za priznano. O priznanju se domneva, če druga stranka ni izrecno oporekala trditvi, navedeni glede dejanske okoliščine, in namera o oporekanju dejstvu ni očitna iz drugih izjav zadevne stranke.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Sodišče presodi vse dokaze z vseh vidikov, temeljito in objektivno v skladu z zakonom ter pravično in pošteno odloči, ali je trditev udeleženca v postopku dokazana ali ne, pri čemer med drugimi upošteva kakršne koli dogovore med strankama v zvezi z zagotavljanjem dokazov.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Čeprav člen 236(2) zakona o pravdnem postopku določa, da morajo na splošno pridobitev dokazov sodišču predlagati zadevne stranke, so v členu 230(3) zakona o pravdnem postopku določeni primeri, v katerih lahko sodišče dokaze pridobi na svojo pobudo. Zlasti lahko sodišče, razen če ni z zakonom določeno drugače, dokaze pridobi na svojo pobudo v zakonskih sporih, sporih glede ugotavljanja očetovstva/materinstva, sporih v zvezi z interesi otroka ali postopku na podlagi vloge.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Če je treba za presojo dokazov pridobiti dodatne dokaze, bo sodišče to uredilo s sklepom sodišča, o katerem bodo udeleženci v postopku uradno obveščeni. Če je treba dokaze pridobiti zunaj krajevne pristojnosti sodišča, ki vodi postopek v zadevi, lahko sodišče, ki obravnava zadevo, pošlje zaprosilo za izdajo sklepa za izvedbo procesnega dejanja sodišču s krajevno pristojnostjo na območju, na katerem se lahko pridobijo dokazi. Dokazi se lahko pridobijo tudi zunaj Estonije.
Po izdaji sklepa je treba dokaze pridobiti v skladu z določbami o pridobivanju dokazov iz poglavij od 27 do 32 zakona o pravdnem postopku, odvisno od vrste dokazov.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišče lahko zavrne predlog za pridobitev dokazov, če:
dokazi niso pomembni za zadevo (predvsem če dejstva ni treba dokazovati ali če sodišče meni, da je bilo za dokaz dejstva že predloženih dovolj dokazov);
je v skladu z zakonom ali sporazumom med strankama dejstvo treba dokazati z neko vrsto ali obliko dokaza, vendar se zahteva pridobitev druge vrste ali oblike dokazov;
dokazi niso na voljo, zlasti če podatki o priči ali lokacija listine niso znani, ali če je upoštevnost dokazov nesorazmerna s časom, potrebnim za njihovo pridobitev, ali s katerimi koli drugimi s tem povezanimi težavami;
je predlog za pridobitev dokazov vložen prepozno;
potreba po pridobitvi dokazov ni utemeljena;
udeleženec v postopku, ki predlaga pridobitev dokazov, ne plača predplačila, ki ga sodišče zahteva za kritje stroškov pridobivanja dokazov.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

V skladu s členom 229(1) zakona o pravdnem postopku je dokaz v civilni zadevi kakršna koli informacija, ki je v zakonsko določeni procesni obliki in na podlagi katere sodišče v skladu s postopkom, določenim z zakonom, ugotovi obstoj ali neobstoj dejstev, na katerih temeljijo zahtevki in ugovori strank, in drugih dejstev, pomembnih za pravično odločitev o zadevi.
V skladu z odstavkom 2 so dokazi lahko izpovedba priče, zaprisežene izjave udeležencev v postopku, listinski dokazi, materialni dokazi, inšpekcijski pregled ali izvedensko mnenje. V postopku na podlagi vloge in v skrajšanem postopku lahko sodišče za zadostne dokaze dejstev šteje tudi druge dokaze, vključno z izjavo udeleženca v postopku, ki ni dana pod prisego.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

(1) Izpovedba priče

V skladu s členom 251(1) zakona o pravdnem postopku se lahko kot priča zasliši vsaka oseba, ki bi lahko bila seznanjena z dejstvi, pomembnimi za zadevo, razen če je ta oseba udeleženec v postopku ali zastopnik udeleženca v postopku v zadevi. Priče morajo zagotoviti informacije o dejstvih, ki so jih neposredno zaznale. Oseba, ki je povabljena kot priča, mora priti na sodišče in pred sodiščem pričati po resnici o dejstvih, ki so ji znana. Priče so lahko namesto na obravnavo pozvane, naj predložijo pisne izjave, če bi nastop priče pred sodiščem pomenil nerazumno breme za pričo in če ob upoštevanju vsebine vprašanj in osebnih lastnosti priče pisna izpoved po mnenju sodišča zadostuje za zagotovitev dokaza. Sodišče lahko uporabi tudi zapisnik zaslišanja iz drugega sodnega postopka, če se s tem očitno poenostavi postopek in je mogoče domnevati, da lahko sodišče ustrezno presodi zapisnik brez neposrednega zaslišanja priče.
Vsaka priča se zasliši posamično. Priče, ki še niso bile zaslišane, med obravnavo zadeve ne smejo biti v sodni dvorani. Če sodišče meni, da se priča boji ali ima kakšen drug razlog, da na sodišču v prisotnosti udeleženca v postopku ne bo govorila resnice, ali če udeleženec v postopku s poseganjem v pričanje ali kakor koli drugače usmerja pričanje, lahko sodišče za to osebo med zaslišanjem priče odredi, da zapusti sodno dvorano. V takih primerih se po vrnitvi te osebe v sodno dvorano izpoved priče prebere udeležencu v postopku, ki ima pravico zaslišati pričo. Če so v izpovedi priče protislovja, lahko sodišče pričo zasliši večkrat na isti sodni obravnavi.
V primeru pisnih izjav imajo udeleženci v postopku pravico pričam prek sodišča predložiti pisna vprašanja. Sodišče odloči, na katera vprašanja mora priča odgovoriti. Sodišče po potrebi pričo povabi na sodno obravnavo, da bi podala ustno izpovedbo.
Če oseba zaradi bolezni, starosti ali invalidnosti ali katerega koli drugega upravičenega razloga ne more priti na sodišče ali če je to potrebno zaradi katerega koli drugega razloga, lahko sodišče obišče pričo, da bi pridobilo njeno izpovedbo.
Sodišče preuči dokaze neposredno (člen 243(1) zakona o pravdnem postopku). Sodišče lahko zanesljivost izjav prič preveri na različne načine, določene v členu 262(1) in (8) zakona o pravdnem postopku, npr. na podlagi odstavka 1 sodišče ugotovi identiteto priče in njen poklic, izobrazbo, kraj stalnega prebivališča, povezavo z zadevo in razmerja do udeležencev v postopku. Sodišče pred pričanjem opozori na dolžnost govoriti resnico in ji pojasni postopek za zavrnitev pričanja; na podlagi odstavka 8 sodišče po potrebi med celotnim zaslišanjem postavlja dodatna vprašanja, da bi razjasnilo ali dopolnilo pričevanje ali ugotovilo podlago za seznanjenost priče z dejstvi.
(2) Izvedensko mnenje
Sodišče ima pravico, da na zahtevo udeleženca v postopku pridobi mnenje izvedencev zaradi pojasnitve okoliščin, ki so pomembne za zadevo in za katere je potrebno posebno strokovno znanje. Sodišče lahko za ugotovitev veljavnega prava zunaj Republike Estonije, mednarodnega prava ali občega prava na zahtevo udeleženca v postopku ali na svojo pobudo zaprosi za mnenje izvedenca za pravno področje. Določbe o zaslišanju prič se uporabljajo za zaslišanje oseb s posebnim strokovnim znanjem, da se dokaže dejstvo ali dogodek, za pravilno razlago katerega je potrebno posebno strokovno znanje. Če je udeleženec v postopku sodišču predložil pisno mnenje osebe s posebnim strokovnim znanjem in oseba ni zaslišana kot priča, se ta mnenja štejejo za listinske dokaze. Sodišče lahko namesto odreditve izvedenske ocene uporabi izvedensko mnenje, predloženo po nalogu sodišča v drugem sodnem postopku, ali izvedensko mnenje, pripravljeno po nalogu organa, ki vodi postopek v kazenski ali prekrškovni zadevi, če se s tem poenostavi postopek in če je mogoče domnevati, da lahko sodišče ustrezno oceni izvedensko mnenje brez organiziranja nove izvedenske ocene. V takem primeru se lahko izvedencu postavijo dodatna vprašanja oziroma se tega povabi na zaslišanje na sodišče.
Izvedensko oceno opravi sodni izvedenec ali druga usposobljena oseba iz državne forenzične institucije, uradno priznani izvedenec ali druga oseba s posebnim strokovnim znanjem, ki jo imenuje sodišče. Sodišče lahko osebo imenuje za izvedenca, če ima znanje in izkušnje, potrebne za zagotovitev mnenja. Če je za izvedbo izvedenske ocene na voljo uradno priznani izvedenec, se druge osebe za izvedence imenujejo le, če so za to upravičeni razlogi. Če se stranki dogovorita glede izvedenca, lahko sodišče to osebo imenuje za izvedenca, če je sposobna delovati kot izvedenec v skladu z zakonom. Udeleženec v postopku ima pravico izvedencu postavljati vprašanja prek sodišča. Sodišče določi, za katera vprašanja je potrebno izvedensko mnenje. Sodišče mora navesti razloge za zavrnitev kakršnih koli takih vprašanj. Izvedenci morajo svoje mnenje sodišču predložiti v pisni obliki, razen če sodišče odredi, da ga podajo ustno ali v drugi obliki s soglasjem izvedenca. Izvedensko mnenje mora vsebovati podroben opis kakršnih koli opravljenih raziskav, ugotovitve na podlagi teh raziskav in obrazložene odgovore na vprašanja sodišča.
Izvedenci morajo zagotoviti pravilno in obrazloženo mnenje glede vprašanj, ki so jim bila postavljena. Izvedenec lahko za zagotovitev mnenja preuči vsako gradivo v zvezi z zadevo, ki je potrebno, sodeluje pri preučitvi dokazov na sodišču ter od sodišča zahteva referenčno gradivo in dodatne informacije. Izvedensko mnenje se predstavi na sodni obravnavi. Razen če je izvedensko mnenje predloženo v pisni obliki ali v obliki, ki jo je mogoče povzeti v pisni obliki, izvedenec svoje mnenje predstavi na sodni obravnavi. Sodišče lahko povabi izvedenca, ki je predložil izvedensko mnenje v pisni obliki ali v obliki, ki jo je mogoče povzeti v pisni obliki, na zaslišanje na sodno obravnavo. Sodišče lahko izvedenca, ki je predložil izvedensko mnenje, na sodno obravnavo povabi tudi, če to zahteva ena izmed zadevnih strank.
Če je bil izvedenec povabljen na sodišče, mu lahko udeleženci v postopku lahko po preučitvi izvedenskega mnenja na sodni obravnavi postavljajo vprašanja za pojasnitev mnenja. Vprašanja se lahko tudi vnaprej predložijo sodišču, ki jih nato posreduje izvedencu. Sodišče bo izključilo vsa vprašanja, ki niso pomembna za zadevo ali za katera izvedenec ni pristojen.
Določbe o zaslišanju prič se uporabljajo tudi za zaslišanje izvedencev.
(3) Pisni dokazi
Listinski dokazi so v obliki pisne listine ali kakršne koli druge listine ali podatkovnega medija, evidentiranega s fotografiranjem, video, avdio, elektronskim ali drugim načinom zapisovanja podatkov, vsebujejo informacije o dejstvih, ki so pomembna za odločitev v zadevi, in se lahko predložijo na sodni obravnavi v vidni obliki.
Za listine se štejejo tudi uradna in osebna korespondenca, odločbe iz drugih zadev in mnenja katerih koli oseb s posebnim strokovnim znanjem, ki jih sodišču predložijo udeleženci v postopku.
Vse predložene pisne listine morajo biti izvirniki ali prepisi. Če udeleženci v postopku predložijo izvirnike skupaj s prepisom, lahko sodišče izvirnike vrne in v spis vloži izvod prepisa, ki ga je overil sodnik. Izvirniki, vključeni v spis, se lahko na zahtevo oseb, ki so predložile pisne listine, vrnejo, ko odločba sodišča postane pravnomočna in je postopek končan. Prepis se hrani v spisu. Sodišče lahko določi rok za preučitev predložene listine, potem mora sodišče listino vrniti. V takih primerih je treba v spisu hraniti prepis listine. Če je bila listina predložena kot prepis, ima sodišče pravico zahtevati predložitev izvirnika ali utemeljitev okoliščin, zaradi katerih ni bilo mogoče predložiti izvirnika. Če zahteve sodišča niso izpolnjene, sodišče odloči o dokazni vrednosti prepisa listine.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

V civilnem postopku se uporablja splošno pravilo proste presoje dokazov, vendar se lahko s soglasjem zadevnih strank uporabijo omejitve. Zlasti je v členu 232(2) zakona o pravdnem postopku navedeno, da noben dokaz nima predhodno določene teže za sodišče, razen če se stranki dogovorita drugače. Stranki se torej lahko dogovorita, da se nekaterim dokazom pripiše odločilna teža.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Da. V skladu z zakonodajo ali dogovorom med strankama bo morda neko dejstvo mogoče dokazati le z določeno vrsto ali obliko dokazov.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Da. V skladu s členom 254 zakona o pravdnem postopku mora oseba, ki je povabljena kot priča, priti na sodišče in pred sodiščem pričati po resnici o dejstvih, ki so ji znana.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Pričanje imajo pravico zavrniti naslednje osebe:

potomci in predniki tožnika ali toženca;

sestra, krušna sestra, brat ali krušni brat tožnika ali toženca ali oseba, ki je ali je bila poročena s sestro, krušno sestro, bratom ali krušnim bratom tožnika ali toženca;

krušni starš ali rejnik ali pastorek ali rejenec tožnika ali toženca;

posvojitelj ali posvojenec tožnika ali toženca;

zakonski ali zunajzakonski partner tožnika ali toženca in starši zakonskega ali zunajzakonskega partnerja, tudi če se je zakonska ali zunajzakonska zveza končala.

Priča lahko pričanje zavrne tudi, če bi s pričanjem sebe ali zgoraj navedeno osebo obremenila s kaznivim dejanjem ali prekrškom.

Priča ima pravico zavrniti pričanje v zvezi z dejstvi, za katera se uporablja zakon o državnih skrivnostih in tajnih podatkih tujih držav (*riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadus*).

Vsaka oseba, ki obdeluje informacije za novinarske namene, ima pravico zavrniti pričanje v zvezi s katerimi koli dejstvi, na podlagi katerih bi bilo mogoče identificirati osebo, ki je zagotovila informacije.

Ne glede na zgoraj navedeno priča ne sme zavrniti pričanja v zvezi z:

izvedbo in vsebino transakcije, h kateri je bila povabljena kot priča;

rojstvom ali smrtjo družinskega člana;

dejstvom v zvezi z lastninskim razmerjem, ki izhaja iz razmerja na podlagi družinskega prava;

dejanjem, povezanim s spornim pravnim razmerjem, ki ga je priča opravila sama kot pravni predhodnik ali zastopnik stranke.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Da. Če priča zavrne pričanje brez upravičenega razloga, lahko sodišče naloži denarno kazen ali odredi pripor priče, ki lahko traja največ 14 dni. Pričo je treba takoj izpustiti, če poda izpovedbo ali če se obravnava zadeve konča ali ni več potrebe po zaslišanju priče.

Poleg tega priča nosi stroške postopka, nastale zaradi zavrnitve pričanja brez upravičenega razloga.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

V členu 256 zakona o pravdnem postopku je določeno, katere osebe ne smejo biti zaslišane kot priče. Duhovni voditelji verskih skupnosti, registriranih v Estoniji, ali njihovo podporno osebje ne smejo biti zaslišani v zvezi z dejstvi, ki so jim bila zaupana v okviru duhovne oskrbe. Naslednje osebe ne smejo biti zaslišane kot priče brez dovoljenja osebe, v interesu katere je naložena dolžnost ohranitve zaupnosti:

zastopniki v civilnih ali upravnih zadevah, zagovorniki v kazenskih ali prekrškovnih zadevah in notarji v zvezi z dejstvi, s katerimi so se seznanili med opravljanjem svojih poklicnih dolžnosti;

zdravniki, farmacevti ali drugi zdravstveni delavci v zvezi z dejstvi, ki jim jih je zaupal bolnik, vključno z dejstvi, povezanimi s poreklom, umetno oploditvijo, družino ali zdravjem osebe;

druge osebe, ki so se zaradi svojega poklica ali poklicnih ali gospodarskih dejavnosti seznanile z zaupnimi informacijami, ki jih v skladu z zakonom ne smejo razkriti.

Kot priče se brez dovoljenja osebe, v interesu katere je naložena dolžnost ohranitve zaupnosti, ne sme zaslišati niti strokovno podporno osebje zgoraj navedenih oseb.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Postopek za zaslišanje prič je določen v členu 262 zakona o pravdnem postopku. Zaslišanje priče se začne tako, da sodišče priči pojasni predmet zaslišanja in jo pozove, naj razkrije vse, kar ve o predmetu zaslišanja. Udeleženci v postopku imajo nato pravico priči prek sodišča postaviti vprašanja. Z dovoljenjem sodišča lahko vprašanja postavijo tudi neposredno.

Sodišče izključi kakršna koli napeljujoča vprašanja, vprašanja, ki niso pomembna za zadevo, kakršna koli vprašanja, postavljena z namenom razkritja novih dejstev, ki še niso bila predstavljena, in ponavljajoča se vprašanja. Sodišče ima pravico, da kadar koli med zaslišanjem po potrebi postavi dodatna vprašanja, da bi razjasnilo ali dopolnilo izpovedbo ali ugotovilo podlago za seznanjenost priče z dejstvi.

V skladu s členom 350 zakona o pravdnem postopku lahko sodišče sodno obravnavo organizira v obliki videokonference, tako da so lahko udeleženci v postopku ali njihov zastopnik ali svetovalec v času sodne obravnave v drugem kraju in tam opravljajo procesna dejanja v realnem času. Zasliši se lahko tudi priča ali izvedenec, ki je v drugem kraju, udeleženec v postopku, ki je v drugem kraju, pa lahko postavlja vprašanja v okviru sodne obravnave, ki poteka v obliki videokonference.

Na sodni obravnavi, organizirani v obliki videokonference, mora biti pravica vsakega udeleženca v postopku, da vloži zahtevke in vloge ter oblikuje stališča o zahtevkih in vlogah drugih udeležencev v postopku, zajamčena na tehnično varen način, prav tako mora biti zagotovljena tehnična varnost pogojev sodne obravnave v zvezi s prenosom slike in zvoka v realnem času med udeleženci v postopku, ki niso navzoči na sodišču, in sodiščem. S soglasjem strank in priče ter v postopku na podlagi vloge le s soglasjem priče se lahko priča v okviru videokonference zasliši po telefonu. Minister za pravosodje lahko določi posebne tehnične pogoje za izvedbo sodne obravnave v obliki videokonference.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

V skladu s členom 238(3)(1) zakona o pravdnem postopku lahko sodišče zavrne uporabo dokazov in dokaze vrne, če so bili pridobljeni s kaznivim dejanjem ali nezakonito kršitvijo temeljne pravice.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

V skladu s členom 267 zakona o pravdnem postopku ima stranka, ki ni mogla z nobenim drugim dokazom dokazati dejstva, ki ga mora dokazati, ali ki ni predložila nobenih drugih dokazov, pravico zahtevati, da se pod prisego zasliši nasprotna stranka ali tretja oseba, da bi dokazala to dejstvo. V primeru pravne osebe se lahko pod prisego zasliši njen zastopnik.

Sodišče lahko pod prisego zasliši tudi stranko, ki mora zagotoviti dokaze v zvezi s spornim dejstvom, če to zahteva ena stranka in se druga stranka strinja. Ne glede na zahteve strank in delitev dokaznega bremena lahko sodišče na svojo pobudo pod prisego zasliši eno izmed strank ali obe stranki, če na podlagi predhodnega postopka ter predloženih in pridobljenih dokazov ne more oblikovati stališča o resnici navedenega dejstva, ki ga je treba dokazati. Sodišče lahko stranko pod prisego zasliši tudi na svojo pobudo brez soglasja nasprotne stranke, če želi stranka, ki mora predložiti dokaze, dati zaprisežene izjave.

V poenostavljenem postopku in postopku na podlagi vloge lahko sodišče izjavo udeleženca v postopku, ki ni bila dana pod prisego, šteje za zadostno za dokaz dejstva, razen če iz ureditve zadevne vrste postopka na podlagi vloge izhaja, da so dopustne samo zaprisežene izjave udeležencev v postopku. Pri tožbi odločitev ne sme temeljiti na nobeni izjavi stranke, ki ni bila dana pod prisego.

Zadnja posodobitev: 18/04/2023

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Irska

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Breme dokazovanja določene trditve na splošno nosi stranka, ki navede zadevno trditev. V tožbi zaradi malomarnosti na primer breme dokazovanja malomarnosti nosi tožnik, breme dokazovanja deljene odgovornosti pa toženec. Na splošno mora dejstva, potrebna za ugotovitev pravne podlage za tožbo, dokazati tožnik, medtem ko mora dokaze za obrambo v tožbi predlagati toženec, če pa ta vloži nasprotno tožbo, nosi dokazno breme v zvezi s to tožbo. Vendar nekatere zakonske zahteve dokazno breme včasih naložijo toženc u. V tožbah zaradi nezakonite odpovedi na primer dokazno breme nosi delodajalec, ki je toženec, kar pomeni, da mora delodajalec dokazati, da so obstajali utemeljeni razlogi za odpoved [glej Unfair Dismissals Act 1977 (zakon o nezakonitih odpovedih iz leta 1977), kakor je bil spremenjen].

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Sprejetih dejstev ni treba dokazovati. Sodniki se lahko zanašajo na svoje splošno znanje ali za potrebe pravne presoje upoštevajo dejstva, ki so jasno ugotovljena ali dobro znana ali pa so del splošnega znanja, zato jih ni treba dokazati. Pravo določa nekatere domneve, ki se lahko ovržejo z dokazi. Te vključujejo domneve o tem, ali je otrok rojen v zakonski zvezi, o veljavnosti zakonske zveze in duševnem stanju odraslih ter domnevo smrti, če zadevne osebe več kot sedem let ni nihče videl ali se z njo pogovarjal, čeprav so bile izvedene vse ustrezne preiskave. Pravilo *res ipsa loquitur* velja, kadar se domneva o malomarnem ravnanju postavi v okoliščinah, v katerih se dokaže, da je bil vzrok nesreče v času njenega nastanka pod nadzorom toženca ali njegovih uslužbencev ali zastopnikov in da se nesreča v običajnem poteku dogodkov ne bi zgodila, če bi nadzorne osebe ustrezno skrbno ukrepale. Pri sklicevanju na načelo *res ipsa loquitur* se dokazno breme prenese na toženca, ki mora nato dokazati, da ni ravnal malomarno. Vendar tožnik še vedno nosi breme dokazovanja vzročne zveze. Opozoriti je treba na dejstvo, da se na doktrino *res ipsa loquitur* ni treba sklicevati v tožnikovem zahtevku ali da je ni treba navesti v njem, da bi se lahko tožnik nanjo skliceval na obravnavi zadeve, če dejstva jasno kažejo, da je doktrino mogoče uporabiti.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

V civilni zadevi bo stranka uspela, če bo sodišče na podlagi presoje verjetnosti prepričala o tej zadevi. Torej bo stranka izgubila pravdo, če sodišča ne bo uspela prepričati, da je njen opis dogodkov verjetnejši od tistega, ki ga je opisala nasprotna stranka. To je prilagodljiv standard, saj sodišča v nekaterih zadevah, kot so tiste, ki vključujejo trditve o goljufiji, zaradi resnosti obtožbe na splošno zahtevajo več dokazov.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

V civilnih postopkih se dokazi pridobivajo z objavo dokumentov, razkritjem in pričanjem prič.

Objava dokumentov: v tožbah na višjem sodišču se objava dokumentov zagotovi s pisnim zahtevkom, ki ga ena stranka pošlje drugi in v katerem zahteva prostovoljno objavo dokumentov. Sodišče objavo dokumentov odredi le, če druga stranka dokumentov ni objavila prostovoljno, če je zavrnila prostovoljno objavo ali če ni upoštevala zahteve za objavo [glej poslovnik višjih sodišč, čl. 31, pravilo 12, kakor je bil spremenjen]. Vsaka zahtevana objava dokumentov mora biti ustrezna in nujna za dejansko stanje v zadevi. Objavo dokumentov je mogoče zahtevati tudi od osebe, ki ni stranka v postopku.

Razkritje: vsaka stranka v tožbi zaradi telesne poškodbe mora drugi stranki, ki ji ni treba vložiti zahtevka na sodišču, predložiti vsa zdravstvena izvedenska mnenja, ki jih pripravijo izvedenci, ki bodo povabljeni kot priče na sodni obravnavi [glej poslovnik višjih sodišč, čl. 39, pravilo 46, kakor je bil spremenjen]. Obe stranki si morata izmenjati tudi sezname imen in naslovov vseh prič, ki naj bi bile povabljene, tožnik pa mora predložiti popolno izjavo o vseh elementih dodatne odškodnine za posledično škodo ali lastnih stroških, povezanih z izgubo ali poškodbo predmeta zahtevka.

Priča, ki potrjuje resničnost zatrjevanih dejstev: stranke ne potrebujejo dovoljenja sodišča, da bi predložile izpovedi prič v podporo svojim trditvam, razen v postopkih na gospodarskem seznamu višjega sodišča (*Commercial List of the High Court*), v katerih mora stranka, ki se želi sklicevati na izpoved priče, vročiti izjavo priče, ki jo ta podpiše in v kateri je navedena njena izpovedba, ter pričo povabiti k ustnemu pričanju na sodni obravnavi. Če stranka pred sodno obravnavo na gospodarskem seznamu višjega sodišča ne predloži izjave priče, te priče ne sme povabiti brez dovoljenja sodišča. Sodišče ima tudi široka pooblastila za nadzorovanje sprejetih dokazov in lahko izključi dokaze, ki bi bili sicer dopustni, ali omeji navzkrižno zaslišanje priče. V nekaterih okoliščinah lahko stranka zaprosi tudi za odredbo sodišča, na podlagi katere je priči dovoljeno, da izpraševalcu, ki ga imenuje sodišče, pred obravnavo poda zapriseženo izpoved. Na splošno je naloga sodnika, da obravnava vse dokaze, ki so jih predložile stranke, in ne sodeluje pri ugotavljanju dejstev. Sodnik na splošno priče nima pravice povabiti brez soglasja strank, čeprav lahko to stori v primeru kršitve odločbe sodišča ali v nekaterih postopkih v zvezi s skrbništvom otrok. Sodnik lahko ponovno povabi pričo, ki jo je prej že povabila stranka.

Izvedenci: stranke na splošno ne potrebujejo dovoljenja sodišča, da bi predložile izvedenske dokaze v podporo svojim trditvam. Če se bodo predložili izvedenski dokazi, bi si morali stranki pred sodno obravnavo izmenjati vsa izvedenska poročila. V postopkih na gospodarskem seznamu višjega sodišča lahko sodnik v predhodnem postopku vsem izvedencem naroči, naj se posvetujejo, da bi opredelili vprašanja, v zvezi s katerimi nameravajo pričati, se dogovorili o dokazih, ki jih nameravajo predložiti v zvezi s temi vprašanji, in proučili vse zadeve, glede katerih bi jim lahko sodnik naročil, naj jih proučijo. Sodišče lahko takim izvedencem naroči, naj pripravijo memorandum, ki ga skupaj predložijo sodnemu tajniku in strankam ter ki vsebuje rezultate njihovih sestankov in posvetovanj. Takšni rezultati posvetovanj med izvedenci niso zavezujoči za stranke [glej poslovnik višjih sodišč, čl. 63A, pravilo 6(1)(ix)]. Sodišče lahko po uradni dolžnosti izvedenca imenuje za ocenjevalca, ki bo sodišču pomagal v zvezi z zadevo, ki se bo obravnavala. Ocenjevalcu lahko naroči, naj pripravi poročilo, katerega kopiji se predložita strankama, in se udeleži sodne obravnave, da bi svetoval ali pomagal sodišču.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Objava dokumentov: sodišče odredi objavo dokumentov le, če stranka, od katere se je zahtevala objava, dokumentov ni objavila ali je zahtevo za prostovoljno objavo zavrnila ali je ni upoštevala. Torej če sodišče odredi objavo, stranki, ki je zahtevala objavo, običajno naloži stroške vložitve zahtevka. Če se stranki v tožbi naloži objava nekaterih dokumentov, ki so v njeni pristojnosti ali lasti, mora dati kopije teh dokumentov na voljo nasprotni stranki. Odredba o objavi dokumentov se izpolni tako, da se poda zapriseženа pisna izjava o objavi, v kateri so določeni ustrezni dokumenti, ki so priloženi pisni izjavi. Če se odredba o objavi dokumentov ne spoštuje, se lahko tožba zavrže ali pa se črtajo trditve obrambe, da se zagotovi, da stranke v pravnem sporu spoštujejo odredbe o objavi.

Priče, ki potrjujejo resničnost zatrjevanih dejstev: stranke za predložitev izpovedi prič v podporo svojim trditvam ne potrebujejo dovoljenja sodišča. Kadar sodišče odredi, da se izpoved priče poda v pisni izjavi, bo priča dokaze ustno predstavila izpraševalcu, ki ga imenuje sodišče. Zaslišanje se izvede enako kot na sodni obravnavi, pri čemer je mogoče pričo navzkrižno zaslišati, in pripravi se prepis dokazov.
Izvedenci: stranke na splošno ne potrebujejo dovoljenja sodišča, da bi predložile izvedenske dokaze v podporo svojim trditvam. Izvedenci lahko pripravijo pisna poročila, v katerih navedejo svoje ugotovitve in nepristransko izvedensko mnenje. Kadar se pripravijo izvedenska poročila, bi jih bilo treba izmenjati pred sodno obravnavo. Prednostna dolžnost izvedenca je pomagati sodišču in ne kateri od strank v postopku, čeprav ga plača stranka, ki ga je najela.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišče lahko predlog stranke za pridobitev ali predložitev določenih dokazov zavrne, če meni, da so dokazi nerelevantni, nepotrebni ali nedopustni. V skladu s „pravilom o prednostni uporabi bolj zanesljivih in neposrednih dokazov“ (*best evidence rule*) je treba predložiti najzanesljivejše ali najbolj neposredne dokaze ali, če takšni dokazi niso na voljo, utemeljiti njihovo odsotnost. Najzanesljivejši dokaz o vsebini določenega pisma je na primer predložitev samega pisma, ne pa ustno pričanje o njegovi vsebini. Na splošno so dopustni vsi dokazi, relevantni za katero koli dejstvo v zadevi. Vendar so nekateri dokazi, kot je privilegirana komunikacija (na primer dokazi o zaupni komunikaciji med stranko in pravnim zastopnikom), nedopustni. Zato sodnik v vsakem primeru posebej odloči o dopustnosti dokazov.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Dejstva se lahko dokažejo z dokazi, domnevami in sklepi, ki izhajajo iz dokazov, ter tako, da sodišče za potrebe pravne presoje upošteva nekatera znana dejstva. Vrste dokazov, na katere se je mogoče sklicevati v civilnih postopkih, so izpovedbe prič, dokumenti in materialni dokazi. Dokumenti lahko vključujejo dokumente v papirni obliki, računalniške zapise, fotografije, videoposnetke in zvočne zapise.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Priče, ki potrjujejo resničnost zatrjevanih dejstev, načeloma ustno pričajo na sodni obravnavi, pri čemer se od njih zahteva, da potrdijo resničnost in točnost svojih izjav.
Izvedenci dokaze predložijo v obliki pisnih poročil, razen če sodišče odredi drugače. V izvedenskem poročilu morajo biti navedene sklepne ugotovitve, dejstva in predpostavke, na katerih temeljijo, ter bistvo navodil izvedenca. Sodišče odloči, ali se mora izvedenec tudi udeležiti sodne obravnave zaradi ustnega pričanja.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Sodišče ima široko diskrecijsko pravico glede teže ali verodostojnosti, ki bi jo bilo treba pripisati dokazu. Dokazi iz druge roke so na primer v civilnih postopkih dopustni, vendar imajo pogosto manjšo težo kot neposredno pričanje, zlasti če bi bilo mogoče osebo, ki je podala izjavo, povabiti k pričanju. Nekateri dokumenti in zapisi se sprejmejo kot verodostojni. Evidence podjetij in javnih organov so na primer sprejete kot verodostojne, če jih je kot take potrdil uradnik podjetja ali javnega organa, verodostojnost različnih vrst uradnih dokumentov (kot so zakonodaja, notranji predpisi, odredbe, pogodbe in sodni zapisniki) pa se lahko brez dodatnih dokazil dokaže z natisnjenimi ali overjenimi kopijami.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Nekatere transakcije je treba pisno potrditi, zato se za dokazovanje takih transakcij zahtevajo listinska dokazila. Primeri vključujejo pogodbe o prodaji zemljišča.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Praviloma je mogoče poslovno sposobno pričo prisiliti, da nastopi na sodišču in priča. Stranka, ki želi zagotoviti, da se bo priča udeležila sodne obravnave, pripravi vabilo priči, v katerem od priče zahteva, naj se zaradi pričanja udeleži sodne obravnave. Ko sodišče izda vabilo in je to ustrezno vročeno, zavezuje pričo k udeležbi na obravnavi. Oseba, ki ne upošteva vabila priči, je kriva razžalitve sodišča.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Splošno pravilo, da je mogoče poslovno sposobne priče prisiliti k pričanju, ne velja za voditelje drugih držav in njihova gospodinjstva, tuje diplomatske predstavnike in konzularne uradnike, predstavnike nekaterih mednarodnih organizacij ter sodnike in porotnike v zvezi z njihovimi dejavnostmi na navedenih položajih. Zakonce in sorodnike strank je mogoče prisiliti k pričanju v civilnih postopkih. Priča mora odgovoriti na vprašanje, razen v okoliščinah, v katerih bi izgubila privilegij zoper samoobtožbo. Z drugimi besedami, priča mora odgovoriti na vprašanje, razen če lahko ugotovi, da obstaja utemeljen razlog za strah, da bo odgovor zanjo obremenilen.
Priče, od katerih se lahko na splošno zahteva, da predložijo dokaze, imajo kljub temu pravico, da nekatere dokumente umaknejo iz pregleda in na podlagi privilegija zavrnejo odgovarjanje na nekatera vprašanja. Glavne vrste privilegijev so varovanje zaupnosti sporazumevanja med odvetnikom in stranko, komunikacija brez vpliva na sodbo ter zgoraj navedeni privilegij zoper samoobtožbo.
Predložitev dokazov se lahko zavrne tudi na podlagi imunitete zaradi javnega interesa, če bi bila predložitev takih dokazov v nasprotju z javnim interesom. Dokazi, ki jih lahko zajema imuniteta, vključujejo dokaze v zvezi z nacionalno varnostjo, diplomatskimi odnosi, delovanjem centralne ravni države, otrokovo koristjo, preiskovanjem kaznivih dejanj in varovanjem informatorjev. Poleg tega novinarjem ni treba razkriti svojih virov, razen če je to nujno zaradi interesov pravosodja ali nacionalne varnosti ali za preprečevanje kršitev reda ali kaznivih dejanj.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Priči, ki zavrne pričanje in ji je bilo vročeno vabilo priči, se lahko naloži zaporna kazen zaradi razžalitve sodišča, dokler se ne odloči pričati, ali plačilo denarne kazni. Neupoštevanje vabila priči je dejansko neupoštevanje odredbe sodišča, zato se lahko vsaka zavrnitev pričanja šteje za razžalitev sodišča.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Odrasli ne morejo pričati v civilnih postopkih, če niso sposobni razumeti prisege ali razumno pričati. Otrok, ki je priča, morda ni sposoben pričati, če ne razume dolžnosti govoriti resnico ali nima zadostnega razumevanja, da bi utemeljil svojo izpovedbo, za odločitev o tem vprašanju pa je odgovoren sodnik, ki odloča v postopku.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Priče najprej pričajo v okviru neposrednega zaslišanja, nato pa jih navzkrižno zasliši odvetnik nasprotne stranke. Med navzkrižnim zaslišanjem se lahko priči postavijo sugestivna vprašanja. Včasih pričo po koncu navzkrižnega zaslišanja ponovno zasliši stran, ki jo je prva povabila. Sodnik lahko priči prav tako postavlja vprašanja, da bi mu na primer pojasnila nekatere zadeve.
Zagotovljeno je, da lahko priče v nekaterih primerih pričajo v živo prek neposrednega televizijskega prenosa. V postopkih, ki zadevajo koristi otroka ali osebe z duševno motnjo, lahko sodišče otroka zasliši prek neposrednega televizijskega prenosa, vprašanja pa se lahko otroku postavijo prek posrednika. Pričanje v živo prek neposrednega televizijskega prenosa se lahko izvede tudi, če zadevna priča živi na območju zunaj pristojnosti Irske.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Nezakonito pridobljeni dokazi niso nujno nedopustni. Dopustni so, če so relevantni, vendar ima sodnik, ki odloča v postopku, diskrecijsko pravico, da jih izključi. Če se sodniku, ki odloča v postopku, zdi, da javni red zahteva izključitev dokazov, teh dokazov ne sprejme, tudi če so relevantni za dejstva v zadevi.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Izjave, ki jih kot priče podajo stranke v postopku, so dokazi, ki so enako dopustni kot izjave prič, ki niso stranke.

Sorodne povezave

https://www.courts.ie

Zadnja posodobitev: 12/04/2023

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Grčija

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Glede dokazov se v grškem pravu uporablja načelo predloga strank (*archí tis diáthesis*). To pomeni, da sodišče ukrepa le na predlog stranke ter odloči na podlagi dejanskih trditev, ki jih stranke navedejo in dokažejo, in njihovih vlog. Procesna dejanja se izvedejo na predlog stranke, razen če zakon ne določa drugače. Vsaka stranka mora dokazati le dejstva, ki so relevantna za sodbo v zadevi in ki so potrebna za potrditev strankinega zahtevka ali nasprotnega zahtevka. Vloga, ki ni podprta z dokazi, se zavrne.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Če zakon zahteva dokaze glede obstoja dejstva, se lahko predložijo nasprotni dokazi, razen če ni določeno drugače. Dejstva, ki so tako dobro znana, da glede njihove resničnosti ni razumnega dvoma, ali ki jih sodišče pozna iz drugih sodnih postopkov, se samodejno upoštevajo in jih ni treba dokazovati. Sodišče samodejno upošteva splošno znana dejstva in zanje ne zahteva dokazov. Sodišče prav tako na svojo pobudo upošteva zakonodajo, običaje in prakse drugih držav, vendar lahko zahteva dokaze, če jih ne pozna dovolj dobro.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Sodišče prosto presoja dokaze in po svoji presoji odloči, ali so trditve resnične. V odločbi navede razloge za svojo odločitev. Če zakon določa, da se lahko o zadevi odloči samo na podlagi presoje verjetnosti, na primer o predlogu za izdajo začasne odredbe (*asfalistiká métra*), sodišču ni treba uporabiti pravil o pridobivanju dokazov, sprejemljivih oblikah dokazov in teži dokazov, ki se predložijo, ampak lahko upošteva kar koli, kar je po njegovem mnenju ustrezno za sprejetje odločitve o dejstvih.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Osnovno načelo je, da dokaze predlagajo in predložijo stranke. Vendar lahko sodišče na svojo pobudo odredi predložitev katerih koli dokazov, ki jih dopušča zakon, tudi če se stranka ni sklicevala nanje.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Po predložitvi dokazov sodišče odloči o vsebini zadeve, razen če meni, da dokazi ne zadoščajo – v takem primeru lahko odredi predložitev novih, dodatnih dokazov.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Če meni, da že predloženi dokazi zadoščajo, ali če stranka dokazov ni predložila v predpisanem roku.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Na podlagi zakonika o civilnem postopku (*Kódika Politikís Dikonomías*) so dokazna sredstva priznanje, pregled, poročila izvedencev, listinski dokazi, zaslišanje strank, izjave prič, domneve o dejstvih in izjave pod prisego.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Izvedenci (*pragmatognómones*) sodišču pomagajo s predložitvijo mnenja o vprašanjih, ki jim jih postavi sodišče. Sodišče lahko po potrebi zahteva, da so izvedenci navzoči pri vseh ali nekaterih procesnih dejanjih. Vsako sodišče ima seznam izvedencev. Način sestave in vodenja navedenih seznamov se določi s sklepi, izdanimi na predlog ministra za pravosodje. Sodišče, ki obravnava zadevo, da izvedencem potrebna navodila o izvedbi nalog, zlasti pa opredeli, ali meni, da bodo morali biti izvedenci navzoči v kateri koli fazi sodnega postopka, in
ali bo izvedensko mnenje treba predstaviti na sodišču oziroma ali ga morajo pripraviti izvedenci sami.
Če sodišče, ki obravnava zadevo, ne odloči drugače, lahko enaka pooblastila izvaja tudi drugo sodišče, ki deluje na podlagi zahteve ali predloga za izvedbo nekaterih procesnih dejanj, ki se nanašajo na izvedensko mnenje, ali pooblaščeni sodnik (*entetalménos dikastís*). Če se zahteva pisno mnenje, sodišče določi rok, v katerem morajo izvedenci predložiti svoje mnenje. Sodnik (ali v primeru senata sodnikov predsednik sodišča) lahko na zahtevo izvedencev in brez predhodnega posvetovanja s strankami rok podaljša, če izvedenci menijo, da rok ne zadošča za pripravo mnenja. Če je izvedencev več, opravijo vsa dejanja, potrebna za pripravo izvedenskega poročila, in skupaj napišejo pisno mnenje. Sestanejo se na povabilo katerega koli od njih. V pisnem mnenju morajo biti navedena dejanja, ki so jih izvedli, in obrazložena mnenja vsakega od njih; pisno mnenje morajo podpisati. Če kateri koli izvedenec pri pripravi mnenja ni prisoten ali če ga ne želi podpisati, se to v mnenju navede. Izvedenci ali oseba, ki jo za to pooblastijo, predložijo pisno mnenje v sodnem tajništvu sodišča, ki jih je imenovalo, in to dejstvo se zabeleži. Če se mnenje predloži v sodnem tajništvu sodišča, ki deluje na zahtevo ali predlog sodišča pooblaščenega sodnika, se poročilo takoj pošlje sodnemu tajništvu sodišča, ki obravnava zadevo. Sodišče vedno prosto presoja mnenje izvedencev.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Ustno ali pisno priznanje (*omología*) stranke pred sodiščem ali pred pooblaščenim sodnikom pomeni popoln dokaz zoper osebo, ki je priznanje dala; priznanja, dana zunaj sodišča, se prosto presojajo, tako kot drugi dokazi.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Pogodb in kolektivnih aktov ni mogoče dokazovati s pričami, če vrednost pravnega posla presega 20 000 EUR; prav tako dokazovanje s pričami ni dovoljeno zoper vsebino listinskih dokazov, tudi če vrednost pravnega posla ne presega 2 milijona GRD ali 20 000 EUR. Vendar pa se dokazi prič sprejmejo v naslednjih primerih:
kadar na podlagi listine z dokazno vrednostjo obstajajo osnovni dokazi, iz katerih je mogoče sklepati, da je bil pravni posel dejansko sklenjen („osnovni pisni dokazi“ oziroma *archí éngrafis apódeixis*);
če obstaja fizični ali moralni razlog, zaradi katerega listine ni mogoče predložiti;
če je videti, da je bila listina sestavljena, vendar je bila po nesreči izgubljena;

če je dokazovanje s pričami upravičeno z naravo pravnega posla ali posebnimi pogoji, pod katerimi je bil sklenjen, zlasti če se nanaša na trgovinske posle.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Vsakdo, kdor je povabljen za pričo, se je dolžan odzvati vabilu in navesti dejstva, ki so mu znana. Če se oseba na vabilo neupravičeno ne odzove, ji sodišče naloži plačilo stroškov, nastalih zaradi njene odsotnosti, lahko pa izreče tudi globo.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Naslednje osebe imajo pravico odreči pričanje:

duhovniki, odvetniki, notarji, zdravniki, farmacevti, medicinske sestre in tehniki, babice, njihovi pomočniki in zagovornik stranke, in sicer glede dejstev, za katera so izvedeli pri opravljanju svojega poklica;

osebe, ki so s stranko v krvnem sorodstvu, svaštvu ali sorodstvu na podlagi posvojitve do tretjega kolena v ravni ali stranski črti, razen če so na enak način v sorodu z vsemi strankami, ter zakonci, nekdanji zakonci in zaročenci.

Poleg tega priča ni dolžna pričati o

dejstvih, posledica katerih bi lahko bil pregon zaradi kaznivega dejanja, ki ga je storila priča ali oseba, ki je z njo v sorodu v smislu člena 401(2) zakonika o civilnem postopku, ali dejstvih, ki bi lahko vplivala na čast priče ali čast take osebe;

dejstvih, ki se štejejo za poklicno skrivnost.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Sodišče lahko priči, ki se naroka udeleži, vendar zavrne zahtevano pričanje, naloži plačilo globe.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Naslednje osebe ne morejo biti zaslišane kot priče:

duhovniki, in sicer o vsem, kar so izvedeli v okviru spovedi;

osebe, ki v času zadevnega dogodka niso bile duševno zmožne razumeti dogodka oziroma niso zmožne izraziti, kar so zaznale;

osebe, ki so v času zadevnega dogodka trpele za duševno motnjo, ki jim je dejansko omejevala presojo in odločanje, oziroma osebe, ki so v takem stanju ob zaslišanju;

odvetniki, notarji, zdravniki, farmacevti, medicinske sestre in tehniki, babice, njihovi pomočniki in zagovornik stranke, in sicer glede dejstev, ki so jim bila zaupana ali za katera so izvedeli pri opravljanju svojega poklica in glede katerih so zavezani k varovanju zaupnosti, razen če jim oseba, ki jim je navedeno zaupala in glede katere so zavezani k varovanju zaupnosti, dovoli pričanje;

javni uslužbenci in službujoče vojaško osebje o dejstvih, glede katerih so zavezani k varovanju zaupnosti, razen če jim pričanje dovoli pristojni minister;

osebe, ki bi lahko imele interes glede izida sojenja.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Priča mora pred zaslišanjem zapriseči (z versko ali navadno zaprisego). Priče se zaslišijo ločeno; z drugimi pričami ali s strankami jih je mogoče soočiti le, če je to bistvenega pomena. Priče pričajo ustno. Priče morajo navesti, kako so izvedele za to, o čemer pričajo, v primeru posrednih dokazov pa morajo navesti osebo, ki jim je informacije posredovala. Sodišče lahko prepove vprašanja, ki jih priči postavi stranka ali njen zagovornik, če so očitno brez smisla ali nerelevantna, in razglasi konec zaslišanja priče, ko meni, da je ta povedala vse, kar ve o dejstvih, ki se dokazujejo. Sodišče se lahko v posameznem primeru na lastno pobudo ali na predlog stranke odloči organizirati videokonferenco. Sodišče odloči o sprejetju takega predloga na podlagi presoje, ali je uporaba tehnologije potrebna za učinkovito izvedbo postopka. Ob upoštevanju okoliščin primera lahko sodišče ugodi predlogu za izvedbo videokonference, ob tem pa zahteva dodatna jamstva za ustrezno izvedbo postopka. Sodnik, sodni tajnik in druge osebe, ki sodelujejo pri videokonferenci, morajo biti navzoče v zadevnih dvoranah še pred predvidenim časom začetka. Sodišče v vsakem posameznem primeru odloči, ali mora biti na oddaljeni lokaciji navzoč sodnik. Opremo upravlja sodnik ali pooblaščeno sodno osebje. V primeru konzularnega organa opremo upravlja oseba, ki jo za to pooblasti vodja delegacije. Zaslišanje prek videokonference se opravi v skladu z določbami zakonika o civilnem postopku, ki ureja zadevno fazo sodnega postopka. Sodnik določi število oseb, ki so lahko navzoče v dvorani. Sodnik vodi zaslišanje in zagotavlja potrebne napotke osebam na obeh lokacijah. Vsak član sodišča ali udeleženec v postopku je na podlagi dovoljenja sodnika, ki vodi zaslišanje, upravičen postavljati vprašanja navzočim strankam, pričam in izvedencem. Sodniku pri ugotavljanju istovetnosti osebe na oddaljeni lokaciji pomaga sodni tajnik ali oseba na oddaljeni lokaciji, ki jo za to pooblasti konzul. Šteje se, da je bilo zaslišanje prič, izvedencev in strank prek videokonference opravljeno pred sodiščem in ima enako dokazno vrednost kot zaslišanje pred sodiščem.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Sodišče lahko upošteva le zakonite dokaze. Koncept „zakonitih“ dokazov (*nómima endeiktiká mésa*) zajema tudi način, na katerega so bili pridobljeni. Dokazi, pridobljeni nezakonito, so nezakoniti in se ne upoštevajo.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Da, zaslišanje strank se sprejme kot dokaz.

4 Ali je ta država članica v skladu s členom 2(1) uredbe o pridobivanju dokazov določila druge organe, ki so pristojni za pridobivanje dokazov za namene sodnih postopkov v civilnih ali gospodarskih zadevah v skladu z uredbo? Če je odgovor pritrdilen, v katerih postopkih so zadevni organi pristojni za pridobivanje dokazov? Ali lahko le zaprosijo za pridobivanje dokazov ali tudi pomagajo pri pridobivanju dokazov na podlagi zaprosila druge države članice? Glej tudi uradno obvestilo v skladu s členom 2(1) uredbe o pridobivanju dokazov.

Grčija ni imenovala nobenega drugega organa, pristojnega za pridobivanje dokazov v sodnih postopkih v civilnih ali gospodarskih zadevah v skladu z uredbo.

Zadnja posodobitev: 12/04/2023

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani es je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Pridobivanje dokazov - Španija

1 Dokazno breme

Da se na sodišču prizna določena pravica, je treba predložiti dokaze o zatrjevanih dejstvih. Za to je potrebno procesno dejanje, za katero so koraki in roki zakonsko določeni.

Stranke v postopku morajo dokazati dejstva, ki jih zatrjujejo in na katerih temeljijo njihovi zahtevki. Zato mora tožnik predložiti dokaze o dejstvih, ki jih navaja v tožbi, toženec pa mora dokazati dejstva, ki preprečujejo, razveljavljajo ali slabijo pravni učinek dejstev, navedenih v tožbi.

Neugodne posledice pomanjkanja dokazov čuti stranka, ki nosi dokazno breme. Sodišče torej ob izdaji sodbe ali podobne odločbe zavrne zahtevke stranke, ki ni dokazala zatrjevanih dejstev. Ko sodišče odloča o tem, kateri stranki se pripiše pomanjkanje dokazov o nekem dejstvu, upošteva, kako težko oziroma lahko vsaka od strank dokaže zadevno dejstvo.
Nujno je, da vsak, ki se želi obrniti na sodišče, predhodno oceni, kakšna je verjetnost, da bo lahko dokazal, kar zatrjuje, da se tako izogne zapravljanju časa in denarja (sodni stroški), če tega ne bo mogel storiti. Za to je nujno potrebno vsaj zelo splošno in osnovno poznavanje pravil dokaznega postopka.

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Dokazni postopek v španskem pravu je urejen s poglavjema V in VI naslova I zvezka II (členi od 281 do 386) zakonika o civilnem postopku (*Ley de Enjuiciamiento Civil*) (zakon št. 1/2000 z dne 7. januarja 2000). Zakonik o civilnem postopku vsebuje splošni komentar o dokazovanju v oddelku XI uvoda (za katerega se uporablja strokovni izraz preambula), ki je lahko zanimiv za vse, ki želijo izvedeti, kako španski zakonodajalec gleda na dokazni postopek.
V nekaterih postopkih veljajo posebna pravila o pridobivanju dokazov, s katerimi se spreminjajo splošna pravila, na primer v postopkih, ki vključujejo mladoletne osebe ali družine. Dokazi se lahko pridobivajo tudi na sodišču druge stopnje (*Juzgado de Segunda Instancia*). To so običajno dokazi, ki jih na sodišču prve stopnje (*Juzgado de Primera Instancia*) ni bilo mogoče pridobiti iz razlogov, na katere tožnik ni imel vpliva.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Tradicionalno se na teoretični ravni razlikuje med dokazovanjem dejstev in dokazovanjem prava, čeprav se pravo v resnici ne dokazuje, saj ga mora sodnik poznati. Izjema je tuje pravo, ki ga je morda treba dokazati. Dokazovanje tujega prava je urejeno z zakonom o mednarodnem pravosodnem sodelovanju v civilnih zadevah (*Ley de Cooperación jurídica internacional en materia civil*), v skladu s katerim lahko sodnik zahteva poročila o vsebini tujega prava, običajno prek španskega osrednjega organa. Če se tuje pravo ne dokaže, se lahko uporabi špansko pravo, vendar sodnik to pristojnost uporabi samo v izjemnih okoliščinah.
Dokazati ni treba dejstev, ki so v celoti in splošno znana, ali dejstev, glede katerih se stranke strinjajo, razen v primerih, ko stranke ne morejo vplivati na predmet postopka, tj. v postopkih, ki zadevajo poslovno sposobnost oseb, starševstvo, zakonsko zvezo in mladoletne osebe.
Pri zakonskih domnevah stranki, ki ima koristi od domneve, ni treba dokazati dejstva, ki je ugotovljeno na podlagi domneve. V primeru takih domnev se dokazi o nasprotnem sprejmejo, razen če ni to izrecno prepovedano z zakonom. Med zakonske domneve spadajo skupno lastništvo premoženja in denarja, ki sta ju en ali oba zakonca pridobila po sklenitvi zakonske zveze, razen če se lahko dokaže, da pripadata izključno enemu od zakoncev, domneva, da zakonca živita skupaj, in domneva, da je bila pogrešana oseba živa, dokler ni bila razglašena za mrtvo.
Praviloma to, da toženec ne odgovori na tožbo in ne nastopi pred sodiščem, ne pomeni, da tožniku ni treba dokazati dejstev v podporo svojim trditvam. Obstajajo pa izjeme, kadar sodnik izda sodbo, s katero ugodi zahtevkom tožnika, ker toženec ni ugovarjal. Tako je na primer v postopkih v sporih majhne vrednosti in postopkih deložacije zaradi neplačevanja.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Dejstva, ki jih stranke navajajo v tožbenem zahtevku in odgovoru na tožbo, je treba dokazati, sodišče pa jih mora presoditi na podlagi okoliščin zadeve ter pri tem upoštevati vse pridobljene dokaze in njihovo naravo (npr. javna listina nima enake vrednosti kot izjava ene od strank). V sodbi morata biti navedeni presoja dokazov in obrazložitev, zakaj je sodnik sprejel nekatere sklepe. Poleg neposrednih dokazov obstajajo tudi posredni dokazi, kar pomeni, da lahko sodišče na podlagi sprejetega ali v celoti dokazanega dejstva domneva resničnost drugega dejstva, če med njima obstaja natančna in neposredna povezava. Sodišče mora v odločbi obrazložiti, kako je na podlagi dokazanega dejstva sklepalo o domnevanem dejstvu.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

V skladu z načelom, da mora sodišče odločati samo o vprašanjih, ki mu jih predložijo stranke (*principio dispositivo*), ki se uporablja v civilnih postopkih, morajo stranke sodišču predlagati dokaze, ki jih nameravajo predložiti med postopkom. Vendar lahko sodišče na lastno pobudo odloči, da se lahko nekateri dokazi pridobijo samo v zadevah, določenih z zakonom. Če torej sodnik na pripravljalnem naroku v rednem civilnem postopku meni, da dokazi, ki jih predlagajo stranke, ne zadostujejo za razjasnitev spornih dejstev, lahko stranke obvesti o dejstvu, na katerega bi lahko vplivala nezadostnost dokazov, in poleg tega navede dokaze, ki jih lahko stranke predlagajo.
V postopku, ki zadeva poslovno sposobnost oseb, starševstvo, sklenitev zakonske zveze in mladoletne osebe, lahko sodnik ne glede na dokaze, ki jih zahtevajo stranke ali tožilstvo, pridobi vse dokaze, ki se mu zdijo nujni za odločitev v postopku, glede na vrsto zadevnega postopka.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

V ustnem postopku (zahtevki do 6 000 EUR) sodnik po predlaganju in sprejetju dokazov na obravnavi začne pridobivanje dokazov v dejanskem postopku.
V rednem postopku (zahtevki nad 6 000 EUR) se po sprejetju dokazov na pripravljalnem naroku (na katerem se rešijo tudi postopkovna vprašanja) določi datum za začetek postopka, do takrat pa se odloži tudi pridobivanje dokazov. Stranke so pozvane, naj podajo izjave, povabijo se priče, ki jih stranke niso mogle same pripeljati na sodišče, povabijo se izvedenci, če želijo stranke pojasnila ali razlage glede podanih mnenj, poleg tega se naveže stik z institucijami, ki hranijo dokumente, ki jih stranke niso mogle priložiti tožbi ali odgovoru na tožbo, če so navedle arhive, v katerih so ti dokumenti. Vsi dokazi, ki jih ni treba pridobiti med postopkom (kot so obiski določenih krajev), se pridobijo pred začetkom postopka. Če so edini dokazi, ki so bili sprejeti na pripravljalnem naroku, dokumenti in se ti ne izpodbijajo ali če se predloži izvedensko poročilo, ni pa nobena od strank zahtevala navzočnosti izvedenca na pripravljalnem naroku, sodišče izda sodbo po pripravljalnem naroku, ne da bi bilo treba določiti datum za začetek postopka.
Splošno pravilo je, da dokaze pridobi isti sodnik ali sodišče, kot obravnava zadevo, tudi če priča ne prebiva v zadevnem okrožju in mora na dan poziva odpotovati v kraj sedeža sodišča (pri čemer ima pravico, da od stranke, ki jo je predlagala, zahteva ustrezno nadomestilo, ki ga določi sodni uradnik, in brez poseganja v naknadno pravico navedene stranke, da to nadomestilo zahteva od nasprotne stranke, če se ji povrnejo sodni stroški). Samo v izjemnih primerih, na primer ko je razdalja precejšnja, je mogoče zaprositi za pravno pomoč, da se izjava pridobi na sodišču v kraju prebivanja priče. V tem primeru se na drugo sodišče (na nacionalni ravni) naslovi zaprosilo ali pa se uporabi mehanizem, določen s pravili o mednarodnem pravosodnem sodelovanju, odvisno od tega, kje naj bi bila izjava pridobljena. V zadnjenavedenem primeru morajo stranke pisno predložiti vprašanja, ki jih je treba postaviti. Vse pogosteje se uporablja videokonferenca; v takih primerih ni nujno, da se vprašanja navedejo vnaprej. Zadostuje, da se za videokonferenco zaprosi pri sodišču v kraju, kjer naj bi potekala.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Dokazi o nespornih dejstvih ali dokazi, ki niso pomembni za predmet postopka, se ne sprejmejo, niti se ne sprejmejo dokazi, ki v skladu z razumnimi in gotovimi pravili in merili ne prispevajo k razjasnitvi spornih dejstev. Sodišče v nobenem primeru ne sprejme dokazov, ki so bili pridobljeni nezakonito, s katerimi se kršijo temeljne pravice ali v zvezi s pridobitvijo katerih je za pomoč zaprošeno sodišče, čeprav so strankam na voljo.
Na splošno je treba dokaze predlagati v ustnem postopku ali na pripravljalnem naroku. Dokazi, ki so predlagani prepozno, se ne sprejmejo.

V postopkih, ki zadevajo poslovno sposobnost, družino in mladoletne osebe, je nova dejstva mogoče predložiti po tožbenem zahtevku in odgovoru na tožbo, zlasti na sodišču druge stopnje, ko se vloži pritožba zoper sodbo ali ko se ta pritožba izpodbija. V takih primerih se lahko novi dokazi predlagajo, če še ni začel teči rok za izdajo sodbe. V drugih postopkih, ko se je rok za predložitev argumentov že iztekel in se pojavi pomembno novo dejstvo, lahko stranki sodišče z njim seznanita pisno in zahtevata tudi pridobitev dokazov, če nasprotna stranka dejstva ne priznava kot resničnega.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Dokazna sredstva, ki se lahko uporabijo v postopku, so: zaslišanje strank, javne listine, zasebne listine, izvedenska mnenja, sodno zaslišanje, zaslišanje prič, naprave za reprodukcijo besed, zvokov in slik ter instrumenti, ki omogočajo shranjevanje, priklic in reprodukcijo besed, podatkov, slik in matematičnih operacij za računovodske ali druge namene, ki so pomembni za postopek.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

PRIČANJE PRIČ: prič ni treba navesti v tožbi ali odgovoru na tožbo, saj mora v ustnem postopku vsaka stranka na datum, predviden za obravnavo, priti na sodišče z osebami, ki naj bi pričale v postopku. Stranke morajo prositi sodišče, naj povabi priče, ki jih niso mogle pripeljati same, pri čemer jim sodišče odredi, da morajo nastopiti pred sodiščem v treh dneh po prejemu vabila. V rednem postopku se priče navedejo na pripravljalnem naroku, na katerem se poleg postopkovnih vprašanj ugotovijo tudi sporna dejstva v zadevi ter predlagajo in sprejmejo dokazi v zvezi s temi dejstvi.

Izpovedba priče je vedno ustna in se opravi na dan obravnave (kot tudi pojasnila, za katera se šteje, da jih je treba pridobiti od izvedencev). Obstaja pa izjema od tega pravila o zaslišanju prič, in sicer kadar morajo pravne osebe ali javni subjekti nujno zagotoviti informacije o pomembnih dejstvih postopka, ni pa nujno, da se fizične osebe zaslišijo posamično. V tem primeru se namesto ustne izjave subjektu predloži seznam vprašanj, na katera stranke želijo odgovore in ki se sodniku zdijo pomembna. Na ta vprašanja se odgovori pisno.

PRIČANJE IZVEDENCEV: izvedenska mnenja so vedno pisna. Po njihovi predložitvi in seznanitvi z mnenji nasprotne strani morajo stranke odločiti, ali je nujno ali ne, da se izvedenec udeleži obravnave in zagotovi pojasnila ali razlage, ki so morda potrebni.

Če stranke želijo uporabiti izvedensko pričanje, je treba izvedensko mnenje, na katerem temeljijo njihovi zahtevki, predložiti skupaj s tožbo ali odgovorom na tožbo, razen če to ni mogoče; v tem primeru morajo stranke navesti mnenja, ki jih nameravajo uporabiti. Poleg tega morajo mnenja zagotoviti takoj, ko so na voljo, vsekakor pa pet dni pred začetkom pripravljalnega naroka v rednem postopku oziroma pet dni pred obravnavo v ustnem postopku. Ne glede na to lahko stranke zaprosijo za imenovanje sodnega izvedenca ob vložitvi tožbe ali odgovora na tožbo; v tem primeru se mnenje izda naknadno (običajno v obdobju med pripravljalnim narokom in začetkom postopka, vendar dovolj zgodaj, da ga lahko stranke proučijo pred obravnavo).

Vmesni subjekt med pričo in izvedencem je izvedenska priča, to je priča, ki je sposobna zagotoviti informacije o tehničnih vprašanjih, povezanih s postopkom. Običajno so izvedenske priče avtorji poročil, ki so skupaj s tožbo ali odgovorom na tožbo predložena kot listinski dokazi in ne kot izvedensko pričanje.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Da. Javne listine v celoti dokazujejo dejstvo, dejanje ali stanje, ki ga opisujejo, pa tudi datum predložitve dokumentacije ter identiteto notarjev in oseb, ki so sodelovale pri njeni predložitvi. Če se izpodbija pristnost javne listine, se ta listina preveri in primerja z izvirnikom ne glede na to, kje se ta hrani. Kljub temu se lahko naslednje listine štejejo za popoln pravni dokaz, ne da bi jih bilo treba preveriti ali primerjati, razen če obstajajo dokazi o nasprotnem ali če se primerja rokopis, kadar je to mogoče: stare javne listine, ki nimajo notarskega protokola, in vsaka javna listina, katere izvirnika ni ali za katero ni evidenc, da bi jo bilo mogoče preveriti ali primerjati.

Zasebne listine se prav tako štejejo za popoln dokaz v postopku, če jih ne izpodbija stranka, v katere škodo so. Če se izpodbija zasebna listina, lahko stranka, ki jo je predložila, zahteva primerjavo rokopisa ali druga dokazna sredstva za preverjanje njene pristnosti. Če ni mogoče dokazati pristnosti zasebne listine, se ta presoja v skladu s pravili kritične presoje, ki se upoštevajo tudi pri presoji preostalih dokazov, ki se izvajajo. Če se po izpodbijanju izkaže, da je listina pristna, se lahko stranki, ki jo je izpodbijala, poleg plačila zadevnih stroškov naloži tudi globa.

Nazadnje, če iz preostalih dokazov ne izhaja nasprotno, se pri razsodbi za resnična štejejo vsa dejstva, ki jih je stranka kot taka priznala v izjavah strank, če je bila navedena stranka osebno udeležena v njih in če je ugotovitev njihove resničnosti jasno v njeno škodo.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Načeloma ni pravila, ki bi določalo, katere dokaze je treba uporabiti, da se dokažejo določena dejstva, vendar je logično, da se na primer pri zahtevku za denarni znesek, ki izhaja iz poslovnega odnosa med strankami, obstoj ali poravnava dolga v osnovi ugotavlja z listinskimi dokazili. Izvedensko pričanje se zahteva, kadar je potrebno znanstveno, umetniško, tehnično ali praktično znanje, da se presodijo dejstva ali okoliščine, ki so pomembni za zadevo, ali da se zagotovi večja gotovost v zvezi z njimi.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Vabljene priče morajo nastopiti na navedeni obravnavi ali zaslišanju. Če tega ne storijo, morajo plačati globo, ki znaša od 180 EUR do 600 EUR, pri čemer so lahko zaslišane v petih dneh. Če priča tudi po drugem vabilu ne pride na zaslišanje, se ne kaznuje več samo z globo: takrat je kriva razžalitve sodišča, na kar so priče opozorjene že na samem začetku.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Splošno načelo, po katerem so priče dolžne pričati, ne velja za priče, ki zaradi svojega statusa ali poklica ne smejo razkriti dejstev, o katerih so zaslišane. V takem primeru morajo to navesti skupaj z obrazložitvijo, sodišče pa ob upoštevanju razlogov za zavrnitev pričanja odloči, kaj bo z njihovim pričanjem, in jih lahko odveže obveznosti odgovarjanja. Če je priča odvezana odgovarjanja, je to treba zabeležiti.

Če priča trdi, da se dejstva, o katerih je zaslišana, nanašajo na zadevo, ki je bila pravno razglašena ali označena za zaupno, sodišče v primerih, v katerih se mu to zdi nujno v interesu izvajanja sodne oblasti, na lastno pobudo pristojni organ zaprosi za uradni dokument, ki to potrjuje. Ko sodišče preveri, da je trditev o zaupnosti resnična, odredi, naj se dokument vključi v spis, kar velja tudi za vprašanja, zajeta z uradno tajnostjo.

Poleg tega mora sodišče priče najprej vprašati o njihovih osebnih okoliščinah (družinske vezi ali prijateljstvo oziroma sovraštvo do strank, osebni interes v zadevi itd.), šele nato lahko pričajo, stranke pa lahko glede na njihove odgovore sodišču predložijo pripombe glede nepristranskosti prič.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Priče morajo nastopiti, če jih povabi sodišče, in morajo zapriseči, da bodo govorile resnico, pri čemer so opozorjene na sankcije, predpisane za kaznivo dejanje krivega pričanja v civilnem postopku. Priče morajo pričati na način, določen v členu 366 zakonika o civilnem postopku. Če priča zavrne pričanje, je lahko kriva razžalitve sodišča, za kar se ji naloži globa, odvisno od resnosti zavrnitve pa se lahko ta šteje tudi za kaznivo dejanje.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Priča je lahko vsakdo, razen oseb, ki so trajno izgubile razsodnost ali sposobnost uporabe čutov (vida, sluha itd.), in sicer v zvezi z dejstvi, ki bi jih lahko poznale samo zaradi uporabe čutov.

Mladoletne osebe, mlajše od 14 let, lahko nastopijo kot priče, če so po mnenju sodišča dovolj zrele, da poznajo in govorijo resnico.

Po španskem pravu se tradicionalni pojem priče nanaša na fizične osebe, vendar to pravnim zastopnikom pravnih oseb ne preprečuje, da nastopijo kot priče in tako zagotovijo informacije o dejstvih, s katerimi so seznanjeni zaradi svoje funkcije. V primeru pravnih oseb in javnih subjektov je izrecno predvidena možnost pisnega zagotavljanja informacij sodišču, kot je bilo že navedeno (člen 381 zakonika o civilnem postopku).

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Vprašanja, ki jih je sodišče dovolilo, postavijo neposredno odvetniki strank, pri čemer prva sprašuje stranka, ki je pričo predlagala. Ko priča odgovori na vprašanja, ki jih je postavil odvetnik stranke, ki je predlagala zaslišanje priče, lahko odvetniki katere koli od drugih strank priči postavijo nova vprašanja, ki se jim zdijo koristna za razjasnitev dejstev. Pričo lahko zasliši tudi sodnik, da dobi pojasnila in dodatne informacije.

Sodišče lahko na lastno pobudo ali na zahtevo katere od strank dovoli, da se priča, katere izjava resno nasprotuje izjavi druge priče ali katere od predhodno zaslišanih strank, sooči z zadevno pričo ali stranko.

Če se za to zaprosi in se sodišče strinja, se lahko priča zasliši po videokonferenci. To velja v primeru, ko je izjava po videokonferenci najustreznejši in najsorazmernejši način za pridobitev dokazov glede na zadevne okoliščine (v osnovi precejšnja razdalja med prebivališčem priče in sedežem sodišča), pri čemer je treba vedno zagotoviti kontradiktornost postopka in pravico strank do obrambe.

3 Ocenjevanje dokazov

S tem postopkom sodnik ugotovi splošno veljavo pridobljenih dokazov, pri čemer upošteva pravila kritične presoje. Kot pa je bilo navedeno zgoraj, je presoja nekaterih vrst dokazov določena z zakonom; na primer kar zadeva javne in zasebne listine ter zaslišanje strank v nekaterih zadevah.

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Dokazov, ki so bili pridobljeni nezakonito, ni mogoče sprejeti. Prav tako nimajo nobenih učinkov dokazi, ki so bili neposredno ali posredno pridobljeni s kršitvijo temeljnih pravic ali svoboščin. Takih dokazov sodišče torej ne upošteva pri odločanju o zadevi.

Če ena od strank meni, da so bile pri pridobivanju ali odkrivanju dokazov, ki so bili sprejeti, kršene temeljne pravice, mora to nemudoma navesti, pri čemer po potrebi obvesti druge stranke. Sodnik nato odloči o zakonitosti takih dokazov.

Če sodnik sam meni, da je bila pri pridobivanju dokazov kršena temeljna pravica, dokaze izloči po uradni dolžnosti.

To vprašanje, na katero lahko sodišče opozori tudi na lastno pobudo, se reši v postopku ali v primeru ustnega postopka na začetku obravnave, preden se začnejo pridobivati dokazi.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Če stranko k pričanju pozove druga stranka, je presoja njene izjave odvisna od vsebine njenih odgovorov. Če torej iz preostalih dokazov ne izhaja nasprotno, se pri razsodbi za resnična štejejo vsa dejstva, ki jih je stranka priznala kot taka, če je bila ta stranka osebno udeležena v njih in če je ugotovitev njihove resničnosti jasno v njeno škodo. V vseh drugih primerih sodišče presoja vsebino izjave v skladu s pravili kritične presoje.

Podobno lahko sodišče kot resnična sprejme osebna dejstva o strankah, če ne nastopijo kot priče ali če nastopijo pred sodiščem, vendar nočejo pričati ali se izmikajo neposrednim odgovorom, če gre za dejstva, pri katerih je bila zaslišana stranka osebno udeležena, in bi bila ugotovitev njihove resničnosti v celoti ali deloma v njeno škodo. Poleg tega morajo stranke, ki ne nastopijo pred sodiščem, plačati globo, ki znaša od 180 EUR do 600 EUR.

Zadnja posodobitev: 30/10/2020

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani fr je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Opozarjamo, da so že na voljo naslednje jezikovne različice: en.

Pridobivanje dokazov - Francija

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

V skladu s členom 1353 civilnega zakonika mora tisti, ki zahteva izpolnitev obveznosti, obveznost tudi dokazati. Obratno pa mora tisti, ki trdi, da je razbremenjen obveznosti, dokazati, da je njegova obveznost prenehala.

Vsaka od strank mora torej praviloma predložiti dokaze za zatrjevana dejstva. Člen 9 zakonika o civilnem postopku tako določa, da „mora vsaka stranka po zakonu dokazati dejstva, ki potrjujejo njeno trditev“.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

V nekaterih primerih obstajajo domneve, na podlagi katerih je iz dokaznega bremena izvzeto dejstvo, ki ga ni mogoče ali ga je težko dokazati.

S pravnimi domnevami se nekako obrne dokazno breme tistega, ki mora dokazati resničnost zatrjevanega dejstva. Domneve se na splošno štejejo za „navadne“, torej jih je mogoče ovreči. Za otroka, rojenega v zakonski zvezi, se na primer domneva, da je njegov oče mož njegove matere, vendar se lahko vloži tožba za izpodbijanje očetovstva.

Redkeje so domneve štejejo za „neovrgljive“ in v tem primeru se nasprotni dokazi ne sprejmejo.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Sodišče lahko svojo odločitev opre zgolj na dokazana ali neizpodbijana dejstva.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Sodišče lahko izvedbo dokazov odredi na predlog ene od strank ali na lastno pobudo.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Če sodišče odredi izvedbo dokazov na predlog stranke, tajništvo sodišča tehnika seznani z vsebino njegove naloge; ta nato stranke povabi k vsem postopkom, ki jih izvede. V primeru izvedenskega mnenja se to začne pripravljati šele, ko stranka po sklepu sodišča plača znesek (varščino), ki je jamstvo za plačilo izvedenca. Vsi dokazi se izvajajo v navzočnosti strank.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišče lahko zavrne predlog za izvedbo dokazov, če meni, da se bo stranka s tem rešila dokaznega bremena ali da to ni potrebno.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

V francoskem civilnem pravu obstaja razlikovanje. Dokazovanje pravnih dejstev (npr. nesreče) ni omejeno, tako da se lahko dokazi predložijo v kateri koli obliki (dokumenti, izpovedbe itd.). Za dokazovanje pravnih aktov (pogodbe, darila itd.) se praviloma zahteva pisni dokaz, vendar zakon določa izjeme (npr. za akte, ki se nanašajo na znesek, nižji od določenega praga, ki je opredeljen z odlokom, ali v primeru, ko dokazila ni mogoče predložiti). Opozoriti je treba, da med trgovci velja načelo svobodnega dokazovanja tudi za pravne akte.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Pridobivanje dokazov od prič poteka na dva načina: ustno na podlagi zaslišanja ali pisno v obliki izjav, ki jih je treba predložiti v predpisani obliki. V pisni izjavi je treba namreč med drugim navesti istovetnost priče in po potrebi njeno sorodstveno ali zakonsko vez, razmerje podrejenosti ali sodelovanja ali skupne interese, ki jo povezujejo s katero od strank. Poleg tega se navede, da je izjava namenjena predložitvi sodišču in da se njen pisec zaveda, da se z neresnično izjavo izpostavlja kazenskim sankcijam. Dokaze od prič je mogoče pridobiti tudi v obliki notarskega zapisa (gre za dokument, ki ga sestavi sodnik ali javni uradnik in v katerem se zberejo izjave več prič v zvezi z dejstvi, ki jih je treba dokazati).

Izvedensko mnenje se razlikuje od izpovedbe priče, saj se pri tej izvedbi dokazov osebi, ki je za to izrecno pristojna, zaupa priprava popolnoma tehničnega mnenja na podlagi zaslišanja strank. Izvedenec predloži ustno ali pisno mnenje. Pisno mnenje je sestavljeno v obliki poročila, ki med drugim vsebuje pisne pripombe strank. Izvedensko mnenje za sodišče ni zavezujoče.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Javna listina, ki jo javni uradnik (notar, sodni izvršitelj) sestavi v okviru izvajanja svojih nalog, velja za verodostojno, dokler se v postopku ne ugotovi nepristnost.

Zasebna listina (dokument, ki ga brez posredovanja javnega uradnika sestavijo stranke same in tudi same podpišejo) velja za verodostojno, dokler se ne dokaže nasprotno.

Izpovedbe in druga dokazna sredstva so prepuščene presoji sodnika.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Kot je opisano v točki 2.4, se pisno dokazilo zahteva za dokaz o pravnem aktu, katerega vrednost presega 1 500 EUR. Nasprotno pa je mogoče pravno dejstvo dokazovati v kateri koli obliki.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Vsakdo mora sodišču pomagati pri odkrivanju resnice.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Oseba, ki je med opravljanjem svojega poklica zbrala informacije, ki se štejejo za poklicno skrivnost, mora zavrniti pričanje, sicer se izpostavi kazenski sankciji. Prav tako lahko priča občasno zavrne pričanje, če izkaže legitimni zadržek (npr. nezmožnost potovanja, bolezen, poklicni razlogi). Ali je zadržek upravičen, presodi sodnik.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Priče, ki se ne udeležijo pričanja, brez utemeljenega razloga odklonijo pričanje ali nočejo priseči, se lahko kaznujejo s civilno globo, ki znaša največ 3 000 EUR.

Pojasniti je treba tudi, da se za krivo izpovedbo naložijo kazenske sankcije.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Kot priča je lahko zaslišan vsakdo, razen strank samih in oseb, ki niso sposobne pričati na sodišču, bodisi zaradi civilne nesposobnosti (mladoletne osebe in zaščitene odrasle osebe) bodisi zaradi nekaterih kazenskih obsodb (odvzem državljanskih pravic). Vendar jih lahko sodnik zasliši informativno, ne da bi morale priseči. Poleg tega v postopku razveze zakonske zveze ali prenehanja življenjske skupnosti potomci zakoncev ne morejo nikoli biti zaslišani ali pričati.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Sodnik vodi zaslišanje priče in ji postavlja vprašanja. Navzoče stranke priče ne smejo prekiniti niti z njo neposredno govoriti, da ne bi vplivale nanjo. Če sodnik meni, da je to potrebno, postavi vprašanja, ki jih priči želijo postaviti stranke.

Sodnik ima pravico odrediti zvočno, slikovno ali zvočno-slikovno snemanje izvajanja dokazov, če to zahtevajo okoliščine (npr. zaradi geografske oddaljenosti).

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Sodišče ne upošteva dokazov, ki so bili pridobljeni nezakonito (skrita kamera, snemanje telefonskega pogovora brez vednosti sogovornika) ali brez spoštovanja zasebnosti.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Izjave strank v postopku nimajo dokazne vrednosti.

Zadnja posodobitev: 07/09/2021

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani hr je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Opozarjamo, da so že na voljo naslednje jezikovne različice: en.

Pridobivanje dokazov - Hrvaška

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Pravila v zvezi s pridobivanjem dokazov ter predložitvijo, izbiranjem, zbiranjem, proučevanjem in ocenjevanjem dokaznih sredstev v civilnem postopku so določena v členih 219 do 276 zakona o pravdnem postopku (*Zakon o parničnom postupku*) (*Narodne novine* (NN; Uradni list Republike Hrvaške) št. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11 – prečiščeno besedilo, 25/13, 89/14 – odločba ustavnega sodišča Republike Hrvaške (*Ustavni sud Republike Hrvatske*), 70/19 in 80/22 (ZPP)).

Splošno pravilo je, da mora vsaka stranka navesti dejstva in predložiti dokaze, na katerih temelji njen zahtevek ali s katerimi izpodbija izjave in dokaze nasprotne stranke, kar pomeni, da v hrvaškem (civilnem) procesnem pravu pri zbiranju dejstev in predložitvi dokazov prevladuje načelo pravice do izjave. Zato mora vsaka stranka dokazati resničnost izjav o obstoju dejstev, ki so njej v prid in na katerih temeljijo njeni zahtevki (in ugovori), razen če ni z zakonom določeno drugače.

Praviloma lahko sodišče ugotovi samo dejstva, ki so jih stranke navedle, in izvede samo dokaze, ki so jih predložile. Izjemoma je sodišče pristojno (in dolžno) ugotoviti dejstva, ki jih stranke niso navedle, in izvesti dokaze, ki jih niso predložile, a samo, če sumi, da nameravajo stranke uveljavljati zahtevke, ki jih nimajo pravice uveljavljati.
Če sodišče na podlagi pridobljenih dokazov (člen 8 ZPP) nekega dejstva ne more ugotoviti z gotovostjo, o njegovem obstoju odloči z uporabo pravil o dokaznem bremenu.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Dokazi zajemajo vsa dejstva, ki so pomembna za sprejetje odločitve.
Dejstev, ki jih je stranka med postopkom priznala na sodišču, ni treba dokazati, vendar lahko sodišče odredi predložitev dokazov tudi za ta dejstva, če meni, da poskuša stranka s priznanjem teh dejstev uveljavljati zahtevek, ki ga nima pravice uveljavljati (tretji odstavek člena 3 ZPP).
Poleg tega so iz dokazovanja izvzeta pravna pravila, ker zanje velja pravilo, da naj bi sodišče poznalo pravo (*iura novit curia*).
Dejstev, ki so splošno znana, ni treba dokazovati. Lahko pa se dokaže, da neko dejstvo ni splošno znano.
Dejstev, za obstoj katerih veljajo pravne domneve, ni treba dokazovati, lahko pa se dokaže, da ne obstajajo, razen če ni z zakonom določeno drugače. Tako pravila o izpodbojnih pravnih domnevah (*praesumptiones iuris*) lajšajo dokazovanje, saj stranki, ki se sklicuje na pravno pomembno dejstvo, njegovega obstoja ni treba neposredno dokazati; zadostuje sklicevanje na splošno pravno pravilo, vsebovano v izpodbojni pravni domnevi, stranka, ki trdi, da splošnega pravila, vsebovanega v izpodbojni pravni domnevi, ni mogoče uporabiti v določeni zadevi, pa mora to dokazati.
Vendar obstajajo primeri, v katerih zakon ne dovoljuje dokazovanja neobstoja dejstev, ki se z zakonom štejejo za dokazana (*praesumptiones iuris et de iure*), kadar je sodišče dolžno ugotoviti obstoj zadevnega pravno pomembnega dejstva.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Naloga sodišča je, da se prepriča o obstoju ali neobstoju dejstev, od katerih je odvisna uporaba prava. ZPP ne vsebuje izrecnih določb o verjetnosti, a naj bi se stopnja verjetnosti zviševala sorazmerno s pomembnostjo ukrepa, ki bi ga bilo treba sprejeti, ob upoštevanju faze postopka, v katerem se posamezno postopkovno vprašanje obravnava in o njem odloča, ter postopkovnih posledic, ki izhajajo iz ugotovitve obstoja ali neobstoja določenih dejstev.
Sodišče v skladu s splošnim pravilom o prosti presoji dokazov po lastnem prepričanju odloči, katera dejstva šteje za dokazana, in sicer na podlagi vestne in skrbne presoje vsakega posamičnega dokaza in vseh dokazov skupaj ter ob upoštevanju rezultatov celotnega postopka.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Kot je bilo že navedeno, hrvaški (civilni) procesni postopek pretežno poteka *inter partes*, kar pomeni, da lahko stranke zbirajo dejstva in pridobivajo dokaze na svojo pobudo, sodišče pa ima pravico ugotoviti dejstva, ki jih stranke niso navedle, in izvesti dokaze samo, če sumi, da nameravajo stranke uveljavljati zahtevke, ki jih nimajo pravice uveljavljati (tretji odstavek člena 3 ZPP).
Po pripravljalnem naroku sodišče sprejme odločbo o končanju postopka predhodnega odločanja.
Sodišče konča postopek predhodnega odločanja ter opravi in zaključi glavno obravnavo na pripravljalnem naroku, če meni, da je to mogoče glede na okoliščine zadeve.
Če sodišče meni, da ni mogoče končati postopka predhodnega odločanja ter opraviti in zaključiti glavne obravnave na pripravljalnem naroku, pripravi načrt vodenja postopka.
Načrt vodenja postopka mora vsebovati:
povzetek zadevnih dejanskih in pravnih vprašanj,
dokaze za ugotavljanje zadevnih dejstev,
rok za pridobitev nadaljnjih potrebnih dokazov,
rok, v katerem lahko stranke predložijo pisna stališča glede predložitev nasprotne stranke ter glede ugotovitev in mnenj izvedencev,
datum in čas naroka za glavno obravnavo.
Če je za glavno obravnavo potrebnih več narokov, se sodišče posvetuje s strankami, preden določi datum in čas vseh naslednjih narokov za glavno obravnavo, pri čemer si prizadeva zagotoviti razumno trajanje postopka.
Sodišče sprejme načrt vodenja postopka s sklepom, običajno na prvi obravnavi v postopku. Sodišče pred sprejetjem sklepa o načrtu vodenja postopka strankam dovoli, da na obravnavi izrazijo svoja mnenja o načrtu.
Izjemoma, če ena od strank ni navzoča na obravnavi, na kateri se razpravlja o načrtu vodenja postopka, lahko sodišče določi načrt vodenja postopka, ne da bi se posvetovalo z odsotno stranko.
Tekom postopka lahko sodišče načrt vodenja postopka spremeni, če je dalo strankam možnost, da izrazijo svoja mnenja o tem. Če spremembe načrta ne vplivajo na roke za dejanja strank, lahko sodišče načrt spremeni brez predhodnega posvetovanja s strankami.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Sodišče odloči, katera od predloženih dokaznih sredstev je treba izvesti za ugotovitev odločilnih dejstev.
Če sodišče sprejme dokazni predlog stranke, praviloma najprej izvede navedeni dokaz.
V sporih, ki jih obravnava senat (*vijeće*), se dokazi izvedejo na glavni obravnavi pred senatom, vendar lahko senat iz pomembnih razlogov odloči, da je treba nekatere dokaze izvesti pred predsednikom senata ali sodnikom zaprošenega sodišča (zaprošeni sodnik). V tem primeru se na glavni obravnavi prebere zapisnik o izvedenih dokazih.
Sodnik posameznik oziroma predsednik senata vodi glavno obravnavo, zasliši stranke in izvede dokaze, vendar sodišča ne zavezuje odločitev v zvezi z vodenjem obravnave, kar med drugim pomeni, da ga ne zavezuje odločitev o sprejetju ali zavrnitvi dokaznih predlogov strank.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

V skladu z določbami ZPP sodišče zavrne predložene dokaze, ki se mu ne zdijo pomembni, in v odločbi navede razloge za zavrnitev.
ZPP ne vsebuje posebnih določb o možnosti zavrnitve nedopustnih dokazov ali dokazov, ki jih ni mogoče pridobiti stroškovno učinkovito. Vendar lahko sodišče v sporih pred občinskimi sodišči (*općinski sud*), v katerih vrednost zahtevkov ne presega 10 000 HRK, in sporih pred gospodarskimi sodišči (*trgovački sud*), v katerih vrednost zahtevkov ne presega 50 000 HRK, o obstoju takih dejstev odloči na podlagi proste presoje, če meni, da bi ugotavljanje dejstev, ki so pomembna za rešitev spora, povzročilo nesorazmerne težave in stroške, pri odločanju pa upošteva listine, ki so jih predložile stranke, in njihovo pričanje, če je sodišče izvedlo dokaze z zaslišanjem strank.
Prav tako je z določbami ZPP predpisan rok, v katerem morajo stranke navesti vsa dejstva in predložiti dokazne predloge. V rednem civilnem postopku mora vsaka stranka v tožbi in odgovoru nanjo, najpozneje pa na pripravljalnem naroku navesti vsa dejstva, s katerimi utemeljuje svoj zahtevek, predložiti potrebne dokaze za ugotovitev dejstev, ki jih je navedla, in izraziti svoje stališče glede navedenih dejstev in dokazov, ki jih predlaga nasprotna stranka. Na glavni obravnavi lahko stranke nova dejstva in dokaze predstavijo samo, če jih brez svoje krivde niso mogle predložiti ali predstaviti pred končanjem predhodnega postopka.

Sodišče ne upošteva novih dejstev in dokazov, ki jih stranke po svoji krivdi predložijo ali predstavijo šele na glavni obravnavi.
Za več informacij o dokazih in pridobivanju dokazov v postopkih v sporih majhne vrednosti glej informativni list z naslovom „Spori majhne vrednosti – Republika Hrvaška“.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

V ZPP so predvidena naslednja dokazna sredstva: ogled na kraju samem, listine, priče, izvedenci in zaslišanje strank.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Priča je vsaka fizična oseba, ki lahko zagotovi informacije o dejstvih, ki se dokazujejo. Priče se zaslišijo posamično in brez navzočnosti drugih prič, ki naj bi se zaslišale pozneje, odgovarjati pa morajo ustno.
Priča je najprej opomnjena, da mora govoriti resnico in da ne sme ničesar izpustiti. Nato je opozorjena na posledice krivega pričanja. Poleg tega mora priča vedno odgovoriti na vprašanje, kako pozna dejstva, o katerih priča.
Izvedenska priča mora imeti enake lastnosti kot priča, to pomeni, da mora imeti sposobnost opazovanja, spominjanja in obnavljanja, poleg tega pa mora imeti tudi strokovno znanje.
Nekatere izvedenske priče, ki jih povabi sodišče, se morajo odzvati vabilu ter predložiti ugotovitve in mnenje.
Tako je med nalogami izvedenske priče priprava ugotovitev in mnenj. Sodišče določi, ali bo izvedenska priča svoje ugotovitve in mnenja predstavila samo ustno na obravnavi ali pa jih mora predložiti tudi pisno pred obravnavo. Sodišče določi rok za predložitev pisnih ugotovitev in mnenj, ki ne sme biti daljši od 60 dni.
Izvedenska priča mora svoje mnenje vedno obrazložiti.
Sodišče pisne ugotovitve in mnenje vroči strankam najpozneje 15 dni pred obravnavo, na kateri bodo obravnavane.
ZPP ne razlikuje med postopkom za zaslišanje „običajnih“ prič in izvedenskih prič, tako da ne določa posebnih postopkovnih določb v zvezi s tem.
Kar zadeva pisne dokaze, morajo stranke same predložiti listino, s katero dokazujejo svojo izjavo.
Šteje se, da listina, ki jo je v predpisani obliki izdal državni organ v okviru svojih pristojnosti, in listina, ki jo je v taki obliki izdala pravna ali fizična oseba ob izvajanju javnih pooblastil, ki so ji bila dodeljena na podlagi zakona ali zakonskega predpisa (javna listina), dokazuje resničnost tega, kar se z njo potrjuje ali ureja.
Druge listine imajo enako dokazno vrednost, če imajo v skladu s posebnimi predpisi enako dokazno vrednost kot javne listine.
Dopustno je dokazati, da dejstva, navedena v javni listini, niso resnična ali da listina ni bila pravilno sestavljena.
Če sodišče dvomi o pristnosti listine, lahko od organa, od katerega naj bi izvirala, zahteva, naj o njej izrazi mnenje.
Razen če ni drugače določeno z mednarodno pogodbo, imajo tuje javne listine, ki so ustrezno overjene, ob upoštevanju pogoja vzajemnosti enako dokazno vrednost kot domače javne listine.
ZPP določa tudi pravila o predložitvi listin (dolžnosti predložitve listin), ki se razlikujejo glede na to, ali ima listino stranka, ki se nanjo sklicuje, nasprotna stranka, državni organ ali organizacija, ki izvaja javna pooblastila, ali tretja oseba (fizična ali pravna oseba).

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

V skladu s splošnim pravilom o prosti presoji dokazov, ki se uporablja v hrvaškem (civilnem) procesnem pravu, sodišče po lastnem prepričanju odloči, katera dejstva šteje za dokazana, in sicer na podlagi vestne in skrbne presoje vsakega posamičnega dokaza in vseh dokazov skupaj ter ob upoštevanju rezultatov celotnega postopka.
Tako ni pravila, po katerem bi imela nekatera dokazna sredstva večjo težo ali pomen kot druga, čeprav se v praksi listine štejejo za zanesljivejše (ne pa tudi pomembnejše) od drugih dokazov (priče, zaslišanje strank).

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Ne, ZPP ne določa, da so nekatera dokazna sredstva obvezna za dokazovanje določenih dejstev. V skladu z načelom *inter partes* lahko stranke predložijo dokazna sredstva, sodišče pa presodi, katere predložene dokaze bo izvedlo za ugotavljanje odločilnih dejstev.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Vsaka oseba, vabljena kot priča, se je dolžna odzvati vabilu in mora pričati, razen če ni z ZPP določeno drugače. Zato je pričanje, ki vključuje dolžnost priti na sodišče, pričati in govoriti resnico, splošna obveznost vsake osebe. Priče, ki se zaradi starosti, bolezni ali hude telesne okvare ne morejo odzvati vabilu, se zaslišijo na svojem domu.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Oseba, ki bi s pričanjem kršila obveznost zaupnosti v zvezi z uradnimi ali vojaškimi skrivnostmi, je lahko zaslišana kot priča šele, ko jo pristojni organ odveže take odgovornosti.
Priča lahko zavrne pričanje:
o čem, kar ji je stranka zaupala kot svojemu pooblaščencu;
o čem, o čemer se ji je stranka ali druga oseba spovedala, ko je delovala kot verski spovednik;
o dejstvih, s katerimi se je seznanila kot odvetnik ali zdravnik ali pri opravljanju katerega koli drugega poklica ali dejavnosti, če velja obveznost ohranitve zaupnosti dejstev, s katerimi se je seznanila pri opravljanju tega poklica ali dejavnosti.
Sodnik posameznik ali predsednik senata te osebe seznani z možnostjo, da zavrnejo pričanje.
Priča lahko zavrne odgovor na posamezna vprašanja, če ima za to tehtne razloge, zlasti če bi z odgovorom na tako vprašanje sebe, svojega krvnega sorodnika v ravni vrsti do katerega koli kolena, krvnega sorodnika v stranski vrsti do tretjega kolena, vključno s svojim zakoncem, ali sorodnike v svaštvu do drugega kolena – tudi če je zakonska zveza prenehala – in svojega skrbnika ali varovanca, posvojitelja ali posvojenca izpostavila hudi sramoti, večji premoženjski škodi ali kazenskemu pregonu.
Sodnik posameznik ali predsednik senata opozori pričo, da lahko zavrne odgovore na postavljena vprašanja.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Da, to je mogoče. Če priča, ki je bila pravilno povabljena, brez pojasnila ne pride na sodišče ali če taka priča brez dovoljenja ali upravičenega razloga zapusti kraj, na katerem naj bi bila zaslišana, lahko sodišče odredi njeno prisilno privedbo na njene stroške, naloži pa ji lahko tudi globo, ki znaša od 500 HRK do 10 000 HRK.
Če priča pride na sodišče in zavrne pričanje ali odgovor na nekatera vprašanja po tem, ko je bila seznanjena s posledicami, ki iz tega izhajajo, in sodišče meni, da njeni razlogi za zavrnitev odgovora niso upravičeni, ji lahko naloži globo, ki znaša od 500 HRK do 10 000 HRK; če priča še vedno noče pričati, lahko sodišče zanjo odredi pripor. Priča ostane v priporu, dokler ne privoli v pričanje ali dokler njeno pričanje ni več potrebno, vendar največ en mesec.
Če priča naknadno pojasni svojo odsotnost, sodišče prekliče odločitev o naložitvi globe in lahko pričo v celoti ali deloma oprosti plačila stroškov. Prav tako lahko sodišče prekliče odločitev o naložitvi globe, če priča pozneje privoli v pričanje.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Za informacije o izjemi od splošne dolžnosti pričanja v zvezi z uradnimi ali vojaškimi skrivnostmi, tj. o pravici oseb, ki opravljajo določene dejavnosti, da zavrnejo pričanje, in pravici do zavrnitve odgovora na posamezna vprašanja, glej točko 9.
Praviloma se lahko kot priče zaslišijo samo osebe, ki so sposobne zagotoviti informacije o dejstvih, ki se dokazujejo, pri čemer o sposobnosti osebe, da priča, odloči sodišče za vsak primer posebej.
Oseba ne more biti priča, če jo postopek neposredno zadeva kot stranko ali zakonitega zastopnika stranke, medtem ko je pooblaščenec stranke lahko zaslišan kot priča.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Vsako pričo je treba zaslišati posamično, brez navzočnosti prič, ki naj bi bile zaslišane pozneje. Priča mora odgovarjati ustno.
Priča je najprej opomnjena, da mora govoriti resnico in da ne sme ničesar izpustiti. Nato je opozorjena na posledice krivega pričanja.
Priča je nato zaprošena, naj navede svoje ime, priimek, EMŠO, očetovo ime, svoj poklic, naslov, kraj rojstva, starost in razmerje do strank.
Po teh splošnih vprašanjih je priča zaprošena, naj navede vse, kar ve o dejstvih, o katerih naj bi pričala, zatem pa se ji lahko postavijo vprašanja, namenjena potrditvi, dopolnitvi ali pojasnitvi. Prepovedano je postavljati vprašanja, ki že vsebujejo odgovor na vprašanje.
Priča mora vedno odgovoriti na vprašanje, kako pozna dejstva, o katerih priča.
Priče, katerih pričanja si nasprotujejo v zvezi s pomembnimi dejstvi, se lahko soočijo. Vsaka posebej je zaslišana o vseh okoliščinah, o katerih se ne strinjajo, njihovi odgovori pa se zabeležijo v zapisnik.
Republika Hrvaška nima posebnih določb o pridobivanju dokazov po videokonferenci. Podlaga za tako metodo zaslišanja so sicer členi 126.a do 126.c ZPP, tako da se lahko sodna zaslišanja zvočno snemajo. Odločitev za snemanje sprejme sodišče na lastno pobudo ali na predlog strank. Metoda shranjevanja in prenosa zvočnega posnetka, tehnične zahteve in način snemanja so urejeni s poslovnikom sodišča.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

V skladu z ZPP sodna odločba ne sme temeljiti na nezakonito pridobljenih dokazih (nedopustnih dokazih).
Sodišče lahko sprejme odločitev, s katero dovoli izvajanje nedopustnih dokazov, in lahko take dokaze prouči, če meni, da je to potrebno za ugotovitev pomembnega dejstva. Pri odločanju o dopustnosti dokazov sodišče tehta med kršitvijo zaradi izvajanja nedopustnega dokaza ter interesom, da se v postopku v celoti in točno ugotovijo dejstva.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Stranke v postopku ne morejo biti zaslišane kot priče; z določbami ZPP pa je zaslišanje strank predvideno kot eno od dokaznih sredstev, kadar ni drugih dokazov ali če sodišče ne glede na druge izvedene dokaze meni, da je to potrebno za ugotovitev pomembnih dejstev.
Če ni določeno drugače, se za zaslišanje strank uporabljajo določbe ZPP o pridobivanju dokazov od prič.

4 Ali je ta država članica v skladu s členom 2(1) uredbe o pridobivanju dokazov določila druge organe, ki so pristojni za pridobivanje dokazov za namene sodnih postopkov v civilnih ali gospodarskih zadevah v skladu z uredbo? Če je odgovor pritrdilen, v katerih postopkih so zadevni organi pristojni za pridobivanje dokazov? Ali lahko le zaprosijo za pridobivanje dokazov ali tudi pomagajo pri pridobivanju dokazov na podlagi zaprosila druge države članice? Glej tudi uradno obvestilo v skladu s členom 2(1) uredbe o pridobivanju dokazov.

Republika Hrvaška je navedla, da so v skladu s členom 2(1) uredbe o izvajanju dokazov sodišča edini organi, pristojni za izvajanje dokazov za namen sodnih postopkov v civilnih in gospodarskih zadevah.

Zadnja posodobitev: 13/04/2023
Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.
Izvirna jezikovna različica te strani it je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Pridobivanje dokazov - Italija

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Najprej je treba poudariti, da se v italijanskem pravnem sistemu za dokaze uporabljajo dvoji različni predpisi: procesna pravila so določena v zakoniku o civilnem postopku, in sicer v členih 228 in 229, medtem ko so tako imenovana materialna pravila določena v civilnem zakoniku, in sicer v členih 2730 do 2735. Sistem je na materialna in procesna pravila razdeljen zaradi predhodno veljavne pravne ureditve in upoštevanja Napoleonovega zakonika, v katerem je prevladovala zamisel, da je treba dokaze obravnavati s statičnega in tudi z dinamičnega vidika (povsem procesnega). V poročilu o civilnem zakoniku je v skladu z zgoraj navedenimi razlogi pojasnjeno, da se dokazi uporabljajo za uveljavljanje ali na splošno za obrambo posameznikovih pravic, in to ne le v sodnem postopku, ampak tudi zunaj njega in pred njegovim začetkom: od tod torej izvira umestitev dokazov v kodifikacijo pravic. Dokazno breme je urejeno z zgoraj navedenim besedilom in ne z zakonikom o civilnem postopku.
Porazdelitev dokaznega bremena na splošno ureja civilni zakonik, ki v členu 2697 določa: „Osebe, ki nameravajo uveljavljati pravico na sodišču, predložijo dokaze o dejstvih, na katera opirajo zahtevek. Stranka, ki izpodbija utemeljenost teh dejstev ali trdi, da se je pravica bodisi spremenila bodisi prenehala, predloži dokaze o dejstvih, na katera opira tak ugovor.“ Na podlagi teh načel mora torej tožnik dokazati dejstva, na katerih temelji njegov zahtevek, tj. dejstva, ki imajo zatrjevane pravne učinke. Po drugi strani pa mora toženec predložiti dokaze o dejstvih, ki izključujejo njegovo odgovornost ali kažejo, da je pravica bodisi prenehala bodisi se je tako spremenila, da je treba tožnikov zahtevek zavrniti. Če tožnik ne more utemeljiti svojega zahtevka, se njegova tožba zavrne, ne glede na to, ali toženec predloži trditve in dokaze v svojo obrambo. Člen 2698 civilnega zakonika določa, da je kakršen koli dogovor, ki je namenjen prenosu ali spremembi dokaznega bremena v zvezi z neodtujljivo pravico ali ki kateri koli stranki pretirano otežuje uresničevanje pravic, neveljaven. Nezadostni dokazi zmanjšujejo možnosti uspeha stranke (ne glede na to, ali je to tožnik ali toženec), ki mora dokazati ali ovreči dejstva, saj se nezadostni dokazi enačijo z neobstojem dokazov.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

V skladu s členom 115 zakonika o civilnem postopku (kakor je bil spremenjen z zakonom št. 69 iz leta 2009) lahko sodišče šteje, da so bila dejstva dokazana, ne glede na dokaze, ki jih je predložila stranka, ki vlaga zahtevek, če jih nasprotna stranka ne izpodbija izrecno. Z odstopanjem od člena 2697 civilnega zakonika se torej dejstvo šteje za dokazano, če ni takoj izpodbijano. To pravilo se ne uporablja v primerih *in absentia*: če toženec ne pride na obravnavo, se dejstva, ki jih zatrjuje tožnik, ne štejejo za „nesporna“, saj je navedeno pravilo o sojenju *in absentia* „v nasprotju s tradicijo italijanskega procesnega prava, v skladu s katero se stranki, ki ni prišla na obravnavo ali je prišla prepozno, ni nikoli pripisalo implicitno priznanje“ (ustavno sodišče (*Corte*

Costituzionale), sodba št. 340 z dne 12. oktobra 2007). Povedano drugače, če stranka ne pride na obravnavo, se v italijanskem civilnem postopku ne šteje, da je implicitno priznala dejstva, ampak da implicitno izpodbija zahtevek. Vendar v izjemnih okoliščinah pravo izrecno določa primere, v katerih neprihod stranke pomeni določeno ravnanje, ki se šteje za domnevno: npr. na podlagi člena 789 zakonika o civilnem postopku velja, da če nobena od vpletenih strank izrecno ne izpodbija projekta, potem je to enakovredno njegovi odobritvi (glej sodbo št. 3810 vrhovnega kasacijskega sodišča (*Corte Suprema di Cassazione*), civilni oddelek, 2. senat, z dne 6. junija 1988).

Dokazno breme je olajšano v primeru „domnev“, tj. kadar sam zakon določa dokazno vrednost nekaterih dejstev ali sodišču omogoča, da o neznanem dejstvu sklepa na podlagi znanega dejstva (člen 2727 civilnega zakonika). Domneve se delijo na: (1) pravne domneve, ki so določene z zakonom in so lahko izpodbojne (*iuris tantum*), kar pomeni, da jih je mogoče ovreči s predložitvijo nasprotnih dokazov, ali neizpodbojne (*iuris et de iure*), kar pomeni, da jih ni mogoče ovreči s predložitvijo nasprotnih dokazov pri sodišču; (2) navadne domneve, ki jih mora sodišče oceniti po svoji presoji in sprejeti le resne, natančne in dosledne domneve; navadne domneve niso dopustne v zvezi z dejstvi, za dokazovanje katerih zakon ne dopušča zaslišanja prič (člen 2729 civilnega zakonika). Dokazno breme je olajšano tudi v primeru znanih dejstev, tj. dejstev, ki so v času in kraju odločanja splošno znana, tako da ne sprožajo dvomov (člen 115 zakonika o civilnem postopku).

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Sodišče mora dokaze oceniti po svoji presoji, razen če ni z zakonom določeno drugače; dokaze lahko izpelje tudi iz odgovorov strank, njihove neupravičene zavrnitve dopustitve pregledov, ki jih odredi sodišče, in na splošno vedenja samih strank med postopkom (člen 116 zakonika o civilnem postopku). Odločba, s katero sodišče ugodi zahtevku ali ugovorom zoper zahtevek, mora temeljiti le na dejstvih, ki so v celoti dokazana, bodisi neposredno bodisi na podlagi domnev. Sodba sodišča ne sme temeljiti na nedokazanih dejstvih, tudi če so mogoča ali zelo verjetna.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

V italijanskem pravnem sistemu je pridobivanje dokazov urejeno z načelom iz člena 115(1) zakonika o civilnem postopku, v skladu s katerim obseg postopka določata stranki (*principio dispositivo*): sodišče mora svojo sodbo opreti na dokaze, ki jih predložita stranki, „razen v primerih, določenih z zakonom“. Vendar so v naslednjih členih zakonika o civilnem postopku določene nekatere izjeme od tega pravila:

– člen 117 dovoljuje neformalno zaslišanje strank;

– člen 118 dovoljuje odreditev pregledov oseb in predmetov;

– člena 61 in 191 dovoljujeta, da sodišče zahteva izvedenska mnenja;

– člen 257 dovoljuje, da sodišče povabi pričo, ki jo je imenovala druga priča;

– člen 281b dovoljuje, da splošno sodišče (*tribunale*), na katerem odloča sodnik posameznik, odredi izvajanje dokazov z zaslišanjem priče, če sta stranki pri navajanju dejstev imenovali posameznike, ki bi lahko bili seznanjeni z določenimi dejstvi.

V delovnih sporih je lahko načelo, po katerem obseg postopka določata stranki, nadomeščeno s sistemom, za katerega so značilni inkvizitorni elementi, zlasti na podlagi naslednjih določb:

– člena 420, ki določa prosto zaslišanje strank med obravnavo zadeve, in

– člena 421, ki določa, da lahko sodišče kadar koli na svojo pobudo odredi sprejetje kakršne koli vrste dokaza, celo zunaj meja, določenih s civilnim zakonikom. V postopkih v zvezi s starševsko odgovornostjo lahko sodišče po uradni dolžnosti odredi izvajanje dokazov, vključno s pregledi, ki jih izvede davčna policija (*polizia tributaria*), vendar samo v zvezi z odredbami, ki se nanašajo na mladoletne otroke. V postopku za razvezo zakonske zveze splošno sodišče v primeru spora odredi preiskave o dohodku, premoženju in dejanskem življenjskem standardu strank ter po potrebi vključi tudi davčno policijo.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Če ena stranka predlaga pridobitev dokazov, lahko nasprotna stranka predlaga pridobitev nasprotnih dokazov. Sodišče ugodi obema predlogoma, če meni, da bodo predložena dejstva pomembna za odločitev o zadevi.

Če sodišče sprejme dokaze, jih nato izvede.

Po izvedbi dokazov sodišče odloči v zadevi.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Dokaz je običajno opredeljen kot sredstvo za seznanitev z dejstvom ter torej za predstavitev in ugotovitev resničnosti navedenega dejstva ali kot instrument, s katerim se sodnik prepriča o zadevnih dejstvih. Da bi bilo predlogu za pridobitev dokazov v postopku ugodeno, mora biti „dopusten“ in „upošteven“. Da bi bil dopusten, ne sme biti v nasprotju s prepovedjo iz zakona (npr. iz člena 2726 civilnega zakonika v zvezi s plačili): povedano drugače, sodišče mora preveriti, ali je posamezen predlagani preiskovalni ukrep v nasprotju z zakonom. Prepovedi iz zakona veljajo tudi za tako imenovane netipične dokaze, ki niso opredeljeni s civilnim zakonikom. Nasprotno pa se upoštevnost obravnava z drugega vidika in se nanaša na „dejstvo, ki je predmet dokaza“. Da bi bilo predlogu za pridobitev dokazov ugodeno, mora sodišče ugotoviti, ali bo dejstvo, ki se namerava dokazovati, dejansko vplivalo na odločitev v zadevi. Zato se dejstva, ki ne vplivajo niti na ugoditev zahtevku niti na njegovo zavrnitev, ne upoštevajo, tudi če so bila dokazana. Da bi lahko sodišče presodilo upoštevnost dokazov, je zakonodajalec določil, da mora predlog izpolnjevati minimalne ravni podrobnosti in torej vključevati vsaj tri različne vrste informacij, tj. kraj: KJE; čas: KDAJ; in namen: S KAKŠNIM NAMENOM. Dejstev, ki se niso izrecno izpodbijala, ni treba dokazovati (člen 115 zakonika o civilnem postopku).

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Italijansko pravo razlikuje med listinskimi in nelistinskimi dokazi. Dokazi, ki jih ureja civilni zakonik, se imenujejo „tipični“ dokazi.

Listinski dokazi vključujejo:

javne listine (člen 2699 in naslednji civilnega zakonika);

zasebne listine (člen 2702 in naslednji civilnega zakonika);

telegrame (člen 2705 in naslednji civilnega zakonika);

zasebne datoteke in evidence (člen 2707 civilnega zakonika);

računovodske evidence podjetij (člen 2709 civilnega zakonika);

mehansko izdelane kopije (člen 2712 civilnega zakonika);

kopije dokumentov in pogodb (člen 2714 in naslednji civilnega zakonika).

Dokazi so tudi računalniški dokumenti.

Nelistinski dokazi vključujejo:

izpovedbe prič (člen 2721 in naslednji civilnega zakonika);

pisne izjave prič (člen 257a zakonika o civilnem postopku);

priznanja (člen 2730 in naslednji civilnega zakonika);

formalno zaslišanje (člen 230 zakonika o civilnem postopku);

zaprisežene izjave (člen 2736 in naslednji civilnega zakonika);

preglede in oglede (člen 258 in naslednji zakonika o civilnem postopku).

Obstajajo tudi izvedenska poročila, s katerimi sodišče pridobi strokovno znanje, ki mu manjka. V italijanskem postopkovnem sistemu ni končne določbe o obvezni naravi dokaznih sredstev, saj njihova predložitev načeloma ni prepovedana. Vendar pa v skladu z italijansko sodno prakso za tako imenovane netipične dokaze prav tako veljajo prepovedi ali izključitve, določene z materialnimi ali procesnimi pravili; v nasprotnem primeru bi bilo mogoče prikrito predložiti dokaze, ki sicer ne bi bili dopustni ali za dopustnost katerih bi bila potrebna ustrezna formalna jamstva.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Sodišče dopušča dokazovanje z zaslišanjem priče (člen 245 zakonika o civilnem postopku); sodišče povabi pričo na zaslišanje in jo opozori, da se lahko zoper njo sprejmejo prisilni ukrepi in se ji naloži denarna kazen, če se ne odzove vabilu. Sodišče določi kraj, čas in način izvajanja dokazov. Na zahtevo zadevne stranke vročevalec vroči vabilo priči. Priča prebere zavezo, da bo pričala po resnici, nato pa jo sodnik zasliši – stranki pričam ne smeta neposredno postavljati vprašanj. Na podlagi določbe lahko sodišče s soglasjem strank dokaze pridobi tudi pisno (člen 257a zakonika o civilnem postopku). Sodišče imenuje izvedence in jim postavi vprašanja, na katera morajo odgovoriti; izvedenci bodo prišli tudi na obravnavo in prisegli, da bodo govorili resnico. Izvedenci praviloma pripravijo pisno poročilo, vendar jih lahko sodišče tudi povabi na obravnavo, na kateri jih ustno zasliši (člen 195 zakonika o civilnem postopku). Pisni dokazi postanejo del postopka, ko so vključeni v spis stranke, ko stranka prvič nastopi pred sodiščem ali pozneje, za kar veljajo zakonski roki (v okviru rokov, določenih za obravnavo v skladu s členom 183 zakonika o civilnem postopku za redne postopke za ugotavljanje dejstev).

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

V italijanskem pravnem sistemu se največja teža pripisuje javnim listinam in neizpodbojnim domnevam. Javne listine (člen 2699 in naslednji civilnega zakonika) so dokumenti, ki jih v skladu z zahtevanimi formalnostmi sestavi notar (*notaio*) ali drug javni uradnik, pooblaščen za potrditev njihovega javnega statusa v kraju, kjer je bil dokument pripravljen. Javne listine imajo polno dokazno vrednost, razen če se izkaže, da so lažne. Sicer so absoluten in brezpogojen dokaz. Neizpodbojne domneve (člen 2727 civilnega zakonika) so še učinkovitejše, saj ne dopuščajo nasprotnega dokaza.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Zakon določa, da se nekatera dejstva dokažejo le z določenimi oblikami dokazov, v nekaterih primerih samo z javnimi listinami, v drugih pa s pisnimi listinami, ki so lahko javne ali zasebne.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Priče morajo pričati, razen če je z zakonom določeno drugače. V določbah so zajeti naslednji primeri: nesposobnost za pričanje, prepoved pričanja za nekatere osebe in možnost, da priča zavrne pričanje. Dolžnost pričanja priče izhaja posredno iz pooblastila, ki je s členom 255 zakonika o civilnem postopku podeljeno sodišču in v skladu s katerim lahko sodišče odredi privedbo priče na sodišče in ji naloži denarno kazen, če se ta ne odzove vabilu.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

V primerih, ki so določeni v zakoniku o kazenskem postopku in na katere se sklicuje zakonik o civilnem postopku: ti zajemajo posameznike, ki lahko odrečejo pričanje, ker jih obvezuje dolžnost varovanja poslovne, uradne ali državne skrivnosti.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

V skladu s členom 256 zakonika o civilnem postopku sodišče pričo, ki pride pred sodišče, vendar odreče pričanje brez ustrezne utemeljitve, ali pri kateri obstaja utemeljen sum, da priča po krivem ali prikriva dokaze, prijavi državnemu tožilcu, tako da mu pošlje izvod zapisnika obravnave.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Pričati ne morejo posamezniki, ki imajo osebni interes glede dejstev v zadevi, saj njihov interes pomeni, da bi lahko imeli pravico sodelovati v postopku kot stranka (člen 246 zakonika o civilnem postopku). V zvezi s **strankami v sporu, ki očitno ne morejo nastopiti kot priče**, italijanski pravni sistem določa **formalno zaslišanje**; to je oblika dokazovanja, ki je namenjena pridobitvi sodnega priznanja stranke (člen 228 zakonika o civilnem postopku) in ki mora upoštevati splošna pravila o dokazih ter zlasti (člen 230 in naslednji zakonika o civilnem postopku) izhajati iz ločenih in posebnih členov. Zadevna stranka mora odgovarjati osebno in ne sme brati iz zapiskov, razen če se to izkaže za nujno in je sodišče to dovolilo. Vprašanja, postavljena strankam v okviru formalnega zaslišanja, se morajo nanašati na dejstva, ki se navajajo kot dokazi, in so morala biti odobrena v sklepu o ugoditvi formalnemu zaslišanju. Vendar se lahko postavijo tudi vprašanja v zvezi z drugimi dejstvi, če se stranke strinjajo s temi vprašanji in se sodišču zdijo koristna. Če se stranka brez utemeljitve ne udeleži formalnega zaslišanja ali ga zavrne, se lahko dejstva, ki so predmet dokazovanja, priznajo, če sodišče meni, da bi jih bilo treba priznati glede na druge dokaze. V skladu z ustaljeno sodno prakso zavrnitev stranke, da bi odgovarjala, ali njen neprihod ne pomeni samodejno implicitnega priznanja, ampak okoliščino, ki lahko pri presoji v okviru drugih dokazov, pridobljenih med postopkom, sodišču zagotovi sredstvo za sklepanje o dejstvih, navedenih med zaslišanjem.

Sodišče ima na voljo le zgoraj opisana prisilna sredstva.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Pričo zasliši sodnik, ki ji postavlja neposredna vprašanja glede dejstev, ki so dopustna kot upoštevna za postopek, in kakršna koli vprašanja glede istih dejstev, ki jih zahtevata odvetnika strank med zaslišanjem.

Zaslišanje prek videokonference ni izključeno, čeprav z zakonikom o civilnem postopku ni izrecno predvideno. Člen 202 zakonika o civilnem postopku določa, da sodišče ob odreditvi pridobitve dokazov določi „čas, kraj in način pridobitve dokazov“, kar mu omogoča, da odredi zaslišanje priče prek videokonference. Člen 261 zakonika o civilnem postopku določa tudi, da lahko sodišče odredi video snemanje, za kar je treba uporabiti mehanska sredstva, naprave ali postopke.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Sodišče ne upošteva dokazov, ki niso bili formalno predloženi in dopuščeni.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Izjave stranke, ki so ugodne zanjo, se ne štejejo za dokaz. Vendar se lahko priznanje (ki ima torej negativno konotacijo) med **formalnim zaslišanjem** (glej točko 2.11) upošteva kot negativni dokaz zoper stranko, ki ga je dala.

Zadnja posodobitev: 21/07/2022

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Ciper

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Na splošno dokazno breme v civilnem postopku nosi stranka, ki zahteva zadoščenje, tj. tožnik oziroma vložnik zahtevka.

Izjemoma se lahko dokazno breme prenese na toženca. Značilen primer je, kadar je tožba vložena zaradi malomarnosti, če je dokazano, da tožnik ne ve ali nima sredstev, da bi ugotovil, kako se je nesreča zgodila, če je bila škoda povzročena s predmetom, ki je bil pod izključnim nadzorom toženca, in če je škoda povezana z opustitvijo razumne skrbnosti toženca, pri čemer se v takem primeru uporablja načelo *res ipsa loquitur* (stvar govori sama zase), tako da se dokazno breme prenese na toženca.
Na splošno mora tožnik ali vložnik zahtevka z zagotovitvijo ustreznih dokazov na podlagi zaslišanja prič dokazati vsa dejstva, potrebna za utemeljitev svojega zahtevka.
Sodišče mora oceniti dokaze in izdati sodbo na podlagi ugotovitev o dejstvih v zadevi. Če sodišče meni, da stranka nekega dejstva v zadevi, ki je pomembno za odločitev o zahtevku, ni dokazala, zahtevek stranke, ki temelji na zadevnem dejstvu, zavrne.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Nekaterih dejstev ni treba dokazovati. To so dejstva, ki so nesporna in očitna in za katera se lahko šteje, da spadajo v „splošno znanje sodišča“. To so lahko na primer dejstva v zvezi z merskimi enotami, denarnimi vprašanji, letnim koledarjem in časovno razliko med državami. Drugi primeri so dejstva, ki so splošna znana in za katera se domneva, da temeljijo na človeških izkušnjah, kot so porast prometnih nesreč, težave, s katerimi se srečuje vdova z mladoletnimi otroki, itd. Prav tako ni treba dokazovati splošno znanih zgodovinskih, znanstvenih in zemljepisnih dejstev.
Poleg tega v nekaterih primerih obstajajo domneve. Domneva pomeni ugotovitev, ki jo je mogoče ali jo je treba izpeljati iz nekaterih dejstev, ki so bila dokazana. Te domneve so lahko izpodbojne ali neizpodbojne.
Neizpodbojne domneve so opredeljene z zakonom in jih ni mogoče ovreči z nasprotnimi dokazi. Neizpodbojne domneve so redke. Primer neizpodbojne domneve je vključen v člen 14 kazenskega zakonika, ki določa, da se za otroka, mlajšega od 14 let, domneva, da ni kazensko odgovoren za svoja dejanja ali opustitve dejanj. Izpodbojne domneve so veliko pogostejše. Te je mogoče ovreči z nasprotnimi dokazi. Na primer, za otroka, rojenega v zakonski zvezi, se domneva, da je njegov oče mož otrokove matere, razen če se dokaže drugače.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Dokazni standard v civilnih zadevah je „tehtanje verjetnosti“. Z drugimi besedami, sodišče bo ugotovilo, da je dejstvo dokazano, če je na podlagi dokazov prepričano, da je verjetneje, da se je dejstvo zgodilo, kot da se ni.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

V civilnem postopku bosta stranki v zadevi izbrali, katere dokaze bosta pred sodiščem izvedli z zaslišanjem prič. Vsaka stranka bo povabila tiste priče, za katere meni, da so koristne za njeno zadevo. Sodišče prič ne more povabiti na svojo pobudo brez soglasja strank.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Postopek je preprost. Stranka, ki želi povabiti pričo, bo sodišče zaprosila za izdajo vabila na obravnavo. Sodišče bo nato izdalo takšno vabilo, ki bo vročeno priči. Vsaka oseba, ki ji je bilo tako vabilo vročeno, je po zakonu zavezana priti na sodišče na datum in ob uri, ki sta navedena v vabilu.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Vabilo bo na zahtevo stranke v zadevi izdano v večini primerov. Zahteva stranke za izdajo vabila se lahko zavrne v redkih in izjemnih primerih, če se zahteva izkaže za nebistveno in pomeni zlorabo sodnega postopka.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Obstajata dve vrsti dokazov: ustna izpovedba priče pred sodiščem in pisni ali listinski dokazi, predloženi sodišču.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Ni ustaljenih pravil, ki bi urejala pridobivanje dokazov od izvedencev. Stranka, ki predloži dokaze, mora odločiti, ali bo izvedenec pričal osebno oziroma ali bodo dokazi predloženi v pisni obliki.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Ni splošnega pravila o tem, da bi bilo neko pričanje boljše, zanesljivejše ali prepričljivejše od drugih vrst dokazov. Sodišče bo vse dokaze, predložene med obravnavo, ocenilo glede na posebne okoliščine posameznega primera.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Ne, takih pravil ni.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Če je osebi vročeno vabilo za pričanje pred sodiščem, je po zakonu zavezana priti na sodišče in pričati. Če tega ne stori ali ne želi storiti, to pomeni nespoštovanje sodišča, ki se ustrezno kaznuje.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Priče ne smejo odreči pričanja. Vendar se lahko v izjemnih primerih sklicujejo na poklicno molčečnost in zavrnejo odgovor na nekatera vprašanja ali predložitev nekaterih dokumentov.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Glej odgovor na vprašanje v pododstavku (a) zgoraj.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Priča v civilnem postopku je lahko vsaka oseba, razen če sodišče odloči, da oseba zaradi svoje mladosti, duševne bolezni ali drugega podobnega razloga ni sposobna razumeti svoje obveznosti, da mora pričati po resnici, razumeti vprašanj, ki so ji postavljena, ali zagotoviti razumnih odgovorov na ta vprašanja (v skladu s členom 13 zakona o dokazih).

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Pričo bo med glavnim zaslišanjem zaslišala stranka, ki jo je povabila. Po končanem glavnem zaslišanju bo pričo navzkrižno zaslišala druga stranka. Nazadnje lahko vprašanja postavi še sodišče, če je treba katere zadeve dodatno pojasniti.
Priča se lahko zasliši prek telekonference ali drugih tehničnih sredstev, če njena fizična navzočnost na sodišču ni mogoča in lahko sodišče zagotovi take tehnične zmogljivosti. Kakršni koli posebni pogoji bodo odvisni od posebnih okoliščin v posamezni zadevi.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Vsak dokaz, ki je bil pridobljen nezakonito in s kršitvijo ustavno zaščitenih pravic, bo izključen iz sodnega postopka, sodišče pa se na tak dokaz ne sme opreti. Značilen primer takega dokaza je nezakonito snemanje osebnega pogovora.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Izjava osebe, ki je stranka v postopku, se šteje za dokaz. Dejstvo, da je avtor take izjave oseba, ki ima neposreden interes glede izida zadeve, je samo eno od številnih dejstev, ki jih mora sodišče upoštevati pri presoji ali oceni vseh dokazov.

Zadnja posodobitev: 07/12/2023

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani lv je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Pridobivanje dokazov - Latvija

1 Dokazno breme

Stranka mora dokazati dejstva, na katera opira svoje zahtevke ali ugovore. Tožnik mora utemeljiti svoje zahtevke, toženec pa svoje ugovore.

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Dokaze predložijo stranke v zadevi in druge zainteresirane strani. Če stranka v zadevi ali druga zainteresirana stran ne more predložiti nekaterih dokazov in poda utemeljen predlog v zvezi s tem, lahko sodišče zahteva predložitev dokazov.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Če sodišče prizna, da je dejstvo splošno znano, ga ni treba dokazovati.

Dejstev, ugotovljenih v sodbi, ki je postala pravnomočna v enem civilnem sporu, ni treba znova dokazovati v drugih civilnih sporih, v katerih so udeležene iste stranke.

Sodna odločba, ki je postala pravnomočna v kazenski zadevi, je zavezujoča za sodišče, ki odloča v zadevi v zvezi s civilno odgovornostjo osebe, za katero velja sodba v kazenski zadevi, vendar le glede vprašanja, ali je bilo storjeno kaznivo dejanje oziroma opuščeno ravnanje, in vprašanja, ali je kaznivo dejanje storila oziroma ravnanje opustila navedena oseba.

Dejstev, ki se v skladu z zakonom štejejo za ugotovljena, ni treba dokazovati. Take domneve se lahko izpodbijajo v skladu z rednim postopkom.

Stranki ni treba dokazovati dejstev, ki jih nasprotna stranka ne izpodbija v skladu s postopki iz zakona o civilnem postopku.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Sodišče se mora o dokazih prepričati s presojo dokazov, ki so bili celovito, popolno in objektivno proučeni na sodišču, ter v skladu s sodnim pristopom, ki temelji na logičnih načelih, znanstvenih ugotovitvah in spoznanjih iz vsakodnevnih izkušenj. Sodišče mora v sodbi navesti, zakaj je posameznemu dokazu dalo prednost pred drugim dokazom in menilo, da so nekatera dejstva dokazana, druga pa ne. Noben dokaz nima vnaprej določenega učinka, ki bi zavezoval sodišče.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

V zakonu o civilnem postopku je navedeno, da morajo dokaze predložiti stranke, vendar so določeni tudi nekateri primeri, v katerih lahko sodišče dokaze zahteva na lastno pobudo (na primer kadar odloča o koristih otroka). Če sodišče ugotovi, da niso bili predloženi dokazi za utemeljitev dejstva ali dejstev, na katerih temeljijo zahtevki ali ugovori stranke, o tem obvesti stranke in po potrebi določi rok za predložitev takšnih dokazov.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Stranke sodišču predložijo pisne in materialne dokaze. Če se sklicujejo na ustne dokaze, sodišče na sodno obravnavo povabi priče, ki so jih navedle stranke, da se seznani z njihovim pričanjem. Sodišče doda dokaze v spis o zadevi.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišče dopusti le dokaze, ki so določeni z zakonom in pomembni za zadevo. Zavrne lahko sprejetje dokazov, predloženih manj kot 14 dni pred sodno obravnavo, razen če je sodnik določil drugačen rok za predložitev dokazov. Med odločanjem o zadevi se lahko dokazi predložijo na utemeljen predlog stranke v sporu ali druge zainteresirane strani, če se zaradi tega odločanje o zadevi ne zavleče ali če sodišče prizna, da obstajajo utemeljeni razlogi, zaradi katerih dokazi niso bili predloženi pravočasno, ali če se dokazi nanašajo na dejstva, ki so postala znana med postopkom.

Izjave prič, ki temeljijo na informacijah iz neznanih virov ali informacijah, pridobljenih od drugih oseb, razen če so bile te osebe zaslišane, niso dopustne kot dokazi.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Izjave strank v sporu in zainteresiranih tretjih oseb, ki vsebujejo informacije o dejstvih, na katerih temeljijo njihovi zahtevki ali ugovori, če so potrjene z drugimi dokazi, ki se preverijo in presodijo na sodni obravnavi;

izpovedbe prič in izvedencev;

pisni dokazi, ki zajemajo listine ali druga besedila, v katerih so informacije o dejstvih, pomembnih za zadevo, zapisane s črkami, številkami in drugimi pisnimi znaki ali drugimi tehničnimi sredstvi, in vsi ustrezni nosilci zapisa (avdio- ali videokasete, diskete itd.);

materialni dokazi;

izvedenska poročila;

izvedenska mnenja;

poročila javnih organov.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Bistvene razlike ni: izpovedbe izvedencev in drugih prič so dokazi, pisne izjave izvedencev pa so prav tako dokazi. Priče ali izvedenci morajo priti na sodišče, ko jih to povabi, da bi po resnici pričali v zvezi z okoliščinami, s katerimi so seznanjeni (priče), oziroma zagotovili objektivno mnenje v svojem imenu glede znanstvenih, tehničnih, umetniških ali drugih dejstev, ki so jih raziskali.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Noben dokaz nima vnaprej določenega učinka, ki bi zavezoval sodišče, vendar mora sodišče v sodbi pojasniti, zakaj je posameznemu dokazu dalo prednost pred drugimi dokazi in menilo, da so nekatera dejstva dokazana, druga pa ne.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Da. Dejstev, za katera zakon določa, da se lahko dokažejo le z določenimi dokaznimi sredstvi, ni mogoče dokazovati z drugimi dokaznimi sredstvi. Sodišče dopusti le dokazna sredstva, določena z zakonom.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Priča, ki je povabljena na sodišče, nima pravice zavrniti pričanje, razen v primerih, določenih z zakonom.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Pričanje lahko zavrnejo naslednje osebe:

sorodniki v ravni črti ter v prvem in drugem kolenu stranske črte, zakonci, sorodniki po svaštvu v prvem kolenu in družinski člani strank;

skrbniki in varuhi strank ter osebe, ki so v skrbništvu ali varstvu strank;

osebe, ki so v drugem pravnem sporu z eno od strank.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Priča, ki je dopolnila 14 let in zavrne pričanje iz razlogov, ki so po mnenju sodišča neutemeljeni, ali ki namerno poda krivo izpovedbo, stori kaznivo dejanje po kazenskem zakoniku.

Če se priča brez ustreznega opravičila ne odzove na vabilo sodišča ali sodnika in ne pride na sodno obravnavo, ji lahko sodišče naloži denarno kazen, ki ne presega 60 EUR, ali odredi prisilno privedbo priče na sodišče.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Duhovnikom ni treba pričati v zvezi z dejstvi, s katerimi so se seznanili pri poslušanju spovedi, osebam, ki zaradi svojega položaja ali poklica ne smejo razkriti nekaterih informacij, ki so jim bile zaupane, pa ni treba pričati v zvezi s takimi informacijami;

mladoletnim osebam ni treba pričati v zvezi z dejstvi, ki pomenijo dokaze zoper njihove starše, stare starše, brate ali sestre;

osebam, ki zaradi telesne okvare ali duševne bolezni niso sposobne pravilno presojati okoliščin, pomembnih za zadevo, ni treba pričati;

otrokom, mlajšim od sedem let, ni treba pričati.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Oseba, ki je povabljena kot priča, mora nastopiti pred sodiščem in pričati po resnici o kakršnem koli dejstvu, ki ji je znano. Odgovarjati mora na vprašanja sodišča in strank. Če se priča zaradi bolezni, starosti ali invalidnosti ali drugega utemeljenega razloga ne more udeležiti obravnave, na katero je bila povabljena, jo lahko sodišče zasliši na domu. Zasliši se lahko tudi po videokonferenci na sodišču, odvisno od tega, kje se priča nahaja, ali na kraju, ki je posebej opremljen za ta namen.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Stranke v sporu lahko izpodbijajo verodostojnost pisnih dokazov.

Izpodbijati jih ne more oseba, ki jih je sama podpisala. Taka oseba lahko dokaze izpodbija z vložitvijo ločene tožbe, če je bil njen podpis pridobljen s prisilo, grožnjo ali goljufijo. Stranka lahko vloži tudi utemeljen zahtevek, v katerem zatrjuje poneverbo pisnih dokazov. Če sodišče ugotovi, da so bili dokazi ponarejeni, jih izključi in o poneverbi obvesti državnega tožilca. Za proučitev zahtevka, s katerim se zatrjuje poneverba pisnih dokazov, lahko sodišče odredi izvedensko poročilo ali zahteva druge dokaze. Če ugotovi, da je stranka neutemeljeno začela spor glede poneverbe pisnih dokazov, lahko naloži denarno kazen.

V skladu z zakonom o civilnem postopku mora oseba, ki je povabljena kot priča, nastopiti pred sodiščem in pričati po resnici o vseh dejstvih, ki so ji znana. Če želi stranka nekatere okoliščine dokazati s pričanjem priče, mora v predlogu za zaslišanje priče pri sodišču navesti, katere pomembne vidike v zadevi bi lahko priča potrdila.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Izjave strank v sporu in tretjih oseb, ki vsebujejo informacije o dejstvih, na katerih temeljijo njihovi zahtevki ali ugovori, se dopustijo kot dokazi, če so potrjene z drugimi dokazi, ki se preverijo in presodijo na sodni obravnavi. Če ena od strank prizna dejstva, na katerih temeljijo zahtevki ali ugovori druge stranke, lahko sodišče ta dejstva šteje za dokazana, če ne dvomi, da takšno priznanje ni bilo pridobljeno z goljufijo, nasiljem, grožnjo ali napako ali da se ne uporablja za prikrivanje resnice.

Zadnja posodobitev: 18/12/2023

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Litva

1 Dokazno breme

Stranke morajo dokazati dejstva, na katerih temeljijo njihovi zahtevki in odgovori, razen v primerih, ko jih ni treba dokazati (glej točko 1.2).

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

V skladu z zakonikom Republike Litve o civilnem postopku (*Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas*) dokazno breme nosijo stranke v zadevi. Te morajo dokazati dejstva, na katerih temeljijo njihovi zahtevki in odgovori, razen v primerih, ko jih v skladu z zakonikom o civilnem postopku ni treba dokazati. Vsa sodišča obravnavajo civilne zadeve v skladu z načelom kontradiktornosti. Vsaka od strank mora dokazati dejstva, na katerih temeljijo njeni zahtevki in odgovori, razen v primerih, ko jih ni treba dokazati.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

V členu 182 zakonika o civilnem postopku so navedene naslednje vrste dejstev, ki so izvzeta iz dokaznega bremena:

dejstva, ki jih sodišče priznava kot splošno znana;

dejstva, ugotovljena v veljavnih sodbah v drugih civilnih ali upravnih postopkih, v katerih so bile udeležene iste osebe, razen v primerih, ko ima sodna odločba pravne posledice za druge osebe, ki niso udeležene v postopku (med strankama predhodno dokazana dejstva);

posledice osebnih dejanj, ki pomenijo kaznivo dejanje, če so bile take posledice določene v veljavni sodbi v kazenskem postopku (med strankama predhodno dokazana dejstva);

dejstva, ki se domnevajo po zakonu in se v rednem postopku ne izpodbijajo;

dejstva, ki jih priznavajo stranke.

Stranka ima pravico priznati dejstva, na katerih temelji zahtevek ali odgovor nasprotne stranke. Sodišče lahko priznano dejstvo šteje za ugotovljeno, če meni, da se priznanje ujema z okoliščinami zadeve, da ga stranka ne navaja zaradi zavajanja, nasilja ali grožnje ter da ni bilo dano po pomoti ali zaradi prikrivanja resnice.

Opozoriti je treba tudi, da se lahko take okoliščine izpodbijajo s predložitvijo dokazov v rednem postopku.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Če lahko sodišče na podlagi predloženih dokazov ugotovi, da je večja verjetnost, da neko dejstvo obstaja, kot da ne obstaja, to dejstvo prizna kot ugotovljeno.

2 Pridobivanje dokazov

V civilnem postopku se kot dokaz šteje vsak dejanski podatek, na podlagi katerega lahko sodišče v zakonsko določenem postopku ugotovi obstoj ali neobstoj dejstev, na katerih temeljijo zahtevki in odgovori strank, ter vsa druga dejstva, ki so pomembna za pošteno in pravično odločitev v zadevi. Taki podatki se lahko ugotovijo na naslednje načine: z izjavami strank ali tretjih oseb (neposredno ali po zastopniku), pričanji prič, pisnimi dokazi, stvarnimi dokazi, inšpekcijskimi protokoli, izvedenskimi poročili, zakonito pridobljenimi fotografijami, video- in zvočnimi posnetki ter drugimi dokaznimi sredstvi.
Sodišče lahko tudi zaprosi državo članico EU, naj zbere dokaze ali jih pridobi neposredno v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 1206/2001 z dne 28. maja 2001 o sodelovanju med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah, da se izboljša, poenostavi in pospeši sodelovanje med sodišči pri pridobivanju dokazov.

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

V skladu s členom 179 zakonika o civilnem postopku stranke in drugi udeleženci postopka predložijo dokaze. Kadar predloženi dokazi niso zadostni, lahko sodišče od strank in drugih udeležencev postopka zahteva, naj predložijo dopolnilne dokaze, ter določi rok za to. Sodišče lahko dokaze zbere tudi na lastno pobudo (po uradni dolžnosti), vendar samo v primerih, določenih z zakonom.
Sodišče lahko na podlagi zakonika o civilnem postopku dokaze zbere na lastno pobudo, ko odloča v družinskih ali delovnopravnih zadevah, če meni, da je to nujno za pravično odločitev v zadevi (člena 376 in 414).
Poleg tega člen 476 zakonika o civilnem postopku določa, da sodišče, ki se pripravlja na obravnavo zadev v zvezi z razglasitvijo mladoletne osebe za osebo s popolno sposobnostjo (pridobitev popolne poslovne sposobnosti):
imenuje državno institucijo za zaščito otrok v kraju stalnega prebivališča mladoletne osebe, da predloži sklep o pripravljenosti mladoletne osebe na samostojno uveljavljanje vseh državljanskih pravic ali opravljanje dolžnosti;
zahteva podatke o tem, ali je bila mladoletna oseba obsojena oziroma ali je kršila upravno ali drugo pravo;
če je nujno, da se ugotovi stopnja fizične, duševne, duhovne ali umske razvitosti mladoletne osebe, odredi forenzični psihološki in/ali psihiatrični pregled ter zahteva zdravniško dokumentacijo mladoletne osebe ali druga gradiva, potrebna za izvedbo pregleda;
opravi vsa druga dejanja, potrebna za pripravo na obravnavo zadeve.
Člen 582 zakonika o civilnem postopku tudi določa, da ima sodišče, kadar obravnava zadevo v zvezi z dovoljenjem za prenos lastninske pravice na družinskem premoženju, ustanovitvijo hipoteke na družinskem premoženju ali kako drugo obremenitvijo pravic na tem premoženju, ob upoštevanju okoliščin zadeve pravico od predlagatelja zahtevati dokazila o finančnem položaju družine (prihodek, prihranki, drugo premoženje, obveznosti), podatke o družinskem premoženju, ki se prenaša, podatke službe za zaščito otrokovih pravic o otrokovih starših, predhodne pogoje in možnosti za uspeh prihodnjega posla, možnosti za zaščito otrokovih pravic, če se posel ne izvede, in druga dokazila.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Da bi sodišče zbralo dokaze (v skladu s členoma 199 in 206 zakonika o civilnem postopku), lahko od pravne ali fizične osebe zahteva predložitev pisnih ali stvarnih dokazov, ki jih je treba v določenem roku predložiti neposredno sodišču. Kadar fizične ali pravne osebe zahtevanih pisnih ali stvarnih dokazov ne morejo predložiti ali tega ne morejo narediti v določenem roku, morajo o tem obvestiti sodišče in navesti razloge. Sodišče lahko osebi, ki zahteva pisne ali stvarne dokaze, izda potrdilo, na podlagi katerega lahko ta oseba pridobi dokaze, da se lahko predložijo sodišču.
Sodnik med pripravami na sodno obravnavo opravi še druga procesna dejanja, ki so potrebna za ustrezno pripravo zadeve za sodno obravnavo (zahteva dokaze, ki jih ne morejo pridobiti udeleženci postopka, zbere dokaze na lastno pobudo, če mu to omogoča zakonik o civilnem postopku, itd.).

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišče lahko dokaze zavrne v naslednjih okoliščinah:
če niso dopustni;
če ne potrjujejo ali izpodbijajo dejstev, ki so pomembna za zadevo (člen 180 zakonika o civilnem postopku);
če bi bilo mogoče dokaze predložiti prej in se bo zaradi njihove poznejše predložitve postopek zakasnil (člen 181(2) zakonika o civilnem postopku).
Da sodišče sprejme tožbeni zahtevek, mu morajo biti priloženi vse listine ali drugi dokazi, s katerimi tožnik utemeljuje svoje zahtevke, dokazilo o plačilu sodne takse in vloge, s katerimi se zahtevajo dokazi, ki jih tožnik ne more predložiti, in v katerih je pojasnjeno, zakaj dokazov ni mogoče predložiti (člen 135 zakonika o civilnem postopku).
Opozoriti je treba še, da pritožbeno sodišče ne dopusti novih dokazov, ki bi lahko bili predloženi sodišču prve stopnje, razen v primerih, ko je sodišče prve stopnje napačno zavrnilo dokaze ali ko se je potreba po predložitvi teh dokazov pojavila naknadno (člen 314 zakonika o civilnem postopku).

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Kot je opredeljeno v zakoniku o civilnem postopku, se v civilnem postopku kot dokaz šteje vsak dejanski podatek, na podlagi katerega lahko sodišče v zakonsko določenem postopku ugotovi obstoj ali neobstoj okoliščin, na katerih temeljijo zahtevki in odgovori strank, ter vseh drugih okoliščin, ki so pomembne za pošteno in pravično odločitev v zadevi. Te podatke je mogoče pridobiti z izjavami strank ali tretjih oseb (neposredno ali po zastopniku), pričanji prič, pisnimi dokazi, stvarnimi dokazi, inšpekcijskimi protokoli in izvedenskimi poročili.
Kot dokazi se lahko uporabijo tudi zakonito pridobljene fotografije ter zvočni in videoposnetki.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Členi od 192 do 217 zakonika o civilnem postopku določajo naslednja pravila, s katerimi so urejene metode pridobivanja dokazov od prič in izvedenskih prič:
Postopek zaslišanja priče
Vsaka priča se posebej pokliče v sodno dvorano in zasliši. Priče, ki še niso bile zaslišane, med obravnavo ne smejo ostati v sodni dvorani. Priče, ki so že bile zaslišane, morajo ostati v sodni dvorani do konca obravnave. Če priča, ki je bila že zaslišana, za to zaprosi, ji lahko sodišče dovoli odhod iz sodne dvorane, ko podajo mnenja udeleženci postopka.
Priča se lahko zasliši *in situ*, če na vabilo ne more nastopiti pred sodiščem zaradi bolezni, starosti, invalidnosti ali drugega tehtnega razloga, ki ga sodišče prizna, udeleženec v postopku, ki je predlagal, naj se ta priča pokliče, pa ne more zagotoviti njenega nastopa pred sodiščem.
Sodišče mora ugotoviti istovetnost priče ter ji pojasniti njene pravice in dolžnosti pa tudi odgovornost, če prelomi zaprisego in ne izpolni ali neustrezno izpolni katero od drugih dolžnosti.
Priča pred zaslišanjem zapriseže, tako da položi dlan na ustavo Republike Litve (*Lietuvos Respublikos Konstitucija*) in izjavi: „Jaz, (polno ime), pri svoji časti in vesti prisegam, da bom govoril(-a) resnico in ne bom prikrival(-a) dokazov, jim ničesar dodajal(-a) ali jih spreminjal(-a).“ Zaprisežena priča podpiše besedilo zaprisege. Podpisana zaprisega se priloži listinam v spisu.
Ko sodišče ugotovi razmerje priče do strank in tretjih oseb ter druge okoliščine, ki so pomembne za oceno njenega pričanja (izobrazba, poklic priče itd.), priči naroči, naj mu pove vse, kar ve o zadevi, in naj se izogne razkrivanju informacij, če ne more navesti njihovega vira.
Po pričanju se lahko priči postavijo vprašanja. Pričo najprej zaslišita oseba, ki je zahtevala njeno pričanje, in zastopnik navedene osebe. Pričo nato zaslišijo še drugi udeleženci postopka. Pričo, ki jo sodišče povabi na lastno pobudo, najprej zasliši tožnik. Sodnik ne sme upoštevati sugestivnih vprašanj in vprašanj, ki niso pomembna za zadevo. Sodnik lahko vprašanja postavlja med celotnim zaslišanjem priče.

Po potrebi lahko sodišče na zahtevo udeleženca v postopku ali na lastno pobudo pričo znova zasliši na isti obravnavi, pokliče pričo, ki je bila že zaslišana, na drugo obravnavo pred istim sodiščem ali medsebojno sooči priče.
V izjemnih primerih, ko je pričo nemogoče ali težko zaslišati na sodišču, lahko sodišče, ki obravnava zadevo, prouči pisno pričanje, če to po mnenju sodišča ter ob upoštevanju istovetnosti priče in vsebine okoliščin, o katerih naj bi se pričalo, ne bo neugodno vplivalo na ugotavljanje bistvenih dejstev v zadevi. Na pobudo strank se lahko priča povabi na dodatno zaslišanje na sodišču, če je to nujno za podrobnejšo ugotovitev dejstev v zadevi. Priča mora pred pričanjem podpisati besedilo zaprisege, določeno v členu 192(4) zakonika o civilnem postopku, s podpisom pa tudi potrdi, da je bila opozorjena, da krivo pričanje pomeni kaznivo dejanje. Pisno pričanje mora biti dano v navzočnosti notarja, ta pa ga tudi overi.
Zaslišanje izvedencev
Izvedensko mnenje se na glas prebere na sodni obravnavi. Preden se prebere izvedensko mnenje, mora izvedenec (izvedenci), ki daje izvedensko mnenje in sodeluje na sodni obravnavi, zapriseči, tako da položi dlan na ustavo Republike Litve in izjavi: „Jaz, (polno ime), prisegam, da bom dolžnosti izvedenca v postopku opravljal pošteno ter bom predložil nepristransko in obrazloženo izvedensko mnenje ob upoštevanju vsega svojega strokovnega znanja.“ Če se zaslišanje opravi zunaj sodne obravnave, je besedilo zaprisege, ki ga podpiše izvedenec, sestavni del izvedenskega poročila. Izvedencem, vključenim na seznam sodnih izvedencev Republike Litve (*Lietuvos Respublikos teismo ekspertų sąrašas*), ki so zaprisegli ob vključitvi na navedeni seznam, ni treba zapriseči na sodišču, poleg tega se zanje šteje, da so bili opozorjeni na odgovornost v primeru podajanja zavajajočega mnenja in izjav.
Sodišče lahko od izvedenca zahteva, naj ustno pojasni svoje mnenje. Ustna pojasnitev izvedenskega mnenja se vključi v zapisnik sodne obravnave. Izvedencem se lahko postavijo vprašanja za pojasnitev ali dopolnitev izvedenskega mnenja. Oseba, ki je zahtevala imenovanje izvedenca, ima prva priložnost postavljati vprašanja. Nato lahko izvedenca zaslišijo še drugi udeleženci postopka. Če sodišče izvedenca imenuje na lastno pobudo, ima tožnik prvi priložnost, da izvedencu postavlja vprašanja.
Sodniki lahko izvedencu postavljajo vprašanja med celotnim njegovim zaslišanjem.
Izvedensko mnenje se zagotovi samo na zahtevo sodišča (in ga je treba predložiti pisno v obliki izvedenskega poročila). Izvedensko poročilo mora vsebovati podroben opis izvedene preiskave, sklepe, izpeljane iz ugotovitev, in obrazložene odgovore na vprašanja, ki jih je postavilo sodišče.
Če sodišče zahteva izvedensko mnenje brez izvedenskega poročila, se izvedensko mnenje šteje za pisni dokaz, ki ga je predložil izvedenec (podobno kot drugi udeleženci postopka) ali ki ga sodišče zahteva v skladu s postopkom, določenim z zakonikom o civilnem postopku.
Člen 198 zakonika o civilnem postopku določa naslednja pravila za predložitev pisnih dokazov:
Pisne dokaze lahko predložijo udeleženci postopka ali jih zahteva sodišče v skladu s postopkom, ki ga določa zakonik.
Pisni dokazi morajo biti predloženi v obliki, predpisani z zakonikom o civilnem postopku: udeleženec postopka, ki vsebino procesnega pisanja podkrepi s pisnimi dokazi, mora priložiti izvirnike ali kopije (digitalne kopije) pisanja, kot jih je overilo sodišče, notar (ali druga oseba, pooblaščena za izvajanje notarskih opravil), odvetnik, ki sodeluje v postopku, ali oseba, ki je pisanje izdala (prejela). Sodišče lahko na lastno pobudo ali na zahtevo udeleženca postopka zahteva predložitev izvirnikov pisanj. Udeleženec postopka zahtevo po predložitvi izvirnikov pisanj vloži skupaj z zahtevkom, nasprotnim zahtevkom, odgovorom na zahtevek ali drugimi procesnimi pisanji udeležencev postopka. Udeleženci postopka lahko tako zahtevo vložijo tudi pozneje, če sodišče prizna, da so razlogi za poznejšo predložitev zahteve prepričljivi, ali če zaradi ugoditve zadevni zahtevi rešitev zadeve ne bo zakasnjena. V primerih, ko se samo del pisanja nanaša na vsebino procesnih pisanj, se lahko sodišču predložijo samo zadevni deli (odlomki, izvlečki).
Vsa procesna pisanja in njihove priloge morajo biti sodišču predloženi v litovščini, razen v primeru nekaterih izjem, določenih z zakonodajo. Če udeleženci postopka, ki jim je treba vročiti procesna pisanja, ne razumejo litovsko, je treba sodišču predložiti prevode teh pisanj v jezik, ki ga razumejo. Če se z zakonikom zahteva, da je treba pisanja, ki jih je treba predložiti, prevesti v tuji jezik, morajo udeleženci postopka sodišču predložiti overjene prevode teh pisanj v skladu z uveljavljenim pravnim postopkom.
Izvirniki v sodnem spisu se lahko na zahtevo oseb, ki so jih predložile, vrnejo. V tem primeru morajo v spisu ostati kopije pisanj, ki jih je treba vrniti, overjene v skladu s postopkom, ki ga določa zakonik.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

V skladu s členom 197 zakonika o civilnem postopku se lahko listine, ki so jih izdali državni in občinski organi ter so jih v okviru svojih pristojnosti in v skladu z zahtevami glede oblike posameznih listin potrdile osebe, pooblaščene s strani države, štejejo za uradna pisna dokazila in imajo večjo dokazno moč. Šteje se, da so dejstva, navedena v uradnem pisnem dokazilu, v celoti dokazana, dokler se ne izpodbijejo z drugimi dokazi v postopku, razen z izpovedbo priče. Prepoved uporabe izpovedb prič ne velja, če bi bilo to v nasprotju z načeli dobre vere, pravičnosti in razumnosti. Dokazna vrednost uradnega pisnega dokazila se lahko z zakonodajnimi akti dodeli tudi drugim listinam.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Okoliščin zadeve, ki jih je treba po zakonu dokazati s točno določenimi dokaznimi sredstvi, z drugimi dokaznimi sredstvi ni mogoče dokazati (člen 177(4) zakonika o civilnem postopku).

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Oseba, ki je povabljena kot priča, mora nastopiti pred sodiščem in pričati po resnici. Oseba, ki je povabljena kot priča, je zakonsko odgovorna, če ne izpolni dolžnosti priče (člen 191), to pomeni, da se ji lahko naloži globa.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Priča lahko zavrne pričanje, kadar bi tako pričala zoper sebe, svoje družinske člane ali bližnje sorodnike.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Če priče, izvedenci ali tolmači ne pridejo na obravnavo, sodišče vpraša udeležence postopka, ali se lahko zadeva obravnava brez prič, izvedencev ali tolmačev, in odloči, da se sodna obravnava nadaljuje ali odloži. Če povabljena priča, izvedenec ali tolmač brez upravičenega razloga ne pride na sodišče, se mu lahko naloži globa, ki znaša do 1 000 LTL. Priča je lahko tudi prisilno privedena na sodišče na podlagi sodne odločbe (člen 248 zakonika o civilnem postopku).

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Kot priče ne morejo biti zaslišane naslednje osebe:
zastopniki v civilnih in upravnih postopkih ali zagovorniki v kazenskih postopkih, in sicer o okoliščinah, za katere so izvedeli kot zastopniki ali zagovorniki;
osebe, ki niso sposobne razumeti okoliščin, pomembnih za zadevo, ali pošteno pričati zaradi fizične invalidnosti ali duševne prizadetosti;
duhovniki o okoliščinah, za katere so izvedeli pri spovedi;
zdravstveni delavci o okoliščinah, za katere velja poklicna skrivnost;
mediatorji o okoliščinah, za katere so izvedeli med spravnim postopkom mediacije.
Z zakonom so lahko opredeljene tudi druge osebe.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Ko sodišče razjasni razmerje priče do strank in tretjih oseb ter druge okoliščine, ki so pomembne za oceno pričanja (izobrazba, poklic priče itd.), pričo pozove, naj mu pove vse v zvezi z zadevo in naj se izogne informacijam, katerih vira ne more navesti.
Po pričanju se lahko priči postavljajo vprašanja. Pričo najprej zaslišita oseba, ki je zahtevala njeno pričanje, in zastopnik te osebe, nato pa še drugi udeleženci postopka. Pričo, ki jo sodišče povabi na lastno pobudo, najprej zasliši tožnik. Sodnik ne sme upoštevati sugestivnih vprašanj in vprašanj, ki niso pomembna za zadevo. Sodnik lahko vprašanja postavlja med celotnim zaslišanjem priče. Po potrebi lahko sodišče na zahtevo udeleženca v postopku ali na lastno pobudo pričo znova zasliši na isti obravnavi, pokliče pričo, ki je bila že zaslišana, na drugo obravnavo pred istim sodiščem ali medsebojno sooči priče.
V izjemnih primerih, ko je pričo nemogoče ali težko zaslišati na sodišču, lahko sodišče, ki obravnava zadevo, prouči pisno pričanje, če to po mnenju sodišča ter ob upoštevanju istovetnosti priče in vsebine okoliščin, o katerih naj bi se pričalo, ne bo neugodno vplivalo na ugotavljanje bistvenih dejstev v zadevi. Na pobudo strank se lahko priča povabi na dodatno zaslišanje na sodišču, če je to nujno za podrobnejšo ugotovitev dejstev v zadevi. Priča mora pred pričanjem podpisati vnaprej določeno besedilo zaprisege, s podpisom pa tudi potrdi, da je bila opozorjena, da krivo pričanje pomeni kaznivo dejanje. Pisno pričanje mora biti dano v navzočnosti notarja, ta pa ga tudi overi.
Udeležba udeležencev postopka na sodnih obravnavah in zaslišanje priče *in situ* se lahko zagotovita z uporabo informacijskih in elektronskih komunikacijskih tehnologij (po videokonferenci, telekonferenci itd.). Kadar se take tehnologije uporabljajo v skladu s postopkom, ki ga je določil minister za pravosodje, je treba zagotoviti zanesljiv način za ugotovitev istovetnosti udeležencev postopka ter nepristransko snemanje in predložitev podatkov (dokazov).
Poleg tega člen 803 zakonika o civilnem postopku določa možnost, da sodišča Republike Litve zaprosijo sodišče druge države za uporabo komunikacijskih tehnologij (videokonference, telekonference itd.) pri zbiranju dokazov.

3 Ocenjevanje dokazov

Sodišče oceni dokaze v postopku po lastnem prepričanju na podlagi izčrpne in nepristranske proučitve dejstev, predstavljenih v postopku, in v skladu z zakonom.

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Dejanski podatki se ugotovijo na naslednje načine: z izjavami strank in tretjih oseb (neposredno ali po zastopniku), pričanji prič, pisnimi dokazi, stvarnimi dokazi, inšpekcijskimi protokoli, izvedenskimi ugotovitvami, zakonito pridobljenimi fotografijami, video- in zvočnimi posnetki ter drugimi dokaznimi sredstvi.
Dejanskih podatkov, ki so državna ali poklicna skrivnost, običajno ni mogoče uporabiti kot dokaz v civilnem postopku, dokler ni odpravljena zaupnost v skladu z zakonsko določenim postopkom. Podatki, prejeti med spravnim postopkom mediacije, se lahko v civilnih postopkih uporabijo kot dokaz samo v primerih, določenih z zakonom o spravni mediaciji v civilnih sporih.
Opozoriti je treba še, da mora v skladu s členom 185 zakonika o civilnem postopku sodišče oceniti dokaze v postopku po lastnem prepričanju na podlagi izčrpne in nepristranske proučitve dejstev, predstavljenih v postopku, in v skladu z zakonom. Noben dokaz na sodišču nima vnaprej določene moči, razen če je to določeno v zakoniku o civilnem postopku.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Da (glej točko 2.4).

Zadnja posodobitev: 21/11/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani fr je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Pridobivanje dokazov - Luksemburg

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Splošno načelo v luksemburškem pravu je, da dokazno breme nosijo osebe, ki zahtevajo izpolnitev obveznosti. Podobno morajo tudi osebe, ki trdijo, da jih neka obveznost več ne zavezuje, dokazati, da so izvedle plačilo ali opravile dejanje, s katerim so bile razrešene obveznosti.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

V skladu z luksemburškim pravom se v nekaterih primerih domneva, da osebi ni treba dokazati dejstva, ki bi ga bilo težko ali nemogoče dokazati. Domneve so sklepi, ki jih o neznanem dejstvu pravo ali sodišče izpelje iz znanega dejstva.
Pravo razlikuje med dvema vrstama domnev: med pravnimi domnevami, ki na podlagi določenega zakona veljajo za nekatera dejanja ali dejstva, in domnevami, ki niso določene z zakonom, temveč so prepuščene presoji sodišča, ki dopusti samo resne, natančne in skladne domneve.
Na splošno velja, da je mogoče domneve z ustreznimi dokazi ovreči. Ko se na primer zakoncema rodi otrok, se domneva, da je oče otroka mož otrokove matere, vendar pa je mogoče vložiti tožbo za izpodbijanje očetovstva.
Redkejše so neizpodbojne domneve, ki jih ni mogoče ovreči.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Sodišče ima pri presoji dejstev neomejeno diskrecijsko pravico. Če se pojavijo dvomi, sodišče preveri, ali obstajajo resni, natančni in skladni dokazi ter dokaze sprejme ali zavrne na podlagi verjetnosti zatrjevanih dejstev.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Sodnik lahko pridobivanje dokazov odredi na zahtevo stranke. Poleg tega lahko v nekaterih primerih dokaze pridobi tudi na svojo pobudo.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Sodnik imenovanega izvedenca pouči o njegovi nalogi. Izvedenec uradno pozove stranke v postopku in tretje osebe, ki morajo sodelovati v preiskavi. V skladu z načelom kontradiktornosti je treba dokaze izvajati v navzočnosti strank.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodnik lahko zahteva izvedbo dokazov vedno, kadar nima dovolj informacij, na katere bi oprl odločitev.
Izvajanje dokazov v zvezi z zatrjevanim dejstvom je mogoče zahtevati samo, če tožnik nima zadostnih dokazov, da bi dejstvo dokazal. Izvajanja dokazov nikakor ni mogoče odrediti, da se nadoknadi malomarnost stranke pri zbiranju dokazov.
Tudi izbiro ukrepov morajo sodniki omejiti na to, kar zadostuje za rešitev spora, pri tem pa morajo izbrati najpreprostejšo in najcenejšo rešitev.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Različna dokazna sredstva so listinski dokazi, ustni dokazi, domneve, priznanje in dokazi pod prisego.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Načini pridobivanja dokazov od prič in izvedencev

Če je dopustno dokazovanje s pričami, lahko sodniki pridobijo dokaze od tretjih oseb, ki lahko zaradi poznavanja spornih dejstev ta dejstva pojasnijo. Ti dokazi se lahko pridobijo v obliki izjav ali se zberejo s preiskovalnimi metodami, odvisno od tega, ali so pisni ali ustni.

Sodniki lahko od katere koli osebe zahtevajo pojasnilo v obliki izjav, posvetovanj ali izvedenskega mnenja v zvezi z dejstvom, ki ga mora pojasniti izvedenec. Če se ne zahteva pisno mnenje, lahko sodnik dovoli izvedencem, da mnenje podajo ustno na obravnavi; to mnenje se zapiše, podpišeta pa ga sodnik in sodni tajnik.

Pravila o predložitvi pisnih dokazov in pisnih poročil ali mnenj izvedencev

Pisni dokazi:

stranka, ki se sklicuje na neki dokument, mora ta dokument dati na voljo vsem drugim strankam v postopku. Poslati ga je treba s povratnico ali ga predložiti tajništvu sodišča. Dokumenti morajo biti na voljo brez kakršnih koli zahtev.

Pisna poročila ali mnenja izvedencev:

izvedenci predložijo poročila tajništvu sodišča. Pripravi se eno samo poročilo, tudi če je izvedencev več; če se ne strinjajo, vsak izvedenec poda svoje mnenje. Če izvedenec zaprosi za mnenje drugega izvedenca s področja, za katero sam ni specializiran, se to mnenje priloži zapisniku zaslišanja ali spisu, odvisno od zadeve.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Nekatera dokazna sredstva so močnejša od drugih:

za dokaz se šteje javna listina (*acte authentique*), ki jo sestavi uradna oseba (notar, sodni izvršitelj itd.) pri izvajanju svojih pooblastil, razen če se dokaže nasprotno;

za dokaz se šteje tudi zasebni dogovor, ki ga stranke sestavijo in podpišejo same, brez uradne osebe, če ni nasprotnih dokazov;

ustni dokazi in druga dokazna sredstva so prepuščeni presoji sodnika.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Pisni dokaz je nujen za utemeljitev pravnega akta (pogodbe), katerega vrednost presega 2 500 EUR. Dejstvo (npr. nesreča) pa se lahko dokaže s poljubnimi sredstvi.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Za priče je predpisano obvezno sodelovanje v sodnem postopku, da se ugotovi resnica v zadevi.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Osebe, ki dokažejo, da imajo utemeljen razlog, so lahko oproščene pričanja. Pričanje lahko zavrnejo tudi starši ene izmed strank, drugi njeni sorodniki v ravni črti in njen zakonec ali nekdanji zakonec.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Priče, ki izostanejo od pričanja, so lahko pozvane pred sodišče na svoje stroške, če je njihovo pričanje nujno. Priče, ki izostanejo od pričanja, in osebe, ki brez utemeljenega razloga zavrnejo pričanje ali zaprisego, se lahko kaznujejo s civilno kaznijo od 50 EUR do 2 500 EUR.

Če oseba dokaže, da se na zadevni dan ni mogla udeležiti obravnave, je lahko oproščena plačila kazni in stroškov.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Za pričo je lahko pozvan kdor koli, razen oseb, za katere se šteje, da niso sposobne pričati.

Osebe, ki niso sposobne pričati, je kljub temu mogoče zaslišati pod enakimi pogoji, vendar brez zaprisege. Vendar potomci nikoli ne smejo pričati v zvezi z dejstvi, na katera se zakonca sklicujeta v vlogi za razvezo zakonske zveze ali prenehanje življenjske skupnosti.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Vloga sodnika in strank na zaslišanju priče

Sodnik priče zasliši ločeno po vrstnem redu, ki ga določi sam, ko so priče navzoče ali pozvane. Priče svoje izpovedbe ne smejo brati.

Sodniki lahko priče zaslišijo o vseh zadevah, določenih z zakonom, tudi če te zadeve niso omenjene v sklepu o izvajanju dokazov. Priče lahko znova pokličejo, jih soočijo med seboj ali s strankami ter jih po potrebi zaslišijo v navzočnosti izvedenca.

Stranke prič med izpovedbo ne smejo prekinjati, jim postavljati vprašanj ali nanje vplivati, niti jih ne smejo neposredno nagovoriti, saj so v nasprotnem primeru lahko izločene. Če sodnik meni, da je to potrebno, lahko priči po končanem zaslišanju postavi dodatna vprašanja, ki so mu jih predložile stranke.

Videokonference ali druga tehnična sredstva

Uredba Sveta (ES) št. 1206/2001 o sodelovanju med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah naj bi izboljšala, poenostavila in pospešila sodelovanje med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov. V luksemburškem pravu ni posebnih določb o videokonferencah. Zanje veljajo običajna pravila iz novega zakonika o civilnem postopku o zaslišanju prič, sodnikovi osebni presoji in osebni navzočnosti. Sodišča so opremljena s potrebno tehnično opremo. Na datum, določen za videokonferenco, so navzoči sodnik, sodni tajnik, tolmač in tehnik.

Sodnik lahko odredi zvočno ali slikovno snemanje vseh ali dela pripravljalnih poizvedb. Posnetek se hrani v tajništvu sodišča. Katera koli izmed strank lahko zaprosi za kopijo ali prepis na svoje stroške.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Sodišče ne bo dopustilo dokazov, pridobljenih z nezakonitimi sredstvi, kot so skrita kamera ali telefonsko prisluškovanje, za katere oseba ni vedela.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Izjave stranke v postopku praviloma nimajo dokazne vrednosti.

Sorodne povezave

http://www.legilux.lu/

Zadnja posodobitev: 13/05/2020

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Madžarska

1 Dokazno breme

Dokazno breme nosi stranka, za katero bi imela nepredložitev dokazov negativne posledice.

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Stranke morajo zatrjevati ustrezna dejstva in zagotoviti dokaze za svoje trditve, če ni z zakonom določeno drugače. Če ni z zakonom določeno drugače, mora ustrezna dejstva v zadevi dokazati stranka, ki želi doseči, da jih sodišče sprejme kot resnična, in ki nosi posledice nepredložitve dokazov za tako dejstvo ali neuspešnega dokaza takega dejstva. V sporu iz delovnega razmerja mora delodajalec dokazati vsebino morebitne kolektivne pogodbe, internih pravil in navodil, ki so nujni za odločitev o zahtevku, in katerega koli dokumenta, pripravljenega kot del dejavnosti delodajalca, ki je nujen za odločitev o pravnem sporu, pravilnosti izračunov, povezanih z zahtevanimi dajatvami, če so predmet spora, in plačilu katerih koli prejemkov v primeru spora o plači.
V sporu v zvezi z zaposlitvenim razmerjem v javni službi mora organ javnega sektorja dokazati vsebino splošno veljavnih določb in navodil, ki so nujni za odločitev o zahtevku, in vseh dokumentov, pripravljenih kot del dejavnosti organa javnega sektorja, ki so nujni za odločitev o pravnem sporu, pravilnosti izpodbijanih izračunov, povezanih z zahtevanimi dajatvami, in plačilu katerih koli prejemkov v primeru spora o plači.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Če dejstva ni mogoče dokazati, lahko sodišče dejstvo, ki ga mora dokazati stranka, ki nosi posledice nepredložitve dokazov za tako dejstvo, sprejme kot resnično, če ne dvomi o njegovi točnosti. Navedbo dejstva lahko sodišče sprejme kot resnično, če ne dvomi o njegovi točnosti in če ga prizna nasprotna stranka, če stranke dejstvo enako predstavijo, če ga nasprotna stranka ne izpodbija kljub pozivu sodišča k temu ali če se na podlagi tega zakona šteje za nesporno. Dejstva, ki jih sodišče šteje za splošno znana ali jih uradno pozna, sodišče upošteva, tudi če se nanje ne sklicuje nobena od strank. Sodišče po uradni dolžnosti upošteva zakonske domneve, vključno z okoliščinami, ki jih je treba – po zakonu in če ni dokazano drugače – šteti za resnične. Družinsko pravo na primer vsebuje omejeno število neizpodbojnih domnev in dejstev, ki jih po zakonu ni dovoljeno izpodbijati.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Madžarska pravila civilnega postopka ne določajo minimalne stopnje gotovosti sodišča. Razen če zakon določa drugače, sodišče ni omejeno na uporabo posebnih formalnih pravil, metod ali sredstev, temveč se lahko opre na dokaze, ki jih predložijo stranke, ali vse druge dokaze, primerne za ugotovitev dejstev v zadevi. To pa ne velja za pravne domneve, vključno z zakonskimi določbami, v skladu s katerimi je treba nekatera dejstva šteti za resnična, razen če se dokaže nasprotno. Sodišče ugotovi ustrezna dejstva v zadevi s primerjanjem in individualnim ali skupnim vrednotenjem izjav in ravnanja strank v postopku ter dokazov, odkritih med obravnavo, in drugih podatkov, povezanih z dejanjem, v skladu s svojim prepričanjem.

2 Pridobivanje dokazov

Sodišče izvaja dokaze za ugotovitev dejstev, potrebnih za odločitev v sporu.

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Če ni z zakonom določeno drugače, mora zadevna dejstva dokazati stranka, ki želi doseči, da jih sodišče sprejme kot resnična, in ki nosi posledice nepredložitve dokazov za tako dejstvo ali neuspešnega dokaza takega dejstva. V civilnih postopkih lahko sodišče po uradni dolžnosti naloži izvajanje dokazov, če to dopušča zakon.
V upravnih postopkih lahko sodišče po uradni dolžnosti naloži izvajanje dokazov v zvezi z dejstvi ali dokazi v podporo okoliščinam, ki jih mora po uradni dolžnosti upoštevati, če je v postopku naveden sklic na kršitev, ki ogroža mladoletnika ali osebo, upravičeno do prejemanja invalidnine, ali če tako določa zakon.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Zaslišijo se priče, pridobijo se izvedenska mnenja, izvedenci pa so po potrebi tudi zaslišani, opravijo se ogledi, imetniki listin, video posnetkov, zvočnih posnetkov, zvočnih in video posnetkov ali drugih materialnih dokazov so pozvani, naj jih predložijo.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišče ni vezano na noben dokazni predlog stranke ali svoj dokazni sklep. Dokazni predlog lahko zavrne, če ni bil predložen v skladu z določbami zakona CXXX o zakoniku o civilnem postopku iz leta 2016, če ni z zakonom določeno drugače ali če stranka, ki bi morala plačati predujem za stroške izvajanja dokazov, ni izpolnila te svoje obveznosti plačila predujma, čeprav je bila k temu pozvana. Sodišče zavrne dokazni predlog ali prekine izvajanje dokazov, ki je bilo že odrejeno, če to ni potrebno za sprejetje sodbe v pravnem sporu.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Dokazna sredstva vključujejo dokaze, pridobljene od prič, izvedenska mnenja, listine, video posnetke, zvočne posnetke, video in zvočne posnetke ter druge materialne dokaze. Dokaznega sredstva ni mogoče sprejeti, če je izključeno z zakonom ali če za njegov sprejem veljajo pogoji, razen če so pogoji izpolnjeni. Dokaze je mogoče pridobiti z ogledi. Zaprisežene izjave v postopku niso dopustne.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

V skladu z načelom neposrednega izvajanja dokazov so priče in izvedenci zaslišani na glavni obravnavi. Če želi stranka svoje trditve dokazati z dokumenti, jih mora priložiti svoji vlogi ali predložiti na obravnavi. Dokumentu v tujem jeziku je treba priložiti vsaj preprost prevod v madžarski jezik. V primeru dvoma o točnosti ali popolnosti prevedenega besedila je treba uporabiti overjen prevod; brez tega sodišče tega dokumenta ne bo upoštevalo. Na zahtevo stranke, ki predloži dokaz, lahko sodišče stranki z nasprotnimi interesi naloži, naj da na voljo vsak dokument v njeni lasti, ki bi ga v skladu s pravili civilnega prava v vsakem primeru morala razkriti ali predložiti. Za stranko z nasprotnimi interesi taka obveznost velja zlasti, če je bil dokument izdan v interesu stranke, ki predloži dokaz, ali če potrjuje pravno razmerje v zvezi z zadnjenavedeno stranko ali če je povezan z obravnavo, ki se nanaša na tako pravno razmerje. Če ima dokument v lasti oseba, ki ne sodeluje v tožbi, ga sodišče da na voljo z uporabo pravil o ogledu. Če stranka predloži predlog za predložitev dokazov, sodišče poskrbi za pridobitev dokumentov ali podatkov, ki jih ima sodišče, notar, drug javni organ, upravni organ ali druga organizacija, če stranka ne more neposredno zahtevati razkritja dokumenta ali podatkov. Izvirnika dokumenta ni treba pridobiti, če ga ni treba natančno pregledati in če stranka med obravnavo predloži overjeno ali navadno kopijo listine. Pošiljanje dokumenta se lahko zavrne le, če vsebuje zaupne informacije.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Praviloma ne.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Take obveznosti na splošno ni. Izjemoma, na primer v postopku odvzema poslovne sposobnosti osebi, mora sodišče povabiti izvedenca psihiatrične stroke, da oceni psihično stanje toženca.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Da, vendar lahko v nekaterih primerih pričanje zavrnejo.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Pričanje lahko zavrnejo:
sorodniki katere koli od strank;
oseba, ki bi s pričanjem sebe ali sorodnika spravila v kazenski pregon zaradi zadevnega kaznivega dejanja;
oseba, ki je zavezana poklicni molčečnosti, če bi s pričanjem kršila obveznost varovanja tajnosti, razen če jo zadevna stranka oprosti te obveznosti;

oseba, ki jo zavezuje obveznost varovanja zaupnosti poslovnih skrivnosti v zvezi z zadevami, v katerih bi s pričanjem kršila svojo obveznost varovanja zaupnosti, razen če se podatki, na katere se nanaša pričanje, v skladu z zakonom o dostopu do podatkov splošnega pomena in podatkov, ki so dostopni iz razlogov v splošnem interesu, ne štejejo za poslovno skrivnost ali če je treba v zadevi odločiti, ali so dani podatki splošnega pomena ali dostopni iz razlogov v splošnem interesu;
mediator/izvedenec v postopku mediacije v zvezi z zadevnim sporom, ponudniki medijskih vsebin in osebe, ki so zaposlene pri njih ali so z njimi v podobnem razmerju, v zvezi z zadevami, v katerih bi s pričanjem razkrile identiteto osebe, ki jim je informacije zagotovila kot ponudnikom medijskih vsebin.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

K dokazom, ki se izvajajo, morajo prispevati priče, izvedenci, ki jih imenuje sodišče, imetniki dokumentov ali predmetov, ki si jih je treba ogledati, ter druge osebe, katerih sodelovanje pri izvajanju dokazov se sodišču zdi nujno (v nadaljnjem besedilu skupaj: sodelavci). Če sodelavec ne opravi svoje obveznosti, ne da bi vnaprej prosil, naj se mu odsotnost opraviči, pri čemer zanjo navede dober razlog, ki ga lahko tudi utemelji, mu sodišče naloži povračilo nastalih stroškov, lahko mu naloži plačilo globe, obvezno zglasitev na sodišču, lahko mu zniža plačilo in lahko obvesti njegovega nadrejenega, nadzornika ali delodajalca, da se ni udeležil obravnave. Sodišče lahko naenkrat uporabi več kot enega od teh prisilnih ukrepov.
Prisilnih ukrepov ni mogoče uporabiti zoper mladoletnika, mlajšega od 14 let, lahko pa se njegovemu zakonitemu zastopniku naložita povračilo nastalih stroškov in globa.
Če sodelavec po izvedbi katerega koli prisilnega ukrepa izpolni svojo obveznost ali zaprosi, naj se mu odsotnost opraviči, pri čemer zanjo navede dober razlog, ki ga lahko tudi utemelji, sodišče odredbo o prisilnem ukrepu razveljavi.
Priča lahko vloži ločeno pritožbo zoper odločbo, v skladu s katero mora pričati. Pritožba zadrži zaslišanje priče. Če priča nedvomno nima utemeljenih razlogov za zavrnitev pričanja, lahko sodišče, ki odloča o pritožbi, priči naloži globo, sodišče, na katerem poteka tožba, pa ji lahko naloži plačilo nastalih stroškov.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Zakoniti zastopnik priče ne more biti zaslišan kot priča, razen če je fizična oseba, ki jo zastopa, sposobna sodelovati v postopku.
Oseba ne more biti zaslišana kot priča, če je delovala kot svetovalka za obrambo v zvezi z zadevo, ki jo je izvedela v tej vlogi, ali če ni bila odvezana varovanja zaupnosti v zadevi v zvezi z zaupnimi informacijami.
Mladoletna oseba, mlajša od 14 let, se lahko zasliši kot priča le, če pričakovanih dokazov iz njenega pričanja ni mogoče pridobiti kako drugače.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Priče nastopijo na obravnavi na podlagi vabila na obravnavo, pri čemer jih načeloma zasliši predsednik sodnega senata, ali kadar v zadevi odloča sodnik posameznik, sodnik, ki vodi postopek.
Predsednik sodnega senata lahko stranki, ki je predlagala zaslišanje priče, na njeno zahtevo dovoli, da priči prva neposredno postavlja vprašanja, preden postavljanje vprašanj dovoli nasprotni stranki, če je ta to zahtevala. V takih primerih lahko predsednik sodnega senata in drugi člani senata priči postavljajo vprašanja, ko stranki že končata zaslišanje.

3 Ocenjevanje dokazov

Sodišče ugotovi ustrezna dejstva v zadevi s primerjanjem in individualnim ali skupnim vrednotenjem izjav in ravnanja strank v postopku ter dokazov, odkritih med obravnavo, in drugih podatkov, povezanih z dejanjem, v skladu s svojim prepričanjem.

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Dokazno sredstvo ali kateri koli njegov ločljivi del je nezakonit in ga ni mogoče uporabiti v tožbi, če:
(a) je bil pridobljen ali predložen s kršitvijo pravice osebe do življenja in telesne celovitosti ali z ogrožanjem take pravice;
(b) je bil pridobljen s katero koli drugo nezakonito metodo;
(c) je bil nezakonito pridobljen;
(d) bi njegova predložitev sodišču pomenila kršitev osebnostnih pravic.
Razen če je bilo nezakonito dokazno sredstvo pridobljeno ali predloženo s kršitvijo pravice osebe do življenja in telesne celovitosti ali z ogrožanjem take pravice, ga lahko sodišče upošteva izjemoma in glede na posebne okoliščine, obseg kršitve zakona, pravni interes, na katerega je vplivala kršitev zakona, učinek nezakonitega dokaza na ugotavljanje dejstev, težo drugih razpoložljivih dokazov in vse druge okoliščine v zadevi.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Izjava stranke se ne šteje za dokaz, vendar sodišče pri ugotavljanju dejstev v zadevi ocenjuje tudi trditve strank, kot je opisano pri odgovoru na vprašanje 3.

Zadnja posodobitev: 15/01/2024
Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.
Izvirna jezikovna različica te strani mt je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Pridobivanje dokazov - Malta

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Dokazno breme nosi oseba, ki nekaj trdi, kot je razvidno iz člena 562 zakonika o organizaciji sodišč in civilnem postopku: „breme dokazovanja dejstva v vsakem primeru nosi oseba, ki ga zatrjuje“.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Da, ta pravila obstajajo, vsebujejo pa jih člen 627 in naslednji zakonika o organizaciji sodišč in civilnem postopku. V členu 627 so navedeni dokumenti, za katere ni potrebno drugo dokazilo o verodostojnosti kot tisto, ki je navedeno na njihovi naslovnici:
listine malteške vlade, ki jih podpiše minister ali vodja službe, ki jih je izdala, ali v njegovi odsotnosti njegov namestnik, pomočnik ali drug uradnik, ki mu je neposredno podrejen in je pooblaščen za podpisovanje takih listin;
potrdila iz evidenc vseh služb malteške vlade;
vse javne listine, ki jih podpišejo pristojni organi in so objavljene v uradnem listu;
listine malteške vlade, tiskane s pooblastilom vlade in ustrezno objavljene;
listine in potrdila iz evidenc sodišč in malteških cerkvenih sodišč;
potrdila, ki jih izdata matični urad in zemljiška knjiga;

izjava o utrpeli havariji, potrjena s strani prvega senata civilnega sodišča;
drugi dokumenti, navedeni v zakonu o trgovskem ladijskem prometu (Merchant Shipping Act) (vključno s potrdili o registraciji, ki jih je podpisal uradnik za registracijo ali drug pooblaščeni uradnik, in vsemi drugimi zaznamki na potrdilu o registraciji, ki naj bi jih podpisal uradnik za registracijo ali drug pooblaščeni uradnik).
Predložiti je mogoče tudi druge dokumente, katerih vsebina je izvzeta iz dokaznega bremena, vendar je treba dokazati njihovo verodostojnost. Ti dokumenti so, med drugim:
listine in potrdila iz evidence subjektov ali javnih organov, ki jih potrdi ali priznava zakon ali vlada;
župnijske listine in potrdila iz evidenc rojstev, porok in smrti ter potrdila o delitvah premoženja, izvedenih v navzočnosti župnika in v skladu z zakonom;
listine in potrdila iz evidenc malteških notarjev;
trgovske knjige, ki se vodijo v skladu z zakonom, izključno v zvezi s sporazumi ali drugimi komercialnimi pravnimi posli;
knjige javnih borznih posrednikov, ki se vodijo v skladu z zakonom, v zvezi z vsemi komercialnimi pravnimi posli, ki so jih sklenile pogodbene stranke.
V zvezi z vsebino tovrstnih dokumentov se lahko predložijo nasprotni dokazi.
Poleg teh dokumentov je v poglavju 16 Zakonodaje Malte, civilnem zakoniku, urejena še ena domneva, in sicer da je oče otroka, rojenega v zakonski zvezi, mož otrokove matere. Ta pravna domneva se lahko izpodbija z vložitvijo zaprisežene vloge pri civilnemu sodišču (oddelek za družinske zadeve) in predložitvijo dokazil o tem, da taka domneva ne velja.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Sodišče v civilnopravnih zadevah odloči šele, ko je na podlagi tehtanja verjetnosti prepričano, da so bili predloženi zadostni dokazi.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Priča lahko katera koli stranka v sodnem postopku, ne glede na njen interes, in sicer na svojo zahtevo, zahtevo druge stranke v postopku ali če jo povabi sodišče po uradni dolžnosti. Če se postopek začne na podlagi zaprisežene vloge, je treba sestaviti seznam prič. Enako velja za zaprisežen odgovor na tožbo – tudi ta mora vsebovati seznam prič. Če mora stranka povabiti pričo, ki je ni seznamu, mora vložiti ustrezen predlog.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Če se predlogu za pridobitev dokazov ugodi, se pričam pošlje vabilo na zaslišanje, izdano na predlog stranke, ki jih želi povabiti. Vlogo za izdajo vabila je mogoče pri mirovnem sodišču (Malta) in nižjih mirovnih sodiščih (Gozo) vložiti ustno.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišče lahko predlog stranke za pridobitev dokazov zavrne, če je za pričo povabljen odvetnik, pravni zastopnik ali duhovnik. Poleg tega kot priče praviloma ni mogoče pozvati osebe, ki je v isti zadevi navzoča na obravnavi. Vendar ima sodišče diskrecijsko pravico, da tega pravila v posebnih primerih ne upošteva, če za to obstajajo utemeljeni razlogi. S posebnimi zakoni je urejena tudi uradna tajnost, tako da v postopku ni dovoljeno razkriti tajnih in zaupnih informacij. Poleg tega lahko sodišče predlog zavrne, če meni, da priča ni relevantna.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Dovoljena so tri dokazna sredstva, in sicer: dokumenti, ustna izpovedba in zaprisežene pisne izjave.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Praviloma je zaslišanje prič med obravnavo zadeve odprto za javnost in ustno. Pravo pa določa še druge načine pridobivanja dokazov, ki jih je mogoče uporabiti:
dokazi se lahko predložijo z zapriseženo pisno izjavo prič, ne glede na to, ali imajo stalno prebivališče na Malti ali v tujini;
če oseba odhaja iz države oziroma je bolna ali ostarela, bi lahko umrla ali izgubila poslovno sposobnost pred obravnavo zadeve, ali se obravnave ne more udeležiti, lahko sodišče za zaslišanje te osebe pooblasti sodnega pomočnika. V takem primeru se vprašanja priči in njeni odgovori zapišejo, priča pa mora zapisnik podpisati ali namesto podpisa narediti križec;
sodišče lahko imenuje tudi dodatnega sodnika, da zasliši pričo, ki zaradi starosti ne more zapustiti doma;
če priča prebiva v tujini, lahko odvetnik z vlogo zaprosi za pravno pomoč (zaprosilo za pravno pomoč) – stranka, ki predlaga zaslišanje te priče, predloži pisna vprašanja ter navede ime in naslov osebe, ki se bo zaslišanja priče udeležila v imenu stranke;
če sodišče meni, da je to primerno, lahko dovoli zvočno ali slikovno snemanje izpovedbe priče;
sodišče lahko imenuje sodne izvedence, ki jih pooblasti za zaslišanje prič in vodenje dajanja prisege.
Če se za izvajanje dokazov pooblasti sodni izvedenec, ima na voljo enaka sredstva kot sodišča.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Šteje se, da so vsi dokazi enako pomembni.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Ne, vendar je treba vedno predložiti najboljše dokaze.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Da, po zakonu morajo vse priče, ki prejmejo vabilo, pričati. Vendar priče ni dovoljeno prisiliti, da odgovori na vprašanja, na podlagi katerih bi bila lahko kazensko preganjana.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Zakonec stranke v sodnem postopku je pravno sposobna priča in je lahko prisiljen pričati v postopku na zahtevo katere koli stranke. Vendar se moža ne sme prisiliti v razkritje zaupnih informacij, ki jih je od svoje žene izvedel v času zakonske zveze, in obratno, poleg tega se zakonca ne sme prisiliti, da odgovori na vprašanja, na podlagi katerih bi bil lahko drugi zakonec kazensko preganjan.
Izvzete so tudi informacije, zaupane odvetnikom, pravnim zastopnikom ali duhovnikom. Če pa odvetnik ali pravni zastopnik dobi soglasje stranke ali če duhovnik dobi soglasje osebe, ki se je spovedala, jih je dovoljeno zaslišati o tem, kar so izvedeli (na kar se nanaša soglasje); odvetnika in pravnega zastopnika se zasliši o tem, kar jima je stranka zaupala med postopkom, duhovnika pa o dejstvih, za katera je izvedel pod prisego spovedne molčečnosti ali med spovedjo.
Od računovodij, zdravnikov, socialnih delavcev, psihologov in zakonskih svetovalcev se lahko razkritje informacij, ki so jim jih stranke dale pod prisego poklicne molčečnosti ali s katerimi so se seznanili med opravljanjem poklicne dejavnosti, zahteva samo na podlagi sodnega naloga. To velja tudi za tolmača, ki je bil udeležen pri posredovanju takih zaupnih informacij.
Priča, ki je zavezana k poklicni molčečnosti, ne sme razkriti tajnih ali zaupnih informacij, razen v posebnih okoliščinah v skladu z zakonodajo, ki se uporablja v zadevi.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Če se pravilno povabljena priča ne odzove na vabilo, je nemudoma spoznana za krivo razžalitve sodišča in naloži se ji denarna kazen. Sodišče lahko izda tudi sodni nalog za privedbo ali odvzem prostosti, s katerim jo prisili k pričanju na naslednji obravnavi. Naloženo denarno kazen lahko prekliče, če priča ustrezno utemelji, zakaj ni nastopila pred sodiščem.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Za pričo je dovoljeno pozvati katero koli prisebno osebo, če ni zadržkov glede njene sposobnosti. Priča je lahko pozvana ne glede na njeno starost, če se zaveda, da je pričati po krivem kaznivo.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Sodišče lahko med zaslišanjem ali navzkrižnim zaslišanjem priči postavi vsa vprašanja, ki se mu zdijo potrebna ali primerna. Vsaka stranka v postopku pa lahko, ne glede na svoje interese, priča na svojo zahtevo, na zahtevo druge stranke v postopku ali če jo sodišče k temu pozove po uradni dolžnosti.

V zadevah v zvezi z mladoletnimi osebami sodnik mladoletno osebo praviloma zasliši za zaprtimi vrati ali pa mladoletno osebo zasliši zagovornik otrok.

Priče, ki ne prebivajo na Malti, se lahko zaslišijo po videokonferenci.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Če so dokazi pridobljeni zakonito, sodišče pri razsojanju nima nikakršnih omejitev. Edina izjema je, da sodišče praviloma ne priznava niti dokazov v zvezi z dejstvi, za katere naj bi priča izvedela od drugih, niti dejstev, ki naj bi jih navedle tretje osebe, saj so te lahko ustrezno pozvane kot priče.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Da, izjave stranke v postopku so dopustne.

Zadnja posodobitev: 22/03/2017

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Nizozemska

1 Dokazno breme

Nizozemsko procesno pravo temelji na načelu, v skladu s katerim mora tisti, ki neko dejstvo zatrjuje, to tudi dokazati. To pomeni, da stranka, ki se opira na dejstva ali pravice, ki jih navaja za pravne namene, nosi dokazno breme v zvezi s temi dejstvi ali pravicami. Vendar se lahko na podlagi posebnega pravnega pravila ali načel razumnosti in pravičnosti dokazno breme naloži tudi drugače.

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Zakonska pravila o dokazovanju iz zakonika o civilnem postopku (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*) se uporabljajo v postopku na podlagi sodnega poziva in tudi v postopku na podlagi vloge, razen če to preprečuje narava zadeve. Ta pravila niso obvezna v postopku za izdajo začasne odredbe. Prav tako se ne uporabljajo samodejno v arbitražnih zadevah, vendar se lahko stranke v arbitražnih zadevah dogovorijo za uporabo teh pravil.

Zakonska pravila o dokazovanju so določena v členih od 149 do 207 zakonika o civilnem postopku.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Dejstva, ki jih zatrjuje ena od strank in jih nasprotna stranka ne izpodbije (zadostno), mora sodišče obravnavati kot dokazana. Obstaja pa izjema, in sicer v primerih, ko bi to imelo pravne posledice, ki strankam niso prosto na voljo. Sodišče lahko v tem primeru zahteva dokaze.

Dokazati ni treba dejstev ali okoliščin, ki se štejejo za splošno znane, ali splošnih izkustvenih pravil. Te lahko sodišče uporabi ne glede na to, ali se stranke nanje sklicujejo ali ne. „Dejstva ali okoliščine, ki se štejejo za splošno znane," pomenijo dejstva ali okoliščine, ki jih vsi običajni ljudje poznajo ali lahko poznajo. „Splošna izkustvena pravila" pomenijo znanje in izkušnje, ki jih ima vsak član nizozemske družbe. Prav tako ni treba dokazati dejstev, s katerimi se sodišče samo seznani med postopkom (tako imenovana dejstva iz sodnega postopka).

Včasih je domneva določena z zakonom. Nekatera dejstva ali okoliščine veljajo za tako verjetne, da stranki, ki jih navaja, ni treba zagotoviti (nadaljnjih) dokazov v zvezi z njimi. Sodišče lahko uporabi tudi splošna izkustvena pravila, da izpelje neko domnevo na podlagi nekaterih dejstev, ki se navajajo pred njim. V tem primeru lahko nasprotna stranka to domnevo izpodbija. Veljajo tudi nekateri posebni primeri. Na primer, po zakonu o cestnem prometu mora motorist, ki povozi kolesarja ali pešca, plačati odškodnino za poškodbo, razen če se dokaže, da je bila nesreča posledica višje sile. Drug tak primer je, ko delavec zahteva odškodnino za poškodbo pri delu. V tem primeru mora delodajalec delavcu izplačati odškodnino za tako poškodbo, razen če se dokaže, da mu ni mogoče očitati pomanjkanja potrebne skrbnosti ali da se je delavec namerno poškodoval ali je zavestno ravnal nepremišljeno.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Sodišče lahko prosto presoja dokaze, če ni z zakonom določeno drugače. Ta izjema zadeva pravila o dokončni dokazni vrednosti dokazov. V primeru dokončnih dokazov je sodišče dolžno sprejeti nekatere vrste dokazov kot resnične ali vsaj priznati njihovo vrednost. Vendar jih je tudi v tem primeru mogoče izpodbijati.

Sodišča lahko svoje odločitve oprejo samo na dejstva, pri katerih se ustrezno upoštevajo pravila o dokazovanju.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

V nekaterih primerih (pregled računovodskih izkazov, izpovedba priče) sodišče na zahtevo ene od strank dolžnost predložitve dokazov naloži drugi stranki. Sodišče lahko to stori tudi na lastno pobudo, tj. po svoji presoji.

Prav tako lahko sodišče na zahtevo ene od strank ali na lastno pobudo odredi predložitev izvedenskega poročila oziroma obisk ali preiskavo prostorov. Izvedenca imenuje sodišče, pri čemer izvedenec poroča sodišču, prostore pa obišče sodišče. Dolžnost strank je, da pomagajo pri izvedenskih poročilih. Stranke imajo pravico izraziti mnenje in vložiti zahteve tako v primeru izvedenskega poročila kot pri obisku prostorov.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Stranka, ki ji sodišče dovoli predložitev dokazov ali ki nosi dokazno breme, mora predložiti dokaze o zatrjevanih dejstvih in/ali okoliščinah. Nasprotna stranka lahko vedno predloži nasprotne dokaze, razen če v skladu z zakonom to ni mogoče.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišče ne sprejme dokazov, če ti niso pomembni za zadevo, če niso dovolj podrobni (so preveč nejasni), če niso pravočasno predloženi (so prepozni) ali koristni. Neupoštevanje predloženih dokazov zaradi njihovega domnevnega učinka ni dovoljeno.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Na Nizozemskem velja pravilo prostega dokazovanja, kar pomeni, da je dokaze načeloma dovoljeno zagotoviti v kakršni koli ustrezni obliki, če ni z zakonom določeno drugače. Zakon določa različne vrste dokazov (neizčrpno). To so:

listine in sodne odločbe;
pregled računovodskih izkazov, evidenc in dokumentacije;
izpovedba priče;
uradna ali ustna poročila izvedencev ter
preiskave in obiske prostorov.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Dokazovanje s pričami mora biti dovoljeno po zakonu in se opravi na zahtevo ene od strank ali pa ga sodišče odredi eni od strank na lastno pobudo. Kot priče lahko nastopijo tudi stranke (glej odgovor na vprašanje 3). V primeru dokazovanja s pričami so stranke tiste, ki pokličejo priče.

Dokazovanje s pričami se opravi v obliki izpovedbe, ki se med zasedanjem sodišča pridobi kot ustna izpovedba. Izjava priče je kot dokaz dopustna samo, če se nanaša na dejstva, s katerimi je priča osebno seznanjena. Stranki, ki za to zaprosi, se dovoli dokazovanje s pričami, če so dejstva, ki naj bi se dokazala, sporna in lahko pomagajo rešiti zadevo.

Izvedenci lahko na zahtevo ene od strank ali na lastno pobudo sodišča predstavijo pisna ali ustna poročila (člen 194 zakonika o civilnem postopku). V primeru pisnega poročila sodišče določi rok za njegovo predložitev. V primeru ustnega poročila izvedenec priča na datum, ki je določen za obravnavo.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Razlikuje se med neizpodbitnimi in izpodbitnimi dokazi. V primeru neizpodbitnih dokazov mora sodišče vsebino dokazov sprejeti kot resnično ali tej vrsti dokazov priznati tako dokazno moč, kot jo določa zakon. Nasprotni dokazi se lahko predlagajo tudi v primeru neizpodbitnih dokazov, razen če v skladu z zakonom to ni mogoče. Primeri neizpodbitnih dokazov so verodostojne listine in odločbe kazenskih sodišč. Sodišče lahko prosto določi dokazno vrednost izpodbitnih dokazov.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

V nekaterih okoliščinah se listina šteje za popoln dokaz. Včasih je listina tudi bistvena za nastanek določene pravice. Tak primer je lahko predporočna pogodba ali oporoka. Dokaz o obstoju predporočne pogodbe ali oporoke, ki jo je sestavil notar, se zagotovi s predložitvijo notarske listine. Kot dokaz se lahko uporabi tudi kodicil. Kodicil je lastnoročno napisan, datiran in podpisan dokument, v katerem so navedene želje oporočitelja. Te želje se lahko med drugim nanašajo na zapuščino oblačil, nakita ter točno določenih gospodinjskih predmetov in knjig. Za kodicil se ne zahteva overitev z notarsko listino.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Osnovno načelo je, da ima dolžnost pričati vsak, ki je k temu pozvan po zakonu. Njegova dolžnost je, da pride na obravnavo in po resnici pove, kar se od njega zahteva.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

V nekaterih okoliščinah je lahko priča odvezana dolžnosti pričanja.

Izjemo od dolžnosti pričanja lahko uveljavljajo posamezniki, ki imajo tesne osebne vezi z eno od strank. To so med drugim (nekdanji) zakonci ali (nekdanji) registrirani partnerji stranke, krvni sorodniki stranke ali njeni sorodniki po svaštvu oziroma njihovi zakonci ali registrirani partnerji do vključno drugega kolena – npr. starši, otroci, stari starši, vnuki, bratje in sestre.

Priče lahko uveljavljajo izjemo tudi pri odgovarjanju na določena vprašanja, če bi z odgovorom sebe ali svoje krvne sorodnike ali sorodnike v svaštvu (prednike in potomce) ali sorodnike v stranski vrsti v drugem ali tretjem kolenu oziroma njihove (nekdanje) zakonce ali (nekdanje) registrirane partnerje izpostavile tveganju kazenskega pregona (člen 165(3) zakonika o civilnem postopku).

Obstaja tudi izjema na funkcionalni osnovi. Ta je na voljo osebam, ki morajo na podlagi privilegiranega odnosa zaradi svojega poklica, zaposlitve ali drugega statusa (npr. duhovniki, zdravniki, odvetniki in notarji) spoštovati obveznost tajnosti.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Če je bila priča povabljena na sodišče s priporočenim pismom in ne pride na obravnavo, lahko sodišče na zahtevo zadevne stranke določi datum obravnave, na katero je lahko priča povabljena s sodnim pozivom (vročitev po sodnem izvršitelju). Če priča še vedno ne pride na sodišče, lahko sodišče odredi njeno policijsko privedbo. Če priča pride na sodišče, vendar noče dati izjave, lahko zadevna stranka od sodišča zanjo zahteva odreditev pripora zaradi razžalitve sodišča. Stranka, ki to zahteva, mora nato plačati stroške pridržanja v priporu. Sodišče odredi pripor samo, če se mu to zdi upravičeno zaradi ugotavljanja resnice.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Dolžnost pričanja ima načeloma vsak, razen tistih, ki so upravičeni do izjeme (glej odgovor na vprašanje 2.9).

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Priče zasliši in izpraša sodišče. Pričam lahko postavljajo vprašanja tudi stranke in njihovi odvetniki. Sodišče lahko na lastno pobudo ali na zahtevo ene od strank priče sooči med seboj in s strankami. Po končanem pričanju lahko sodišče postavi vprašanja strankam, stranke pa lahko postavijo vprašanja druga drugi.

Nizozemska pravila o dokazovanju ne vsebujejo posebnih določb o videokonferenci. Nizozemsko pravo tega postopka ne izključuje, tako da ni praktičnih težav za izvedbo videokonference. O tem mora odločiti sodišče.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Nezakonite dokaze je mogoče razdeliti na nezakonito pridobljene dokaze in nezakonito uporabljene dokaze. Če so bili dokazi pridobljeni nezakonito, to ne pomeni, da je njihova uporaba vedno nezakonita. Sodišče vedno po lastni presoji odloči, ali je treba nek dokaz šteti za nezakonit ali ne.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Stranke so lahko zaslišane kot stranke v zadevi, vendar se v tem primeru njihove izjave ne štejejo kot dokaz v prid stranki, ki je zaslišana kot priča, razen če je namen pričanja razjasniti druge pomanjkljive dokaze (člen 164(2) zakonika o civilnem postopku).

Zadnja posodobitev: 09/02/2022

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Avstrija

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Načeloma mora vsaka stranka navesti vse trditve o dejstvih, ki utemeljujejo njen zahtevek (trditveno breme – *Behauptungslast*), in predložiti ustrezne dokaze (člena 226(1) in 239(1) avstrijskega zakona o civilnem postopku (*Zivilprozessordnung*). Če dejansko stanje zadeve ostane nejasno (položaj „*non liquet*“), mora sodišče vseeno sprejeti odločitev. V takem primeru se uporabijo pravila o dokaznem bremenu. Vsaka stranka mora dokazati, da so izpolnjeni vsi pogoji za uporabo pravil, ki so zanjo ugodna. Navadno mora tožnik zatrjevati vsa dejstva v podporo svojemu zahtevku, toženec pa mora zatrjevati vsa dejstva v podporo svojim ugovorom. Tožnik mora tudi dokazati, da so izpolnjene postopkovne zahteve.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Dejstva, ki so pomembna za odločitev, je treba dokazati, razen če so izvzeta iz dokaznega bremena. Dokazovati ni treba dejstev, ki so bila priznana (člena 266 in 267 zakona o civilnem postopku), očitnih dejstev (člen 269) ali pravnih domnev (člen 270).

Priznano dejstvo je dejstvo, ki ga stranka priznava kot pravilno trditev nasprotne stranke. Sodišče mora načeloma priznano dejstvo sprejeti kot pravilno in upoštevati v odločitvi brez dodatne proučitve.

Dejstvo je očitno, če je splošno znano (tj. če je znano velikemu številu ljudi ali če ga lahko ti ljudje kadar koli zanesljivo zaznajo) ali znano sodišču (znano sodišču, ki obravnava zadevo, na podlagi lastnih uradnih ugotovitev ali na podlagi spisa).

Sodišče mora očitna dejstva po uradni dolžnosti upoštevati v svoji odločitvi; teh dejstev ni treba zatrjevati ali dokazovati.

Pravna domneva izhaja neposredno iz zakona in ima učinek obrnjenega dokaznega bremena. Nasprotna stranka upravičenca do take domneve mora predložiti nasprotne dokaze. Dokazati mora, da čeprav obstaja podlaga za pravno domnevo, domnevana dejstva ali pravni položaj ne obstajajo.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Namen sodnega postopka je prepričati sodnika o nekem dejstvu. Na splošno se mora predpostavljati „velika verjetnost“, medtem ko „absolutna gotovost“ ni potrebna, da bi bil sodnik prepričan o nekem dejstvu.

Stopnje dokaznega standarda so določene v zakonu ali sodni praksi, pri čemer se ta zviša z „velike verjetnosti“ na „verjetnost, ki meji na gotovost“ ali zniža na „precejšnjo verjetnost“. V zadnjem primeru zadovoljiv dokaz ali potrdilo zadošča kot dokazni standard iz člena 274 zakona o civilnem postopku. Tudi dokaz *prima facie* vodi do znižanja dokaznega standarda in je pomemben pri premagovanju težav v zvezi s predložitvijo dokazov v odškodninskih tožbah. Če obstaja značilen potek dogodkov, ki glede na življenjske izkušnje kaže na posebno vzročno zvezo ali krivdo, se te okoliščine tudi v posameznih primerih štejejo za dokazane *prima facie*.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Dokazi se lahko izvedejo po uradni dolžnosti ali na predlog stranke. V izključno preiskovalnem postopku (v katerem mora sodišče po uradni dolžnosti ugotoviti odločilna dejstva v zadevi) predlog strank ni potreben. V standardnem postopku na podlagi avstrijskega zakona o civilnem postopku lahko sodnik po uradni dolžnosti izvede katere koli dokaze, za katere se pričakuje, da bodo pojasnili pomembna dejstva (člen 183 zakona o civilnem postopku). Sodnik lahko strankam naroči, naj predložijo listine, zahteva ogled na kraju samem ali naroči, naj se dokazi pridobijo v obliki izvedenskih mnenj ali zaslišanja strank. Vendar se lahko listinski dokazi predložijo le, če se je nanje sklicevala vsaj ena od strank, listinski dokazi pa se ne smejo dopustiti in priče se ne smejo zaslišati, če temu nasprotujeta obe stranki. V vseh drugih primerih se dokazi pridobijo na predlog ene od strank.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Načeloma se dokazi izvajajo na ustni obravnavi. Sodišče in stranki ter/ali njuni zastopniki na „pripravljalnem“ naroku (člen 258 zakona o civilnem postopku) skupaj pripravijo razpored sodne obravnave, ki vsebuje tudi razpored izvajanja dokazov. Vendar se lahko po potrebi kadar koli opravi dodatna razprava o poteku postopka. Po izvedbi dokazov sodišče o izidu razpravlja s strankama (člen 278 zakona o civilnem postopku). Dokaze mora načeloma izvesti neposredno sodnik, ki bo odločil v zadevi. V primerih, ki so izrecno določeni z zakonom, se lahko dokazi izvedejo tudi v okviru postopka medsebojne pravne pomoči. Stranki je treba povabiti na izvajanje dokazov, pri čemer imata različne pravice sodelovanja, kot je pravica do postavljanja vprašanj pričam in izvedencem. Dokazi se vedno izvedejo po uradni dolžnosti sodišča, načeloma tudi, če stranki kljub vabilu nista navzoči.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Predlog stranke za pridobitev dokazov je treba zavrniti, če je po mnenju sodišča neupošteven (člen 275(1) zakona o civilnem postopku) ali če je vložen z namenom zavlačevanja postopka (člen 178(2), člen 179 in člen 275(2) zakona o civilnem postopku). Za pridobitev dokazov se lahko določi tudi rok, če se bo zaradi tega postopek verjetno zavlekel (člen 279(1) zakona o civilnem postopku). Po izteku tega roka se lahko predlog za pridobitev dokazov zavrne. Zavrne se lahko tudi, če je nepotreben, ker je sodišče že prepričano, ali če dejstva ni treba dokazovati ali če je pridobitev dokazov prepovedana. Če pri pridobivanju dokazov nastanejo stroški (npr. izvedenski dokazi), mora stranka, ki je vložila predlog, zagotoviti predujem. Če predujem ni plačan v določenem roku, se lahko dokazi navedejo pozneje le, če se s tem postopek ne zavleče.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

V avstrijskem zakonu o pravdnem postopku je določenih pet „klasičnih“ dokaznih sredstev: listine (členi 292 do 319), izpovedba prič (členi 320 do 350), izvedenski dokazi (členi 351 do 367), ogled na kraju samem (členi 368 do 370) in zaslišanje strank (členi 371 do 383). Načeloma se lahko kot dokazno sredstvo dopustijo vsi viri informacij, ki se glede na njihovo obliko razvrstijo v eno od zgoraj navedenih skupin dokaznih sredstev.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Priče se zaslišijo posamično in v odsotnosti prič, ki bodo zaslišane pozneje. S tem se prepreči, da bi priče vplivale druga na drugo. Če so si izpovedbe prič nasprotujoče, se lahko priče soočijo. Zaslišanje prič se začne s splošnimi vprašanji, s katerimi se ugotovi, ali priča iz katerega koli razloga ne sme pričati, ali ima pravico zavrniti pričanje oziroma ali obstajajo kakršni koli dejavniki, zaradi katerih ne more zapriseči. Potem ko je priča opozorjena, da mora govoriti resnico, in poučena o kazenskopravnih posledicah krivega pričanja, se začne dejansko zaslišanje priče, ki mora najprej navesti svoje osebne identifikacijske podatke. Priča je nato zaslišana v zvezi z zadevo. Stranke se lahko udeležijo zaslišanja prič, in če sodišče to dovoli, pričam postavljajo vprašanja. Sodnik lahko zavrne neprimerna vprašanja. Načeloma morajo biti priče zaslišane neposredno na sodišču, ki obravnava zadevo. V nekaterih okoliščinah je priče mogoče zaslišati tudi v okviru medsebojne pravne pomoči (člen 328 zakona o civilnem postopku).

Izvedenci se štejejo za „pomočnike“ sodišča. Medtem ko priče pričajo o dejstvih, izvedenci zagotovijo znanje, ki ga sodnik ne more imeti. Izvedenske dokaze je treba načeloma izvesti neposredno na sodišču, ki obravnava zadevo. Sodnik lahko izvedenca brez omejitev povabi tudi po uradni dolžnosti. Izvedenci morajo predložiti svoje ugotovitve in mnenje. Izvedenci morajo na ustni obravnavi podati ustno mnenje. Izvedenci morajo pisna mnenja pojasniti med ustno obravnavo, če to zahteva ena od strank. Ugotovitve in mnenje morajo biti utemeljeni. Zasebna mnenja se ne štejejo za izvedenska mnenja v smislu zakona o civilnem postopku, temveč za zasebne listine.

Avstrijsko pravo ne omogoča, da bi se postopek v celoti opravil pisno. Ker pa dokazna sredstva niso omejena, obstaja možnost, da priče svoje izpovedbe predložijo v pisni obliki. Vendar se pisne izjave prič štejejo za listinske dokaze in so predmet proste presoje sodišča. Če sodišče meni, da je to potrebno, mora priča nastopiti pred sodiščem, razen če obe stranki nasprotujeta zaslišanju te priče.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Velja načelo „proste presoje dokazov“ (člen 272 zakona o civilnem postopku). Presoja dokazov je sodnikova proučitev rezultatov dokazovanja. Sodnika pri tej presoji ne zavezujejo nobena zakonska pravila dokazovanja, ampak mora v skladu s svojim osebnim prepričanjem presoditi, ali je dokaz zadosten ali ne. Pri dokaznih sredstvih ni hierarhije. Pisni dokazi se štejejo za listinske dokaze, razen če gre za izvedensko mnenje. Javne listine, izdane v Avstriji, se domnevajo za verodostojne, tj. domneva se, da jih je dejansko izdal navedeni izdajatelj. Pomenijo tudi popoln dokaz točnosti vsebine. Če so zasebne listine podpisane, se prav tako v celoti sprejmejo kot dokaz, da je izjave, ki jih vsebujejo, dala oseba, ki jih je podpisala. Njihova točnost je vedno predmet proste presoje dokazov.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Avstrijski zakon o civilnem postopku ne zahteva, da se v določenih primerih uporabijo določena dokazna sredstva. Znesek zahtevka ne vpliva na izbiro dokaznega sredstva.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Priče morajo priti na sodišče, pričati in na zahtevo zapriseči. Če se priča, ki je bila ustrezno povabljena, ne udeleži ustne obravnave in za to nima opravičljivega razloga, mora sodišče najprej naložiti globo in, če se priča tudi drugič ne udeleži obravnave, odrediti prisilno privedbo priče na obravnavo. Če priča zavrne pričanje in za to ne navede razlogov ali pa so razlogi neupravičeni, jo je mogoče prisiliti k pričanju. Zaradi krive izpovedbe pred sodiščem bo priča kazensko preganjana.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Če obstajajo razlogi za zavrnitev pričanja (člen 321 zakona o civilnem postopku), lahko priča zavrne odgovor na vprašanje ali posamezna vprašanja. Popolna pravica zavrnitve pričanja ne obstaja. Razlogi za zavrnitev pričanja so povzročitev sramote ali tveganje kazenskega pregona priče ali bližnje osebe priče ali nastanka neposredne premoženjskopravne škode istim osebam, državno priznane dolžnosti varovanja tajnosti, obveznost odvetnika, zakonsko določenega zastopnika ali poklicnega združenja, ki lahko sklepa kolektivne pogodbe, da varuje tajnost v zvezi z delovnopravnimi in socialnovarstvenimi zadevami, morebitno razkritje umetniških ali poslovnih skrivnosti ter uporaba glasovalne pravice, ki je z zakonom opredeljena kot tajna. Sodišče mora priče pred zaslišanjem poučiti o teh razlogih. Priče, ki želijo uresničiti svojo pravico do zavrnitve pričanja, morajo za to navesti razloge.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Sodišče mora odločiti, ali je zavrnitev pričanja zakonita. Priče, ki zavrnejo pričanje in za to ne navedejo razlogov ali navedejo razloge, ki so po mnenju sodišča neupravičeni, je mogoče prisiliti k pričanju (člen 354 zakona o izvršbi – *Exekutionsordnung*). To se lahko stori z denarnimi kaznimi ali v omejenem obsegu z zaporno kaznijo. Taka priča strankam odgovarja tudi za škodo, nastalo zaradi neupravičene zavrnitve pričanja.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Dokazov ni mogoče pridobiti od oseb, ki niso bile ali niso sposobne zaznati dejstev, ki jih je treba dokazati, ali povedati, čemu so bile priča. To pomeni „absolutno“ fizično nesposobnost pričanja (člen 320(1) zakona o civilnem postopku). V primeru mladoletnih ali duševno prizadetih oseb mora sodišče v vsakem primeru posebej odločiti, ali so sposobne pričati ali ne. Če je oseba, ki jo je treba zaslišati, mladoletna, lahko sodišče na zahtevo ali po uradni dolžnosti ne opravi zaslišanja ali dela zaslišanja, če bi zaslišanje ogrozilo dobrobit mladoletne osebe, pri čemer se upošteva njena duševna zrelost, tema zaslišanja in tesnost njenega razmerja s strankami v postopku (člen 289b(1) zakona o civilnem postopku). To velja tudi v nepravdnih postopkih (člen 35 zakona o nepravdnem postopku (*Außerstreitgesetz*)). Obstajajo tudi trije primeri „relativne“ nesposobnosti pričanja (člen 320(2) do (4) zakona o civilnem postopku), ki se nanašajo na duhovnike v zvezi z informacijami, ki jih dobijo med spovedjo ali v drugih okoliščinah ter za katere velja zaupnost, ki izhaja iz njihovega položaja, državne uradnike v zvezi z zaupnimi informacijami, povezanimi z njihovo funkcijo, razen če velja izjema, in mediatorje v zvezi z informacijami, ki so jim zaupane ali s katerimi se drugače seznanijo med mediacijo.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Sodišče mora pričam postavljati ustrezna vprašanja o dejstvih, ki jih je treba dokazati z njihovim pričanjem, in okoliščinah, v katerih so pridobile svoje védenje. Stranke lahko sodelujejo pri zaslišanju prič in jim s soglasjem sodišča postavijo vprašanja, katerih namen je pojasnitev ali dopolnitev njihovega pričanja. Sodnik lahko zavrne neprimerna vprašanja. Bistveno vsebino pričanja je treba zapisati v zapisnik ali pa se pričanje po potrebi zapiše dobesedno. Video in avdio snemalniki ter podatki, shranjeni na njih, se navadno štejejo za predmete ogleda. Dokazi, pridobljeni med ogledom, izhajajo iz neposrednega čutnega zaznavanja značilnosti ali stanja predmetov s strani sodišča. Vendar so na podlagi načela neposrednega izvajanja dokazov taki dokazi dopustni le, če neposredni dokazi (npr. priča) niso na voljo. Zaslišanje priče z uporabo videotehnologije je načeloma mogoče in ga je treba uporabiti namesto zaslišanja pri izvrševanju zahtev za medsebojno pravno pomoč zaradi ekonomičnosti postopka. Od leta 2011 so vsa sodišča opremljena z videokonferenčnimi napravami.

Kadar je predmet civilnega postopka povezan s kazenskim postopkom, se na zaslišanju oseb, ki so v tem kazenskem postopku žrtve v smislu člena 65(1)(a) zakona o kazenskem postopku (*Strafprozessordnung*), na njihovo zahtevo omeji udeležba strank v postopku in njihovih zastopnikov na obravnavi tako, da lahko spremljajo zaslišanje z uporabo tehnične opreme za prenos zvoka in slike ter uporabijo svojo pravico do postavljanja vprašanj, ne da bi bile same prisotne. Če je žrtev mladoletna, mora zaslišanje v zvezi s kazenskim postopkom opraviti ustrezen strokovnjak (člen 289a(1) zakona o civilnem postopku). Sodišče lahko na zahtevo zasliši osebo na način, opisan v odstavku 1, če od osebe, ki jo je treba zaslišati, glede na zadevne dokaze ali osebno vpletenost ni mogoče razumno pričakovati, da bo podala izjavo v navzočnosti strank v postopku in njihovih zastopnikov (člen 289a(2) zakona o civilnem postopku). Sodišče lahko na zahtevo ali po uradni dolžnosti zaslišanje izvede na način, opisan v členu 289a(1) zakona o civilnem postopku, po potrebi tudi z ustreznim strokovnjakom, če dobrobiti mladoletne osebe ne bi ogrozilo samo zaslišanje, ampak zaslišanje v navzočnosti strank v postopku ali njihovih zastopnikov, pri čemer se upošteva njena duševna zrelost, tema zaslišanja in tesnost njenega razmerja s strankami v postopku (člen 289b(2) zakona o civilnem postopku). Člena 289a in 289b zakona o civilnem postopku se uporabljata tudi v nepravdnih postopkih (člen 35 zakona o nepravdnem postopku).

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Če stranka pri pridobivanju dokaznega sredstva krši pogodbeno obveznost, določbo zasebnega prava ali sprejeta moralna načela, lahko sodišče sprejme in presodi dokaz, vendar bo morala zadevna stranka vseeno plačati odškodnino. Če stranka pri pridobivanju dokazov krši kazenskopravno določbo, s katero so zavarovane temeljne pravice in svoboščine, določene v ustavi (npr. telesna poškodba, ugrabitev, pričanje pod prisilo), so tako pridobljeni dokazi nedopustni in jih sodišče ne sme sprejeti. Če obstaja dvom glede storitve kaznivega dejanja, lahko sodišče do sprejetja pravnomočne sodne odločbe v kazenskem postopku ustavi civilni postopek. Če s kaznivim dejanjem, ki je bilo storjeno pri pridobitvi dokazov, niso bile kršene temeljne pravice in svoboščine, določene v ustavi, je zadevna stranka kazensko odgovorna, vendar dokazi niso nedopustni. Nedopustni so le tisti nezakonito pridobljeni dokazi, ki so negativno vplivali na dolžnost sodišča za ugotavljanje resnice in tako spodkopali jamstvo, da bo sodišče izdalo resnično in točno sodno odločbo.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Zaslišanje strank je prav tako dokaz. Podobno kot priče morata tudi stranki priti na sodišče, pričati in zapriseči. Vendar strank ni mogoče prisiliti, da prideta na sodišče ali pričata. Sodišče mora o vsaki neupravičeni neudeležbi stranke ali zavrnitvi pričanja presoditi ob ustreznem upoštevanju vseh okoliščin. Stranki je mogoče prisilno privesti na sodišče le v postopkih v zvezi z očetovstvom ali razvezo zakonske zveze. Če stranka ne govori resnice, je (v nasprotju s pričami) kazensko odgovorna le, če je lažna izjava dana pod prisego. Sodnik lahko zaslišanje strank odredi po uradni dolžnosti.

4 Ali je ta država članica v skladu s členom 2(1) uredbe o pridobivanju dokazov določila druge organe, ki so pristojni za pridobivanje dokazov za namene sodnih postopkov v civilnih ali gospodarskih zadevah v skladu z uredbo? Če je odgovor pritrdilen, v katerih postopkih so zadevni organi pristojni za pridobivanje dokazov? Ali lahko le zaprosijo za pridobivanje dokazov ali tudi pomagajo pri pridobivanju dokazov na podlagi zaprosila druge države članice? Glej tudi uradno obvestilo v skladu s členom 2(1) uredbe o pridobivanju dokazov.

V skladu z avstrijskim nacionalnim pravom niso za čezmejno pridobivanje dokazov v skladu s členom 2(1) uredbe trenutno pristojni nobeni drugi organi razen sodišč.

Zadnja posodobitev: 13/04/2023

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani pl je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Opozarjamo, da so že na voljo naslednje jezikovne različice: en.

Pridobivanje dokazov - Poljska

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Vprašanja, povezana z dokazi in njihovim pridobivanjem, so urejena v civilnem zakoniku (*kodeks cywilny*, člen 6) in v zakoniku o civilnem postopku (*kodeks postępowania cywilnego*, členi 227–315).

V skladu s členom 6 civilnega zakonika breme dokazovanja dejstva nosi oseba, ki zatrjuje pravne posledice, ki izhajajo iz navedenega dejstva. Breme dokazovanja nekaterih dejstev nosi tožnik, breme dokazovanja nekaterih drugih dejstev pa toženci.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Izjeme od pravila, da breme dokazovanja dejstva nosi oseba, ki zatrjuje pravne posledice, ki izhajajo iz navedenega dejstva, morajo izhajati neposredno iz zakonodajnega akta.

V nekaterih posebnih primerih je mogoče dokazno breme prenesti na drugo stranko, gre torej za obrnjeno dokazno breme. To se lahko na primer zgodi, če so dokazi uničeni ali če je njihova pridobitev preprečena. V sodni praksi je bilo sprejeto stališče, da če ena stranka onemogoča ali resno ovira dokazovanje dejstev s strani druge stranke, ki nosi dokazno breme, mora prva dokazati, da se navedena dejstva niso zgodila.

Vprašanje dokaznega bremena je tesno povezano s pravnimi domnevami. V skladu s členom 234 zakonika o civilnem postopku je pravna domneva za sodišče zavezujoča. Na splošno velja, da se lahko pravna domneva izpodbija.

Pravne domneve, ki spreminjajo pravila o dokazovanju, se nanašajo na primer na dobro ali slabo vero (člen 7 civilnega zakonika), domnevo o rojstvu živorojenega otroka (člen 9 civilnega zakonika), nezakonitost (člen 24(1) civilnega zakonika), enakost deležev solastnikov (člen 197 civilnega zakonika), ravnanje dolžnika kljub zavedanju, da škodi upnikom (člena 527(3) in 529 civilnega zakonika), enako vrednost deležev partnerjev v partnerstvu po civilnem pravu (člen 826(2) civilnega zakonika).

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

V skladu z načelom proste presoje dokazov (člen 233 zakonika o civilnem postopku) sodišče oceni zanesljivost in moč dokazov na podlagi celovite proučitve zbranih dokazov.

Sodišče lahko svojo odločitev utemelji le na dokazih, ki so bili pridobljeni pravilno in v skladu z zahtevami glede virov dokazov ter v skladu z načelom neposrednosti.

Sodišče prosto presoja tudi mnenja izvedencev.

Poleg tega člen 243 zakonika o civilnem postopku določa institut dokaza verjetnosti. Dokaz verjetnosti je ukrep, ki nadomesti dokazovanje v strogem smislu in ne zagotavlja gotovosti, ampak samo verjetnost izjave o dejstvu. Praviloma se uporabi formalno pridobivanje dokazov, dokazovanje verjetnosti pa je izjema v korist stranke, ki zatrjuje neko dejstvo. Dokaz verjetnosti zadošča glede zadev, ki so po svoji naravi naključne, in v primerih, ki so izrecno določeni v zakonodajnem aktu.

2 Pridobivanje dokazov

Vsaka izjava tožnika in toženca mora temeljiti na dokazih.

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Sodišče lahko dopusti dokaze, ki jih stranka ni navedla, vendar se morajo taki dokazi nanašati le na izjave navedene stranke glede bistvenih in spornih dejstev, če sodišče meni, da dokazi, zbrani med postopkom, ne zadoščajo za odločitev o zadevi (člen 232 zakonika o civilnem postopku).

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Načeloma sodišče dopusti dokaze na zahtevo strank, saj je odgovornost strank navesti dokaze, potrebne za rešitev zadeve. Vendar pa sodišče prouči, ali je dopustitev dokazov, ki jih predlagata stranki, ustrezna oziroma potrebna (člen 236 zakonika o civilnem postopku).

Sodišče ob vsakem pridobivanju dokazov izda dokazni sklep, tudi kadar dokaze dopusti po uradni dolžnosti.

Sodišče pri odločanju o dopustitvi dokazov, ki jih je predložila stranka postopka, prouči:

ali je zadevno dejstvo pomembno za zadevo (člen 227 zakonika o civilnem postopku),

ali je treba dejstvo dokazati (lahko je splošno znano (člen 228(1) zakonika o civilnem postopku) ali sta ga stranki priznali (člen 229 zakonika)),

ali ni zadevni dokaz v posamezni zadevi izločen (na primer člena 246 in 247 zakonika o civilnem postopku),

ali ni bilo dejstvo, ki se dokazuje z dokazom, zadosti pojasnjeno oziroma ali se dokaz ne predlaga samo zaradi zavlačevanja postopka (člen 217(2) zakonika o civilnem postopku).

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišče zavrne predlog stranke za predložitev dokazov, če se nanašajo na dejstva, ki za zadevo niso pomembna (člen 227 zakonika o civilnem postopku), dejstva, ki so splošno znana, dejstva, ki jih je druga stranka med postopkom priznala, če o tem ne obstaja noben dvom, ter dejstva, ki jih sodišče pozna po uradni dolžnosti, vendar mora sodišče stranke o takih dejstvih obvestiti med narokom (člena 228 in 229 zakonika o civilnem postopku).

Sodišče lahko šteje, da so dejstva, pomembna za rešitev zadeve, dokazana, če je o tem mogoče sklepati iz drugih dokazanih dejstev (dejanska domneva, člen 231 zakonika o civilnem postopku).

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Listine (členi 244–257 zakonika o civilnem postopku)

Listine so pisne izjave; lahko so uradne ali zasebne. V primeru uradnih listin v ustrezni obliki, ki jih izdajo pristojni javni organi, se domneva, da je njihova uradno potrjena vsebina točna in da jih je dejansko izdal organ izdajatelj.

Pričanje prič (členi 258–277 zakonika o civilnem postopku)

Nihče ne sme zavrniti pričanja kot priča, razen zakonci strank, njihovi sorodniki (predniki in potomci), sorojenci in sorodniki v svaštvu (predniki ali potomci v enakem kolenu) ter njihovi posvojitelji ali posvojenci. Pravica do zavrnitve pričanja velja tudi po koncu zakonske zveze ali posvojitvenega razmerja.

Izvedensko mnenje (členi 278–291 zakonika o civilnem postopku)

Izvedensko mnenje je mnenje o dejstvih, stanjih in dogodkih, za proučitev in pojasnilo katerih je potrebno posebno strokovno znanje, ki sodišču pomaga pravilno oceniti dejstva in rešiti posamezen primer.

Ogled (členi 292–298 zakonika o civilnem postopku)

Ogled je neposreden senzorični pregled lastnosti ali stanja oseb, kraja ali predmeta, ki ga opravi sodišče.

Zaslišanje strank (členi 299–304 zakonika o civilnem postopku)

Če po izčrpanju dokazov ali ob pomanjkanju dokazov še ostanejo nepojasnjena dejstva, ki so pomembna za zadevo, sodišče odredi zaslišanje strank, da se navedena dejstva pojasnijo.

Če je stranka pravna oseba, sodišče zasliši osebe, ki so člani organa s pravico do zastopanja navedene stranke.

Poleg tega lahko sodišče dopusti dokaze v obliki rezultatov testov krvnih skupin, videoposnetkov, televizijskih posnetkov, fotokopij, fotografij, načrtov, risb, zvočnih posnetkov in drugih naprav, ki beležijo in shranjujejo podobe ali zvoke.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

V skladu s členom 266 zakonika o civilnem postopku je priča pred zaslišanjem poučena o pravici zavrniti pričanje in o kazenski odgovornosti za krivo pričanje. Priča pred pričanjem priseže pred sodiščem.

V skladu s členom 271(1) zakonika o civilnem postopku je pričanje priče ustno. Pričanje se priči prebere in se po potrebi dopolni v skladu z njenimi opombami.

Praviloma velja, da priče, ki še niso bile zaslišane, ne smejo biti navzoče pri zaslišanju drugih prič (člen 264 zakonika o civilnem postopku), priče, ki zatrjujejo nasprotno, pa se lahko med sabo soočijo (člen 272 zakonika o civilnem postopku).

Sodišče lahko mnenje zahteva od enega ali več izvedencev in jim naroči, naj mnenje predložijo ustno ali pisno (člen 278 zakonika o civilnem postopku). Izvedenec lahko zavrne pričanje iz istih razlogov kot priče (člena 280 in 261 zakonika o civilnem postopku). Tudi izvedenec priseže, razen če ga stranki oprostita te obveznosti. Vsako mnenje mora biti obrazloženo (člen 285 zakonika o civilnem postopku). Izvedenci lahko za svoje delo zahtevajo nagrado (člen 288 zakonika o civilnem postopku).

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Ni razlogov za sprejetje formalne hierarhije metod dokazovanja z vidika njihove zanesljivosti in moči dokazov, ki ni povezana z dejstvi v posamezni zadevi. Sodišče praviloma ocenjuje dokaze po svoji presoji (člen 233 zakonika o civilnem postopku). Pri oceni mora upoštevati načelo iz členov 246 in 247 zakonika o civilnem postopku, na podlagi katerega imajo listinski dokazi prednost pred pričanjem prič ali strank.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Nekatera pravna dejanja zahtevajo ustrezno obliko in obveznost uporabiti tako obliko je lahko določena v zakonodajnem aktu ali sporazumu med strankama. Pisni dokazi v skladu s členom 74(1) civilnega zakonika (*ad probationem*) se uporabijo tako, da če zahteve iz zakonodajnega akta ali sporazuma niso izpolnjene, oseba, ki dejanja ni izvedla v ustrezni obliki, nosi negativne procesne posledice, saj je njena zmožnost pridobivanja dokazov omejena.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Praviloma nihče ne sme zavrniti pričanja. Pričanje je zakonska obveznost in ima tri elemente:

udeležiti se naroka ob določenem času,

pričati,

zapriseči.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Člen 261 zakonika o civilnem postopku pa določa nekatere izjeme od pravila, da nihče ne sme zavrniti pričanja, in sicer lahko pričanje zavrnejo zakonci strank, njihovi sorodniki (predniki in potomci), sorojenci in sorodniki v svaštvu (predniki ali potomci v enakem kolenu) ter njihovi posvojitelji ali posvojenci. Pravica do zavrnitve pričanja velja tudi po koncu zakonske zveze ali posvojitvenega razmerja.

Zavrnitev pričanja ni dopustna v zadevah glede družinskega stanja, razen v primeru razveze zakonske zveze.

Sodišče mora pričo pred njenim zaslišanjem poučiti o njeni pravici do zavrnitve pričanja in do zavrnitve odgovora na vprašanje. Sodišče preveri razloge za zavrnitev pričanja (ki se predložijo pisno ali ustno s sklicevanjem na zakonske razloge).

Izjava o zavrnitvi pričanja se lahko prekliče. Vendar pa priča po pričanju ne more več uporabiti pravice do zavrnitve pričanja, razen če ni bila o tej pravici predhodno poučena.

Priča lahko tudi zavrne odgovarjanje na vprašanja, če bi pričanje lahko zanjo ali njene sorodnike (zakonec priče, njen sorodnik (prednik in potomec), sorojenec in sorodnik v svaštvu (prednik ali potomec v enakem kolenu) ter njen posvojitelj ali posvojenec) pomenilo kazensko odgovornost, osramotitev ali veliko in neposredno finančno škodo oziroma če bi pomenilo kršitev bistvene poslovne skrivnosti.

V skladu s prevladujočim mnenjem se izraz „sorodnik“ ne nanaša na osebe, ki dejansko živijo skupaj kot par (zunajzakonska skupnost).

Duhovnik lahko zavrne pričanje o dejstvih, za katera je izvedel med spovedjo.

Sodišče lahko komur koli odredi, da na določen datum na določenem kraju predloži katero koli listino, ki jo ima in ki dokazuje pomembno dejstvo v zadevi, razen če listina vsebuje zaupne informacije. Zgoraj navedeni obveznosti se lahko izognejo le osebe, ki bi glede dejstev v listini lahko zavrnile pričanje ali ki imajo listino v imenu tretje osebe, ki lahko iz istega razloga ugovarja predložitvi listine. Vendar pa je zavrnitev predložitve listine nesprejemljiva tudi v takem primeru, če mora imetnik listine ali navedena tretja oseba to storiti v zvezi z vsaj eno od strank ali če je listina izdana v korist stranke, ki zahteva pridobitev dokaza. Poleg tega stranka ne more zavrniti predložitve listine, če bi bila škoda, ki bi jo navedena stranka utrpela s predložitvijo listine, izguba spora (člen 248 zakonika o civilnem postopku).

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Sodišče lahko v primeru neupravičene zavrnitve pričanja ali prisege po zaslišanju vseh navzočih strank glede veljavnosti zavrnitve priči naloži globo (člen 274 zakonika o civilnem postopku).

Ne glede na zgoraj navedeno globo lahko sodišče pričo pridrži za največ en teden. Sodišče pričo izpusti, če opravi pričanje ali priseže ali če je zadevo rešilo sodišče, ki je dopustilo dokaze navedene priče (člen 276 zakonika o civilnem postopku).

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Sodišče bi moralo po uradni dolžnosti preprečiti pričanje osebe, ki ne more zaznati ali sporočiti, kar je zaznala. Če razlog za navedeno nezmožnost preneha, lahko preneha tudi prepoved pričanja. Psihiatrično zdravljenje ali odvzem poslovne sposobnosti samo po sebi še ne pomeni, da je pričanje nezanesljivo (člen 259 zakonika o civilnem postopku).

Zakon ne določa starosti, pri kateri se šteje, da lahko otrok zaznava in sporoča, kar je zaznal. Odločitev o tem, ali se lahko otrok zasliši, je torej odvisna od njegovih zmožnosti in stopnje razvoja. V zadevah, ki se nanašajo na zakonsko zvezo, zakon določa omejitve glede pričanja mladoletnikov, mlajših od 13 let, in sorodnikov strank (potomcev), mlajših od 17 let (člen 430 zakonika o civilnem postopku).

Člen 259 zakonika o civilnem postopku določa splošno pravilo, da nihče ne more biti v isti zadevi zaslišan kot priča in kot stranka. Zakoniti zastopnik stranke je torej lahko zaslišan ob zaslišanju strank. Odvetnik stranke pa je lahko zaslišan kot priča, vendar se mora nato odpovedati zastopanju stranke.

Tudi intervenient ne more biti priča (člen 81 zakonika o civilnem postopku).

Vojaškemu osebju in javnim uslužbencem, ki niso bili oproščeni obveznosti varovanja zaupnih informacij, označenih kot „zaupno“ ali „tajno“, ni treba pričati, če bi njihovo pričanje pomenilo kršitev navedene zaupnosti, razen če so bili oproščeni obveznosti varovanja poklicne skrivnosti.

Mediator ne more biti priča glede dejstev, za katera je izvedel med mediacijo, razen če ga stranki oprostita obveznosti varovanja zaupnosti mediacije (člen 2591 zakonika o civilnem postopku).

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Pričo zasliši sodišče. V nekaterih primerih lahko sodišče zaslišanje zaupa pooblaščenemu sodniku (člen 235 zakonika o civilnem postopku). Obravnavno sodišče se lahko odloči zaslišanje izvesti s tehničnimi sredstvi, ki omogočajo zaslišanje na daljavo, če narava dokazov tega ne preprečuje.

Stranke imajo pravico biti navzoče med zaslišanjem prič in zastavljati vprašanja.

Priče je mogoče zaslišati prek videokonference ali telekonference (člen 10(4) Uredbe Sveta (ES) št. 1206/2001 o sodelovanju med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah).

3 Ocenjevanje dokazov

Praviloma je lahko dokaz vse, s čimer je mogoče ugotoviti dejstva, pomembna za zadevo. Zakonik o civilnem postopku ne določa splošne prepovedi uporabe nezakonito pridobljenih dokazov v civilnem postopku. Vendar pa iz analize določb ustave, različnih določb civilnega zakonika in zakonika o civilnem postopku, zakona o varstvu zaupnih informacij ter mednarodnih pogodb, ki jih je ratificirala Poljska, izhaja, da je v civilnem postopku nesprejemljivo uporabiti nezakonito pridobljene dokaze.

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

V civilnem postopku je nedopustno uporabiti dokaze, pridobljene s kršitvijo in poseganjem v pravice osebe do svobode misli, svobode izražanja, zasebnosti in osebne svobode. Dokazi, pridobljeni s prevaro ali z obljubo, katere izpolnitev bi pomenila kršitev prava, na primer ponudba denarne koristi za prisluškovanje telefonskim pogovorom, se štejejo za nezakonite.

Člen 403(1)(2) zakonika o civilnem postopku določa, da se lahko zoper sodbo, izrečeno na podlagi kaznivega dejanja, vloži revizija. Zahteva iz člena 403(1)(2) zakonika o civilnem postopku je mogoča le, če je njeno izpolnjevanje potrjeno s pravnomočno obsodbo. Sodba mora biti pravnomočna, da se zagotovi stalnost razloga za revizijo. Kopija sodbe se priloži zahtevi za revizijo sodbe.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Če po izčrpanju dokazov ali ob pomanjkanju dokazov še ostanejo nepojasnjena dejstva, ki so pomembna za zadevo, sodišče lahko zasliši stranke (člen 299 zakonika o civilnem postopku).

Zadnja posodobitev: 26/11/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Portugalska

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Splošna pravila o dokaznem bremenu so določena v členih 342 do 348 portugalskega civilnega zakonika.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Da, obstajajo pravila, na podlagi katerih so nekatera dejstva izvzeta iz dokaznega bremena.

Ta pravila so določena v naslednjih členih:

člen 412 portugalskega zakonika o civilnem postopku – dejstva, ki jih ni treba zatrjevati ali dokazati,

člen 350 portugalskega civilnega zakonika – pravne domneve.

Pravne domneve je kljub temu mogoče izpodbijati z nasprotnimi dokazi, razen če zakon tega ne dovoljuje (člen 350(2) portugalskega civilnega zakonika).

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Sodnik prosto presoja dokaze na podlagi preudarnega razmisleka o vsakem dejstvu. V prosto presojo dokazov, ki jo opravi sodišče, niso vključena dejstva, za katera zakon zahteva posebne postopke dokazovanja, ali dejstva, ki jih je mogoče dokazati samo z dokumenti ali ki so v celoti dokazana bodisi z dokumenti bodisi s sporazumom bodisi s priznanjem strank (člen 607(5) portugalskega zakonika o civilnem postopku).

Sodišče mora proučiti vse predložene dokaze, ne glede na to, ali so jih predložile stranke, ki so to dolžne storiti, ali druge stranke, brez poseganja v določbe, v skladu s katerimi je navedba dejstva neupoštevna, če je ne poda določena zainteresirana stran (člen 413 portugalskega zakonika o civilnem postopku).

Moč posameznega dokaznega sredstva je odvisna od njegove narave (členi 369 do 396 portugalskega civilnega zakonika).

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Za izvajanje dokazov ni vedno potreben predlog stranke.

Portugalsko pravo določa „inkvizitorno načelo“, kar pomeni, da sodnik tudi po uradni dolžnosti izvede ali odredi vsa dejanja, potrebna za dognanje resnice in pravično rešitev spora glede na dejstva, ki jih lahko zakonito prouči (člen 411 portugalskega zakonika o civilnem postopku).

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Sodišče na predhodni obravnavi ali po potrebi s sklepom določi, katera dokazna sredstva so dopustna in se lahko predložijo (člena 591 in 593 portugalskega zakonika o civilnem postopku).
Dokazi se običajno izvajajo na zaključni obravnavi (člen 604(3) portugalskega zakonika o civilnem postopku). Izjemoma pa lahko sodišče dovoli, da se dokazi predložijo v zgodnejši fazi (člen 419 portugalskega zakonika o civilnem postopku).
Če sodnik po koncu glavne obravnave meni, da nima dovolj informacij, lahko obnovi glavno obravnavo, da zasliši osebe, ki jih želi zaslišati, in odredi vsa druga potrebna dejanja (člen 607(1) portugalskega zakonika o civilnem postopku).

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Na splošno sodnik v skladu s postopkovno dolžnostjo, določeno v členu 6 portugalskega zakonika o civilnem postopku, zavrne dokaze, ki so nepomembni ali zavlačevalni.
V nadaljevanju je navedenih nekaj primerov, zaradi katerih se lahko dokazni predlog v celoti ali delno zavrne:
omejitev števila prič (člen 511 portugalskega zakonika o civilnem postopku),
zadržki (člen 496 portugalskega zakonika o civilnem postopku),
prisega in predhodno zaslišanje (člen 513 portugalskega zakonika o civilnem postopku),
dejstva, na katerih lahko temelji pričanje stranke (člen 454 portugalskega zakonika o civilnem postopku).

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Dokazna sredstva so:
domneve (člen 349 portugalskega civilnega zakonika),
priznanja (člen 352 portugalskega civilnega zakonika),
izjave stranke (člen 466 portugalskega zakonika o civilnem postopku),
listinski dokazi (člen 362 portugalskega civilnega zakonika),
izvedenski dokazi (člen 388 portugalskega civilnega zakonika),
sodne preiskave (člen 390 portugalskega civilnega zakonika),
dokazovanje s pričanjem (člen 392 portugalskega civilnega zakonika),
predstavitev premičnega ali nepremičnega premoženja (člen 416(1) portugalskega zakonika o civilnem postopku).

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Za pridobitev dokazov s pričanjem obstajajo različna sredstva v skladu s členi 452, 456, 457, 466, 500, 501, 502, 503, 506, 518 in 520 portugalskega zakonika o civilnem postopku:
nastop strank in prič osebno ali z uporabo tehnoloških sredstev v skladu s členom 502 portugalskega zakonika o civilnem postopku,
zaslišanje na podlagi zaprosila za pravno pomoč (člen 500(b) portugalskega zakonika o civilnem postopku),
zaslišanje na naslovu stalnega prebivališča ali v uradu (člen 503 portugalskega zakonika o civilnem postopku),
pisno zaslišanje (člen 517 portugalskega zakonika o civilnem postopku),
pisno pričanje (člen 518 portugalskega zakonika o civilnem postopku),
neposredna komunikacija med sodiščem in osebo, ki priča (člen 520 portugalskega zakonika o civilnem postopku),
zaslišanje na kraju samem (člen 501 portugalskega zakonika o civilnem postopku).
Sredstva za izvajanje izvedenskih dokazov v skladu s členi 486, 490 in 492 portugalskega zakonika o civilnem postopku se od zgoraj navedenih sredstev za dokazovanje s pričanjem razlikujejo glede naslednjega:
izvedenci se zaključne obravnave udeležijo, če to zahteva ena od strank ali to odredi sodnik. Izvedenci iz strokovnih institucij, laboratorijev ali uradnih služb se prek videokonference zaslišijo na njihovem delovnem mestu (člen 486 portugalskega zakonika o civilnem postopku);
sodišče lahko opravi pregled predmetov ali oseb, izvede oglede na kraju samem ali odredi rekonstrukcijo dejstev; če se sodniku to zdi primerno, ga lahko spremlja strokovnjak (člena 490 in 492 portugalskega zakonika o civilnem postopku).
Pravila, ki urejajo predložitev pisnih dokazov, poročil ali izvedenskih mnenj, so določena v členu 416 portugalskega zakonika o civilnem postopku.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Da, dokazna moč je odvisna od narave posameznega dokaznega sredstva (glej odgovor na vprašanje 1.3).

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Da, zlasti v naslednjih primerih:
pravna zahteva za pisni dokument (člen 364 portugalskega civilnega zakonika),
neupoštevanje pravno predpisane oblike (člen 220 portugalskega civilnega zakonika).

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Vse osebe, tudi če so stranke v zadevi, so obvezane sodelovati pri odkrivanju resnice v skladu s členom 417 portugalskega zakonika o civilnem postopku.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Primeri, v katerih lahko priča upravičeno zavrne pričanje, so določeni v členu 497 portugalskega zakonika o civilnem postopku.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Vse osebe, tudi če so stranke v zadevi, so obvezane sodelovati pri odkrivanju resnice v skladu s členom 417 portugalskega zakonika o civilnem postopku.
Vsak, ki zavrne sodelovanje, se kaznuje z denarno kaznijo, kar ne vpliva na morebitno uporabo prisilnih sredstev (člen 417(2) portugalskega zakonika o civilnem postopku).
Če priča neupravičeno ne pride na obravnavo, ji lahko sodišče naloži denarno kazen ali odredi njeno privedbo (člen 508(4) portugalskega zakonika o civilnem postopku).

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Da, dokazov ni mogoče pridobiti v naslednjih primerih:
osebe, ki duševno niso sposobne pričati o dejstvih, ki jih je treba dokazati, ne morejo nastopiti kot priče, kot določa člen 495 portugalskega zakonika o civilnem postopku;
osebe, ki lahko pričajo kot stranke v zadevi, ne smejo pričati kot priče (člen 496 portugalskega zakonika o civilnem postopku).

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Vlogo sodnika in strank pri zaslišanju priče urejajo pravila o pričanju, določena v členu 516 portugalskega zakonika o civilnem postopku.
Priče na zaključni obravnavi pričajo osebno ali prek videokonference (člen 500 portugalskega zakonika o civilnem postopku). Zaslišanje prič z uporabo tehnoloških sredstev, npr. videokonference, ureja člen 502 portugalskega zakonika o civilnem postopku.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Da. Tak primer so dokazi, ki niso pridobljeni ob spoštovanju zasebnega in družinskega življenja ter človekovega dostojanstva, kot se zahteva s členom 490 portugalskega zakonika o civilnem postopku.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Da. Priznanje, s katerim stranka prizna dejstvo, ki ji škodi in koristi nasprotni stranki, se pridobi s pričanjem stranke (člen 352 portugalskega civilnega zakonika in člen 452 portugalskega zakonika o civilnem postopku).

Sodišče prosto presoja izjave strank, razen če vključujejo priznanje (člen 466(3) portugalskega zakonika o civilnem postopku).

4 Ali je ta država članica v skladu s členom 2(1) uredbe o pridobivanju dokazov določila druge organe, ki so pristojni za pridobivanje dokazov za namene sodnih postopkov v civilnih ali gospodarskih zadevah v skladu z uredbo? Če je odgovor pritrdilen, v katerih postopkih so zadevni organi pristojni za pridobivanje dokazov? Ali lahko le zaprosijo za pridobivanje dokazov ali tudi pomagajo pri pridobivanju dokazov na podlagi zaprosila druge države članice? Glej tudi uradno obvestilo v skladu s členom 2(1) uredbe o pridobivanju dokazov.

Portugalska ni določila nobenih drugih organov, saj je pridobivanje dokazov za namene sodnih postopkov naloga portugalskih sodišč.

Zakonodaja, ki se uporablja

Portugalski civilni zakonik

Portugalski zakonik o civilnem postopku

Opomba:

Informacije, ki jih vsebuje ta informativni list, za kontaktno točko Evropske pravosodne mreže, sodišča ali druge subjekte in organe niso zavezujoče, njihova razlaga pa se lahko v sodni praksi spremeni. Čeprav se informativni listi redno posodabljajo, je še vedno treba proučiti veljavno zakonodajo.

Zadnja posodobitev: 27/11/2023

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani ro je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Pridobivanje dokazov - Romunija

1 Dokazno breme

Glavna pravna podlaga so: členi 249 do 365 zakonika o civilnem postopku (*Codul de procedură civilă*).

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Trditev, dano v postopku, mora stranka, ki jo je dala, dokazati, razen v nekaterih primerih, ki so izrecno določeni z zakonom. Tožeča stranka mora utemeljiti svojo tožbo. Dokazno breme za ugovore tožene stranke nosi tožena stranka. V primeru domnev pa se dokazno breme prenese s stranke, ki ga sicer nosi, na nasprotno stranko.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Nikomur ni treba dokazati, kar mora sodišče nujno vedeti.

Predpostavlja se, da je sodišče seznanjeno z veljavno zakonodajo v Romuniji. Vendar mora zainteresirana stran dokazati predpise, ki niso objavljeni v romunskem uradnem listu (*Monitorul Oficial*) ali drugje, mednarodne konvencije, pogodbe in sporazume, ki se uporabljajo v Romuniji, niso pa vključeni v zakonodajo, ter običajno mednarodno pravo. Pravila, določena v tajnih dokumentih, se lahko preverijo in upoštevajo le, če so izpolnjeni zakonsko določeni pogoji. Sodišče lahko na svojo pobudo upošteva pravo tuje države, če so se stranke nanjo sklicevale pred sodiščem. Tuje pravo je treba dokazati v skladu z določbami civilnega zakonika (*Codul civil*), ki obravnavajo vsebino tujega prava.

Če je dejstvo splošno znano ali se ne izpodbija, se sodišče lahko odloči, da ga v okoliščinah primera ni treba dokazati. Običajni način dela, pravila in prakse, vzpostavljene med strankami, mora dokazati stranka, ki se nanje sklicuje. Lokalna pravila in predpise mora stranka, ki se sklicuje nanje, dokazati le, če tako zahteva sodišče.

Domneva je sklep v skladu z zakonodajo ali sklep sodišča na podlagi znanega dejstva, da bi se ugotovilo neznano dejstvo. Pravna domneva (*prezumție legală*) pomeni izvzetje osebe, ki ima koristi od nje, iz bremena dokazovanja dejstva, ki se po zakonu šteje za dokazano. Pravna domneva se lahko zavrne z dokazi o nasprotnem, razen če zakon ne določa drugače.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Dokazi morajo biti dopustni in relevantni za reševanje zadeve. Potem ko sodišče dovoli predložitev dokazov za določena dejstva, po svoji presoji svobodno odloči, ali so bila zadevna dejstva dokazana, razen če ni z zakonom določeno drugače.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Dokaze mora tožeča stranka predložiti v svoji tožbi in tožena stranka v svojem odgovoru na tožbo, razen če ni z zakonom določeno drugače; sicer se dokazi lahko zavrnejo. Če predloženi dokazi niso zadostni za celovito rešitev zadeve, sodišče naroči strankam, naj jih dopolnijo. Sodišče lahko na svojo pobudo opozori stranke na potrebo po dodatnih dokazih in lahko odredi predložitev dodatnih dokazov, tudi če se stranke ne strinjajo.

Stranke lahko predlagajo izvedbo naslednjih dokazil: listin, izvedenskih mnenj, pričanj prič, ogleda na kraju samem in zaslišanja stranke, če nasprotna stranka zahteva, da se zadevno stranko pozove na pričanje. Novi zakonik o civilnem postopku ureja tudi materialne dokaze; to je lahko pomembno pri nekaterih kategorijah civilnih tožb (npr. tožba za razvezo zakonske zveze).

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Sodišče najprej prouči, ali so dokazi, ki jih predložijo stranke, dopustni, nato pa izda sklep, s katerim opredeli dejstva, ki jih je treba dokazati, dopustne dokaze in obveznosti strank v zvezi z izvajanjem dokazov. Če je mogoče, se dokazi izvedejo na isti obravnavi, kjer so dovoljeni.

Izvajanje dokazov urejajo nekatera osnovna pravila: dokazi se izvedejo po vrstnem redu, ki ga določi sodišče; če je mogoče, se dokazi izvedejo na isti obravnavi; dokazi se izvedejo pred vsebinsko obravnavo zadeve; če je mogoče, se dokazi in nasprotni dokazi izvedejo hkrati.

Dokazi se izvedejo na javni obravnavi pri sodišču, ki obravnava zadevo, razen če zakon določa drugače. Če se lahko zaradi objektivnih razlogov dokazi izvedejo samo v drugem kraju, jih lahko na podlagi zaprosila izvede sodišče iste stopnje ali nižjestopenjsko sodišče, če v navedenem kraju ni sodišča iste stopnje.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Dokazi se lahko uporabijo le, če izpolnjujejo določene pogoje v zvezi z njihovo zakonitostjo (legalitate), verodostojnostjo (verosimilitate), ustreznostjo (pertinență) in tehtnostjo (concludență). Kar zadeva zakonitost, morajo predloženi dokazi pomeniti dokaze v skladu z zakonom in ne smejo biti prepovedani z zakonom. Kar zadeva verodostojnost, zahtevani dokazi ne smejo biti v nasprotju s splošno priznanimi naravnimi zakoni. Kar zadeva ustreznost, morajo biti dokazi povezani s predmetom zadeve, tj. dejstvi, ki jih je treba dokazati v podporo tožbi ali odgovoru na tožbo, ki ju predložijo stranke. Dokazi so dopustni, če so verodostojni in ustrezni za rešitev zadeve.
Sodišče mora zavrniti zahtevek za predložitev listine, če se vsebina listine nanaša na strogo osebne zadeve, povezane z dostojanstvom ali zasebnostjo osebe, če bi bila predložitev listine neskladna z obveznostjo varovanja zaupnosti, ali če bi predložitev sprožila kazenski postopek zoper stranko, njenega zakonca ali katerega koli krvnega sorodnika oziroma sorodnika v svaštvu do vključno tretjega kolena.
Zaslišanje prič ni dopustno za dokazovanje pravnih poslov v vrednosti več kot 250 RON, za katere zakon zahteva pisne dokaze. Zaslišanje prič ni dopustno niti, če je v nasprotju z vsebino uradne listine ali če tako vsebino presega.
Dokaze predloži tožeča stranka v tožbi ali tožena stranka v odgovoru na tožbo. Dokaze, ki so predloženi drugače, lahko sodišče zahteva in dovoli v katerem koli od naslednjih primerov: potreba po dokazih se pojavi zaradi spremembe zahtevka, potreba po dokazih se pojavi med postopkom in stranka tega ni mogla predvideti, stranka sodišču dokaže, da zaradi utemeljenega razloga zahtevanih dokazov ni mogla predložiti v dovoljenem roku, izvajanje dokazov ne vodi do odložitve postopka, vse stranke izrecno soglašajo.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Pravni posel ali dejstvo se lahko dokaže z listinami, pričami, domnevami, priznanjem ene od strank (na njeno pobudo ali kot odziv na zaslišanje), z izvedenskimi mnenji, materialnimi dokazi, ogledom na kraju samem ali drugimi dokaznimi sredstvi, določenimi z zakonom.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Stranke predlagajo priče, bodisi tožeča stranka v tožbi bodisi tožena stranka v odgovoru na tožbo. Potem ko se dovoli zaslišanje prič, sodišče pozove priče na zaslišanje.
Če se sodišču zdi koristno pridobiti mnenje strokovnjakov za pojasnitev dejstev, na zahtevo strank ali po svoji presoji imenuje enega ali tri izvedence ter izda sklep, v katerem so navedeni vidiki, v zvezi s katerimi morajo predložiti mnenje, in rok za njihovo delo. Ugotovitve izvedencev se zapišejo v izvedenskem mnenju. Na zahtevo strank ali sodišča se lahko naroči novo poročilo drugega izvedenca, če je to utemeljeno.
Kar zadeva listinske dokaze, lahko vsaka stranka predloži ustrezno overjeno kopijo listin, ki jih želi uporabiti v postopku. Stranka mora imeti pri sebi tudi izvirnik in ga na zahtevo predložiti sodišču, drugače se zadevna listina ne upošteva. Sodišče lahko odredi predložitev listine, ki jo ima nasprotna stranka, če je to skupna listina strank v postopku, če se je tudi nasprotna stranka v postopku sklicevala nanjo ali če jo mora predložiti. Če listino hrani stranka in je ni mogoče predložiti sodišču, je mogoče pooblastiti sodnika, v čigar prisotnosti lahko stranke pregledajo listino, kjer je na voljo. Če listino hrani tretja oseba, je lahko ta oseba pozvana kot priča in se od nje zahteva, da prinese listino.
Dokazi se izvajajo za zaprtimi vrati pri pristojnem sodišču. Če se morajo dokazi izvesti v drugem kraju, jih izvede pooblaščeno sodišče iste stopnje ali nižjestopenjsko sodišče, če v navedenem kraju ni sodišča iste stopnje. Če vrsta dokazov to omogoča in če se stranke strinjajo, sodišču, ki izvaja dokaze, ni treba pozvati strank na obravnavo.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Načini dokazovanja imajo enako veljavo, razen v primerih, izrecno določenih z zakonom.
Listine v verodostojni obliki (*forma autentică*) stranke pogosto sprejmejo zaradi koristi, ki jih imajo, vključno z domnevo o verodostojnosti, kar pomeni, da oseba, ki se sklicuje na verodostojno listino, ne nosi dokaznega bremena.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Kot dokaz pravnega posla v vrednosti več kot 250 RON se sprejmejo samo listinski dokazi, čeprav so nekatere izjeme, v katerih se sprejme tudi zaslišanje prič.
Listina v verodostojni obliki je, dokler ni razglašena za ponarejeno, zanesljiv dokaz pri poslovanju s katero koli osebo o ugotovitvah o dejstvih, do katerih je osebno prišla oseba, ki je listine overila v skladu z zakonom. Vendar izjave strank, zapisane v verodostojni listini, veljajo kot dokaz le, dokler se ne dokaže nasprotno.
V primeru domnev, prepuščenih presoji sodnika, se lahko sodnik sklicuje nanje le, če zaradi svoje pomembnosti in moči izkazujejo verjetnost domnevnega dejstva, take domneve se lahko sprejmejo le, če zakon dopušča zaslišanje prič.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Glej odgovor na vprašanje 2.11.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Zakonik o civilnem postopku ne določa razlogov, zaradi katerih lahko priča zavrne pričanje, temveč navaja le osebe, ki jih ni mogoče zaslišati kot priče, in osebe, izvzete iz nastopanja kot priče. Glej odgovor na vprašanje 2.11.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Sodišče kaznuje pričo, ki ne nastopi ali odkloni pričanje. Če priča ne nastopi v odziv na prvi poziv, lahko sodišče izda nalog za privedbo osebe pred sodišče (*mandat de aducere*). V nujnih zadevah lahko sodišče izda tak nalog tudi za prvo zaslišanje.
Če oseba ne nastopi pred sodiščem ali noče odgovoriti na vprašanja, lahko sodišče to šteje za polno priznanje ali le kot začetni dokaz v korist stranke, ki je predlagala tako pričanje.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Naslednje osebe ne morejo pričati: krvni sorodniki in sorodniki v svaštvu do vključno tretjega kolena, zakonec, nekdanji zakonec, zaročenec/zaročenka ali zunajzakonski partner, osebe v sovražnem razmerju ali razmerjih, ki vključujejo koristi od katere od strank, osebe, ki nimajo pravne sposobnosti ali poslovne sposobnosti (*sub interdicție judecătorească*), in osebe, obsojene zaradi lažnega pričanja. V tožbah v zvezi s sorodstvom, razvezo zakonske zveze in drugimi družinskimi razmerji lahko sodišče zasliši krvne sorodnike in sorodnike v svaštvu, razen potomcev.
Naslednje osebe so izvzete iz nastopanja kot priče:
duhovniki, zdravniki, farmacevti, odvetniki, notarji, sodni izvršitelji, mediatorji, babice in medicinske sestre ter pripadniki vseh drugih poklicev, ki so po zakonu zavezani k zaupnosti ali poklicni molčečnosti v zvezi z dejstvi, s katerimi se seznanijo med opravljanjem svojih dolžnosti ali poklicnih dejavnosti, tudi po prenehanju opravljanja svoje dejavnosti;
sodniki, tožilci in javni uslužbenci, tudi po prenehanju opravljanja svojih dolžnosti, v zvezi z zaupnimi informacijami, s katerimi se seznanijo med opravljanjem svojih dolžnosti;
osebe, ki bi lahko s svojimi odgovori sebe, svoje sorodnike, svojega zakonca, nekdanjega zakonca itd. izpostavile kazenskemu pregonu ali javnemu zaničevanju.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Sodišče pozove priče in določi vrstni red, po katerem bodo zaslišane. Pred zaslišanjem se priča identificira in zapriseže. Vsako pričo je treba zaslišati ločeno. Priča najprej odgovori na vprašanja, ki jih zastavi predsednik senata, nato pa z dovoljenjem predsednika na vprašanja, ki jih zastavi stranka, ki je pričo predlagala, in nasprotna stranka. Pričo, ki ne more nastopiti pred sodiščem, se lahko zasliši na kraju, kjer je.

Pravnih določb, ki bi urejale zvočne ali video posnetke pričanj, ni, vendar so taki posnetki dopustni. Pozneje se lahko ti v skladu z zakonom na zahtevo zainteresirane strani prepišejo.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Če stranka, ki je predložila listino, vztraja pri njeni uporabi, čeprav je domnevno ponarejena in ta domneva ni bila umaknjena, in če kaj nakazuje na avtorja ponaredka ali sostorilca, lahko sodišče prekine postopek in takoj domnevno ponarejeno listino predloži pristojnemu državnemu tožilstvu, skupaj s poročilom, pripravljenim v ta namen, in zahtevo za preiskavo ponaredka. Če kazenskega postopka ni mogoče začeti ali nadaljevati, civilno sodišče samo izvede preiskavo ponaredka.

Po drugi strani sodišče naloži globo avtorju pritožbe, vložene v slabi veri, v zvezi s pripravo ali podpisom listine ali verodostojnostjo zvočnega ali video posnetka.

Pri ocenjevanju izjav prič sodišče upošteva iskrenost prič in okoliščine, v katerih so se seznanile z dejstvi, ki so predmet njihovih izjav. Če sodišče na podlagi postopka sumi, da je priča krivo pričala ali je bila podkupljena, pripravi poročilo in zadevo preda pristojnemu organu pregona.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Če katera od strank prizna dejstvo, ki ga je nasprotna stranka uporabila kot razloge za tožbo ali odgovor na tožbo, je tako priznanje dokaz. Priznanje pred sodiščem je popoln dokaz zoper osebo, ki je podala priznanje, in ga ni mogoče upoštevati le delno, razen če se nanaša na ločena dejstva, ki niso povezana med seboj. O zunajsodnih priznanjih lahko sodišče samostojno presodi. Zanje se uporabljajo zahteve glede dopustnosti in dokazovanja, ki urejajo druge dokaze v skladu z običajnim pravom.

Sodišče se lahko strinja, da se katera koli stranka pozove na zaslišanje v zvezi z osebnimi dejstvi, če meni, da je to relevantno za odločanje v zadevi.

Pomembna povezava

https://www.just.ro

Zadnja posodobitev: 08/09/2021

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Slovenija

1 Dokazno breme

Pravila glede pridobivanja in izvajanja dokazov ter načinov dokazovanja v civilnem postopku ureja Zakon o pravdnem postopku (v nadaljevanju ZPP).

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Splošno pravilo je, da morajo stranke navesti vsa dejstva, na katera opirajo svoje zahtevke in ugovore, in predlagati dokaze, s katerimi se ta dejstva dokazujejo (7. člen ZPP, 212. člen ZPP).

Tožnik mora dokazati dejstva, iz katerih izvira njegov zahtevek, toženec pa dejstva, na katere opira svoje ugovore. Materialno pravo nam pove, katera od strank je dolžna zatrjevati in dokazati določeno dejstvo. Posledice nedokazanosti nekega dejstva zadenejo tisto stranko, ki mora dejstvo glede na normo materialnega prava zatrjevati in tudi dokazati (7. in 215. člen ZPP).

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Predmet dokazovanja so dejstva, na katerih temeljijo zahtevki, in ugovori, pravila znanosti in stroke ter izkustvena pravila. Pravne norme se ne dokazujejo, saj zanje velja pravilo, da jih mora po uradni dolžnosti sodišče poznati (iura novit curia).

Ni treba dokazovati dejstev, ki jih je stranka pred sodiščem med postopkom priznala. Lahko pa sodišče odredi, naj se dokazujejo tudi priznana dejstva, če misli, da jih je stranka priznala z namenom, da bi razpolagala z zahtevkom, s katerim ne more razpolagati (3. odstavek 3. člena ZPP).

Dejstva, ki jih stranka ne zanika, ali jih zanika brez navajanja razlogov, se štejejo za priznana, razen če namen zanikanja teh dejstev izhaja iz siceršnjih navedb stranke. Stranka lahko učinek te domneve priznanja prepreči tudi z izjavo, da ne pozna dejstev, vendar le, če gre za dejstva, ki se ne nanašajo na ravnanje te stranke ali na njeno zaznavanje.

Priznanih in splošno znanih dejstev ni treba dokazovati (1. in 6. odstavek 214. člena ZPP).

Sodišče vzame dejstvo za priznano, ne da bi preverjalo njegovo resničnost (1. odstavek 214. člena ZPP), razen če meni, da ga je stranka priznala z namenom, da bi razpolagala z zahtevkom, s katerim ne more razpolagati (3. odstavek 3. člena ZPP).

Dejstev, ki se po zakonu domnevajo, ni treba dokazovati, vendar pa se lahko dokazuje, da ta dejstva ne obstajajo, če ni z zakonom drugače določeno (5. odstavek 214. člena ZPP).

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Za meritorno odločanje o tožbenem zahtevku potrebujemo visoko stopnjo resničnosti (materialne resnice), in sicer prepričanje o pravno relevantnih dejstvih. Včasih zadostuje za izdajo odločbe tudi izkaz verjetnosti, in sicer za izdajo nekaterih vmesnih procesnih sklepov, ki ne pomenijo konca postopka in s katerimi sodišče odloča o vmesnih procesnih vprašanjih. Da sodnik uporabi določeno procesno pravilo, morajo biti pravno pomembna dejstva verjetno izkazana, ni pa potrebno, da bi bil sodnik o njihovem obstoju prepričan. ZPP ne opredeljuje tistih dejstev, ki jih je mogoče verjetno izkazati, da lahko pride določena norma v poštev.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

V skladu z uveljavljenim razpravnim načelom, predlagajo izvedbo dokazov predvsem stranke.

Sodišče lahko izvede dokaze tudi po uradni dolžnosti (2. odstavek 7. člena ZPP), če meni, da imajo stranke namen nedovoljeno razpolagati z zahtevki (3. odstavek 3. člena. ZPP).

Sodišče po uradni dolžnosti izvaja dokaze v starševskih sporih, kjer lahko odloča tudi mimo zahtevka in četudi ta ni postavljen, prav tako pa lahko izvaja dokaze, četudi jih nobena od strank ni predlagala in če tako terja zahteva po varovanju otrokovih koristi (408. člen ZPP).

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

O tem, kateri dokazi naj se izvedejo za ugotovitev odločilnih dejstev, odloča sodišče (2. odstavek 213. člena ZPP in 287. člen ZPP). O tem sprejme dokazni sklep, s katerim sprejme ali zavrne predloge strank ter eventualno tudi po uradni dolžnosti odredi izvedbo določenega dokaza.
Če je z dokaznim sklepom dokaznemu predlogu stranke ugodeno, temu sledi nadaljnja izvedba dokaza z izvajanjem in dejansko izvedbo. Sodišče na dokazni sklep ni vezano. Tekom postopka ga lahko spremeni in izvede dokaze, glede katerih je poprejšnji predlog zavrnilo, odredi pa lahko tudi izvedbo novih dokazov (4. odstavek 287. člena ZPP).
Dokazi se praviloma izvajajo na glavni obravnavi pred sodnikom, ki bo izdal končno odločbo (1. odstavek 217. člena ZPP). Iz tehtnih razlogov je mogoče izvesti dokaze po zaprošenem sodniku (1. odstavek 217. člena ZPP). V izjemnih primerih je mogoče izvesti dokaze tudi po zaključku glavne obravnave, ko senat sklene, da se končana glavna obravnava začne znova. To stori, če je potrebno, da se dopolni postopek ali razjasnijo posamezna pomembnejša vprašanja (292. člen ZPP).

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

ZPP izrecno vsebuje določbo le glede možnosti zavrnitve izvedbe dokazov, ki niso pomembni za odločbo (287. člen ZPP). To so tisti dokazi, ki ne služijo ugotavljanju pravno relevantnih dejstev. Nima pa ZPP izrecnih določb, glede možnosti zavrnitve nedopustnih dokazov ter tudi dokazov, katerih izvedba bi bila neekonomična, neizvedljiva.
Stranka mora najkasneje na prvem naroku za glavno obravnavo navesti vsa dejstva, ki so potrebna za utemeljitev njenih predlogov, ponuditi dokaze, ki so potrebni za ugotovitev njenih navedb, in se izjaviti o navedbah in ponujenih dokazih nasprotne stranke. Sodišče zato ne izvede tistih dokazov, katerih izvedbo stranka prepozno predlaga. S takšnim predlogom je stranka praviloma prekludirana (286. člen ZPP). Izjema velja le za primere, če stranka dokaže, da tega brez svoje krivde ni mogle navesti na prvem naroku ali če njihova dopustitev po presoji sodišča ne bi zavlekla spora (3. odstavek 286. člen ZPP).
Glede nedopustnih dokazov in neizvedljivih dokazov pa je pomembno upoštevati določbo 3. odstavka 3. člena ZPP, ki pravi, da sodišče ne prizna razpolaganja strank, ki nasprotujejo prisilnim predpisom ali ki nasprotuje moralnim pravilom

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

ZPP pozna sledeča dokazna sredstva: ogled, listine, zaslišanje prič, zaslišanje izvedencev in zaslišanje strank.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Priče: Kdor je povabljen za pričo, mora priti na povabilo, in če ni z zakonom drugače določeno, mora tudi pričati (prvi odstavek 229.člena ZPP). Zaslišanje priče predlaga stranka, ki mora navesti, o čem naj priča izpove, ter njene podatke (236. člen ZPP). Priče se na narok povabijo s posebnim vabilom, v katerem jih je treba opozoriti na dolžnost pričanja in na posledice neopravičenega izostanka ter na pravico do povrnitve stroškov (237. člen ZPP).
Priče se zaslišujejo na glavni obravnavi. Priče, ki se zaradi starosti, bolezni ali hudih telesnih hib ne morejo odzvati vabilu, pa se zaslišijo v njihovem stanovanju (2. odstavek 237. člena ZPP). Priče se zaslišijo vsaka zase in brez navzočnosti prič, ki bodo zaslišane kasneje (1. odstavek 238.člena ZPP). Pričo sodišče opozori na dolžnost govoriti resnico ter da ne sme ničesar zamolčati, opozori pa jo tudi na posledice krive izpovedbe. Priča najprej izpove, kar o zadevi ve, nato pa ji predsednik senata ter člani senata in stranke in njihovi zastopniki in pooblaščenci postavljajo vprašanja, da se njihove izpovedbe preizkusijo, dopolnijo ali razjasnijo. Če se izpovedbe prič ne ujemajo, je mogoče priče soočiti (3. odstavek 239. člena ZPP). ZPP ne pozna več prisege priče. ZPP ne loči postopka zaslišanja navadnih prič od t.i. izvedenih prič oziroma o tem nima posebnih procesnih določb. Postopek z zaslišanjem priče in izvedene priče se ne razlikuje.
Listine: Čeprav ZPP nima vrednostnega reda dokazov, so listine najzanesljivejše dokazno sredstvo. Delijo se na javne in zasebne. Javna listina je tista, ki jo izda v predpisani obliki državni organ v mejah svoje pristojnosti oziroma listina, ki jo izda v taki obliki samoupravna lokalna skupnost, družba ter druga organizacija ali posameznik pri izvrševanju javnega pooblastila, ki ji je poverjeno z zakonom (1.odstavek 224. člena ZPP). Zasebne listine so vse tiste, ki niso javne. Na zasebni listini lahko podpis overi pooblaščeni državni organ oziroma pravna ali fizična oseba, ki izvršuje javna pooblastila (npr. notar). Ta overitvena klavzula na zasebni listini ima javni pomen. Ta del listine prav tako ocenjujemo kot javno listino. Dokazna moč javnih listin je v ZPP posebej opredeljena. Javna listina dokazuje resničnost tistega, kar se v njej potrjuje ali določa (1.odstavek 224. člena ZPP). ZPP uveljavlja domnevo o resničnosti vsebine javne listine. Vendar pa je dovoljeno dokazovati, da so v javni listini dejstva neresnično ugotovljena ali da je javna listina nepravilno sestavljena (4. odstavek 224. člena ZPP). To je tudi edino dokazno pravilo v našem civilnem pravdnem postopku.
Tuje javne listine, ki so po predpisih overjene, imajo ob pogoju vzajemnosti enako dokazno moč kot domače listine, če ni z mednarodno pogodbo drugače določeno (225. člen ZPP).
Glede listin vsebuje ZPP tudi pravila o izročitvi listin oziroma o t.i. edicijski dolžnosti, ki so v odvisnosti od tega, ali je listina pri stranki,ki se nanjo sklicuje, pri nasprotni stranki, pri državnem organu oziroma pri organizaciji, ki opravlja javna pooblastila, ali pa pri tretji osebi (fizični ali pravni osebi).
Izvedenci: Sodišče izvede dokaz z izvedencem tedaj, ko je za ugotovitev ali razjasnitev kakšnega dejstva potrebno strokovno znanje, s katerim sodišče ne razpolaga (243. člen ZPP). Izvedenca določi pravdno sodišče s posebnim sklepom, pri čemer lahko sodišče pred postavitvijo da strankam možnost, da se o tem izjavijo. Izvedenca lahko postavi tudi predsednik senata ali zaprošeni sodnik, če sta pooblaščena za izvedbo tega dokaza (244. člena ZPP). Izvedenci se postavijo praviloma s posebne liste sodnih izvedencev. Možno je zaupati izvedensko delo tudi strokovnemu zavodu. Izvedenci so lahko le fizične osebe. Izvedenec je dolžan sprejeti dolžnost in podati izvid in mnenje (1.odstavek 246. člena ZPP). Sodišče lahko kaznuje z denarno kaznijo izvedenca, ki ne pride na narok, čeprav je bil v redu povabljen, in svojega izostanka ne opraviči, izvedenca, ki brez upravičenega razloga noče opraviti izvedenskega dela, izvedenca, ki sodišču nemudoma ne sporoči razlogov, zaradi katerih ne more (pravočasno) opraviti izvedenskega dela ter izvedenca, ki brez upravičenega razloga ne opravi izvedenskega dela v roku, ki ga je določilo sodišče (1.odstavek 248. člena ZPP). Sodišče oprosti izvedenca na njegovo zahtevo te dolžnosti le iz razlogov, iz katerih sme priča odreči pričanje ali odgovor na posamezno vprašanje. Poleg tega lahko oprosti sodišče izvedenca na njegovo zahtevo tudi iz drugih upravičenih razlogov (npr. zaradi preobremenjenosti). Tako oprostitev lahko zahteva tudi pooblaščeni delavec organa ali organizacije, v kateri izvedenec dela (2. in 3. odstavek 246. člena ZPP). Izvedenec je lahko (enako kot sodnik) tudi izločen. Edina izjema pa je, da je lahko izvedenec nekdo, ki je bil že poprej zaslišan kot priča (1.odstavek 247. člena ZPP).
Izvedensko delo sestoji iz izvida in mnenja. Sodišče tudi odloči, ali naj izvedenec da svoj izvid in mnenje le ustno na obravnavi ali pa naj ju poda tudi pisno pred obravnavo. Sodišče tudi določi rok, v katerem mora izvedenec dati izvid in mnenje. Če je določenih več izvedencev, lahko dajo skupaj svoj izvid in mnenje, če se glede njiju strinjajo. Če se ne strinjajo, da vsak izvedenec izvid in mnenje posebej (254. člen ZPP). Če pride do bistvenih razlik med podatki izvedencev ali če je izvid enega ali več izvedencev nejasen, nepopoln ali sam s seboj ali z raziskanimi okoliščinami v nasprotju, te pomanjkljivosti pa se ne dajo odpraviti z novim zaslišanjem izvedencev, se dokazovanje ponovi z istimi ali z drugimi izvedenci (2. odstavek 254. člena ZPP). Če pa so nasprotja v mnenju enega ali več izvedencev oziroma če so v tem mnenju pomanjkljivosti ali če nastane utemeljen dvom o pravilnosti podanega mnenja, se zahteva mnenje drugih izvedencev (3. odstavek 254. člen ZPP). Izvedenci imajo pravico do povračila stroškov in pravico do nagrade za svoje delo (1.odstavek 249. člena ZPP).

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Glede ocenjevanja dokazov velja načelo proste presoje dokazov. Katera dejstva se štejejo za dokazana, odloči sodišče po svojem prepričanju na podlagi vestne in skrbne presoje vsakega dokaza posebej in vseh dokazov skupaj in na podlagi uspeha celotnega postopka (8.člen ZPP). Naš pravdni postopek

torej ne pozna t.i. dokaznih pravil, ko zakonodajalec vnaprej abstraktno določi vrednost določenega dokaza. Izjema je le pravilo o vrednotenju javnih listin (glej točko 2.5).
V praksi pa vendarle velja, da so npr. listinska dokazila zanesljivejši (ne pa tudi močnejši) dokaz v razmerju do ostalih dokazov, kot npr. pričanje prič, strank.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

ZPP nima določb o tem, da bi bili določeni dokazi oziroma dokazna sredstva obvezna za izkaz obstoja določenih dejstev.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Da. Vsakdo, kdor je povabljen za pričo, mora priti na povabilo, in če ni z zakonom drugače določeno, mora tudi pričati (1.odstavek 229. člena ZPP)

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Kot priča ne sme biti zaslišan, kdor bi s svojo izpovedbo prekršil dolžnost varovanja uradne ali vojaške skrivnosti, dokler ga pristojni organ ne odveže te dolžnosti (230. člen ZPP).
Izjemoma pa lahko predsednik senata dopusti zaslišanje priče, ki bi razkrila uradno ali vojaško skrivnost, če obstajajo pogoji, pod katerimi je v sodnem postopku dovoljeno razkriti tajne podatke (odvisno od pomena navedb in vsebine listine za postopek ter od lastnosti in občutljivosti tajnega podatka, teže in pomena materialnih pravic, o katerih teče spor, in presoje, ali bi razkritje tajnega podatka ogrozilo delovanje organa ali nacionalno varnost).
Priča sme odreči pričanje (231.člen ZPP):
o tistem, kar ji je stranka zaupala kot svojemu pooblaščencu;
o tistem, česar se je stranka ali druga oseba spovedala njej kot verskemu spovedniku;
o dejstvih, za katera je izvedela kot odvetnik ali zdravnik ali pri opravljanju kakšnega drugega poklica ali kakšne druge dejavnosti, če velja dolžnost, da mora ohraniti kot skrivnost tisto, kar je izvedela pri opravljanju takega poklica ali take dejavnosti.
Priča lahko odreče odgovor na posamezno vprašanje, če ima za to tehtne razloge, zlasti še, če bi s svojim odgovorom spravila v hudo sramoto, precejšnjo premoženjsko škodo ali pa v kazenski pregon sebe ali svoje krvne sorodnike v ravni vrsti do kateregakoli kolena, v stranski vrsti pa do tretjega kolena, oziroma če bi spravila v hudo sramoto, precejšnjo premoženjsko škodo ali v kazenski pregon svojega zakonca ali sorodnike po svaštvu do vštetega drugega kolena (četudi je zakonska zveza že prenehala) ali pa svojega skrbnika ali oskrbovanca, posvojitelja ali posvojenca (1. odstavek 233. člena ZPP).
Priča pa ne sme zaradi nevarnosti pred kakšno premoženjsko škodo odreči pričanja o pravnih poslih, pri katerih je bila navzoča kot povabljena priča, o dejanjih, ki jih je glede spornega razmerja opravila kot pravni prednik ali zastopnik katere od strank, o dejstvih, ki se tičejo premoženjskih razmerij, vezanih na rodbinsko ali zakonsko zvezo, o dejstvih, ki se tičejo rojstva, sklenitve, zakonske zveze ali smrti, kakor tudi tedaj, kadar mora na podlagi posebnih predpisov vložiti prijavo ali dati izjavo (234. člen ZPP). Priča tudi ne sme odreči pričanja iz razlogov varovanja poklicne skrivnosti, če je razkritje določenih dejstev potrebno zaradi javne koristi ali koristi koga drugega, če je ta korist večja kakor pa ohranitev skrivnosti (232. člen ZPP).

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Da. Če priča, ki je bila v redu povabljena, ne pride in svojega izostanka ne opraviči ali če se brez dovoljenja odstrani s kraja, kjer bi morala biti zaslišana, sme sodišče odrediti, da se privede s silo na njene stroške, sme pa jo tudi denarno kaznovati (višina denarne kazni je do 1.300,00 EUR). Tako kazen sme sodišče izreči priči tudi tedaj, če pride, pa potem, ko je bila opozorjena na posledice, noče pričati ali odgovoriti na posamezna vprašanja, sodišče pa presodi, da so njeni razlogi za to neupravičeni. V zadnjem primeru sme sodišče, če priča tudi potem noče pričati, pričo zapreti, zapor pa traja vse do takrat, dokler priča ni pri volji pričati ali dokler ne postane njeno zaslišanje nepotrebno, vendar največ mesec dni (1. in 2. odstavek 241.člena ZPP).

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Priča je lahko vsaka oseba, ki je zmožna dati podatke o dejstvih, ki se dokazujejo (2. odstavek 229.člena ZPP). Sposobnost biti priča ni odvisna od poslovne sposobnosti. Priča je lahko tudi otrok, pa tudi oseba, ki ji je delno ali v celoti odvzeta poslovna sposobnost, če je seveda sposobna dati podatke o pravno relevantnih dejstvih. Vprašanje, ali je priča sposobna izpovedati, presoja sodišče v vsakem konkretnem primeru posebej.
Priča pa ne more biti stranka in ne njen zakoniti zastopnik, pač pa je priča lahko pooblaščenec oziroma stranski intervenient.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Glede zaslišanja priče glejte odgovore zgoraj.
Izvedbo videokonference ureja 114a. člen ZPP, ki pravi, da lahko sodišče s soglasjem strank strankam in njihovim pooblaščencem dovoli, da se v času naroka nahajajo na drugem mestu in tam opravljajo procesna dejanja, če je zagotovljen zvočni in slikovni prenos iz kraja, na katerem se opravlja narok, v kraj oziroma kraje, na katerem se nahaja oziroma se nahajajo stranke in pooblaščenci. Pod enaki mi pogoji se lahko izvede tudi dokaz z ogledom, listinami, z zaslišanjem strank in prič ter dokaz z izvedencem.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Tudi v civilnem pravdnem postopku praviloma ni dopustano uporabiti dokazov, ki so bili pridobljeni nezakonito (npr. z nedovoljenim prisluškovanjem telefonskim pogovorom), sodna praksa pa izjemoma dopušča uporabo tako pridobljenih dokazov, če za to obstajajo utemeljene okoliščine oziroma bi izvedba dokaza imela poseben pomen za izvrševanje neke ustavno varovane pravice. Pri tem poleg dejstva, da je bil nek dokaz pridobljen nezakonito, odločilno vlogo igra dejstvo, ali bi z izvedbo dokaza v pravdnem postopku ponovno prišlo do kršitve človekovih pravic.
Glede nedopustnih in neizvedljivih dokazov, pa 3. odstavek 3. člena ZPP pravi, da sodišče ne prizna razpolaganja strank, ki nasprotujejo prisilnim ali moralnim predpisom.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Če je izjava vsebovana kot navedba v tožbi ali kakšni vlogi, se ne bo štela kot dokaz, temveč bo imela značaj dejanske trditve stranke, za katero bo stranka morala predložiti še ustrezen dokaz. V primeru, da gre za izjavo, ki je vsebovana v kakšni listini in je predložena v dokaz strankinih trditev, pa bo imela taka izjava značaj listine.
Izjava stranke, ki jo je slednja podala med svojim zaslišanjem, je prav tako dokaz, saj ZPP pozna tudi dokazno sredstvo zaslišanja strank (257. člen ZPP).

Sorodne povezave

http://www.pisrs.si/Pis.web/
https://www.uradni-list.si/
http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov
http://www.sodisce.si/

Zadnja posodobitev: 06/12/2017

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Slovaška

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Pravilo, v skladu s katerim sodišče na obravnavah pridobiva dokaze, temelji na členu 48(2) ustave.

Kadar je ustrezno, se lahko drugo sodišče zaprosi za pridobivanje dokazov ali se dokazi pridobijo zunaj obravnave. Sodišče stranke v postopku običajno pet dni vnaprej obvesti o pridobivanju dokazov zunaj obravnave. Stranke v postopku imajo pravico do udeležbe na takem pridobivanju dokazov.

Stranke morajo navesti dokaze, da bi dokazale svoje trditve. Sodišče se odloči, katere navedene dokaze bo izvedlo.

Sodišče lahko izjemoma izvede dokaze, ki niso dokazi, ki so jih predlagale stranke, če je to potrebno za odločanje v zadevi.

Sodišče se lahko odloči, da se izvedeni dokazi pred njim dopolnijo ali ponovijo.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Izjema od pridobivanja dokazov med obravnavo je primer, ko so izpolnjeni pogoji za izdajo odločbe brez ustnega zaslišanja. To ne pomeni, da se v tem primeru dokazi ne pridobijo, ampak da se pridobijo zunaj obravnave namesto med obravnavo. Pridobivanje dokazov je kvalitativno podobno dokazovanju trditve.

Take izjeme vključujejo naslednje:

vsebinsko obravnavo zadeve, če gre za preprosto pravno presojo zadeve;

primere, v katerih se dejstva, ki jih zatrjujejo stranke, ne izpodbijajo in ko vrednost spora brez dodatnih stroškov ne presega 2 000 EUR;

na podlagi soglasja strank; če se izda plačilni nalog, zamudna sodba ali sodna odločba o priznanju in če se zahtevek opusti.

Poleg tega zaslišanj ni treba odrediti v postopkih za pregled *in abstracto* v potrošniških zadevah, če se izda zamudna sodba v korist potrošnika, v sporih v zvezi z nediskriminacijo, če se pridobi soglasje tožnika, v posameznih sporih iz delovnega razmerja in v primeru predloga za odreditev nujnega ukrepa.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Način ocenjevanja posameznega dokaza v smislu verodostojnosti, ki ga sodišče uporabi pri ocenjevanju dokazov, načeloma ni omejen z zakonodajo. Zato se uporablja načelo diskrecijskega ocenjevanja dokazov. Le redko zakon določa nekatere omejitve, ki jih mora sodišče upoštevati pri ocenjevanju dokazov; sodišče mora na primer vsako dejstvo, za katerega je z zakonodajo določena izpodbojna domneva, sprejeti kot dokazano, razen če se v postopku dokaže drugače – člen 133 civilnega zakonika.

Sodišče zavezujejo odločbe Sodišča Evropske unije. Zavezujejo ga tudi odločbe ustavnega sodišča o tem, ali je določen zakonodajni akt v nasprotju z ustavo, zakonom ali mednarodno pogodbo, ki zavezuje Slovaško. Sodišče zavezujejo tudi odločbe ustavnega sodišča in Evropskega sodišča za človekove pravice v zvezi s temeljnimi človekovimi pravicami in svoboščinami. Poleg tega sodišče zavezujejo odločbe pristojnih organov o tem, da je bilo storjeno kaznivo dejanje ali prekršek ali drug upravni prekršek, ki se kaznuje v skladu s posebnimi predpisi; vendar pa ga ne zavezujejo odločbe o kaznih, sprejete na kraju samem.

Sodišče lahko prouči tudi zadeve, ki so v pristojnosti odločanja drugega organa. Če je pristojni organ izdal odločbo o taki zadevi, jo sodišče upošteva in vključi v podlago za svojo odločbo (spoštovanje prejšnjih odločb).

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Stranke v postopku morajo navesti dokaze, da bi dokazale svoje trditve. Sodišče odloči, katere navedene dokaze bo izvedlo. Poleg tega lahko dokaze pridobi na lastno pobudo, če ti temeljijo na javnih registrih in seznamih ter če ti registri in seznami kažejo, da se dejstva, ki so jih navedle stranke, razlikujejo od resničnosti; sodišče drugih dokazov ne pridobi na lastno pobudo.

Sodišče lahko na lastno pobudo pridobi dokaze, da bi ugotovilo, ali so bili procesni pogoji izpolnjeni in ali bo predlagana odločba izvršljiva, ter da se seznani z ustreznim tujim pravom.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Sodišče dokaze pridobi med zaslišanji, razen če so izpolnjeni pogoji za izdajo odločbe brez ustnega zaslišanja.

Stranke imajo pravico, da predložijo svoje pripombe o dokaznih predlogih in katerih koli izvedenih dokazih.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišče dokaze oceni po lastni presoji, pri čemer izvede vsak dokaz posebej in vse dokaze glede na njihove medsebojne povezave, hkrati pa skrbno prouči vse zadeve, ki se razkrijejo v postopku. Zanesljivost vsakega posameznega dokaza se lahko izpodbija, razen če zakon določa drugače.

Določena omejitev diskrecijskega ocenjevanja dokazov velja za pritožbeno sodišče in sodišče, ki obravnava pritožbe glede pravnih elementov, kjer pritožbenega sodišča ne zavezujejo dejstva v zadevi, ki jih je ugotovilo sodišče prve stopnje. Tako lahko sprejme drugačen sklep o dejstvih. Vendar pa ne more odstopati od ocen posameznih dokazov, ki jih je izvedlo sodišče prve stopnje. Dokaze, ki jih je izvedlo sodišče prve stopnje, lahko drugače oceni le, če jih ponovi. Vendar lahko v nasprotju s sodiščem prve stopnje drugače oceni dokaze, ki jih je sodišče nižje stopnje izvedlo prek zaprošenega sodišča.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Vse, kar lahko prispeva k ustrezni razjasnitvi zadeve in je bilo z dokaznimi sredstvi zakonito pridobljeno, se lahko uporabi kot dokaz. Dokazna sredstva vključujejo zaslišanje strank in prič, listine, izvedenska poročila, izvedenske priče in oglede. Če način pridobivanja dokazov ni predpisan, ga določi sodišče.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Priča je oseba, ki je ločena od sodišča in strank v postopku ter priča o dejstvih, ki jih je zaznala s svojimi čuti. Priče so lahko samo fizične osebe.

V zadevah v okviru pristojnosti civilnih sodišč se pogosto zahtevajo izvedenska mnenja o dejstvih, ki se uporabljajo kot dejanska podlaga za vsebinske odločitve o zadevi. Kadar je vsebinsko odločanje o zadevi odvisno od presoje dejstev, za katero je potrebno strokovno znanje, sodišče imenuje izvedensko pričo. V tem primeru mora sodišče izvedensko pričo imenovati, tudi če ima sodnik strokovno znanje, ki mu omogoča strokovno presojo predmeta postopka. To znanje ne more nadomestiti objektivne ugotovitve dejstev s strani stranke zunaj organa, ki odloča o njih.

Osnovna naloga sodišča je pravilno oblikovati vprašanja za izvedensko pričo. Sodišče mora izvedenski priči postaviti samo vprašanja o dejstvih, pri čemer se mora izogibati vprašanjem v zvezi s pravno presojo predmeta izvedenskega mnenja.

Sodišče lahko zahteva, da izvedensko mnenje pregleda druga izvedenska priča ali znanstvena ali druga institucija. Predmet takega drugega mnenja je pregled predhodno predloženega mnenja. To se včasih imenuje mnenje za pregled. Sodišče izvedenska mnenja prouči kot vse druge dokaze.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Sodišče oceni zanesljivost in verodostojnost posameznih dokazov. Nobena zakonodaja sodišča ne omejuje glede tega, kako mora oceniti posamezne dokaze – to je načelo diskrecijskega ocenjevanja dokazov. Kljub temu premisleki sodišča v okviru ocenjevanja niso samovoljni, saj mora sodišče upoštevati vse, kar je bilo razkrito v postopku. Sodišče bi moralo ta dejstva upoštevati in mora pravilno ugotoviti, kako so povezana med sabo. Hkrati pa sodišča ne zavezuje noben drug prednostni vrstni red v smislu pomembnosti in dokazne moči posameznih dokazov.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

V zadevah, v katerih se lahko postopek začne brez predloga, in v postopkih za pridobitev dovoljenja za sklenitev zakonske zveze, postopkih za ugotovitev in zanikanje starševstva, postopkih v zvezi z možnostjo posvojitve in posvojitvijo ter v zadevah v zvezi s poslovnim registrom mora sodišče pridobiti dodatne dokaze, potrebne za ugotovitev dejstev, tudi če stranke takih dokazov niso predlagale.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Vsaka fizična oseba, ki prejme sodni poziv, mora nastopiti na sodišču in pričati kot priča – člen 196(2) zakonika o civilnem pravdnem postopku. Vse priče morajo govoriti resnico in ne smejo ničesar prikriti. Sodišče mora pričo poučiti o kazenskopravnih posledicah krivega pričanja in njeni pravici, da zavrne pričanje.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Priče lahko pričanje zavrnejo le, če bi lahko s svojimi izpovedbami obremenile sebe ali osebe, ki so jim blizu. Sodišče odloči, ali je zavrnitev pričanja legitimna. Priče lahko pričanje zavrnejo tudi, če bi s pričanjem kršile spovedno molčečnost ali zaupnost informacij, posredovanih ustno ali pisno kot osebam, ki jim je zaupana svetovalna pomoč, pod pogojem zaupnosti.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Sodišče odloči o legitimnosti zavrnitve pričanja. Pritožbe zoper odločbo sodišča niso dopustne. Če priča kljub odločbi sodišča zavrne pričanje, ji lahko sodišče naloži procesno kazen.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Sodišča morajo zakonitega zastopnika organizacije, ki je stranka v civilnem postopku, vedno zaslišati kot stranko v takem postopku in ne kot pričo (člen 185 zakonika o civilnem pravdnem postopku).

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Sodišče mora pred zaslišanjem prič ugotoviti njihovo identiteto in njihova razmerja s strankami. Poleg tega je treba priče obvestiti o pomenu pričanja, o njihovih pravicah in obveznostih, o kazenskopravnih posledicah krivega pričanja in o upravičenosti prič do povračila stroškov.

Sodišče priče pozove, naj dosledno opišejo vse, kar vedo o predmetu obravnave. Nato jim postavi vprašanja, potrebna za dopolnitev in pojasnitev njihove izpovedbe.

Pričam se ne smejo postavljati pristranska ali sugestivna vprašanja. Če se strankam v postopku ali izvedenskim pričam postavijo taka vprašanja ali vprašanja v zvezi s pravno presojo zadeve, predsedujoči sodnik šteje, da so ta vprašanja nedopustna. Predsedujoči sodnik o nedopustnosti vprašanj odloči v sklepu, ki se ne vroči in zoper katerega ni mogoče vložiti pritožbe. Ta sklep je le del zapisnika obravnave.

Sodišče lahko s soglasjem strank v postopku organizira ustno zaslišanje prek videokonference ali drugih komunikacijskih tehnologij.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Ponovno je treba poudariti, da nobena zakonodaja sodišča ne omejuje glede tega, kako mora oceniti posamezne dokaze – to je načelo diskrecijskega ocenjevanja dokazov iz člena 191 zakonika o civilnem pravdnem postopku.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Sodišče dejanja strank in njihovih svetovalcev ter drugih oseb, ki sodelujejo v postopku, oceni izključno v smislu njihove vsebine in ne na podlagi tega, kako so jih te osebe označile. Dejanja strank ureja načelo neformalnosti. Stranke imajo načeloma diskrecijsko pravico glede procesnih dejanj: ne glede na to, ali so njihove izpovedbe zagotovljene pisno ali kot ustne izjave, vpisane v zapisnik, imajo enake pravne učinke, vendar jih je treba navesti nedvoumno ali na način, ki preprečuje kakršne koli dvome o njihovi resnični nameri.

Zadnja posodobitev: 22/04/2022

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani fi je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Pridobivanje dokazov - Finska

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Tožnik mora dokazati dejstva, ki so potrebna za utemeljitev zahtevka, medtem ko toženec nosi dokazno breme dokaza nasprotnih dejstev. Stranka, ki ne predloži dokazov, tvega, da se bodo dejstva, na katera opira svoj zahtevek, štela za nedokazana.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Priznanih dejstev ni treba dokazovati. Poleg tega ni treba dokazovati splošno znanih dejstev ali dejstev, ki so sodišču znana po uradni dolžnosti. Seveda je dovoljeno predložiti nasprotne dokaze.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

V zvezi s tem je v zakonu določeno zgolj, da mora sodišče po skrbni preučitvi vseh predstavljenih dejstev odločiti, kaj je treba v zadevi šteti za resnično. Na Finskem se uporablja načelo „proste presoje dokazov“, kar pomeni, da je treba sodišču predložiti ustrezne dokaze.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

V praksi morajo zadevne stranke same pridobiti dokaze, na katere se želijo sklicevati. V skladu z zakonom lahko sodišče dokaze pridobi tudi na lastno pobudo. Vendar sodišče ne more na lastno pobudo in proti volji obeh zadevnih strank odrediti zaslišanja nove priče ali predložitve dokumenta, če bi lahko bila zadeva predmet zunajsodne poravnave.

V nekaterih primerih, kot so tožbe v zvezi z očetovstvom, je dolžnost sodišča zagotoviti, da so pridobljeni vsi potrebni dokazi.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Dokazi se izvedejo na glavni obravnavi.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišče lahko tak predlog zavrne, če na primer dokazi niso upoštevni ali če je bila zadeva v zvezi s tem že dokazana. Predlog za pridobitev dokazov se lahko zavrne tudi, če je vložen prepozno.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Različna dokazna sredstva vključujejo zaslišanje zadevnih strank, prič in izvedencev, predložitev pisnih dokazov in izvedenskih izjav ter ogled.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Ocena ustne izpovedbe priče ali izvedenca se ne razlikuje od ocene pisne izjave izvedenca, vendar pa sodišča ne priznavajo pisnih izjav prič.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Ne. Sodišče dokaze ocenjuje po svoji prosti presoji.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Ne.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Praviloma priča ne sme zavrniti pričanja.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Pričanje imajo pravico zavrniti zakonec, zaročenec(-ka) in neposredni potomci ali predniki zadevne stranke ter bratje in sestre zadevne stranke in njihovi zakonci ali posvojitelji ali posvojenci zadevne stranke. Poleg tega so v zakonu določeni še različni drugi primeri, v katerih ima priča pravico ali dolžnost zavrniti pričanje.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Pričo, ki brez utemeljenega razloga zavrne pričanje, je mogoče k pričanju obvezati z zagroženo denarno kaznijo, če ne izpolni svoje obveznosti. Če priča kljub temu zavrne pričanje, lahko sodišče odredi njen pripor, dokler ne privoli v pričanje.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Sodišče po svoji presoji odloči, ali se lahko kot priča zasliši (na primer) oseba, mlajša od 15 let, ali duševno motena oseba.

Nekatere skupine oseb, kot so zdravniki in odvetniki, ne morejo pričati v zadevah, povezanih z njihovo poklicno molčečnostjo.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Praviloma pričo prva zasliši stranka, ki jo je povabila. Nasprotna stranka ima nato pravico do navzkrižnega zaslišanja priče. Po navzkrižnem zaslišanju lahko sodišče in zadevne stranke priči postavijo dodatna vprašanja.

Priča se lahko zasliši prek videokonference ali druge ustrezne komunikacijske tehnologije, ki zagotavlja avdiovizualno povezavo med udeleženci v postopku, če je to po mnenju sodišča primerno. Ta postopek se lahko uporabi, če na primer priča ne more osebno priti na sodišče ali če bi njena navzočnost povzročila nerazumne stroške ali če je priča mlajša od 15 let. V nekaterih primerih se lahko priča zasliši tudi po telefonu.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Zakon ne vsebuje posebnih navodil za takšne primere. Sodišče mora po svoji presoji odločiti, kakšen pomen bodo imeli takšni dokazi.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Da. Zadevne stranke se lahko prosto zaslišijo za pridobitev dokazov. V civilnih postopkih se lahko zaslišijo pod prisego o dejstvih, ki so posebno pomembna za odločitev o zadevi. Izjava zadevne stranke, predložena kot dokaz, se oceni na podlagi istih meril kot izjava priče.

Povezave

Pridobivanje dokazov (Ministrstvo za pravosodje, Finska)

Brošura: Pričanje na sodišču (Ministrstvo za pravosodje, Finska)

Zadnja posodobitev: 10/05/2023

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani sv je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Opozarjamo, da so že na voljo naslednje jezikovne različice: en.

Pridobivanje dokazov - Švedska

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Švedsko pravo temelji na načelih proste presoje in dopustnosti dokazov. Sodišče mora na podlagi podrobne analize vsega, kar se pojavi v zadevi, odločiti, kaj je bilo dokazano. Odloči tudi, kakšno vrednost imajo dokazi.

V sodni praksi so se uveljavila nekatera pravila o dopustnosti dokazov, vključno v zvezi s tem, kdo nosi dokazno breme. Zelo poenostavljeno glavno pravilo, v zvezi s katerim veljajo številne izjeme, je, da mora oseba, ki nekaj trdi, to tudi dokazati. Če ena izmed strank lažje zagotovi dokaz o nekem dejstvu, je dokazno breme pogosto na tej stranki. Če stranka težko dokaže zadevne okoliščine, je tudi to lahko pomembno za ugotovitev, kdo nosi dokazno breme. Če na primer nekdo zahteva plačilo dolga, mora dokazati, da ima terjatev do nasprotne stranke. Če nasprotna stranka trdi, da je bil dolg že plačan, mora to tudi dokazati. V zadevah v zvezi z odškodninsko odgovornostjo je dokazno breme praviloma na stranki, ki trdi, da je bila oškodovana. Lahko se tudi zgodi, da se breme dokazovanja nekega dejstva obrne.

Če predloženi dokazi niso dovolj trdni, sodišče zadevnih okoliščin ne more uporabiti kot podlage za presojo. Pri ocenitvi nastale škode velja izjema –škodo lahko na primeren znesek oceni sodišče, če ni mogoče ali je zelo težko predložiti dokaze o znesku škode.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Glej odgovor na vprašanje 1.1.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Dokazni standardi so odvisni od vrste zadeve. V civilnih zadevah praviloma velja, da je treba zatrjevano dejstvo izkazati. V nekaterih civilnih zadevah veljajo nižji dokazni standardi. V zadevah zavarovanja potrošnikov na primer zadostuje, da je bolj verjetno, da se je zavarovani dogodek zgodil, kot da se ni zgodil.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Za zagotovitev dokazov so odgovorne same stranke. V zadevah, ki niso dispozitivne, tj. v zadevah, v katerih stranki ne moreta skleniti poravnave, lahko sodišče na svojo pobudo predloži dokaze, ne da bi stranki za to zaprosili. V zadevah, ki se nanašajo na pravice do varstva in vzgoje otrok ali stikov z otrokom, lahko sodišče odloči, da je treba predložiti dodatne dokaze. V civilnih postopkih, v katerih stranki lahko skleneta poravnavo (tako imenovanih dispozitivnih zadevah), sodišče novih dokazov v zadevi ne more izvesti na svojo pobudo.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Dokazi se izvajajo na glavni obravnavi.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišče lahko zavrne dokaze, ki niso pomembni za zadevo. Enako velja za dokaze, ki se ne zahtevajo ali ne bi imeli učinka. Poleg tega velja, da je sklicevanje na pisno izpovedbo dovoljeno samo izjemoma.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Na Švedskem je načeloma pet vrst dokazov (dokaznih sredstev). To so:
pisni dokazi;
zaslišanje prič;
zaslišanje stranke;
zaslišanje izvedenca;
preiskava.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Priča se praviloma ustno zasliši pred sodiščem. Pisna pričanja niso dovoljena. Priča lahko z dovoljenjem sodišča uporabi zapiske, da si osveži spomin. Zaslišanje začne stranka, ki je pričo povabila (tako imenovano neposredno zaslišanje), razen če sodišče odloči drugače. Nato lahko pričo zasliši nasprotna stranka (navzkrižno zaslišanje).

Nasprotno pa mora izvedenec predložiti pisno izjavo. Če tako zahteva katera izmed strank in če je to pomembno, se lahko izvedenca med postopkom tudi ustno zasliši. Izvedenec se lahko ustno zasliši tudi, če je ključno, da mnenje poda pred sodiščem.

Če se odločitev v zadevi sprejme po glavni obravnavi (na primer da se lahko zasliši pričo), je treba pisne dokaze in izvedenska mnenja načeloma prebrati na glas na obravnavi, da jih lahko sodišče upošteva pri odločitvi. Sodišče lahko tudi odloči, da se šteje, da so bili pisni dokazi slišani na glavni obravnavi, ne da bi jih bilo treba prebrati na glas na obravnavi.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Po švedskem pravu velja načelo dopustnosti dokazov. To med drugim pomeni, da pravo ne določa načel v zvezi s težo različnih vrst dokazov. Sodišče na podlagi neodvisne presoje vseh dogodkov med sojenjem odloči, kaj se v zadevi šteje za dokazano.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Načelo dopustnosti dokazov pomeni, da ni pravil, ki bi določala, da nekatere okoliščine zahtevajo določene načine dokazovanja. Sodišče v okviru odločanja, kaj je bilo v zadevi dokazano, izvede celovito presojo okoliščin.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

V švedskem pravu velja splošna obveznost pričanja. To pomeni, da je oseba, ki je bila povabljena kot priča, dolžna pričati.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Osebi ni treba pričati v zadevi, v kateri je stranka njen ožji sorodnik. Priča lahko zavrne pričanje o nekem dejstvu, če bi bila s tem prisiljena razkriti, da je storila kaznivo ali nečastno dejanje. V nekaterih okoliščinah lahko zavrne tudi razkritje poslovnih skrivnosti. Za nekatere vrste poklicev, na primer za zdravstveno osebje, veljajo posebne omejitve dolžnosti pričanja.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Oseba, ki jo je treba zaslišati kot pričo v zadevi, je pozvana, naj se udeleži sodnega postopka. Če ne nastopi pred sodiščem in ne predloži veljavnega opravičila, na primer zaradi bolezni, je denarno kaznovana. Če priča ne nastopi pred sodiščem, lahko sodišče odredi, da jo na sodišče prisilno privede policija. Sodišče lahko za pričo, ki noče pričati in nima upravičenega razloga, da ne odgovori na vprašanja, odredi tudi pripor.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Če je oseba, ki je povabljena kot priča, mlajša od 15 let ali duševno bolna, bo sodišče ob upoštevanju okoliščin proučilo, ali taka oseba lahko priča. Glej tudi točko 2.9.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Zaslišanje priče praviloma začne oseba, ki jo je povabila (neposredno zaslišanje). Nato lahko priči postavi vprašanja nasprotna stranka (navzkrižno zaslišanje). Po navzkrižnem zaslišanju lahko stranka, ki je pričo povabila, in sodišče postavita dodatna vprašanja. Sodišče mora zavrniti neustrezna, nejasna in kako drugače neprimerna vprašanja.

Strankam, pričam in drugim osebam, ki so povabljene na sodno obravnavo, je treba omogočiti udeležbo na daljavo s pomočjo avdiovizualne povezave, če je to primerno. Še vedno pa velja glavno pravilo, da se je treba obravnave udeležiti osebno.

Priča je lahko zaslišana tudi po telefonu, če je to ustrezno glede na stroške, ki bi nastali, če bi se udeležila sojenja v sodni dvorani, in glede na pomen tega, da se pričo zasliši osebno na obravnavi.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Načelo dopustnosti dokazov pomeni, da uporaba nekaterih vrst dokazov ni dopustna le v redkih izjemah. Dejstvo, da so bili dokazi pridobljeni nezakonito, tako načeloma ne preprečuje sklicevanja na ta dokaz med sojenjem. Pomembno pa je lahko, če se med tehtanjem dokazov dokazom pripiše omejena dokazna vrednost.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Stranka ne more pričati, lahko pa je zaslišana pod prisego, pri čemer je kazensko odgovorna za točnost podatkov, ki jih navede.

Zadnja posodobitev: 05/11/2015

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Anglija in Wales

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Splošno pravilo glede izpolnitve obveznosti dokazovanja bremena v civilnih zadevah je, da mora stranka, ki dejstvo zatrjuje, to dejstvo tudi dokazati, tako da se sodnika (ali poroto) prepriča, da je ob tehtanju verjetnosti zatrjevano dejstvo pravilno. Dokazno breme velja za obe stranki, razen kadar je zares očitno, da ga tožnik ni dokazal; v tem primeru lahko sodnik nadaljuje brez vznemirjanja nasprotne strani.

To v praksi pomeni, da je sodišče na podlagi tehtanja verjetnosti prepričano, da se je dogodek zgodil. Ta standard je spremenjen z dejstvom, da redkejši ko je pojav, večje je dokazno breme, kot je Lord Hoffman pojasnil v zadevi *Secretary of State for the Home Department proti Rehman**[1]*.

[1] [2001] UKHL 47.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Ni treba dokazovati dejstev, ki so sprejeta, očitna ali nebistvena za zadevo.

Pravo določa različne domneve, ki se lahko ovržejo z dokazi o nasprotnem. To vključuje domneve o tem, ali je otrok rojen v zakonski zvezi, o veljavnosti zakonske zveze, duševnem stanju posameznikov in smrti ljudi, ki so izginili. Velja domneva o nedolžnosti, vendar je kazenska obsodba v civilnem postopku dopustna kot dokaz, da je stranka storila kaznivo dejanje (in pomeni, da je zadevna stranka tista, ki nosi breme dokazovanja nedolžnosti).

Obstaja domneva o malomarnem ravnanju, kadar tožnik dokaže, da je utrpel škodo iz vira, ki je bil pod izključnim nadzorom toženca, in da je bila nezgoda takšna, do kakršne običajno pride zaradi malomarnosti[1]. Podobna domneva nastane, kadar je bilo osebi zaupano blago, ki je bilo potem izgubljeno ali uničeno. V obeh primerih lahko toženec domnevo izpodbija.

Področje, na katerem je dokazno breme obrnjeno, je protidiskriminacijska delovnopravna zakonodaja. Potem ko je *primae facie* ugotovljeno, da gre za diskriminacijo, se breme prenese na drugo stran, ki mora dokazati, da diskriminacije ni bilo. Ta pristop izhaja iz evropske protidiskriminacijske zakonodaje in je zdaj del zakona o enakosti iz leta 2010 (Equality Act 2010).

Nazadnje pa je tu še več civilnih zadev, običajno na področju zakonodaje o varnosti in zdravju, kjer gre za objektivno odgovornost. To pomeni, da zaradi dolžnosti skrbnega ravnanja v primeru nezgode odgovornost nosi delodajalec.

[1] [2001] UKHL 47.

[2] Doktrina *res ipsa Loquitor* ali stvar govori sama zase.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Dokazni standard v civilnih zadevah je „tehtanje verjetnosti“. Z drugimi besedami, sodišče bo ugotovilo, da je dejstvo dokazano, če je prepričano, da je verjetneje, da se je zgodilo, kot da se ni. Kot je navedeno zgoraj, standard deluje prožno: bolj prepričljivi dokazi so potrebni za potrditev resnih obtožb, kot je goljufija, ob tehtanju verjetnosti – saj se take obtožbe na splošno obravnavajo, kot da so verjetno resnične.

Ta preskus se spremeni v dveh primerih. V zadevah, kjer sicer ni prepričljivega razloga, obstajajo pa konkurenčni razlogi, ima sodnik pravico ugotoviti, da tožba ni bila dokazana[1]. Poleg tega je pri vlogah za sodbo po hitrem postopku[2] letvica postavljena precej nizko in bo sodišče odločilo brez popolnega razkritja ali navzkrižnega zaslševanja.

[1] To je bilo preučeno v zadevi *Rhesa Shipping* [1985] 1WLR.

[2] Ta se pogosto uporablja na sodiščih za tehnologijo in gradbeništvo (TCC) za izvršitev arbitražne odločbe za plačilo denarnega zneska.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

V civilnem postopku se dokazi[1] pridobijo prek razkritja ustreznih listin, ki jih predložijo stranke, ter pričevanj prič in izvedencev, pri čemer morajo biti dokazi predloženi sodišču.

V vsakem primeru veljajo drugačna pravila.

Razkritje

Od strank v civilnem postopku se zahteva, naj razkrijejo[2] obstoj listin, ki jih imajo pod nadzorom ali v posesti, če jim sodišče to odredi, in da drugim strankam omogočijo pregled teh listin. Sodišče bo običajno odredilo „standardno razkritje“, ki od strank zahteva razumen pregled listin, ki bodisi pozitivno bodisi negativno vplivajo na trditve katere koli od strank, ne da bi se stranke morale obrniti na sodišče. Za kakršne koli druge vrste razkritja mora stranka sodišče zaprositi za dovoljenje. Sodišče lahko izda tudi naloge za zavarovanje dokazov in lastnine.

Priče, ki potrjujejo resničnost zatrjevanih dejstev

Stranke za navedbo izpovedi prič v podporo svojim trditvam ne potrebujejo dovoljenja sodišča. Vendar mora stranka, ki se želi opreti na izpoved priče, vročiti izjavo priče, ki jo je ta podpisala in v kateri je navedena njena izpovedba, ter mora pričo povabiti k ustnemu pričanju na sodni obravnavi. Če stranka ne zagotovi izjave priče ali povzetka za pričo pred sodno obravnavo, stranka te priče ne sme povabiti brez dovoljenja sodišča. Poleg tega ima sodišče široka pooblastila za nadzorovanje dopuščenih dokazov, kot je možnost, da izloči dokaze, ki bi bili sicer dopustni, in omeji navzkrižno zaslišanje prič.

Stranka lahko zaprosi tudi za odredbo sodišča, na podlagi katere je priči dovoljeno, da izpraševalcu, ki ga imenuje sodišče[3], poda zaprisežено izpoved pred obravnavo.

Naloga sodnika je predvsem, da obravnava dokaze, ki so jih navedle stranke, in ne zajema neodvisnega ugotavljanja dejstev.

Izvedenci

Stranka se ne sme opreti na izvedensko mnenje[4] brez dovoljenja sodišča. Sodišče lahko nadzoruje sporna vprašanja, za katera je treba pridobiti izvedensko mnenje, obliko, v kateri se poda izvedensko mnenje, in nagrade, ki se izplačajo izvedencu.

Kadar želi izvedensko mnenje v zvezi s spornim vprašanjem predložiti več kot ena stranka, lahko sodišče naroči, naj izvedensko mnenje poda en sam izvedenec ob navodilih obeh strank skupaj, namesto da vsaka stranka da navodila ločenemu izvedencu. Sodišče gre lahko v to smer na lastno pobudo, brez dogovora strank.

Sodišče od strank ne bo zahtevalo, naj navedejo izvedenska mnenja na njegovo pobudo. Lahko pa sodišče samo imenuje izvedenca kot „ocenjevalca“, da mu pomaga v zvezi s spornim vprašanjem. Ocenjevalcu lahko naroči, naj pripravi poročilo (katerega kopije se predložijo strankam) in se udeleži sodne obravnave, da bi svetoval sodišču.

Del 35 pravilnika o civilnem postopku (CPR) dopušča, da izvedenska mnenja hkrati predstavijo izvedenci v podobnih strokah. Na splošno bosta v teh okoliščinah stranki opravili navzkrižno zaslišanje, potem pa bo sodnik stališče povzel in vprašal izvedence, ali se strinjajo.

[1] Glej CPR, del 32.

[2] Glej CPR, del 31.

[3] Glej CPR, del 34.8.

[4] Glej CPR, del 35.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Razkritje

Po izdaji naloga za razkritje dokazov mora vsaka stranka nasprotnim strankam vročiti seznam ustreznih listin, ki jih ima, ali jih je imela, v lasti ali pod nadzorom. Druge stranke imajo potem pravico do pregleda in izvodov listin. S fotokopiranjem lahko nastanejo stroški.

Priče, ki potrjujejo resničnost zatrjevanih dejstev

Sodišče bo strankam odredilo, naj pred sodno obravnavo vročijo podpisano izjavo vsake priče, na dokaze katere se nameravajo opreti. Izjavo lahko sestavi priča, pogosto pa jo pripravi odvetnik za stranko, v imenu katere bo pričala priča. V izjavi mora biti pričanje priče navedeno v celoti, po možnosti z njenimi lastnimi besedami.

Če je bilo stranki odrejeno, da vroči izjavo priče, pa je ne more pridobiti, lahko stranka sodišče zaprosi za dovoljenje, da predloži povzetek pričanja, v katerem so navedeni dokazi, ki naj bi jih predstavila priča, ali zadeve, o katerih namerava stranka pričo zaslišati.

Če sodišče odredi, da je treba izpoved priče podati v pisni izjavi, bo priča dokaze ustno predstavila izpraševalcu, ki ga imenuje sodišče. Zaslišanje se izvede enako kot na sodni obravnavi, pri čemer je mogoče pričo navzkrižno zaslišati, pripravi pa se tudi prepis dokazov.

Izvedenci

Če sodišče dovoli izvedensko mnenje, stranki pripravita navodila za izvedenca(-e). V primeru skupnega izvedenca mu stranki lahko dajeta navodila ločeno, če se ne moreta dogovoriti o skupnih navodilih. Izvedenec, čigar prednostna dolžnost je pomagati sodišču in ne kateri od strank, ki daje navodila, bo pripravil pisno poročilo. Stranka lahko potem postavi pisna vprašanja izvedencu, ki je prejel skupna navodila ali navodila druge stranke. V primeru ločenih izvedencev lahko sodišče tudi naroči, da med izvedenci ne sme biti razprav za opredelitev skupnih in spornih točk. Izvedenci so upravičeni do nagrade za svoje storitve, ki jih običajno plača stranka, ki jim je dala navodila.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Kadar stranke zaprosijo za odredbe, ki jim omogočajo, da pridobijo ali navedejo dokaze, bo moralo biti sodišče prepričano, da bodo zadevni dokazi verjetno upoštevni in dopustni. Sodišče si mora pri premisleku, kako naj izvršuje svoje pristojnosti, tudi prizadevati za neoporečno obravnavo zadev, kar vključuje zmanjševanje stroškov in obravnavanje zadev na način, ki je pravičen, hiter in sorazmeren glede na pomembnost, zapletenost in vrednost tožbe. Ti premisleki lahko sodišče pripeljejo do zavrnitve predlogov ali do sprejetja odredb na lastno pobudo (npr. tako da zahteva enotnega skupnega izvedenca namesto ločenih izvedencev, ki jih imenuje vsaka stranka posebej).

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Dejstva se lahko dokažejo z dokazi, domnevami in sklepi, ki izhajajo iz dokazov, ter tako, da sodišče za potrebe pravne presoje upošteva dejstva (glej zgoraj). Vrste dokazov, na katere se je mogoče sklicevati v civilnih postopkih, so izpovedbe prič, dokumenti in materialni dokazi. Dokumenti lahko vključujejo dokumente v papirni obliki, računalniške zapise, fotografije, video posnetke in zvočne zapise. Materialni dokazi zajemajo druge snovne predmete, pomembne za sporna vprašanja, ki so predloženi sodišču, kot so proizvodi, ki so predmet spora glede intelektualne lastnine. Vključujejo lahko tudi obisk sodnika na prizorišču nezgode ali katerega drugega pomembnega kraja.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Priče, ki potrjujejo resničnost zatrjevanih dejstev, načeloma pričajo ustno na sodni obravnavi. Vendar mora, kot je navedeno zgoraj, vsaka stranka vročiti podpisano izjavo priče za vsako pričo, na dokaze katere se namerava opreti. Na sodni obravnavi se bo od priče zahtevalo, naj potrdi resničnost in točnost svojih izjav, kar bo potem obveljalo kot izpoved priče za stranko, ki jo je pozvala. Kadar je bil vročen le povzetek pričanja, bo morala priča pri ustnem pričanju podati več podrobnosti.

Izvedenci dokaze predložijo v obliki pisnih poročil, razen če sodišče odredi drugače. V izvedenskem poročilu je treba navesti sklepne ugotovitve, dejstva in predpostavke, na katerih temeljijo, ter bistveno vsebino navodil izvedenca. Sodišče odloči, ali se mora izvedenec tudi udeležiti sodne obravnave zaradi ustnega pričanja. Od ocenjevalca, ki ga je imenovalo sodišče, se ustno pričanje ne bo zahtevalo.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Sodišče ima široko diskrecijsko pravico glede teže ali verodostojnosti, ki bi jo bilo treba pripisati dokazu. Nobenega pravila ni, da izjave, izrečene zunaj sodišča, ne bi mogli navesti kot dokaz dejstev iz zadevne izjave (dokaz „iz druge roke“)[1], tako se stranka lahko opre na pismo kot dokaz o njegovi vsebini ali na pripoved priče o izjavi, ki jo je dala druga oseba. Vendar bodo imeli dokazi v iz druge roke pogosto manjšo težo kot neposredno pričevanje, zlasti če bi avtor izjave lahko bil pozvan k pričanju.

Nekateri dokumenti in zapisi se sprejmejo kot verodostojni. Evidence podjetij in javnih organov so na primer sprejete kot verodostojne, če jih je kot take potrdil uradnik podjetja ali javnega organa. Verodostojnost različnih vrst uradnih dokumentov (kot so zakonodaja, notranji predpisi, odredbe, pogodbe in sodni zapisniki) pa se lahko brez dodatnih dokazil dokaže z natisnjenimi ali overjenimi kopijami.

[1] Glej CPR, del 33, in priložena navodila za delo v praksi.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Določeni posli (npr. oporoke in prodaje zemljišč) morajo biti izvršeni pisno in zato bo za njihovo dokazovanje potrebna dokumentacija.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Na splošno bodo priče, ki so sposobne pričati, morda prisiljene, da to tudi storijo. Stranka, ki želi zagotoviti, da se bo priča udeležila sodne obravnave, pripravi vabilo priči, v katerem od priče zahteva, naj se zaradi pričanja udeleži sodne obravnave. Ko sodišče izda vabilo in je to ustrezno vročeno, zavezuje pričo k udeležbi do konca obravnave.

Če sodišče odredi, da je treba izpoved priče podati v pisni izjavi, vendar priča ne nastopi pred sodiščem ali noče odgovoriti na zakonita vprašanja, lahko stranka, ki zahteva pisno izjavo, zaprosi za nadaljnjo odredbo, da mora priča nastopiti in odgovoriti na vprašanja.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Splošno pravilo, da je mogoče pravno sposobne priče prisiliti k pričanju, ne velja za kraljico, voditelje drugih držav in njihova gospodinjstva, tuje diplomatske predstavnike in konzularne uradnike, predstavnike nekaterih mednarodnih organizacij ter sodnike in porotnike v zvezi z njihovimi dejavnostmi na navedenih položajih. Zakonce in sorodnike strank je mogoče prisiliti k pričanju v civilnih postopkih.

Priče, od katerih se lahko na splošno zahteva, da predložijo dokaze, imajo kljub temu pravico, da nekatere dokumente umaknejo iz pregleda in na podlagi privilegija zavrnejo odgovarjanje na nekatera vprašanja. Glavne vrste privilegijev so privilegij varovanja zaupnosti sporazumevanja med odvetnikom in stranko (kar velja za komunikacijo zaradi dajanja ali iskanja pravnih nasvetov oziroma zaradi pridobitve dokazov za pravdo), privilegij komunikacije „brez vpliva“ na sodbo (kar velja za komunikacijo med strankami, ki poteka v iskrenem poskusu iskanja kompromisa glede spora, kot so ponudbe za poravnavo terjatve) ter privilegij zoper samoobtožbo (kar pomeni, da se od priče ne sme zahtevati, naj priča, če obstaja resnična nevarnost, da bi bila s tem priča ali njen zakonec izpostavljena kazenski obtožbi ali kazni v Združenem kraljestvu). Privilegij je mogoče odvzeti.

Predložitev dokazov se lahko zavrne tudi na podlagi imunitete zaradi javnega interesa, če bi bila predložitev takih dokazov v nasprotju z javnim interesom. Dokazi, ki jih lahko zajema imuniteta, vključujejo dokaze v zvezi z nacionalno varnostjo, diplomatskimi odnosi, delovanjem centralne ravni države, otrokovo koristjo, preiskovanjem kaznivih dejanj in varovanjem informatorjev. Poleg tega novinarjem ni treba razkriti svojih virov, razen če je to nujno zaradi interesov pravosodja ali nacionalne varnosti ali za preprečevanje kršitev reda ali kaznivih dejanj.

Bančnih uradnikov ni mogoče prisiliti, da predložijo poslovne knjige in dokaze o njihovi vsebini, razen če obstajajo posebni razlogi, da jim sodišče to odredi, vendar lahko sodišče odredi le, naj se osebi dovoli pregled ali kopiranje vknjižb na bančnem računu.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Priči, ki ji je bilo vročeno vabilo, vendar ne nastopi pred sodiščem ali zavrne pričanje, se lahko naloži zaporna kazen zaradi nespoštovanja odločbe sodišča (na višjem sodišču) ali plačilo denarne kazni (na grofijskem sodišču).

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Vsi odrasli so pristojni pričati v civilnih postopkih, razen če niso sposobni razumeti narave prisege, ki jo mora dati priča, ali razumno pričati, na primer zaradi duševne bolezni. Kadar je priča otrok in ne razume narave prisege, se njegovo pričevanje še vedno lahko dopusti, vendar le, če je sodišče prepričano, da otrok razume dolžnost govoriti resnico in ima „zadostno razumevanje, da bi utemeljil svojo izpovedbo“.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Vloge sodnika in strank

Priče so tradicionalno pričale v okviru neposrednega zaslišanja na sodni obravnavi, tako da so odgovarjale na nesugestivna vprašanja odvetnika stranke, ki jih je pozvala. Zdaj pa izjava priče velja kot pričanje v okviru neposrednega zaslišanja, če sodišče ne naroči drugače. Pričo lahko navzkrižno zasliši odvetnik nasprotne stranke, ki lahko priči postavlja sugestivna vprašanja. Tudi izvedence, ki ustno pričajo na sodni obravnavi, je mogoče navzkrižno zaslišati, ocenjevalca, ki ga je imenovalo sodišče, pa stranke ne morejo navzkrižno zaslišati. Sodnik lahko postavlja vprašanja pričam, običajno zaradi pojasnila odgovorov na vprašanja odvetnika.

Dokazi, pridobljeni prek videokonference

Predstavitev dokazov prek videokonference je možna le z dovoljenjem sodišča. Sodišče bo pri presoji, ali naj izda nalog, ki omogoča pridobitev dokazov na ta način, upošteval primernost uporabe videokonference (predvsem, če se priča ne počuti dobro ali je v tujini), stroške ali prihranke, povezane z uporabo videokonference, in posledice za pravičnost postopka (vključno z bolj omejeno možnostjo sodišča, da nadzira in oceni pričo).

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Če so sporočila, posredovana po pošti ali prek telekomunikacijskega sistema (kar vključuje telefonske klice, fakse in elektronsko pošto), nezakonito prestrežena, se dokazi o vsebini teh sporočil v sodnem postopku ne smejo podati. Sicer so dokazi na splošno dopustni, čeprav so bili pridobljeni nepravilno. Sodišče pa lahko izloči dokaze, ki bi sicer bili dopustni. Pri odločanju, kako nadaljevati, bo tehtalo pomembnost dokazov in resnost neprimernega ravnanja. Če okoliščine izločitve dokazov ne opravičujejo, lahko sodišče stranko, ki je ravnala neprimerno, kaznuje drugače, na primer tako, da ji odredi plačilo stroškov.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Izjave o zadevi (tj. uradne listine, v katerih so predstavljene trditve vsake stranke) je mogoče uporabiti kot dokaz na vmesnih zaslišanjih, vendar na sodni obravnavi ne bodo obveljale kot dokazi.

Izjave, ki jih kot priče podajo stranke v postopku, so dokazi, ki so enako dopustni kot izjave prič, ki niso stranke.

Sorodne povezave:

Ministrstvo za j

Pravilnik o civilnem postopku

Zadnja posodobitev: 08/09/2021

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Severna Irska

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Dokazno breme na splošno nosi stranka, ki se sklicuje na določeno dejstvo. Tožeča stranka mora dokazati dejstva, na podlagi katerih je bila vložena tožba, tožena stranka pa mora dokazati dejstva, na katera se želi sklicevati pri zagovoru.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Dejstva so lahko izvzeta iz dokaznega bremena na podlagi zakona ali že obstoječe pogodbe med strankama. Poleg tega lahko sodišče upošteva nekatera dokazana dejstva, kot so na primer splošno znana dejstva. Nekatere domneve se sprejmejo kot prepričljivo domnevne, če na primer to določa statut, druge pa se lahko ovržejo, kot je na primer domneva, da je oseba prištevna.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Sodišče mora biti prepričano o dejstvu na podlagi „ravnovesja verjetnosti“, kar pomeni, da je verjetnost, da je dejstvo resnično, vsaj 51-odstotna v primerjavi z 49-odstotno verjetnostjo, da ni. Ko je dejstvo na podlagi ravnovesja verjetnosti dokazano, se obravnava kot uveljavljeno.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Splošno pravilo je, da sodnik, razen v omejenih okoliščinah, ne sme zahtevati navzočnosti priče, lahko pa pozove pričo in ponovno pozove pričo, ki je že bila pozvana. Na podlagi pravil, ki urejajo sodni postopek na Severnem Irskem, ima sodišče diskrecijsko pravico, da vsaki osebi odredi, naj se udeleži postopka in predloži dokument.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Če lahko stranka (običajno prek svojega odvetnika) pozove določeno pričo, naj predloži dokaze, pričo najprej zasliši njen odvetnik, nato pa jo navzkrižno zasliši odvetnik druge stranke. Priči lahko vprašanja postavi tudi sodnik, ki lahko dovoli odvetnikom, da na podlagi njegovih vprašanj postavijo nadaljnja vprašanja, če to želijo.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

V nekaterih primerih, kadar se na primer priča udeleži zasebnega zaslišanja, je treba pridobiti dovoljenje sodišča, preden se lahko priča uradno povabi na zaslišanje. V nasprotnem primeru sodišče nima nadzora nad tem, katere priče so pozvane k predložitvi dokazov, lahko pa strankam, ki pozovejo nepotrebne priče, naloži plačilo stroškov.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Glavno dokazno sredstvo je ustno pričevanje. Uporabijo se lahko tudi pisna pričevanja, kot so poročila izvedenca, in dokumentarna dokazila, kot so zemljevidi.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Glavni način pridobivanja dokazov je ustno pričevanje strank in njihovih prič. Dokazi izvedencev, na primer zdravnikov in inženirjev, se lahko po dogovoru pridobijo iz pisnih poročil. Pričo je nato mogoče zaslišati o določenih točkah. Pravila sodnega reda na Severnem Irskem omejujejo število izvedencev, ki lahko podajo ustne dokaze, na dva zdravniška izvedenca in enega drugega izvedenca, razen če jih sodišče dovoli več.

Kot dokaz je mogoče uporabiti tudi zemljevide in dokumente, vendar je treba sodišču dokazati njihovo verodostojnost. Poleg tega se lahko sodišče odloči obiskati določen kraj ali preučiti določen predmet, če meni, da ima to določeno dokazno vrednost.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Sodišče je vedno tisto, ki se mora odločiti, kolikšen pomen bo pripisalo določenemu dokazu.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Domneva se, da bodo dejstva dokazana ustno in na javni obravnavi.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Sposobna priča, ki je bila pozvana k predložitvi dokazov, je dolžna priti na zaslišanje, če pa tega ne stori, je kriva razžalitve sodišča.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Stranka lahko uveljavlja pravico do oprostitve obveznosti predložitve dokazov na podlagi obstoja pravnega poklicnega razmerja, samoobdolžitve ali obdolžitve svojega zakonskega partnerja, javnega interesa ali izvajanja sodne oblasti. Obstajajo tudi druge oblike pravice, ki jih zagotavlja statut, kot je na primer diplomatska pravica. Obstaja pa tudi diskrecijska pravica, na primer v zvezi z zaupnimi informacijami.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Da. Če se priča po pravilni vročitvi vabila ali sodnega poziva ne udeleži postopka, je kriva razžalitve sodišča. Sodnik ji lahko nato naloži denarno ali zaporno kazen in od nje zahteva, da se udeleži postopka in predloži dokaze.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Splošno merilo za predložitev dokazov je sposobnost. Oseba se šteje za sposobno predložiti dokaze, razen če ni sposobna razumeti dolžnosti, ki ji je bila naložena z zaprisego, ker je na primer premlada ali neprištevna, če je sodnik v zadevi ali če lahko uveljavlja pravico do oprostitve.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Vloga strank, ki jih običajno zastopajo odvetniki (čeprav obstaja določba, da se lahko zastopajo tudi same), je predložiti dokaze sodišču, da utemeljijo svojo tožbo glede na ravnovesje verjetnosti. Sodnik mora zagotoviti, da je zaslišanje prič pošteno, zakonito in ustrezno glede na sporne točke v zadevi. Pričam lahko vprašanja postavi tudi sodnik, ki lahko dovoli odvetnikom, da na podlagi odgovorov prič na njegova vprašanja postavijo nadaljnja vprašanja.

Na nekaterih sodiščih, na primer na visokem sodišču v Belfastu, se za lažje pridobivanje dokazov od izvedencev v omejenem obsegu uporabljajo tudi videopovezave ali Skype, če izvedenec ne more pravočasno prispeti iz druge jurisdikcije.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Sodišče nima splošne diskrecijske pravice, da izključi dokaze, ki so bili pridobljeni nepošteno. Dokazi se lahko izključijo le, če je to določeno z zakonskim pooblastilom ali če se črtajo iz evidence, ker so škandalozni ali predstavljajo zlorabo postopka.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Da, stranke v zadevi lahko predložijo dokaze v svojem imenu.

Sorodne povezave

Sodna služba Severne Irske

Zadnja posodobitev: 09/09/2021

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Škotska

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Dokazni standard v civilnih zadevah na Škotskem je tehtanje verjetnosti, pri čemer dokazno breme nosi stranka, ki želi, da se določeno vprašanje odloči v njeno korist. Zadevna stranka mora v ta namen navesti zadostne dokaze v podporo svoji trditvi. Če se glede določenega vprašanja predložijo dokazi, na podlagi katerih je odločanje o obravnavani zadevi dokaj tesno, lahko stranka, ki se nanje sklicuje pri utemeljevanju zadeve, v zvezi z zadevnim vprašanjem tudi izgubi.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

V nekaterih okoliščinah je dokazno breme glede določenega vprašanja sicer naloženo stranki, vendar se od zadevne stranke ne zahteva, da pri dokazovanju predloži vse ali kakršne koli neposredne dokaze. To se zgodi v štirih glavnih položajih:

(i) kadar je domneva v korist stranke
(ii) kadar je zadeva sodno znana, tj. sporna vprašanja so zadeve, ki jih je mogoče nemudoma ugotoviti iz virov, ki so nesporno točni
(ii) kadar za zadevo med strankama velja, da je res judicata, tj. preprečitev ponovnega odločanja o zadevi, o kateri je že bilo odločeno
(iv) kadar nasprotna stranka od začetka formalno priznava sporno vprašanje

Obstajajo tri splošne kategorije domnev.

To so:

neizpodbojne pravne domneve – to so nespremenljiva pravna načela, ki jih ni mogoče „izpodbiti“ ali odpraviti s predložitvijo dokazov o nasprotnem.

izpodbojne pravne domneve – tem je mogoče ugovarjati z dokazi, iz katerih je razvidno, da pri določeni zadevi ni zanesljivo, da bo prišlo do določene ugotovitve izključno na podlagi določenega dejstva. Vendar je verjetno, da bo do zadevne ugotovitve prišlo, razen če ne bodo predloženi dokazi, ki bi jo izpodbili.

izpodbojne domneve glede dejstev – te izhajajo iz dejanskega stanja posameznih zadev, izpeljano iz skupne človeške izkušnje. Kar zadeva izpodbojno domnevo glede dejstev, dejstvo A običajno pomeni dejstvo B, ker pa ni nujno vedno tako, bo sodišče obravnavalo dokaze, ki jo izpodbijajo.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Ni pravnih pravil, ki urejajo „težo“, pripisano določenemu dokazu, o tej zadevi odločata sodnik in porota. Stranka, ki nosi breme dokazovanja določenega vprašanja, mora sodišče prepričati, da je njena različica dejanskega stanja verjetnejša od različice nasprotne stranke.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Sodnik v zadevi ne more preiskovati v svojem imenu niti ne more pozvati prič ali jih zasebno zaslišati. Kadar je v zadevi potrebno dokazovanje, bo sodnik stranke zaslišal o dokazih, ki so se mu jih odločile predložiti, potem pa bo odločil o zadevi.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Potem ko stranke dokončajo pisne vloge, lahko običajno zaprosijo sodišče za preizkus. Pri preizkusu bodo stranke sodniku predstavile dokaze, ki jih želijo predložiti, da dokažejo svojo trditev.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

V primerih, ko sodišče odloči, da je določen dokaz nedopusten.

Za dopustnost dokaza morata biti izpolnjeni dve zahtevi. Biti mora upošteven in skladen z brezpogojnimi dokaznimi pravili.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Pri vsebinskem odločanju o zadevi je dokaze mogoče predložiti pri treh vrstah obravnav. To so preizkusi, preizkusi pred odgovorom in obravnave pred porotnim sodiščem. Preizkus pred odgovorom je preizkus v zadevi, v kateri sodišče meni, da je treba dokaze obeh strank obravnavati pred odločitvijo o kakršnih koli pravnih vprašanjih, ki jih je morda treba razrešiti za dokončno odločitev v zadevi. Skoraj vse obravnave dokazov se opravijo s preizkusom ali preizkusom pred odgovorom, le zelo redko pridejo zadeve do obravnave pred porotnim sodiščem. Obravnave pred porotnim sodiščem so na voljo le na glavnem civilnem sodišču (Court of Session) pri določenih vrstah tožbe ali grofijskem sodišču za telesne poškodbe (Sheriff Personal Injury Court).

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Dokazi se običajno pridobijo na tri načine: z ustnim pričevanjem ter materialnimi in dokumentarnimi dokazi prič.

Ustno pričevanje vključuje dokaze iz druge roke, ko se priča preprosto navezuje na nekaj, kar je nekdo videl ali slišal. Po možnosti je praksa taka, da priče na sodišču osebno pričajo, tako da se lahko zaslišijo po običajnem postopku in navzkrižno.

Materialni dokazi so oprijemljivi in fizični ter jih je treba predložiti. Običajno mora posamezni dokaz omeniti vsaj ena priča, da je dopusten.

Dokumentarni dokazi so lahko pisni, natisnjeni ali zabeleženi na drug zanesljiv način, na primer na trak, video, CD ali elektronsko, in tudi ti morajo biti predloženi. Od izvedencev se bo običajno zahtevalo, naj pri predstavitvi dokazov nastopijo na sodišču, tj. pričajo v podporo predloženemu poročilu.

Pisni dokazi, kot so zaprisežene izjave, so redno dopuščeni in sprejeti kot dokazi v civilnem postopku. Izvedenci bodo običajno na sodišču osebno predstavili mnenje kot dokaz v postopku. V mnogih primerih bo izvedenec izrazil podporo poročilu, ki je bilo predloženo.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Splošno pravilo je, da se v zadevi predložijo najboljši dokazi. Na Škotskem je zelo pomembno ustno pričanje , bolj kot druge oblike dokazov, saj lahko priča sodišču iz prve roke predstavi, kar je videla ali slišala.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

V določenih okoliščinah se zahteva pisna listina. Na primer pri sestavi pogodbe v zvezi z zemljiščem, pri skrbništvu, kjer se oseba opredeli kot edini skrbnik lastnega premoženja ali kakršnega koli premoženja, ki ga morda pridobi, ali pri pripravi oporoke, oporočnih skrbniških razpolaganj in poravnave ali kodicila.

Kadar se je treba opreti na listinske dokaze, mora biti predložen tudi izvirnik listine, razen če stranke sprejmejo kopijo izvirnika ali kopijo, ki jo je oseba, ki jo je pripravila, potrdila kot verodostojno.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Na splošno je vsaka priča, ki je pozvana k pričanju, to tudi dolžna storiti.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Kadar ima priča privilegij zoper odgovarjanje na vprašanja, tj. pri komunikaciji med pravnim svetovalcem in njegovo stranko. V škotskem pravu velja tudi splošno pravilo, da se oseba ne sme prisiliti k samoobtožbi. Priča lahko zavrne odgovor na vprašanje, če odgovor po resnici morda vodi v kaznivo dejanje ali vključuje priznanje prešuštva, saj bi nepošten odgovor lahko pomenil obtožbo zaradi lažnega pričanja.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Če oseba zavrne pričanje, jo je v pričanje mogoče prisiliti pod grožnjo obtožbe zaradi razžalitve sodišča. Če priča zdaj zavrača pričanje, je mogoče kot dokaz predložiti prejšnjo izjavo, ki jo je podala.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Ne. Zakon o ranljivih pričah iz leta 2004, ki se nanaša na Škotsko (Vulnerable Witnesses (Scotland) Act 2004), je odpravil „preizkus sposobnosti“ za priče v kazenskem in civilnem postopku, tako da dokaz ni nedopusten zgolj zato, ker priča ne razume dolžnosti pričanja po resnici ali razlike med resnico in lažmi. O zanesljivosti in verodostojnosti pričevanja bo odločil sodnik ali porota, ob upoštevanju vseh dokazov, predstavljenih v zadevi.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Vloga sodnika je zagotoviti, da bodo stranke pričo, med izpovedbo pričevanja pravično izpraševale. Sodnik mora delovati nepristransko. Lahko tudi postavlja vprašanja, na primer za pojasnitev zadeve, ki ostaja nejasna, ali za začrtanje dodatne smeri poizvedovanja, ki se zdi pomembna. Vloga strank je, da izmenoma zaslišujejo svoje priče, ki bodo potem izmenoma na voljo za navzkrižno zaslišanje nasprotne stranke ali strank.

V skladu z zakonom o ranljivih pričah iz leta 2004, ki se nanaša na Škotsko, ima ranljiva priča (kot je opredeljeno v zakonu) pravico, da zaprosi za posebne ukrepe (npr. TV povezava v živo, zaslon, podpornik) v pomoč pri pričanju. V nekaterih postopkih po zakonu o otrocih iz leta 1995, ki se nanaša na Škotsko ((Children (Scotland) Act 1995), je pričo mogoče zaslišati tudi prek televizijske povezave v živo.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Sodišče ima diskrecijsko pravico glede izločitve nepravilno pridobljenih dokazov, kar je v skladu s prevladujočim ciljem interesov pravičnosti.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Če poda izjavo stranka v civilni zadevi, jo bo sodišče pri sprejemanju odločitve o zadevi upoštevalo skupaj z vsemi drugimi dokazi.

Zadnja posodobitev: 09/09/2021

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Gibraltar

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Na splošno breme dokazovanja spornega dejstva nosi stranka, ki to dejstvo v okviru zadeve zatrjuje. Tako tožnik nosi breme dokazovanja dejstev, ki so potrebna, da se izkaže zahtevek, toženec pa bo na splošno nosil breme dokazovanja ugovora zahtevku.

Če dvomov glede nekega dejstva ni mogoče odpraviti, potem stranka, ki nosi breme dokazovanja tega dejstva, dokaznega bremena ni dokazala, sodišče pa bo ugotovilo, da dejstvo ni dokazano. Vendar je dolžnost sodnika, da razreši pomembna dejanska vprašanja, in bi moral ugotovitev, da breme ni bilo dokazano, sprejeti le v izjemnih primerih.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Sprejetih dejstev ni treba nujno dokazovati. Sodniki se lahko tudi zanašajo na svoje splošno poznavanje življenja, da „sodniško zaznajo“ dejstva, ki so dobro znana ali jasno ugotovljena, in dokazi za taka dejstva niso potrebni.

Pravo določa različne domneve, ki se lahko ovržejo z dokazi o nasprotnem. To vključuje domneve o tem, ali je otrok rojen v zakonski zvezi, o veljavnosti zakonske zveze, duševnem stanju posameznikov in smrti ljudi, ki so izginili. Velja domneva o nedolžnosti, vendar je kazenska obsodba v civilnem postopku dopustna kot dokaz, da je stranka storila kaznivo dejanje (in pomeni, da je zadevna stranka tista, ki nosi breme dokazovanja nedolžnosti).

Obstaja domneva o malomarnem ravnanju, kadar tožnik dokaže, da je utrpel škodo iz vira, ki je bil pod izključnim nadzorom toženca, in da je bila nezgoda takšna, do kakršne običajno pride zaradi malomarnosti. Podobna domneva nastane, kadar je bilo osebi zaupano blago, ki je bilo potem izgubljeno ali uničeno.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Dokazni standard v civilnih zadevah je „tehtanje verjetnosti“. Z drugimi besedami, sodišče bo ugotovilo, da je dejstvo dokazano, če je prepričano, da je verjetneje, da se je dejstvo zgodilo, kot da se ni. Ta standard deluje prožno: bolj prepričljivi dokazi so potrebni za potrditev resnih obtožb, kot je goljufija, ob tehtanju verjetnosti, ker se take obtožbe na splošno obravnavajo, kot da so verjetno resnične.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

V civilnem postopku se dokazi pridobijo prek razkritja ustreznih listin, ki jih predložijo stranke, ter pričevanj prič in izvedencev.

V vsakem primeru veljajo drugačna pravila.

Razkritje

Od strank v civilnem postopku se zahteva, naj razkrijejo obstoj listin, ki jih imajo pod nadzorom ali v posesti, če jim sodišče to odredi, in naj drugim strankam omogočijo pregled teh listin. Sodišče bo običajno odredilo „standardno razkritje“, ki od strank zahteva razumen pregled listin, ki bodisi pozitivno bodisi negativno vplivajo na trditve katere koli od strank, ne da bi se stranke morale obrniti na sodišče. Za kakršne koli druge vrste razkritja mora stranka sodišče zaprositi za dovoljenje. Sodišče lahko izda tudi naloge za zavarovanje dokazov in lastnine.

Priče, ki potrjujejo resničnost zatrjevanih dejstev

Stranke za navedbo izpovedi prič v podporo svojim trditvam ne potrebujejo dovoljenja sodišča. Vendar mora stranka, ki se želi opreti na izpoved priče, vročiti izjavo priče, ki jo je ta podpisala in v kateri je navedena njena izpovedba, ter mora pričo povabiti k ustnemu pričanju na sodni obravnavi. Če stranka ne zagotovi izjave priče ali povzetka za pričo pred sodno obravnavo, stranka te priče ne sme povabiti brez dovoljenja sodišča. Poleg tega ima sodišče široka pooblastila za nadzorovanje dopuščenih dokazov, kot je možnost, da izloči dokaze, ki bi bili sicer dopustni, in omeji navzkrižno zaslišanje prič.

Stranka lahko zaprosi tudi za odredbo sodišča, na podlagi katere je priči dovoljeno, da izpraševalcu, ki ga imenuje sodišče, poda zapriseženo izpoved pred obravnavo.

Naloga sodnika je predvsem, da obravnava dokaze, ki so jih navedle stranke, in ne zajema neodvisnega ugotavljanja dejstev.

Izvedenci

Stranka se ne sme opreti na izvedensko mnenje brez dovoljenja sodišča. Sodišče lahko nadzoruje sporna vprašanja, za katera je treba pridobiti izvedensko mnenje, obliko, v kateri se poda izvedensko mnenje, in nagrade, ki se izplačajo izvedencu.

Kadar želi izvedensko mnenje v zvezi s spornim vprašanjem predložiti več kot ena stranka, lahko sodišče naroči, naj izvedensko mnenje poda en sam izvedenec ob navodilih obeh strank skupaj, namesto da vsaka stranka da navodila ločenemu izvedencu. Sodišče gre lahko v to smer na lastno pobudo, brez dogovora strank.

Sodišče od strank ne bo zahtevalo, naj navedejo izvedenska mnenja na njegovo pobudo. Lahko pa sodišče samo imenuje izvedenca kot „ocenjevalca“, da mu pomaga v zvezi s spornim vprašanjem. Ocenjevalcu lahko naroči, naj pripravi poročilo (katerega kopije se predložijo strankam) in se udeleži sodne obravnave, da bi svetoval sodišču.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Razkritje

Po izdaji naloga za razkritje dokazov mora vsaka stranka nasprotnim strankam vročiti seznam ustreznih listin, ki jih ima, ali jih je imela, v lasti ali pod nadzorom. Druge stranke imajo potem pravico do pregleda in izvodov listin. S fotokopiranjem lahko nastanejo stroški.

Priče, ki potrjujejo resničnost zatrjevanih dejstev

Sodišče bo strankam odredilo, naj pred sodno obravnavo vročijo podpisano izjavo vsake priče, na dokaze katere se nameravajo opreti. Izjavo lahko sestavi priča, pogosto pa jo pripravi odvetnik za stranko, v imenu katere bo pričala priča. V izjavi mora biti pričanje priče v celoti navedeno, po možnosti z njenimi lastnimi besedami.

Če je bilo stranki odrejeno, naj vroči izjavo priče, pa je ne more pridobiti, lahko stranka sodišče zaprosi za dovoljenje, da predloži povzetek pričanja, v katerem so navedeni dokazi, ki naj bi jih predstavila priča, ali zadeve, o katerih namerava stranka pričo zaslišati.

Če sodišče odredi, da je treba izpoved priče podati v pisni izjavi, bo priča dokaze ustno predstavila izpraševalcu, ki ga imenuje sodišče. Zaslišanje se izvede enako kot na sodni obravnavi, pri čemer je mogoče pričo navzkrižno zaslišati, in pripravi se prepis dokazov.

Izvedenci

Če sodišče dovoli izvedensko mnenje, stranki pripravita navodila za izvedenca(-e). V primeru skupnega izvedenca mu stranki lahko dajeta navodila ločeno, če se ne moreta dogovoriti o skupnih navodilih. Izvedenec, čigar prednostna dolžnost je pomagati sodišču in ne kateri od strank, ki daje navodila, bo pripravil pisno poročilo. Stranka lahko potem postavi pisna vprašanja izvedencu, ki je prejel skupna navodila ali navodila druge stranke. V primeru ločenih izvedencev lahko sodišče tudi naroči, da med izvedenci ne sme biti razprav za opredelitev skupnih in spornih točk. Izvedenci so upravičeni do nagrade za svoje storitve, ki jih običajno plača stranka, ki jim je dala navodila.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Kadar stranke zaprosijo za odredbe, ki jim omogočajo, da pridobijo ali navedejo dokaze, bo moralo biti sodišče prepričano, da bodo zadevni dokazi verjetno upoštevni in dopustni. Sodišče si mora pri premisleku, kako naj izvršuje svoje pristojnosti, tudi prizadevati za neoporečno obravnavo zadev, kar vključuje

zmanjševanje stroškov in obravnavanje zadev na način, ki je pravičen, hiter in sorazmeren glede na pomembnost, zapletenost in vrednost tožbe. Ti premisleki lahko sodišče pripeljejo do zavrnitve predlogov ali do sprejetja odredb na lastno pobudo (npr. tako da zahteva enotnega skupnega izvedenca namesto ločenih izvedencev, ki jih imenuje vsaka stranka posebej).

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Dejstva se lahko dokažejo z dokazi, domnevami in sklepi, ki izhajajo iz dokazov, ter tako, da sodišče za potrebe pravne presoje upošteva dejstva (glej zgoraj). Vrste dokazov, na katere se je mogoče sklicevati v civilnih postopkih, so izpovedbe prič, dokumenti in materialni dokazi. Dokumenti lahko vključujejo dokumente v papirni obliki, računalniške zapise, fotografije, video posnetke in zvočne zapise. Materialni dokazi zajemajo druge snovne predmete, pomembne za sporna vprašanja, ki so predloženi sodišču, kot so proizvodi, ki so predmet spora glede intelektualne lastnine. To lahko zajema tudi obisk sodnika na kraju nezgode.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Priče, ki potrjujejo resničnost zatrjevanih dejstev, načeloma pričajo ustno na sodni obravnavi. Vendar mora, kot je navedeno zgoraj, vsaka stranka vročiti podpisano izjavo priče za vsako pričo, na dokaze katere se namerava opreti. Na sodni obravnavi se bo od priče zahtevalo, naj potrdi resničnost in točnost svojih izjav, kar bo potem obveljalo kot izpoved priče za stranko, ki jo je pozvala. Kadar je bil vročen le povzetek pričanja, bo morala priča pri ustnem pričanju podati več podrobnosti.

Izvedenci dokaze predložijo v obliki pisnih poročil, razen če sodišče odredi drugače. V izvedenskem poročilu morajo biti navedene sklepne ugotovitve, dejstva in predpostavke, na katerih temeljijo, ter bistvo navodil izvedenca. Sodišče odloči, ali se mora izvedenec tudi udeležiti sodne obravnave zaradi ustnega pričanja. Od ocenjevalca, ki ga je imenovalo sodišče, se ustno pričanje ne bo zahtevalo.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Sodišče ima široko diskrecijsko pravico glede teže ali verodostojnosti, ki bi jo bilo treba dodeliti dokazu. Nobenega pravila ni, da izjave, izrečene zunaj sodišča, ne bi mogli navesti kot dokaz dejstev iz zadevne izjave (dokaz „iz druge roke“), tako se stranka lahko opre na pismo kot dokaz o njegovi vsebini ali na pripoved priče o izjavi, ki jo je dala druga oseba. Vendar bodo imeli dokazi iz druge roke pogosto manjšo težo kot neposredno pričevanje, zlasti če bi avtor izjave lahko bil pozvan k pričanju.

Nekateri dokumenti in zapisi se sprejmejo kot verodostojni. Evidence podjetij in javnih organov so na primer sprejete kot verodostojne, če jih je kot take potrdil uradnik podjetja ali javnega organa. Verodostojnost različnih vrst uradnih dokumentov (kot so zakonodaja, notranji predpisi, odredbe, pogodbe in sodni zapisniki) pa se lahko brez dodatnih dokazil dokaže z natisnjenimi ali overjenimi kopijami.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Določeni posli (npr. oporoke in prodaje zemljišč) morajo biti izvršeni pisno in zato bo za njihovo dokazovanje potrebna dokumentacija.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Na splošno bodo v civilnem postopku priče, ki so sposobne pričati, morda prisiljene, da to tudi storijo. Stranka, ki želi zagotoviti, da se bo priča udeležila sodne obravnave, pripravi vabilo priči, v katerem od priče zahteva, naj se zaradi pričanja udeleži sodne obravnave. Ko sodišče izda vabilo in je to ustrezno vročeno, zavezuje pričo k udeležbi do konca obravnave.

Če sodišče odredi, da je treba izpoved priče podati v pisni izjavi, vendar priča ne nastopi pred sodiščem ali noče odgovoriti na zakonita vprašanja, lahko stranka, ki zahteva pisno izjavo, zaprosi za nadaljnjo odredbo, da mora priča nastopiti in odgovoriti na vprašanja.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Splošno pravilo, da je mogoče pravno sposobne priče prisiliti k pričanju, ne velja za kraljico, voditelje drugih držav in njihova gospodinjstva, tuje diplomatske predstavnike in konzularne uradnike, predstavnike nekaterih mednarodnih organizacij ter sodnike in porotnike v zvezi z njihovimi dejavnostmi na navedenih položajih. Zakonce in sorodnike strank je mogoče prisiliti k pričanju v civilnih postopkih.

Priče, od katerih se lahko na splošno zahteva, da predložijo dokaze, imajo kljub temu pravico, da nekatere dokumente umaknejo iz pregleda in na podlagi privilegija zavrnejo odgovarjanje na nekatera vprašanja. Glavne vrste privilegijev so privilegij varovanja zaupnosti sporazumevanja med odvetnikom in stranko (kar velja za komunikacijo zaradi dajanja ali iskanja pravnih nasvetov oziroma zaradi pridobitve dokazov za pravdo), privilegij komunikacije „brez vpliva“ na sodbo (kar velja za komunikacijo med strankami, ki poteka v pristnem poskusu iskanja kompromisa glede spora, kot so ponudbe za poravnavo terjatve) ter privilegij zoper samoobtožbo (kar pomeni, da se od priče ne sme zahtevati, da priča, če obstaja resnična nevarnost, da bi bila s tem priča ali njen zakonec izpostavljena kazenski obtožbi ali kazni v Gibraltarju). Privilegij je mogoče odvzeti.

Predložitev dokazov se lahko zavrne tudi na podlagi imunitete zaradi javnega interesa, če bi bila predložitev takih dokazov v nasprotju z javnim interesom. Dokazi, ki jih lahko zajema imuniteta, vključujejo dokaze v zvezi z nacionalno varnostjo, diplomatskimi odnosi, delovanjem centralne ravni države, otrokovo koristjo, preiskovanjem kaznivih dejanj in varovanjem informatorjev. Poleg tega novinarjem ni treba razkriti svojih virov, razen če je to nujno zaradi interesov pravosodja ali nacionalne varnosti ali za preprečevanje kršitev reda ali kaznivih dejanj.

Bančnih uradnikov ni mogoče prisiliti, da predložijo poslovne knjige in dokaze o njihovi vsebini, razen če obstajajo posebni razlogi, da jim sodišče to odredi, vendar lahko sodišče odredi le, da se osebi dovoli pregled ali kopiranje vknjižb na bančnem računu.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Priči, ki ji je bilo vročeno vabilo, vendar ne nastopi pred sodiščem ali zavrne pričanje, se lahko naloži zaporna kazen zaradi nespoštovanja odločbe sodišča.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Vsi odrasli so sposobni pričati v civilnih postopkih, razen če niso sposobni razumeti narave prisege, ki jo mora dati priča, ali razumno pričati, na primer zaradi duševne bolezni. Kadar je priča otrok in ne razume narave prisege, se njegovo pričevanje še vedno lahko dopusti, vendar le, če je sodišče prepričano, da otrok razume dolžnost govoriti resnico in ima „zadostno razumevanje, da bi utemeljil svojo izpovedbo“.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Vloge sodnika in strank

Priče so tradicionalno pričale v okviru neposrednega zaslišanja na sodni obravnavi, tako da so odgovarjale na nesugestivna vprašanja odvetnika stranke, ki jih je pozvala. Zdaj pa izjava priče velja kot pričanje v okviru neposrednega zaslišanja, če sodišče ne naroči drugače. Pričo lahko navzkrižno zasliši odvetnik nasprotne stranke, ki lahko priči postavlja sugestivna vprašanja. Tudi izvedence, ki ustno pričajo na sodni obravnavi je mogoče navzkrižno zaslišati, ocenjevalca, ki ga je imenovalo sodišče, pa stranke ne morejo navzkrižno zaslišati. Sodnik lahko postavlja vprašanja pričam, običajno za pojasnilo odgovorov na vprašanja odvetnika.

Dokazi, pridobljeni prek videokonference

Predstavitev dokazov prek videokonference je možna le z dovoljenjem sodišča. Sodišče bo pri presoji, ali naj izda nalog, ki omogoča pridobitev dokazov na ta način, upošteval primernost uporabe videokonference (predvsem, če se priča ne počuti dobro ali je v tujini), stroške ali prihranke, povezane z uporabo videokonference, in posledicah na pravičnost postopka (vključno z bolj omejeno možnostjo sodišča, da nadzira in oceni pričo).

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Če so sporočila, posredovana po pošti ali prek telekomunikacijskega sistema (kar vključuje telefonske klice, fakse in elektronsko pošto), nezakonito prestrežena, se dokazi o vsebini teh sporočil v sodnem postopku ne smejo podati. Sicer so dokazi na splošno dopustni, čeprav so bili pridobljeni nepravilno. Sodišče pa lahko izloči dokaze, ki bi sicer bili dopustni. Pri odločanju, kako nadaljevati, bo tehtalo pomembnost dokazov in resnost neprimernega ravnanja. Če okoliščine izločitve dokazov ne opravičujejo, lahko sodišče stranko, ki je ravnala neprimerno, kaznuje drugače, na primer tako, da ji odredi plačilo stroškov.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Izjave o zadevi (tj. uradne listine, v katerih so predstavljene trditve vsake stranke) je mogoče uporabiti kot dokaz na vmesnih zaslišanjih, vendar na sodni obravnavi ne bodo obveljale kot dokazi.

Izjave, ki jih kot priče podajo stranke v postopku, so dokazi, ki so enako dopustni kot izjave prič, ki niso stranke.

Zadnja posodobitev: 09/09/2021

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.